

**ORTAOKUL 6 VE 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
HAZIRLIKSIZ KONUŞMALARINDA
BAĞDAŞIKLIK VE TUTARLILIK**

Yavuz Selim Bayburtlu

**DOKTORA TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren .....(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Yavuz Selim
Soyadı : Bayburtlu
Bölümü : Türkçe Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık ve Tutarlılık.

İngilizce Adı : Coherency And Consistency In Unprepared Speeches Of Secondary School 6th And 7th Grade Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza :

Yazar Adı Soyadı : Yavuz Selim Bayburtlu

JÜRİ ONAY SAYFASI

Yavuz Selim Bayburtlu tarafından hazırlanan “Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık ve Tutarlılık” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Yusuf Doğan

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Başkan : Doç. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi

.....

Üye : Doç. Dr. Kemalettin Deniz

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye : Doç. Dr. Başak Uysal

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye : Doç. Dr. Özay Karadağ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi

.....

Tez Savunma Tarihi: ..... / ..... / .....

Bu tezin Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma Yel

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Hayatımızın birçok anında hazırlıksız konuşma yapmamız gerekir. Günlük iletişimimizin büyük bir kısmı bu şekilde gerçekleşir. Hazırlıksız konuşmaların iletişimde önemli bir rolü olması onların doğru oluşturulmasını zorunlu kılar. Bu bağlamda da hazırlıksız konuşmaların bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından uygun özellikler taşıması gerekir. Hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanımı ve tutarlılık durumlarını ortaya çıkarıp, tespit edilen sorunlara çözüm önerileri getirmeyi amaçlayan bu araştırmanın oluşmasında birçok değerli insanın desteği vardır. Bu hususta doktora eğitimim boyunca ve özellikle araştırmanın başından sonuna kadar eleştirileri ve yönlendirmeleri ile bana rehberlik yapan, bütün bunların yanı sıra manevi desteği ile her zaman yanımda olan Saygıdeğer Hocam ve danışmanım Doç. Dr. Yusuf Doğan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Doktora eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerinden destek aldığım değerli hocalarım Prof. Dr. Gıyasettin Aytaş, Doç. Dr. Özay Karadağ, Doç. Dr. Kemalettin Deniz'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırmaya yaptığı katkılarından dolayı değerli hocalarım Doç. Dr. Bayram Baş, Prof. Dr. Halit Karatay, Prof. Dr. Bilginer Onan, Doç. Dr. Duygu Uçgun, Doç. Dr. Namık Kemal Şahbaz, Doç. Dr. Ömer Çiftçi'ye teşekkür ederim.

Hayatım boyunca benden sevgilerini ve desteklerini esirgemeyen sevgili babama, bugünlerimi görmesini çok istediğim rahmetli anneme şükranlarımı iletiyorum ve doktora eğitimimin her aşamasında her zaman desteğini gördüğüm sevgili eşime sevgilerimi ve minnettarlığımı sunuyorum.

**ORTAOKUL 6 VE 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ
KONUŞMALARINDA BAĞDAŞIKLIK VE TUTARLILIK
(Doktora Tezi)**

**Yavuz Selim Bayburtlu
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz, 2019**

ÖZET

Bağdaşıklık bir metnin kolay bir şekilde anlaşılmasını sağlayan, metnin birimleri arasındaki bağlantıları kuran, metindeki anlam bütünlüğünü sağlayan tüm öğeler arasındaki dil bilgisel ve anlamsal özelliklerin tümüne verilen isimdir. Tutarlılık ise metinlerdeki anlamsal ilişkilerle birlikte metnin bir bütün olarak görülmesini sağlayan mantıksal bağlantılardır. Bağdaşıklık ve tutarlılık kavramları bir metnin temel ölçütlerindedir. Bu araştırmanın amacı da ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarını bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından incelemektir. Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Antalya ili Kepez ilçesindeki Sefa Akın Ortaokulu, Ünsal Ortaokulu ve Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu 6 ve 7. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen okullar amaçlı örnekleme yöntemiyle tespit edilmiş, sosyo-ekonomik ve akademik olarak üst, orta ve alt düzeyde olarak belirlenen okullar arasından seçilmiştir. Araştırmadaki uygulama süreci 12 hafta sürmüştür. Araştırma betimsel tarama modelindedir. Bu araştırma, ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık unsurlarını belirlemeye yönelik nitel yöntemle planlanan iç içe geçmiş durum deseni çalışmasıdır. Nicel ve nitel verilerin birlikte değerlendirildiği bu araştırmaya 216 öğrenci katılmıştır. Öğrencilere uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan hazırlıksız konuşma konuları verilmiştir. Öğrencilerin yaptıkları hazırlıksız konuşmalar ve çalışma ile ilgili görüşleri ses kayıt cihazı ile kaydedilip ardından yazıya aktarılmıştır. Araştırmanın nicel verileri bağdaşıklık ögesi değerlendirme ölçeği, öyküleyici anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği, konuşma metni tutarlılığı değerlendirme ölçeği, kelime hazinesi katsayısı değerlendirme ölçeği; nitel veriler ise kişisel bilgi formu ve hazırlıksız konuşma sonrası mülakat formu ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 21.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin analizinde yüzde (%) ve frekans (f), aritmetik ortalama, ilişkisiz

örneklem testi, anova tek yönlü varyans analizi, bağımlı ve bağımsız gruplar için t-testi, Spearman korelasyon analizi, ki kare analizi hesaplamalarından faydalanılmıştır. Ayrıca araştırmadaki nitel verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda öğrenci başına düşen bağdaşıklık öğelerini kullanım ortalamaları sırasıyla şu şekildedir: *kelime bağdaşıklığı* (25,46), *gönderim öğeleri* (11,44), *bağlama öğeleri* (8,56), *eksilteli anlatım* (5,47), *değiştirim öğeleri* (0,06). Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda öğrenci başına düşen bağdaşıklık öğelerini kullanım ortalamaları ise sırasıyla şu şekildedir: *kelime bağdaşıklığı* (23,55), *gönderim öğeleri* (8,66), *bağlama öğeleri* (7,23), *eksilteli anlatım* (3,46), *değiştirim öğeleri* (0,27). Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında öğrencilerin bağdaşıklık öğelerinin kullanımında yaşadıkları sorunlar şunlardır: Şahıs zamirinin gönderim yaptığı ögenin belirgin olmaması, işaret zamirinin işlevine uygun kullanılmaması, işaret sıfatının gönderim karşılığının belirgin olmaması, işaret sıfatının gereksiz kullanımı, tekil çoğul uyumsuzluğu, şahıs zamirinin çok sık tekrar edilmesi, işaret zamirinin gereksiz yere kullanılması, uygun olmayan yerde eksilteli anlatıma başvurma, bağlama ögesinin yanlış kullanılması, bağlama ögesinin lüzumsuz yere ve çok sık kullanılması, eş ve yakın anlamlı kelimelerin aynı cümlede kullanılması, konuşma metninde aynı kelimeyi lüzumsuz yere çok sık tekrar etme. Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık durumlarıyla ilgili yaptıkları hatalar şunlardır: 1. Konuşma konusuyla tutarsız metin oluşturulması. 2. Birbiriyle ilgisiz cümlelerin kullanılması. 3. Cümlelerin mantık sırasına aykırı dizilmesi. 4. Metinde olayların akışının birden değişmesi, ani geçişler yapılması ve birçok olayın üst üste çok kısa biçimde verilmesi. 5. Hikâyede, metin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklar bulunması. 6. Olaylar arasındaki ilişkilerin yazarın zihninde var olmasına rağmen metne aktarılamaması. 7. Hikâyede bir odak noktasının olmaması. 8. Metnin, öyküleyici anlatım özelliklerinden uzaklaşması. 9. Konuşmaya etkili bir giriş yapılmaması. 10. Ana fikri oluşturmama/ana fikri yardımcı fikirlerle destekleyememe. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, konuşma planı yapma durumları, kitap okuma durumları, kelime hazinesi katsayıları ve sınıf düzeylerinin öğrencilerin bağdaşıklık öğeleri kullanımı ve tutarlılık durumlarında anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonunda öğretmenlere, ders araç gereçlerine, araştırmacılara, yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bağdaşıklık, tutarlılık, ortaokul, hazırlıksız konuşma, öyküleyici anlatım, açıklayıcı anlatım.

Sayfa Adedi : 351

Danışman : Doç. Dr. Yusuf Doğan

**COHERENCY AND CONSISTENCY IN UNPREPARED SPEECHES
OF SECONDARY SCHOOL 6TH AND 7TH GRADE STUDENTS
(Doctorate Thesis)**

Yavuz Selim Bayburtlu

GAZI UNIVERSITY

EDUCATIONAL SCIENCES INSTITUTE

July, 2019

ABSTRACT

Coherency is the name given to all linguistic and semantic characteristics among all elements that provide easy understanding of a text establishing the associations among the units of the text and ensuring the integrity of the meaning in the text. Consistency, on the other hand, is the logical connections, which make the text considered as a whole together with the semantic relations in it. The coherency and consistency concepts are the basic criteria of a text. The purpose of the present study is to examine the unprepared speeches of 6th and 7th Grade students in terms of coherency and consistency. The study was conducted with the 6th and 7th Grade students who were studying at Sefa Akın Secondary School, Unsal Secondary School and Nebi Güney Secondary School of Theology located in Antalya, Kepez in 2017-2018 Academic Year. The schools that were included in the study were determined with the Purposeful Sampling Method from among socio-economic and academic upper, middle and lower-level schools. The application process lasted 12 weeks in the study. The study had a descriptive screening design and was a Nested Case Design Study, which was planned with the Qualitative Method to determine the coherency and consistency elements in the unprepared speeches of the 6th and 7th Grade students. A total of 216 students participated in the present study in which quantitative and qualitative data were evaluated together. The students were given unprepared speech topics that were prepared in line with expert viewpoints. The unprepared speeches and opinions of the students on the study were recorded with a voice recorder and were then transcribed. The quantitative data of the study were collected with the Coherency Element Evaluation Scale, Narration Consistency Assessment Scale, Speech Text Consistency Assessment Scale, and the Vocabulary Coefficient Assessment Scale; and the qualitative data were collected with the Personal Information Form and with After-Impromptu Speech Interview Form. The data that were obtained from the scales that were used in the study were analyzed with the

SPSS 21.0 Statistical Package Program. Percentages (%), frequencies (f), arithmetic means, the Unrelated Sample Test, the Anova One-Way Analysis of Variance, the *t*-test for Dependent and Independent Groups, the Spearman Correlation Analysis and the Chi-Square Analysis were made use of in the analyses of the data. In addition, the Descriptive Analysis Method was employed in the analysis of qualitative data of the study. According to the findings that were obtained in the present study, the average use of the coherency elements per student in the narrative style unprepared speeches were as follows: *word coherency* (25.46), *reference elements* (11.44), *conjunctions* (8.56), *ellipted expression* (5.47), *substitution elements* (0.06). The mean use of coherency items per student in unprepared speeches in explanatory narrative style are as follows: *word coherency* (23.55), *reference elements* (8.66), *conjunctions* (7.23), *ellipted expression* (3.46), *substitution elements* (0.27). As a result of the findings that were obtained in the study, it was determined that the problems experienced by the students in using the coherency elements in unprepared speech in narrative and explanatory narrative style are as follows: The elements to which the pronoun refers not being clear, the improper use of the demonstrative pronoun in line with its function, the use of the demonstrative adjective being unclear, unnecessary use of demonstrative adjectives, the singular-plural disagreement, repetitive personal pronoun use, unnecessary use of demonstrative pronoun, improper use of the conjunctions, unnecessary and frequent use of conjunctions, use of synonyms and the words that are close in meaning in the same sentence, repetitive and unnecessary use of the same word in the speech text too often. The consistency mistakes students did in their unprepared narrative and explanatory speeches were as follows: 1. Creating text in an inconsistent way with the topic of the speech. 2. Using irrelevant sentences. 3. Arranging of the sentences not in line with logical order. 4. In the text, sudden changes in the flow of events, sudden transitions, and many events being given one after the other. 5. Contradictions and irrational elements between the text units in the story. 6. Although the relations between the events exist in the mind of the writer, they cannot be transferred into the text. 7. Lack of focal point in the story. 8. Moving away of the text from narrative features. 9. Not making an effective introduction to speech. 10. Inability in forming/supporting the main idea with auxiliary ideas. According to the results of the present study, it was determined that the socio-economic status of the students, the status of making a speech plan, reading books status, the vocabulary coefficients, and the grades of the students caused significant differences in the use of coherency and consistency items. At the end of the study, recommendations were made for teachers and researchers on course materials.

Keywords : Coherency, consistency, secondary school, unprepared speech, narration, explanatory narration

Pages : 351

Counsellor : Assoc. Prof. Yusuf Doğan

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxxii
SİMGE ve KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxxiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	8
1.3. Araştırmanın Önemi.....	9
1.4. Varsayımlar	11
1.5. Sınırlama ve Sınırlılıklar	11
1.6. Tanımlar.....	12
BÖLÜM II.....	15
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15

2.1. Dil	15
2.2. Temel Dil Becerileri	16
2.2.1. Dinleme/İzleme	16
2.2.2. Okuma	18
2.2.3. Yazma.....	19
2.2.4. Konuşma.....	20
2.3. Metin ve Metinsellik Ölçütleri.....	24
2.3.1. Metin	24
2.3.2. Metinsellik Ölçütleri	25
2.3.2.1. <i>Bağdaşıklık</i>	25
2.3.2.1.1. <i>Gönderim</i>	27
2.3.2.1.2. <i>Eksiltili Anlatım</i>	29
2.3.2.1.3. <i>Değiştirim</i>	30
2.3.2.1.4. <i>Bağlama Öğeleri</i>	30
2.3.2.1.5. <i>Kelime Bağdaşıklığı</i>	31
2.3.2.2. <i>Tutarlılık</i>	31
2.4. İlgili Araştırmalar	33
2.5. Kelime Hazinesi Katsayısı	46
BÖLÜM III	47
YÖNTEM	47
3.1. Araştırmanın Modeli	47
3.2. Çalışma Grubu.....	48
3.3. Veri Toplama Araçları.....	50
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi	54
BÖLÜM IV	57
BULGULAR VE YORUM.....	57

4.1. Araştırmadan Elde Edilen Bulgular	57
4.1.1. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular.....	58
<i>4.1.1.1. Gönderim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi. ....</i>	<i>60</i>
<i>4.1.1.2. Eksilteli Anlatım Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi. ....</i>	<i>71</i>
<i>4.1.1.3. Değiştirim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi. ....</i>	<i>75</i>
<i>4.1.1.4. Bağlama Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi. ....</i>	<i>77</i>
<i>4.1.1.5. Kelime Bağdaşıklığının Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi. ....</i>	<i>94</i>
4.1.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular.....	98
<i>4.1.2.1. Gönderim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi.....</i>	<i>100</i>
<i>4.1.2.2. Eksilteli Anlatım Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi .....</i>	<i>112</i>
<i>4.1.2.3. Değiştirim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi .....</i>	<i>115</i>
<i>4.1.2.4. Bağlama Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi .....</i>	<i>117</i>
<i>4.1.2.5. Kelime Bağdaşıklığının Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi .....</i>	<i>133</i>
4.1.3. 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Sıklıklarının Farklı Değişkenlere Göre Durumları...	136

4.1.3.1. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	137
4.1.3.2. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerini Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	140
4.1.3.3. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	144
4.1.3.4. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	146
4.1.3.5. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	148
4.1.3.6. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	149
4.1.3.7. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	151
4.1.3.8. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	155
4.1.3.9. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığını Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	159
4.1.3.10. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığını Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi	161

4.1.3.11. 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	163
4.1.3.12. 6. ve 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Değişimi.....	165
4.1.4. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeylerinin Plan Yapma Durumlarına Değişimleri	169
4.1.5. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	180
4.1.5.1. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular	180
4.1.5.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular	194
4.1.5.3. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metin Tutarlılığını Oluşturmada Yaptıkları Hatalar.....	208
4.1.6. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayılarının Bağdaşıklık Ögeleriyle İlişkilerine Dair Bulgular.....	221
4.1.7. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayıları ve Tutarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	225
4.1.8. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögeleri ve Tutarlılıklarının Kitap Okuma Durumlarına Göre Değişimi	235
4.2. Mülakat Formundan Elde Edilen Bulgular.....	279

BÖLÜM V	293
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	293
5.1. Sonuçlar	293
5.1.1. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanımına İlişkin Sonuçlar	293
5.1.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeyine İlişkin Sonuçlar	299
5.1.3. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanımı ve Tutarlılık Durumlarıyla İlgili Yaptıkları Hatalara Dair Sonuçlar	302
5.1.4. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayılarının Bağdaşıklık Ögeleriyle İlişkilerine Dair Sonuçlar	303
5.1.5. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık ve Kelime Hazinesi Katsayıları Arasındaki İlişkilere Dair Sonuçlar	304
5.1.6. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögeleri ve Tutarlılıklarının Kitap Okuma Durumlarına Göre Değişimine İlişkin Sonuçlar	305
5.1.7. Mülakat Formundan Elde Edilen Sonuçlar	307
5.2. Sonuç ve Tartışma.....	309
5.3. Öneriler.....	322
5.3.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	323
5.3.2. Ders Araç Gereçlerine Yönelik Öneriler	328
5.3.3. AraştırmacılaraYönelik Öneriler	330
KAYNAKLAR	331

EKLER.....	341
EK 1. Araştırma İzni Yazısı.....	342
EK 2. Uzman Görüşü Formu.....	343
EK 3.Kişisel Bilgi Formu.....	345
EK 4. Hazırlıksız Konuşma Sonrası Mülakat Formu.....	346
EK 5. Bağdaşıklık Ögesi Değerlendirme Ölçeği.....	347
EK 6. Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği.....	349
EK 7. Konuşma Metni Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği Açıklayıcı Anlatım.....	350
EK 8. Kelime Hazinesi Katsayısı Değerlendirme Ölçeği.....	351

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 <i>Çalışma Grubunun Demografik Bilgilerinin Dağılımı</i>	49
Tablo 2 <i>Hazırlıksız Konuşma Konularının Uzmanlardan Aldıkları Puanlar</i>	52
Tablo 3 <i>Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşma Konularının Tercih Edilme Sıklıkları</i> ...	53
Tablo 4 <i>Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşma Konularının Tercih Edilme Sıklıkları</i>	53
Tablo 5 <i>Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Sıklıkları</i>	59
Tablo 6 <i>Gönderim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Sınıf Düzeylerine Göre İlişkisi</i>	60
Tablo 7 <i>6. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	61
Tablo 8 <i>7. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	62
Tablo 9 <i>6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	63
Tablo 10 <i>7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	63
Tablo 11 <i>6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	64
Tablo 12 <i>7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları</i>	64
Tablo 13 <i>6. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri</i>	65
Tablo 14 <i>7. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Sıklıkları</i>	65
Tablo 15 <i>Eksilteli Anlatım Ögelerinin Öyküleyici Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri</i>	72
Tablo 16 <i>Değiştirim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri</i>	75

Tablo 17	<i>Bağlama Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri.....</i>	<i>77</i>
Tablo 18	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>79</i>
Tablo 19	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>79</i>
Tablo 20	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>80</i>
Tablo 21	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>81</i>
Tablo 22	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>82</i>
Tablo 23	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>82</i>
Tablo 24	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>84</i>
Tablo 25	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>85</i>
Tablo 26	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	<i>86</i>

Tablo 27	7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	87
Tablo 28	6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	87
Tablo 29	7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	88
Tablo 30	6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	88
Tablo 31	7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	89
Tablo 32	6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	90
Tablo 33	7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	91
Tablo 34	Kelime Bağdaşıklığının Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi.....	94
Tablo 35	6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Sıklıkları.....	97
Tablo 36	7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Sıklıkları.....	97
Tablo 37	Bağdaşıklık Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Durumları.....	99

Tablo 38	<i>Gönderim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri.....</i>	101
Tablo 39	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	102
Tablo 40	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	102
Tablo 41	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları....</i>	103
Tablo 42	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları....</i>	104
Tablo 43	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	104
Tablo 44	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	105
Tablo 45	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri.....</i>	105
Tablo 46	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri.....</i>	106
Tablo 47	<i>Eksilteli Anlatım Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri.....</i>	112
Tablo 48	<i>Değiştirim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri.....</i>	116
Tablo 49	<i>Bağlama Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri.....</i>	118
Tablo 50	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	119
Tablo 51	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	120
Tablo 52	<i>6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	121
Tablo 53	<i>7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....</i>	121

Tablo 54	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	122
Tablo 55	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	123
Tablo 56	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	124
Tablo 57	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	125
Tablo 58	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	126
Tablo 59	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	126
Tablo 60	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	127
Tablo 61	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	127
Tablo 62	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	128
Tablo 63	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	128

Tablo 64	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	129
Tablo 65	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları.....	130
Tablo 66	Kelime Bağdaşıklığının Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Durumları.....	133
Tablo 67	6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Durumları ve Sıklıkları.....	136
Tablo 68	7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Durumları ve Sıklıkları.....	136
Tablo 69	6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerini Kullanma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	138
Tablo 70	6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerini Kullanma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	139
Tablo 71	7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	141
Tablo 72	7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	143
Tablo 73	6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	144
Tablo 74	6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	145
Tablo 75	7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	146
Tablo 76	7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	147

Tablo 77	6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşma Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	148
Tablo 78	6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	149
Tablo 79	7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	150
Tablo 80	7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	151
Tablo 81	6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Öğelerini Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	152
Tablo 82	6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	154
Tablo 83	7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	156
Tablo 84	7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	158
Tablo 85	6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	160
Tablo 86	6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	160
Tablo 87	7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	161
Tablo 88	7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi.....	162
Tablo 89	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	163
Tablo 90	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	164

Tablo 91	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değişimi.....	166
Tablo 92	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değişimi.....	168
Tablo 93	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Plan Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değişimi.....	170
Tablo 94	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Plan Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değişimi	171
Tablo 95	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi.....	172
Tablo 96	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi.....	173
Tablo 97	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Değişimi.....	174
Tablo 98	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Değişimi.....	175
Tablo 99	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Yazma Görevlerinde Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi.....	177
Tablo 100	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Yazma Görevlerinde Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi.....	179

Tablo 101 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	181
Tablo 102 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	182
Tablo 103 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	183
Tablo 104 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	184
Tablo 105 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Cinsiyete Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	185
Tablo 106 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Okulların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	186
Tablo 107 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Sınıflara Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	187
Tablo 108 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Baba Eğitim Durumlarıyla Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	188
Tablo 109 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Anne Eğitim Durumlarıyla Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	189
Tablo 110 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Planı Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	190
Tablo 111 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Öncesinde Plan Yapma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	191
Tablo 112 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Öncesinde Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	192

Tablo 113	6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Yazma Görevleri Öncesinde Plan Yapma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları.....	193
Tablo 114	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Yapı/Giriş Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	194
Tablo 115	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Yapı/Giriş Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	195
Tablo 116	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	196
Tablo 117	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Ana Fikri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	197
Tablo 118	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Yardımcı Düşünceleri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	198
Tablo 119	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Durumlarının Sınıflara Göre Değerlendirilmesi.....	199
Tablo 120	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Durumlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi.....	200
Tablo 121	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Okulların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	201
Tablo 122	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	202
Tablo 123	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	203
Tablo 124	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Planı Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	204

Tablo 125	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Öncesinde Konuşma Planı Yapma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	205
Tablo 126	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Öncesinde Yaptığı Plana Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	206
Tablo 127	6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Tutarlılık Düzeylerinin Yazma Görevleri Öncesinde Plan Yapma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi.....	207
Tablo 128	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanılma Durumlarının Kelime Hazinesi Katsayılarına Göre Değişimi.....	222
Tablo 129	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanılma Durumlarının Kelime Hazinesi Katsayılarına Göre Değişimi.....	224
Tablo 130	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	226
Tablo 131	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	227
Tablo 132	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	228
Tablo 133	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	229
Tablo 134	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Yapı/Giriş Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	230

Tablo 135	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Yapı/Sonuç Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	231
Tablo 136	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu ve Mantıksal İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	232
Tablo 137	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	233
Tablo 138	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular.....	234
Tablo 139	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kitap Okumayı Sevme Durumuna Göre Değişimi.....	235
Tablo 140	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kitap Okumayı Sevme Durumuna Göre Değişimi.....	237
Tablo 141	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Evde Kitaplık Olma Durumuna Göre Değişimi.....	238
Tablo 142	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Evde Kitaplık Olma Durumuna Göre Değişimi.....	239
Tablo 143	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Düzeylerinin Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumlarına Göre Değişimi.....	240

Tablo 144	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Düzeylerinin Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumlarına Göre Değişimi.....	242
Tablo 145	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki	244
Tablo 146	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	245
Tablo 147	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	246
Tablo 148	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	247
Tablo 149	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	248
Tablo 150	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	249
Tablo 151	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	250
Tablo 152	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki.....	251
Tablo 153	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu Arasındaki İlişki.....	252

Tablo 154	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	253
Tablo 155	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	254
Tablo 156	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	255
Tablo 157	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	256
Tablo 158	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	257
Tablo 159	6 ve 7. sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Arasındaki İlişki.....	258
Tablo 160	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	259
Tablo 161	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki.....	260
Tablo 162	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	261

Tablo 163	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	262
Tablo 164	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	263
Tablo 165	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	264
Tablo 166	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	265
Tablo 167	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	266
Tablo 168	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	267
Tablo 169	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı ya da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki.....	268
Tablo 170	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu Arasındaki İlişki.....	269
Tablo 171	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	270

Tablo 172	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	271
Tablo 173	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	272
Tablo 174	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	273
Tablo 175	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	274
Tablo 176	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	275
Tablo 177	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	276
Tablo 178	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	277
Tablo 179	6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki.....	278
Tablo 180	Türkçe Dersi Öğretim Programı Temel Dil Becerileri Kazanım Sayıları	329

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları.....	58
<i>Şekil 2.</i> Öğrencilerin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları.....	98
<i>Şekil 3.</i> Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları.....	311
<i>Şekil 4.</i> Öğrencilerin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları.....	312
<i>Şekil 5.</i> Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıklarının Karşılaştırılması.....	313
<i>Şekil 6.</i> Bağdaşıklık Ögeleri Üzerine Yapılan Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	317
<i>Şekil 7.</i> Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırma Sonuçlarının Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanım Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	319
<i>Şekil 8.</i> Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırma Sonuçlarının Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	321

SİMGE ve KISALTMALAR LİSTESİ

E.Ö.	Erkek öğrenci
K.Ö.	Kız öğrenci
Ö.180.	Öğrenci 180 (180 numara ile kodlanan öğrenci)
Ö.12.	Öğrenci 12 (12 numara ile kodlanan öğrenci)
KHK	Kelime hazinesi katsayısı
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences / Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi
TDK	Türk Dil Kurumu
vd.	ve diğerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, alt problemlerine, amacına, önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve sınırlamalara, araştırmada kullanılan tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle sürekli olarak bir iletişim içerisinde. İletişimin büyük bir bölümü de konuşma becerisi ile gerçekleşir. İnsan doğrudan hazır bir şekilde bulup edinmeye başladığı bir aktarma dizgesi olan dil ile düşünür; düşündüklerini de çeşitli yollarla aktarır (Aksan, 2009, s.13). İnsanın duyduklarını, gördüklerini, yaşadıklarını, düşündüklerini bildirmesine anlatım denilmektedir. Bu anlatım da dil ile gerçekleştirilir. Anlatım sözlü veya yazılı olmak üzere konuşma ve yazma becerisiyle temelde iki şekilde meydana gelir. Bu anlatım biçimlerinden çevreyle iletişim kurmakta en çok tercih edilenlerin başında sözlü anlatım gelmektedir. Duygu ve düşüncelerini, istek ve ihtiyaçlarını sözlü anlatım yoluyla aktaran insan, bu işlem esnasında ses, anlam, söz dizimi gibi dilin çeşitli unsurlarını da etkin bir şekilde kullanır. İnsanın bu şekilde çevresiyle iletişim kurmasına konuşma denir. Konuşma insanın sosyal yönden gelişmesinde çok etkili bir unsur olup, insanı insan yapan değerlerdendir. İnsan çocukluğundan itibaren çevresi ile iletişimini sağlamak, duygu ve düşüncelerini aktarmak için bilinçli bir şekilde konuşma eylemini gerçekleştirir. Bunu da kullandığı dil vasıtasıyla yapar. Bilinçli ve sistemli bir şekilde yapılan bu eylem insanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biridir.

Konuşma potansiyeliyle dünyaya gelen insan önce ailesinde, ardından da çevresinde bu özelliklerini edinmeye başlar. Sağlıklı bebeklerin doğuştan sahip oldukları konuşma potansiyeli dil edinimi sürecinde doğal bir biçimde beceriye dönüşür. Ancak dil edinimi sürecinde çevresinde üretilen dilin niteliği çocuğun sahip olabileceği dilin niteliğini belirler. Bu bakımdan eğitim süreçlerinde konuşma becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Günümüz teknolojisinde çok hızlı değişiklikler ve gelişmeler meydana gelmektedir. Bunların etkileri eğitime de yansımaktadır. Bu değişim ve gelişmelerle birlikte zenginlik kazanan iletişim araçları sözlü anlatım yöntem ve tekniklerini de etkilemiştir. Sözlü anlatımda kullanılan araçlar zaman içerisinde değişikliklere paralel olarak çeşitlense bile iletişimin temelinde her zaman dil becerileri vardır. Bu gelişmelerle beraber olarak sözlü anlatım becerilerinde söyleyiş yanlışlıkları, mantık hataları gibi birtakım kusurlar da ortaya çıkmıştır. Bu kusurların giderilmesi için sistemli bir sözlü anlatım becerileri eğitimi verilmelidir.

Çocuğun doğumuyla ailesi ve çevresinde başlayan dile maruz kalma süreci, örgün eğitime dâhil olunmasıyla daha sistemli bir şekilde ele alınır. Bu eğitimin temeli de Türkçe derslerinde yürütülmektedir. Öğrencilerin kendilerini yazılı ve sözlü olarak en iyi şekilde ifade edebilmelerini hedefleyen Türkçe Dersi Öğretim Programı bu amaca yönelik olarak öğrenme alanlarını dört başlığa ayırmıştır (MEB, 2018). Bunlar; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, konuşma becerisi hedeflerinde öğrencilerden; düşündüklerini, öğrendiklerini ve bildiklerini açık, etkili ve anlaşılır bir biçimde ifade etmeleri beklenmektedir. Program öğrencilerde; okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması, duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu becerilerin geliştirilmesinde; iletişim kurma, duygu ve düşünceleri etkili bir şekilde ifade edebilmede dil eğitiminin yeri çok önemlidir (MEB, 2018). Öğrenciler duygu ve düşüncelerini konuşarak veya yazarak aktarır. Öğrencilerin konuşmalarının ya da yazdıkları metinlerin dil ve anlatım öğeleri açısından sorunsuz ve etkili olabilmesi için öğrencilerin nitelikli bir temel dil becerileri eğitiminden geçirilmiş olmaları gerekir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018):

1. *Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunma.*
2. *Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemi.*
3. *Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etme.*

gibi ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler Program'ın Türkçe öğretiminde sözlü iletişim becerilerine verdiği önemi açıkça ortaya koymaktadır.

Program ayrıca öğrencilerin duygu, düşünce, bilgi ve birikimlerini planlı bir amaç ve kendi değer yargılarıyla harmanlayarak sözlü olarak anlatabilmelerini hedeflemektedir.

İnsan bazı özellikleri kazanabilmek için topluma ve toplumsal hayata muhtaçtır. İnsanın sosyal bir varlık olması onu, yaşadığı toplumun ayrılmaz bir parçası yapar. Bu yapısı nedeniyle insanın yaşadığı çevreden ayrı kalması ve çevresinden bağımsız yaşaması oldukça zordur. İletişim, insanların bilgilerini, düşüncelerini başkalarına anlatma ihtiyacından doğar (Tosunoğlu ve Arslan, 2010, s.73). Bu nedenle insan doğup büyüdüğü çevreyle sürekli iletişim kurar. Duygu ve düşüncelerini aktarır. Bu iletişimin sağlıklı olabilmesi için insanın kendisini iyi ifade edebilmesi gerekir. Kendini iyi ifade edemeyen bireyler etkili bir iletişim kuramazlar.

İletişim insan hayatının her safhasında yer alır. Okul ve iş yaşamımızda, çevremizde etkili konuşabilme yeteneğimiz oldukça önemlidir. Etkili, doğru ve güzel konuşma yeteneği bireylerin kendilerini iyi anlatabilmelerinde ve insanlarla nitelikli iletişim kurabilmelerinde oldukça önemlidir. İnsanda doğuştan bir potansiyel olan konuşma yeteneği nitelikli eğitim süreçlerinden geçirilmediği takdirde iletişim problemleri ortaya çıkar.

Yapılan araştırmalar, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerinde sorunlar yaşadığını göstermektedir (Sargın, 2006; Arhan, 2007; Aydın, 2014). Öğrencilerden herhangi bir konu hakkında konuşmaları, düşüncelerini ifade etmeleri istendiğinde konuşmalarında çeşitli sorunlar olduğu tespit edilmektedir. Bu yetersizlik de konuşma

becerisi eğitiminde yaşanan sorunlardan kaynaklanmaktadır. Bunlar; sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin ders yükü yoğunlukları, ders saatlerinin konuşma eğitimine gereken zaman ayrılabilir kadar yeterli olmaması, uygun yöntem ve tekniklerin seçilememesidir (Arhan, 2007, s.170-175).

Temel dil becerileri içinde çocuğun ilk kazandığı beceri dinleme, ardından da konuşmadır. Çocuk belli bir yaşa gelene kadar dinleme becerisini edinmekte ve konuşma becerisine hazırlık yapmaktadır. İşte asıl mesele buradan sonra başlamaktadır. Çocuğun artık nasıl konuşması gerektiği konusunda bir yetişkine ihtiyacı vardır (Tayfun, 2014, s. 122). Bu yetişkinler de çocuğa kıyasla nitelikli bir konuşma becerisine sahip olan ebeveynlerdir. Anne ve babaların bu konudaki hataları ve bilinçsiz davranışları aile içindeki konuşma becerisi gelişiminin çocuk açısından sorunlu geçmesine sebep olmaktadır. Bu dönem çoğunlukla çocuğun kendi kendine ve daha çok taklit ederek öğrendiği bir süreç şeklinde gerçekleşmektedir. Çocuklar okul çağına geldiklerinde sözlü iletişim becerileri tam olarak gelişmediği gibi ayrıca aile ve çevreden edindikleri birtakım konuşma kusurlarını da barındırmaktadır. Temizkan da (2013) bunu desteklemekte, çocukların okul dönemine geldiklerinde konuşma becerilerinin ham ve yerel özellikler barındırdığını belirtmektedir. Ayrıca bu dönemde öğrencilerin söz varlıklarının da konuşmalarının nitelikli olmasını sağlayacak kadar zengin olmadığı söylenebilir.

Konuşma becerisinin eğitimi ortaokullarda yeteri kadar ele alınmamaktadır. Bu durum Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda görülebilmektedir. Programda konuşma becerisine diğer becerilere oranla daha az yer verilmektedir. Konuşma becerisinin programdaki toplam kazanım sayısı diğer becerilere göre oldukça azdır. Türkçe Dersi Öğretim Programında okuma becerisi kazanım sayısı toplamda 142, yazma becerisi kazanım sayısı toplamda 67, dinleme/izleme becerisi kazanım sayısı toplamda 52, konuşma becerisi kazanım sayısı ise 28'dir.

Okullarda konuşma becerisinin üzerinde yeterince durulmamasının çeşitli nedenleri vardır. Bunlardan biri toplum tarafından bu becerinin kendiliğinden öğrenilen bir beceri olarak kabul edilmesi (Tompkins, 1998) ve dolayısıyla eğitime gerek olmadığı inancıdır. Öğretmenler öğrencilerin konuşma becerisini okul öncesinde ve ilkokul çağında kazandıklarını düşünmektedir. Bu nedenle ortaokul döneminde bu beceriye yeteri kadar zaman ayrılmamaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilere sözlü iletişim becerilerini kazanmış gözüyle bakmaları bu becerilerin ihmal edilmesine sebep olmaktadır. Bu tutum yerine, ortaokulda konuşma etkinliklerinin düzenlenmesi ve düzenlenen etkinliklerde öğrencilerin

yer alması hem zihinsel hem de sosyal açıdan çok faydalı olacaktır (Akyol, 2006, s. 21). Diğer yandan öğrencilerin konuşma becerilerinin, yaşlarının gerektirdiği seviyede olması onların özgüven duygularının gelişmesini de sağlayacaktır. Özgüven duygusu yüksek olan bireyler de kendilerini daha iyi ifade edebileceklerdir. Bu da dolaylı olarak onların akademik başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Sözlü iletişim becerisi iyi düzeyde olan bir öğrencinin, kendini iyi ifade edebilme, sorgulayabilme, düşünebilme ve düşündürebilme özelliklerinin diğer öğrencilere oranla daha iyi düzeyde olabileceği söylenebilir. Öğrencinin sözlü iletişim becerisini etkili bir biçimde kullanamaması, sınıf içinde pasif bir durumda kalması öğrenememiş olabileceği şeklinde değerlendirilebilir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2004, s. 59). Sözlü iletişim eğitimin temel becerilerinden biridir. Öğrenciler okul yaşantılarında, duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle paylaşırken en çok sözlü iletişim becerilerini kullanır. Konuşma becerisi sayesinde öğrenci çevresiyle etkileşime geçer ve kendini ifade eder. Böylece diğerleriyle iyi ilişkiler kurma, iş birliği yapma, karşılaşılabileceği problemleri çözebilme becerilerini kazanır ve geliştirir (Güneş, 2014, s. 113). Bu da konuşma eğitiminin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Konuşma becerisi eğitime Türkçe dersi içerisinde yer verilir. Bu hususta da öğrencilerin sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesi için Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir.

Sözlü iletişim, konuşarak gerçekleştirilen bir beceri olup, doğrudan konuşularak ya da çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak uzaktan dolaylı yollarla da yapılabilir (Sillars, 1997, s.11). Bunun için ister doğrudan olsun ister dolaylı şekilde olsun kendisiyle iletişim kurulacak bir varlık gereklidir. Bu nedenle konuşma becerisi öğrencinin tek başına gerçekleştirebileceği bir beceri değildir. Öğrenci bu beceriyi kullanırken duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşır (Yalçın, 2006, s. 97). Bu paylaşım da onun öğretmeniyle ve diğer öğrencilerle etkileşim içerisinde olmasını sağlar. Bu yönüyle sözlü anlatım becerileri etkileşimsel beceriler içerisinde yer alır.

İnsanların çeşitli yollarla duygu, düşünce, olay, bilgi gibi kavramları birbirlerine aktarmasına iletişim denir. İletişim çeşitli kurallara göre gerçekleşen bir süreçtir. Bu sürecin gerçekleşebilmesi için verici (gönderici, kaynak), alıcı (hedef), ileti (mesaj), kanal (araç) ve geri bildirim öğelerinin olması gerekir (Aziz, 2010, s. 27). İletişim yazılı ve sözlü iletişim olmak üzere temelde iki yolla gerçekleşir. İletişimin sağlıklı olabilmesi için yazılı ve sözlü iletişim türlerinin çeşitli dil ve anlatım kurallarına uygun bir şekilde oluşturulması gerekir. İletişim bir amacı gerçekleştirmek için yapılır. Bağdaşıklık, tutarlılık, metinsellik

ölçütleri gibi belirli kurallara bağlı olarak oluşturulmayan yazılı ve sözlü iletişim ürünleri, istenilen amacı gerçekleştirme konusunda etkisiz kalır. Neticesinde yazılı ve sözlü anlatım yoluyla kurmak istediğimiz iletişim tam anlamıyla gerçekleşmez ve iletmek istediğimiz düşünce, kavram, mesajlar etkili ve doğru bir şekilde aktarılmaz.

İletişimde en kolay ve en çok tercih edilen yol konuşma becerisinin kullanımıdır. Konuşma da belli bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilen eylemsel bir beceridir. Her konuşma bir amaç için hazırlanır ve bir mesaj taşır. Konuşmanın yapılış amacına ulaşması için çeşitli kurallar doğrultusunda hazırlanmış olması önemlidir. İletişim sürecinde konuşmacı kaynak olarak isimlendirilir. İletişimde kaynağın aktardığı iletilerin dinleyici açısından nitelikli olması iletişim sürecinin kalitesini doğrudan etkiler. Kaynak nitelikli mesajlar aktarırsa süreç sağlıklı ilerler. Kaynaktan gelen iletiler dinleyici tarafından niteliksiz görülürse iletişim süreci olumsuz etkilenir. Olumsuz gelişen iletişim sürecinde kaynağın vermek istediği mesaj tam anlamıyla aktarılamaz. Bunun sonucunda kaynak amacını istediği oranda gerçekleştiremez. Etkili iletişim sağlanamamış olur.

Konuşmanın istenilen mesajı dinleyicilerine aktarabilmesi için belirli dil ve anlatım kuralları doğrultusunda hazırlanmış olması gerekir. Konuşma metninde yer alan cümlelerin birbirleriyle bağlantılı, tutarlı ve belirli bir mantık dizgesine göre oluşturulması o metnin açık ve anlaşılır olması bakımından oldukça önemlidir. Metinler üretilirken metinsellik ölçütleri olarak isimlendirilen, metnin kuralları, metnin birimleriyle bağlantı durumları, metnin tutarlılık durumları gibi hususlara dikkat edilmelidir. Metinler bir konuyla ilgili cümlelerin gelişigüzel sıralanmasıyla oluşturulmaz. Metnin cümleleri, yazarı tarafından bilinçli bir şekilde ve bir mantık düzeni içinde bir araya getirilir. Bu bağlamda metnin özellikleri, metin olanla metin olmayan arasındaki farklar, metnin kuruluş aşamaları, bir metni oluşturan yapıların neler olabileceği ve bunların değerlendirme biçimleri gibi kavramlar metinsellik ölçütlerini karşımıza çıkarmaktadır (Coşkun, 2005, s. 4-5). Yazılı ve sözlü anlatım yoluyla oluşturulan metinler bu ölçütlere göre değerlendirilir. Metinler, metin dilbiliminden ayrı düşünülemeyecek unsurlardır. Metin dilbilimi ise metinlerin taşınması gereken kriterleri inceleyen bir dilbilim dalıdır (Özkan, 2004, s. 170). Metinsellik ölçütlerinin temel kriterleri arasında bağdaşıklık ve tutarlık kavramları gelmektedir. Bir metnin nitelikli ve güzel bir metin olarak değerlendirilebilmesi için bağdaşıklık ve tutarlılık açısından iyi özellikler taşınması gerekir. Çeşitli araştırmalarda öğrencilerin konuşmalarında birtakım sorunlar yaşadığı ifade edilmektedir. Öğrencilerin konuşmaları bir metin olarak düşünüldüğünde öğrenci konuşmalarının bağdaşıklık ve tutarlılık

bakımından değerlendirilmesi konuşmaların sahip olması gereken nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını ortaya koyacaktır. Öğrenci konuşmalarının niteliklerine ve sorunlarına değinen, öğrencilerin sözlü anlatımlarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını inceleyen araştırma sayısı değinen araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Bu durum araştırmamızın, öğrencilerin sözlü anlatımlarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını tespit eden bir çalışma olmasına sebep olmuştur.

Konuşma belirli amaca göre yapılan zihinsel bir süreçtir. Konuşmacı zihnindeki çeşitli düşünceleri kelimeler vasıtasıyla dinleyicilere aktarır. Bu süreci Demir şöyle tarif etmektedir: Kelimeler konuşma vasıtasıyla anlama giydirilen elbiseler olarak düşünüldüğünde, iletişim sürecinde kişi kendi zihninde var olan anlamları kelimeler aracılığıyla karşısındaki kişinin zihnine yerleştirmeye çalışır (Demir, 2010, s. 416). Konuşma zihinsel bir süreç olduğundan konuşma becerisi için yapılacak her eylem çocuğun bu sürecine katkı sağlayacaktır.

Konuşma becerisi eğitimi öğrencilerin zihinsel ve sosyal gelişimlerinde de çok önemli bir boyuta sahiptir. Bu beceri toplumsal ilişkilerimizin düzenlenmesinde de oldukça önemlidir. Bireysel ve toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan konuşma; okul, iş ve toplum yaşamında başarı ya da başarısızlığı belirleyen etmenlerden biridir (Sever, 2011, s.22). Özellikle, meslek ve çalışma dönemlerinde, iyi dinlemesini bilen, gerçekten okuduğunu anlayan ve düzgün konuşanların ön plana geçtikleri görülmektedir (Kantemir, 1995, s.9). Okul, iş ve toplum hayatında bu denli önemi olan bir beceri alanında öğrencilerin sorunlar yaşaması onların zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu alanda yaşanan sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri sunabilmek alana büyük katkılar sağlayacaktır. Konuşmalar, hazırlıklı konuşmalar ve hazırlıksız konuşmalar olarak iki genel başlıkta incelenebilir. Öğrencilerin okul yaşamlarında yaptıkları konuşmaların büyük bir çoğunluğunu hazırlıksız konuşmalar oluşturmaktadır. Bu maksatla literatür taranmış ve öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinde yaşadıkları sorunları tespit eden çalışmaların çok az olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı çalışmamızda hazırlıksız konuşmalar ele alınmıştır. Konuşmalar birer metin olarak düşünüldüğünde konuşma metinlerinin incelenmesinde bağdaşıklık ve tutarlılık başlıkları önemli birer kriterdir. Bu da bizi öğrencilerin sözlü anlatımlarında metin üretirken yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla, ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının bağdaşıklık ve tutarlılıklarının değerlendirilmesi çalışmasını yapmaya sevk etmiştir. 5. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık ve tutarlılık kavramlarına ait bazı temel kazanımları henüz tam olarak

öğrenmemiş olmaları ve 8. sınıf öğrencilerinin de liselere hazırlık sınavlarına odaklanmış olmaları çalışmayı olumsuz etkileyeceği düşünüldüğünden onları çalışma kapsamı dışında tutulmasına sebep olmuştur. Bu çalışmayla ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmaları bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarını tespit etmektir. Çalışma kapsamında öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından incelenmiştir. Çalışmada öncelikle sözlü anlatım ve metin kavramları ele alınmış, ardından öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık incelenmiştir. Öğrencilerin konuşurken bağdaşıklık ve tutarlılık konularında yaşadıkları sorunlar açıklanmıştır. Bu kavramların öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde nasıl kullanılabileceğine dair öneriler geliştirilmiştir.

Metinsellik ölçütleri bakımından öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarından oluşan sözlü anlatım ürünleri; gönderim ögeleri, eksilteli anlatım, değiştirim, bağlama ögeleri, kelime bağdaşıklığı, tutarlılık gibi durumları kullanma düzeylerine göre incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları; cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik durumlarına, sosyokültürel özelliklerine, kitap okuma durumlarına, konuşma planı yapma durumlarına, kelime hazinesi katsayılarına göre incelenip öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının bağdaşıklık ve tutarlılık düzeyleri belirlenmiştir.

Bu araştırmada, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını tespit etmek ana problem olarak belirlenmiş ve bu amaca yönelik daha ayrıntılı bulgulara ulaşabilmek için aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıkları ne düzeydedir?
2. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıkları ne düzeydedir?
3. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıklarının cinsiyete, okulların ve öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre durumları nedir?

4. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık durumları ne düzeydedir?

5. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılık düzeyleri, plan yapma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

6. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında kelime hazinesi katsayılarının bağdaşıklık ve tutarlılıkla ilişkisi var mıdır?

7. Öğrencilerin kitap okuma durumlarının bağdaşıklık öğeleri, hazırlıksız konuşma metni tutarlılıkları ve kelime hazinesi katsayıları gibi değişkenler arasındaki bağlantı durumları ne düzeydedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Konuşma eğitiminin amacı, insana hazırlıklı veya hazırlıksız, bir kişi veya topluluk karşısında duygu ve düşüncelerini doğru ifade edebilme yeteneği kazandırmaktır (Temizyürek, 2007, s. 121). Konuşma becerisinin eğitimi, Türkçe eğitiminde ihmal edilen konulardan biridir. Öğrenciler için okulda başarıyı yakalamadaki en temel koşullardan biri olan konuşma becerisi eğitiminin ihmal eğitim sisteminin her kademesinde görülmektedir (Doğan, 2009, s. 186). Öğrenciler okul yaşantılarında etkili ve güzel konuşma örnekleriyle karşılaşmadıkları ve okulda yeteri kadar konuşma etkinlikleri yapamadıkları için sözlü anlatım yönünden geri kalırlar (Burdurlu ve Kantarcı 1971, s.102). Farklı konular işlenirken öğrencilere konuşma becerisi kazandırmaya çalışmak öğretmen ve öğrenciyi asıl konudan uzaklaştırır ve bir iki düzeltmeyle konuşma eğitimi geçirilmiş ve konuşma becerisi ihmal edilmiş olur (Göğüş, 1978, s. 177). Arslan'ın 2012 yılında yaptığı araştırma sonuçlarına göre de eğitim kurumlarının, konuşma becerisini yeterince geliştiremediği düşünülmektedir. Bu durum da öğrencilerin zihinsel, sosyal ve kültürel gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Konuşma eğitimi uzun zamanlı bir süreci içerdiğinden sabır gerektirmektedir. Hem öğrenciler hem de öğretmenler bu süreci sabırla yönetmelidir (İşcan, 2015, s. 9). İstenilen düzeyde bir konuşma sistemli, sabırlı ve uzun süreli bir eğitimin ürünüdür.

Konuşma becerisi sadece sınıf ortamında geliştirilebilecek, ölçülebilecek bir beceri değildir. Ayrıca Türkiye geneli sınıf mevcutlarının kalabalıklığı konuşma becerisinin sınıf ortamında ölçülebilmesini güçleştirmektedir. Öğrenci konuşmalarındaki hataları tespit etmek için öğrencilerin konuşmalarını, birbirlerinden etkilenmeyecekleri bir ortamda

dinlemek gerekir. Bunun için sınıf ortamları öğrencilerin birebir olarak dinlenebileceği ortamlar şeklinde düzenlenmelidir. En azından oturma düzenleri öğrencilerin konuşma becerilerini rahatça sergileyebileceği şekilde ayarlanmalıdır. Çünkü konuşma becerisi topluluk önünde icra edilen bir beceri olduğundan arkadaşlarına bunu sergileme imkânı bulduğu takdirde öğrencinin özgüveni yükselecektir. Özgüvenin yükselmesi de öğrencinin kendisini daha rahat ifade edebilmesini sağlayacaktır. Bu durum diğer öğrenciler için de bir rol model teşkil edecektir. Öğrencilerin zihinsel açıdan gelişip, duygu ve düşüncelerini, hayal ve tasarılarını aktarabilmeleri konuşma becerisi yoluyla gerçekleşeceği için bu alanda yapılacak çalışmalar ayrı bir önem arz etmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin konuşmaları ses kayıt cihazı vasıtasıyla kaydedilmiş ve kaydedilen konuşmalar yazıya aktarılmıştır. Hazırlıksız konuşmaların yazılı hâle getirilmesi, araştırmacının bu metinler üzerinde daha detaylı çalışması, öğrencilerin bu becerideki durumlarını tespit etme ve onların konuşma becerilerinin eğitimine yön verebilecek öneriler sunabilmesi açısından önemlidir.

Kelime ve cümlelerin dil bilgisi kuralları vasıtasıyla bir araya getirilmiş ve belirli bir mantık dizgisiyle oluşturulmuş, parçalara ayrılamayan yapılarına metin denilir. Bir yapının metin olarak düşünülebilmesi için birtakım kriterleri taşıması gerekir. Bunlar; metinde yer verilen bütün birimlerin bağdaşıklık öğeleriyle veya kurulan diğer anlam bağlantılarıyla ilişkilendirilmesi, anlam ve mantık açısından tutarlı olması ve ayrıca metnin tüm unsurlarının bütünlük göstermesidir. Bir metinde içerik açısından bağdaşıklık ve tutarlılık oldukça önemli kavramlardır. Metin olarak değerlendirilebilen yazılarda birimler arasındaki bağdaşıklık ve tutarlılık açısından kuvvetli bağlantılar oluşturulmuş olmalıdır (Yılmaz, 2012, s. 10). Çalışmada öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında oluşturdukları metinler bu çerçevede değerlendirilmiştir.

Bağdaşıklık ve tutarlılık kavramları metin dilbilimin önem verdiği konulardandır. Bu çalışma öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılık unsurlarını kullanma düzeylerini tespit etmesi ve bu yönüyle bir farkındalık oluşturması bakımından önemlidir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının bağdaşıklık ve tutarlılık açısından değerlendirilmesi konuşmalarının niteliğini ortaya çıkaracak ve bu bağlamda konuşma becerisi eğitime katkılar sağlayabilecektir. İlgili araştırmalar bölümünde tespit edilen araştırmalar incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım düzeyinde bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarını tespit eden çalışmaların var olduğu görülmektedir. Ancak sözlü anlatım düzeyinde bağdaşıklık ve tutarlılık unsurlarını ortaya koyan çalışmalar yok

denecek kadar azdır. Konuşmaların bağdaşıklık ve tutarlılık durumları konuşmanın niteliği açısından önemli kavramlar olduğundan bağdaşıklık ve tutarlık bir konuşmanın açık ve anlaşılır olmasını sağlar. Bağdaşıklık ve tutarlılık açısından iyi olarak nitelenen bir konuşma dinleyiciye aktarmak istediği iletiyi tam olarak verebilir. Konuşma becerisinin toplumsal yaşamımızdaki yeri düşünüldüğünde öğrencilerin nitelikli bir konuşma becerisine sahip olmaları için mevcut durumlarının tespit edilmesi ve elde edilen sonuçlardan hareketle konuşma becerisinin eğitime yönelik önerilerin geliştirilmesi araştırmanın önemi ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ve tutarlılıkla ilgili sorunların tespit edilmesi bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesini de sağlayacaktır. Öğrenci konuşmalarının büyük bir çoğunluğunun hazırlıksız konuşmalardan oluşması çalışmanın hazırlıksız konuşmalar üzerine yapılmasına neden olmuştur. Ayrıca hazırlıksız konuşmaları meslek seçiminde dahi etkili olmaya başlamıştır. Çeşitli iş kollarına personel seçiminde hazırlıksız konuşmalar yaptırılmakta ve bu konuşmalar neticesinde karar verilmektedir. Öğrencilerin ortaokul düzeyinde sözlü anlatım boyutunda bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarını ortaya koyan çalışmanın bu yönüyle konuşma becerisinin eğitime önemli bir katkı sağlayacağı ve hazırlıksız konuşmaların önemine dikkat çekeceği düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Araştırma kapsamındaki uygulamaların, sözlü anlatım becerilerinden konuşma sürecinin basamaklarına uygun olarak hazırlandığı ve istenilen konuşma konularının konuşma becerisi türünü temsil ettiği varsayılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamındaki öğrencilerin samimi, istekli ve konuşma becerilerini yansıtacak şekilde uygulamalara katıldıkları, hazırlıksız konuşmalar yapabilecekleri ve yapılan ölçümlerin öğrencilerin konuşma becerilerindeki gerçek durumlarını yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlama ve Sınırlılıklar

Bu çalışma uygulama açısından 2017-2018 eğitim öğretim yılı Antalya ili Kepez ilçesindeki amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen Sefa Akın Ortaokulu, Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu, Ünsal Ortaokulları ile,

Çalışma gurubu bakımından bu okullarda öğrenim gören ve random yöntemle seçilerek çalışmaya dâhil edilen 216 öğrenci ile,

Veriler bakımından ses kayıt cihazıyla kayıt edilen hazırlıksız konuşmalar ve öğrencilerin

hazırlıksız konuşmalarında kullandıkları bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılık durumlarıyla, Konu bakımından uzman görüşleri neticesinde belirlenen hazırlıksız konuşma konularıyla, Tür bakımından öyküleyici ve açıklayıcı anlatım türleriyle, Zaman bakımından 12 hafta ile, Verilerin değerlendirilmesi bakımından ise araştırmada kullanılan ölçekler ile sınırlanmıştır.

Çalışmanın niteliği gereği evreni temsil edebilecek bir çağ nüfusuna tam olarak ulaşamayacağı için uygulamada 216 öğrenci ile çalışılmıştır. Öğrencilerin derslerde daha önce hazırlıksız konuşmaya yönelik uygulamalar yapmamış olmaları araştırmanın verilerinin toplanması hususunda bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Hazırlıksız konuşma konuları uzman görüşüyle belirlenmiş olsa da öğrencilerin ilgili konudaki kültürel mirası ve dünya bilgisinin yetersiz olma ihtimali bu çalışmanın bir sınırlılığı olarak belirtilebilir.

1.6. Tanımlar

Alan yazında konuşmanın birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

Konuşma; zihinde söz kalıbına dökülen ve oluşturulan düşüncelerin, duyguların şekillendirilmesidir (Erdem, 2013, s. 416). Konuşma; duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir (Sever, 2011, s. 21). Konuşma, zihinsel bir gayret sonucu, aynı zihinsel birikimle meydana getirilen mesajın dil aracılığıyla karşıya aktarılmasıdır (Adalı, 2003, s. 27). Karakuş'a (2002, s.104) göre konuşma; herhangi bir konudaki duygu, düşünce, istek ve arzuların, olayların, çeşitli deneyimlerin sözlü olarak anlatılması olarak tanımlanmıştır.

Özdemir (1999, s.11) ise konuşmayı; duygu ve düşüncelerimizi, görüp yaşadıklarımızı karsımızdakilere sözle iletme işi olarak tanımlamıştır.

Konuşma, kişinin zihnindeki bilgi, duygu ve düşüncelerini sözlere aktarma sürecidir (Güneş, 2015, s. 152). Bir başka tanıma göre konuşma, bireyin dışında meydana gelen bir olayı aktarmak, iletme, duyurmak, içinde oluşan düşünceleri, duyguları, istekleri, acıları başkalarına söylemek için sesini kullanma sanatıdır (Demirci ve Kabahasanoğlu, 2009, s. 393).

Konuşma, ana malzemesi “söz” olan, kişinin fiziksel, zihinsel, psikolojik süreçlerine bağlı olarak oluşturulan ve ortaya çıktığında kişiye sosyallik kazandıran bir beceri olarak düşünülebilir (Kemiksiz, 2016, s. 41). Tanımlardan hareketle konuşma; duygu, düşünce ve

isteklerimizi dilimiz aracılığıyla aktardığımız, sosyal ve zihinsel bir beceridir. Konuşmalar hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar olmak üzere iki başlık altında ele alınabilir.

Hazırlıklı konuşma; önceden planlanan ve belirli bir çalışma neticesinde hazırlanan konuşmalardır.

Hazırlıksız konuşma önceden planlanmayan, yeri ve zamanı belli olmayan konuşmalardır.

Bağdaşıklık, metnin bir biriminin kolay anlaşılması amacını taşıyıp anlamsal olarak birbiri ile ilişkili, beraber ele alınması gereken ögeler arasındaki dil bilgisel ve sözcüksel ilişkidir (Can, 2012, s.35).

Tutarlılık, bir metinde yer alan bilgilerin planlı bir birliktelik ve bütünlük hâlinde okur ya da dinleyicinin zihninde anlamsal olarak bir yapı oluşturması, canlanması ve bunların metnin konusu ile şekillenmiş olmasıdır (Karatay, 2010, s. 375).

Kelime hazinesi katsayısı; bir metinde kullanılan farklı kelimelerin toplam kelime sayısına bölünmesi sonucunda ortaya çıkan değere denir (Karadağ, 2018, s.532).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil

Türkçe Sözlük'te, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle ve işaretlerle yaptıkları anlaşma.” (TDK, 2005, s. 586) şeklinde ifade edilen dil kavramının bilim insanları tarafından birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bazılarına aşağıda değinilmiştir. Duygu, düşünce ve dileklerimizi anlatırken kullandığımız işaretlerin, daha çok ses işaretlerinin hepsine birden dil denir (Gencan, 1966, s.1). Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünüleni aktarma dizgesidir (Aksan, 2009, s.13). Dil yetisinin toplumsal bir ürünü olan dil, bu yetinin bireylerce kullanılabilmesi için toplumun benimsediği zorunlu bir uzlaşımlar bütünüdür (Saussure, 1985, s. 13). “Dil, belli bir insan topluluğuna özgü, çift eklemli sesli göstergeler dizgesidir.” (Vardar, 2007, s.71). “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örölmüş içtimaî bir müessesedir.” (Ergin, 2013, s. 1). “Dil, evreni algılayış ve yansıtmanın ses, sözle göstergesidir.”(Bozkurt, 2004, s.5). “Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle, başla, gözle, kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma vasıtamız dildir.” (Banguoğlu, 1986, s.9). Yapılan tanımların hepsi okunduğunda ana fikirlerinin bizi iletişime götüreceği açıkça ortadadır. Dil toplumun sözlü ve yazılı anlaşma aracı olduğundan dili her bir birey etkili bir şekilde kullanabilmelidir (Kavcar, Oğuzkan ve Aksoy, 2012, s.6). Her bir tanım farklı kelimelerle de olsa dilin, insanlar arası iletişim ihtiyacını gideren bir araç olduğundan hareketle oluşturulmuştur. Bu iletişimin sağlıklı

yapılabilmesi için de temel dil becerileri olarak tanımlanan dinleme/izleme, konuşma okuma ve yazma gibi kavramların doğru bir şekilde ele alınıp öğretilmesi gerekir. Öğrenciler bu alanda sorunlar yaşamaktadır. Türkçenin temel becerilerinin eğitiminin temelde ilköğretimde, ilerleyen düzeyde ortaöğretimde tamamlanması gerekirken ortaöğretim ve sonrasında bile temel becerilerle ilgili sorunların devam ettiği tespit edilmiştir (Deniz, 2000, s.3). Bu nedenle aşağıda temel dil becerilerine kısaca değinilmiş, çalışmanın konusunu oluşturan konuşma becerisi daha detaylı olarak ele alınmıştır.

2.2. Temel Dil Becerileri

Temel dil becerileri hayatımızda oldukça önemli bir yere sahiptir. Doğumumuzdan ölümümüze kadar hayatımızın hemen hemen her safhasında temel dil becerileri kullanılır. Kimi zaman konuşur, kimi zaman dinler, kimi zaman okur, kimi zaman da yazarız. Sosyal hayatımızda yazma, okuma, konuşma, dinleme becerilerinin önemi birbirine yakındır. Konuşma, okuma ve dinleme iletişim sürecinde birbirini tamamlayan öğelerdir. İletişim sürecinde kişiler kimi zaman konuşan, kimi zaman okuyan, kimi zaman dinleyen durumundadır. Bu süreçte birey her rolü alabileceği için, kişilerin iyi okuma, iyi konuşma ve iyi dinleme niteliklerini kazanmaları gerekir (Koç ve Müftüoğlu, 1998, s.55). Bu da planlı ve sistemli bir eğitimle sağlanabilir. Temel dil becerilerine yönelik etkinliklerle bireylerin kavram dünyası zenginleştirilerek, çok boyutlu ve derinlemesine düşünmelerine ayrıca her seviyede düşünme becerisi kazanmalarına olanak sağlanabilir (Karadüz, 2010, s.1580). Öğrencilerimizin iyi bir ana dili kullanıcısı olabilmelerinin temelinde temel dil becerilerini etkin olarak kullanabilmeleri gelmektedir. Çünkü temel dil beceri alanlarının gelişimi öğrencinin tüm yaşamını biçimlendirir (Mert, 2013, s. 24). Bu biçimlendirme, hem kişisel hem de toplumsal alanda çeşitli yönlerde kendini gösterecektir. Bu kişiler hem sosyal hem de bireysel anlamda kendini iyi ifade edebilen, başarılı kimlikleriyle öne çıkacaktır. İşte bu nedenle temel dil becerileri eğitime önem verilmelidir.

2.2.1. Dinleme/İzleme

Anne karnında başlayan dinleme süreci hayatımızın her döneminde devam etmektedir. İlk tanıştığımız beceri diyebileceğimiz dinleme/izleme becerisiyle çevremizi tanımaya ve anlamaya başlarız. Dinleme/izleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir (MEB, 2006, s. 5). Dinleme insanın karşısındaki kişiyi anlayabilmesi için ihtiyaç duyulan

bir beceridir (Er, 2011, s.4). İşitmekten farklı bir etkinlik olan dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılan, öğrenilmesi gereken bir beceri olarak karşımıza çıkar. Dinleme bir yönüyle kişinin tercihine bağılı olarak, seçerek ve isteyerek algıladığı sesler bütünüdür. Bu nedenle dinlemede seçicilik söz konusudur (Aktaş ve Gündüz, 2004, s.247). Dinleme, insanı sonuca götüren bir etkinliktir. Konuşan kişinin vermek istediğı mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunma etkinliğidir (Demirel, 1999, s.33). Her sözcüğün bir anlama sahip olduğı dinleme süreci, belli bir amaca dayalı ve bir iletiyi paylaşmak için yapılır. Sözcükler zinciri olarak yapılan dinleme, zihinsel bir etkinliktir. Kişinin dinlemedeki ustalığı, iletişimi sağlayan önemli bir özelliktir (Güleryüz, 2003, s.30). Anne karnında, dinleyerek dil öğrenme süreci başlayan bebek, doğum öncesinden itibaren konuşmaları ve sesleri dinler (Güneş, 2007, s. 73). Dinleme, iletişim ve öğrenmenin en temel yoludur. Bu yolla çocuğun hayatında ilk anlama etkinliği, çocuk tarafından dinleyerek gerçekleştirilir (Sever, 2013, s. 24). İnsanın hayatını sürdürmesi için oldukça önemli bir yeri olan dinleme becerisi, aile içinde, okul ve iş hayatında kendini ifade etme ve çevresiyle etkili bir iletişim kurabilme gibi birçok alanda kendisi gösterir (Maden, 2013, s.51). Dinleme/izleme becerisi eğitimi hususunda sorun yaşamış olan bireylerin bireysel ve toplumsal çeşitli problemler yaşadıkları çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu problemlerin temelinde ise iletişim sorunlarının yer aldığı söylenebilir. Günlük hayatta iletişim konusunda karşılaşılan problemlerin başında doğru ve iyi dinleme alışkanlığının kazanılmamış olması gelir. Bu nedenle, çocuk ve gençlerimize iyi dinleme becerisini okullarımızda kazandırmak zorundayız (Özbay, 2001, s. 9). Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından dinleme ve izleme becerisi eğitime önem verilmiş ve Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bu durum açıkça ortaya konmuştur. Program'ın dinleme/izleme öğrenme alanında öğrencilerden; dinledikleriyle alakalı tahmin etme, konu belirleme, ana fikir ve ana duyguyu belirleme, özetleme, farklı başlıklar önerebilme, kişisel görüşlerini bildirme, sözlü olmayan mesajları anlayabilme, tahminde bulunabilme gibi kazanımları gerçekleştirebilmeleri beklenmektedir. Bu kazanımların gerçekleşmesi için Türkçe derslerinde, öğrencilerin çeşitli dinleme stratejilerini uygulayabilmeleri; not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri de uygulamaları sağlanır (MEB, 2015).

Görsel ve işitsel araçların hayatın her alanında giderek yaygınlaşması ve bu araçların eğitimde kullanılması dinleme/izleme eğitiminin bu doğrultuda şekillendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu becerinin geliştirilmesiyle, öğrencilerden dinlediklerini/izlediklerini

sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri gerçekleştirmesi beklenmektedir (MEB, 2006, s. 5). Bütün bu ifadelerden hareketle, insanın hayatında tanıştığı ilk beceri olan dinlemenin, doğru ve etkili iletişim için oldukça önemli bir dil becerisi olduğu anlaşılmaktadır. Kendini iyi ifade edebilen, anlayabilmek için öncelikle dinleyebilmek gerektiğini bilen, etkili iletişim becerilerine sahip bireyler yetiştirebilmek için nitelikli bir dinleme eğitimi yapılması gerekir.

2.2.2. Okuma

Okuma zihinsel bir gelişim sürecidir. Bu gelişim iletişim ve dil yeteneklerimizde belirgin bir biçimde ortaya çıkar. Ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci olan (MEB, 2006, s. 6) okumayla ilgili yapılan tanımları şöyle sıralayabiliriz: Okuma, basılı sözcükleri kavrama ve yorumlamaya dayalı zihinsel bir etkinliktir (Özdemir, 1990, s.13). Okuma bir yazının harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve kavramaktır (Göğüş,1978, s. 60). Okuma, basılı bir sayfadaki yazıdan düşünceyi anlamak veya bir sayfadan anlam çıkarmadır (Binbaşıoğlu,1987, s. 24). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere okuma; kavrama, anlama ve anlamlandırmayı kapsayan zihinsel bir bağ kurma sürecidir. Okuma sürecinde okur ile yazar arasında anlamsal bir bağ kurulur. Okur, yazarın kelimelere büründürüp anlatmak istediği düşüncelerini anlamlandırıp kavramaya çalışır. Okuma, okur ve yazar arasında gerçekleşen biri görüş alışverişi olup, bu süreçte okur metni anlamaya uğraşmakta ve anladıklarıyla ön bilgilerini birleştirerek yeni anlamlar ortaya koymaya çalışmaktadır.

Farklı becerilerin kullanılmasını gerektiren okuma her şeyden önce sağlıklı bir algılamayı gerektirir (Akyol, 2009,s. 15). Güneş'in ifadesine göre ise okuma, dil becerileri ile birlikte zihin becerilerine de önemli katkılar sağlayan bir öğrenme alanıdır (Güneş, 2014,s. 127). Yazılı dilin anlamlı bir şekilde yorumlanması olan okuma (Harris ve Sipay, 1990,s. 10) bilişsel davranışlar ve psikomotor becerilerin birlikte çalışmasıyla gerçekleşen bir etkinliktir (Demirel, 1999,s. 59). Diğer bir tanıma göre ise okuma, insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir (Yalçın, 2006, s. 47). Göktürk ise okumayı, baştan sona, metni okuma hayatımızın geçmişi, şimdisi, geleceği arasında bir etkileşim olarak görmektedir (Göktürk, 2002, s. 132). Yapılan tüm tanımlar okuma becerisinin zihinsel birtakım süreçleri içerdiğini, aynı zamanda anlama ile birlikte ele

alınması gerektiğini göstermektedir. Ancak okuma becerisine gereken önem verilmemektedir. Yapılan araştırmaların çoğu okuma oranımızın düşük olduğunu, okuma becerisinin istenilen düzeyde gelişemediğini göstermektedir. Bu eksiklik okuma becerisi ile ölçülen çeşitli sınavlarda karşımıza çıkmaktadır. PISA vb. sınavlarda puan ortalamamızın oldukça düşük olması buna örnek gösterilebilir (Bozkurt, 2016). Okuma eğitimiyle alakalı somut ve kalıcı çözümler üretmek yerine, yapılan araştırmalar genellikle birbirini tekrar eder nitelikte ifadeler içermekte ve okuma eğitiminin genel sorunu olan okuma oranının düşük olmasından bahsetmektedirler (Aytaş, 2005, s.461). Okuma, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Dolayısıyla bu beceri; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma, eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alır (MEB, 2006, s. 6). Yapılan tüm tanımlar okuma becerisinin zihinsel ve karmaşık süreçlerden oluştuğunu göstermektedir. Bu sürecin iyi yönetilmesi öğrencilerin akademik yönden başarılarını arttıracak, dikkat, anlama ve anlamlandırma, yorumlama, kavrama, çözümleme gibi birçok zihinsel becerilerinin gelişimini sağlayacaktır.

2.2.3. Yazma

İnsan; duygu ve düşüncelerini, istek ve ihtiyaçlarını yazılı ve sözlü anlatım becerileriyle dilin çeşitli unsurlarını da etkin bir şekilde kullanarak aktarır. Bu aktarma eyleminde de temel dil becerilerini çeşitli oranlarda kullanır. Bu becerilerden biri de yazma becerisidir. Düşünceyi, duyguyu, olayı, yazı ile anlatmaya yazma (kompozisyon) denir (Göğüş, 1978). Yazılı anlatım, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir (MEB, 2006, s. 7). Yazma hayatımızın birçok safhasında kullandığımız bir beceridir. Öncelikle okul hayatımızda, iş hayatımızda ve sosyal çevremizde bu beceriyi etkin bir şekilde kullanırız. Öğrencinin gördüğünü, duyduğunu, yaşadığını yazı yoluyla anlatması tanımından da anlaşılacağı üzere (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2004, s. 59) yazılı anlatım, öğrencilerin bilgi ve becerilerini eğitim hayatları boyunca elde ettikleri kazanımlar vasıtasıyla hayata aktarmalarını sağlar (Özbay, 2014, s.117). Türkçe Dersi Öğretim Programı da yazma becerisi hedeflerinde öğrencilerden; düşündüklerini, öğrendiklerini ve bildiklerini açık, etkili ve anlaşılır bir biçimde ifade etmelerini öngörmektedir. Aynı şekilde program öğrencilerin duygu, düşünce, bilgi ve birikimlerini planlı bir amaç ve kendi değer yargılarıyla harmanlayarak yazılı olarak anlatabilmelerini hedeflemektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın

öğrencilerde etkili yazma becerisi geliştirme ile ilgili kazanımlarının en ilgi çeken ifadelerinden birkaçı şöyledir: Program öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimleriyle bir konu hakkındaki fikirlerini ve tezlerini yazılı anlatım kurallarına uygun bir şekilde anlatmalarını ve yazma becerisini kendilerini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmelerini hedeflemektedir. Program ayrıca öğrencilerin analiz, sentez süreçlerini kullandığı, sınıflama, sorgulama yoluyla bilgiyi yeniden yapılandığı ve ilgilerini çekecek konularda düşünceye dayalı metinler üretmelerini hedeflemektedir (MEB, 2015). Bu hedefleri gerçekleştirebilmek için yazma becerisinin geliştirilmesi çalışmaları diğer temel dil becerileriyle birlikte yürütülmelidir. Bu becerilerden yazma becerisinin gelişimine doğrudan katkı sağlayabilecek olan okumayla ilgili çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Çünkü yazabilmek için zengin bir söz varlığı hazinesine ihtiyaç vardır. Bu da çok okumakla kazanılabilecek bir durumdur.

2.2.4. Konuşma

Konuşma dinlemeden sonra kazanılan ikinci dil becerisidir. Bir iletişim biçimi olan konuşma, bir dilin kelimeleriyle düşüncesini anlatmak, belli bir konudan söz etmek, bir konuda karşılıklı söz etmek, sohbet etmek, söylev vermek, konuşma dili olarak kullanmak, olarak tanımlamaktadır (TDK, 2005). Konuşma bireyler ve birey-toplum arasında gerçekleşen sözlü iletişimdir (Kılınç, Şahin, vd., 2013, s. 4). Konuşma becerisinin literatürde yapılan diğer tanımlarından bazıları şöyledir: Konuşma; pratik, kültürel ya da estetik nedenlerle insanlar arası bir iletişim davranışıdır (Taşer, 2012, s.35). Konuşma; duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir (Sever, 2011, s. 22). Konuşma, bireyin kendisini ifade ettiği; duygu, düşünce ve isteklerini, diğer insanlara doğrudan anlattığı, başkalarıyla paylaşabileceği bir beceridir (Yalçın, 2006, s. 97). Konuşma, zihin ve kas gücünün devreye girdiği psiko-motor bir yetenek; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en etkili bir araçtır (Calp, 2010, s.191). Konuşmada, kişi en az bir bireyle etkileşim halinde olacağı için konuşmaya sosyal bir beceridir diyebiliriz. Konuşma, bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır (MEB, 2006, s. 6). Çocuk konuşma becerisini, önce kuralsız bir biçimde çevreden kazanmaya başlar. Ardından bu dil becerisinin gelişimi, çocuğun büyüme süreci, toplum hayatı ve eğitim kurumları içerisinde planlı ya da plansız bir biçimde devam eder (Karapınar, 2016, s.20). Konuşma, dinleme becerisiyle doğrudan bağlantılı bir beceridir. Çocuklar gördüklerini, düşündüklerini ve

duygularını konuşarak aktarırlar. Bu beceri çocukların düşünme ve anlama becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Konuşma becerisinin gelişimi okuma ve yazma becerilerine alt yapı oluşturur. Konuşma, zihinde başlayan düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreçtir (Güneş,2007, s.95). Bu süreçte duygu ve düşüncelerini istedikleri gibi aktarabilen bireyler sağlıklı iletişim kurabilirler. İstediklerini doğru olarak aktarabilmek kişinin özgüven duygusunu geliştirir. Dolayısıyla konuşma becerisi çocukların özgüven duygularıyla yakından ilişkilidir denilebilir.

Konuşma esnasında konuşmacıyı etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler konuşmacıdan ve konuşma ortamından kaynaklananlar olmak üzere iki başlık altında ele alınabilir. Konuşmacıdan kaynaklanan etmenler; konuşmacının heyecan ve kaygı düzeyi, konuşma becerisi için gerekli eğitim düzeyi, konuşma konusu için ön bilgi ve hazırlık durumudur. Ortamdan kaynaklanan faktörler ise ortamın ses, ısı ve ışık durumu, dinleyici kitlesinin konuşma ve konuşmacıya karşı tutumudur. Konuşmacıyı etkileyen faktörlerin iyileştirilmesi etkili ve güzel bir konuşma yapılabilmesini sağlayacaktır.

Konuşma insan hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Kendisini iyi ifade edebilen, duygu, düşünce ve isteklerini etkili bir biçimde açıklayabilen insanlar sosyal hayatta daha mutlu ve başarılı olabilirler. Bu beceriyi iyi kullanabilme yetenekleri onların kabul görmesini ve takdir edilmelerini kolaylaştırır. Konuşma, insanın başarısını; iş, eğitim ve özel hayatında büyük ölçüde etkiler. Konuşma, bireyler ve birey-toplum arasında cereyan eden sözlü bir iletişimdir. İletişim ne kadar etkili, düzenli ve açık olursa aynı oranda başarı sağlanır. Başarılı iletişimin anahtarı ise güzel konuşma, anlaşılır olma ve sesi etkili kullanmadır.

Tarihe damgasını vuran insanlar; güzel konuşmalarıyla, etkili hitabetleriyle kitleleri sürükleyip başarılarla imza atmışlardır (Kurudayıoğlu, 2003, s.288). Etkili ve güzel konuşma yeteneğine sahip bireyler çoğunlukla bulundukları ortama yön verebilen, liderlik yapabilecek kapasiteye sahiptirler.

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin de temelinde yer alan öğretmen-öğrenci arasındaki bilgi alışverişi, açıklama, anlatma, değerlendirmenin çoğunluğu konuşma becerisi aracılığıyla yapılır. Konuşma yetisi doğuştan getirilir fakat doğru ve etkili konuşma eğitim ile elde edilen bir beceridir. Etkili ve güzel konuşma eğitiminin geliştirilmesi bireylerin toplum hâlinde yaşamalarında çok büyük bir öneme sahiptir. Bu sebepten dolayı konuşma becerisinin geliştirilmesinde ana dili öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir (Özbay, 2005, s. 178). İlköğretim okulları ve okuma yazmadan önce kazanılan bu

becerinin geliştirilmesi ve etkili bir iletişim aracı olarak kullanılması açısından önemli bir yere sahiptir (Akyol, 2006, s.21). Okulların sözlü anlatımdaki görevi; çocukların edindikleri ana dilini geliştirmek, belli bir düzen içinde hatalarını düzelterek onlara ana dilin yapı ve işleyişini sezdirmektir (Calp, 2010, s. 202). Eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde verilecek olan konuşma becerisi eğitiminin belli başlı amaçları vardır. Güneş (2007, s.96-97) bu amaçları şöyle sıralamaktadır:

- Dil becerilerini geliştirmek.
- İletişim becerilerini geliştirmek.
- Öğrenme ve anlama alanlarını geliştirmek.
- Zihinsel becerilerini geliştirmek.
- Sosyal becerilerini geliştirmek.
- Zihinsel bağımsızlık becerilerini geliştirmek.

Konuşma öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemlidir. Bu nedenle öğretmenin konuşma etkinliklerinde öğrencilerin her birinin ayrı ayrı söz almalarını sağlayarak, onları bu çalışmalara katması gerekmektedir. Hayatın her alanında doğru, güzel, etkili konuşan ve konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetiştirilmesi, onların diğer dil becerilerinde de başarılı olmalarına bağlıdır. Bu nedenle konuşma öğrenme alanının okuma, yazma ve dinleme/izleme öğrenme alanlarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Konuşma becerisi eğitiminin Türkçe dersindeki önemini belirtmek amacıyla Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2017) konuşma becerisi kazanımlarından bazıları maddeler hâlinde sıralanmıştır:

1. Hazırlıklı konuşma yapar. Öğrencilerin verilen bir konuyu görsellerle destekleyerek kısa sunum hazırlamaları ve sunum öncesinde prova yapmaları, öğrencilerin düşüncelerini mantıksal bir bütünlük içinde sunmaları, görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullanmaları, sunu hazırlamaları sağlanır.
2. Hazırlıksız konuşma yapar.
3. Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.
4. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.
5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

6. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır. Ama, fakat, ancak, lakin, oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.

Öğretim programında hemen hemen tüm sınıflar düzeyinde ortak olan bu kazanımların detaylıca yer alması konuşma eğitime verilen önemi göstermektedir.

İletişim için kolay ve tercih edilen yollardan biri olan konuşma becerisi, iletişim sürecini başlatan temel öğelerdendir. Etkili iletişim nitelikli bir konuşma ile gerçekleştirilebilir. Konuşmanın niteliği iyi olmazsa iletişimin kalitesi de bundan olumsuz etkilenecektir. Topçuoğlu ve Özden (2014, s.5-12) nitelikli bir konuşmada yer alması gereken özellikleri şöyle açıklamışlardır: Nitelikli bir konuşma; ilgi çekici bir konusu ve girişi olan, bir amacı, planı olan, doğru ve kesin bilgileri içeren, zengin bir söz varlığına sahip, uygun yöntem ve tekniklerle donatılmış bir yapıya sahip olmalıdır. Ayrıca konusuna hâkim, sesini, jest ve mimiklerini iyi kullanan, dinleyiciyle iyi iletişim kurabilen, uygun bir üsluba sahip konuşmacı tarafından yapılan konuşma etkili olmakta ve amacını gerçekleştirme noktasında başarı göstermektedir. Çalışmamızda da nitelikli bir konuşmanın temel özelliklerinden olan bağdaşıklık ve tutarlılık kavramları üzerinde durulmuş ve bu kavramlar farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından iyi olarak değerlendirilebilecek konuşmalar nitelikli konuşma olarak nitelendirilebilir. Bağdaşıklık ve tutarlılık açısından iyi olan her konuşma nitelikli bir konuşma olmayabilir. Ancak nitelikli bir konuşmanın bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılık özellikleri açısından iyi olması gerekir. Bu boyuttan değerlendirildiğinde çalışmamızın önemi ortaya çıkmaktadır. Konuşmalar literatürde çeşitli türler altında sınıflandırılmıştır. Aşağıda bu bağlamda değerlendirmeler yapılmış ve konuşma türlerine kısaca değinilmiştir.

Konuşma türleri yapılış amaçları başta olmak üzere farklı özelliklerine göre kategorize edilmektedir. Konuşma türlerinin kaynaklarda genel olarak hazırlıklı konuşmalar, hazırlıksız konuşmalar ve diğer konuşma türleri olmak üzere birkaç kategoride ele alındığı tespit edilmiştir (Temizyürek vd., 2007; Güneş, 2014; Taşer; 2012).

Araştırmamız öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri konusuyla ilgili bir çalışma olduğu için hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma türlerinden kısaca bahsedilmiştir. Hazırlıklı konuşmalar önceden planlanan, konuşma için bir araştırma ve hazırlık gerektiren konuşma türleridir. Açık oturum, panel, forum, konferans, röportaj, mülakat, münazara, nutuk, sempozyum, seminer, kurultay/kongre hazırlıklı konuşmalar başlığı altında incelenebilir. Hazırlıksız konuşmalar ise önceden herhangi bir hazırlık yapılmayan, yeri ve zamanı tam

olarak belli olmayan konuşmalardır. Günlük hayatta, evde ve aile ortamında, sokakta, okulda, çeşitli arkadaş çevrelerinde, toplumsal hayatımızda, günlük işlerimizde gerçekleştirdiğimiz konuşmalar hazırlıksız konuşmalar başlığında ele alınabilir. Hazırlıksız konuşmalar, gün içerisinde farklı zaman dilimlerinde günlük hayatın çeşitli gereksinimlerinin karşılanması, isteklerin dile getirilmesi, duygu ve düşüncelerin iletilmesi amacıyla yapılan konuşma türüdür (Şahin ve Varışoğlu, 2013, s.126). Kendini tanıtma, tanışma ve tanıştırma, teşekkür etme, özür dileme, telefonda yapılan konuşmalar, ziyaret ve misafirlik konuşmaları, karşılama, uğurlama ve takdim konuşmaları, selamlaşma, adres tariflerinde yapılan konuşmalar, açış ve sunuş konuşmaları, fıkra ve anı anlatmak, soru-cevap tarzı yapılan konuşmalar hazırlıksız konuşmalar başlığında ele alınabilir. Bütün bu ifadelerden hareketle hayatımızın hemen hemen her anında hazırlıksız konuşmalar yaptığımız söylenebilir.

Hazırlıksız konuşmalar eğitim ve iş hayatımızın yanı sıra daha birçok alanda önemli yer tutmaktadır. Buna örnek olarak da bazı eğitim kurumlarının ve mesleklerin öğrenci ve personel seçimlerinde dahi hazırlıksız konuşmaların etkili olmasını gösterebiliriz. Çalışmamızda, öğrencilerin yapmış olduğu hazırlıksız konuşmalar yazıya aktarılıp birer metin olarak değerlendirildiğinden metin ve metinsellik ölçütleri kavramlarına örnekleriyle değinilmiştir.

2.3. Metin ve Metinsellik Ölçütleri

2.3.1. Metin

Metin kavramı, Latince texture (dokumak, örmek) ve/veya textus (dokuma, örme) köklerinden türemiştir (Aktaş, 2009, s.14). Metin, bir iletişim sırasında gerçekleşen, birbirleriyle ve dil dışı etkenlerle bağlantılı bir sözceler bütünüdür (Aksan, 1993, s.257). Sözce ise, bir konuşmacının ürettiği söz zinciri, birbirini izleyen tümceler bütünüdür (Vardar, 2007, s.189). Sözceye kısaca konuşmacının konuşma esnasında ürettiği sözler diyebiliriz. Konuşmacının oluşturduğu sözceler anlam bütünlüğü içinde metinleri meydana getirir. Metin, tümcelerden oluşmamış ancak tümcelerle gerçekleştirilmiş anlamsal bir birimdir (Halliday, 1977, s.194). Duygu ve düşüncelerimizi ifade etmek için ses ya da yazı yoluyla oluşturduğumuz ürünler metin olarak değerlendirilir. Tanımlar genel olarak değerlendirildiğinde iletişim kurma işlevinin ön planda olduğu görülmektedir (Türkben,

2018, s.962). Bu çalışmada öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları yazıya geçirilmiş ve birer metin olarak değerlendirilmiştir.

2.3.2. Metinsellik Ölçütleri

Bir amaç doğrultusunda oluşturulmaya başlanan metin, mantıksal bir yapı ve çeşitli dilsel kurallardan meydana gelir. Birbirinden farklı kelimeler, yazar ya da konuşmacı tarafından, belirli bir amacı gerçekleştirmek için farklı zihinsel süreçlerden geçirilerek bir araya getirilir. Bu işlemle birlikte metin üretme sürecinin kuralları diyebileceğimiz metinsellik ölçütleri devreye girer. Zihnimizdeki kelimelerin metinleştirme sürecinin doğru bir şekilde işlenmesini sağlayan kurallara metinsellik ölçütleri diyebiliriz. Bir bakıma metin oluşturma, ileti içinde aktarılacakların mantıksal, anlamsal açıdan, ardından da mesajı taşıyacak olan dilsel kodlamanın biçimsel, dilsel/dilbilgisel açıdan bağıntılı kılınmasıdır (Keçik ve Subaşı, 2003, s.11). Metinsellik ölçütleri, metinleri birtakım kural ve yapılar göre çeşitli yönlerden inceleyen, denetleyen kriterler bütünüdür. De Beaugrande ve Dressler metinsellik ölçütlerini yedi başlık altında ele almıştır. Bu ölçütler şöyledir: 1. Bağdaşıklık 2. Tutarlılık 3. Amaçlılık 4. Kabul edilebilirlik 5. Bilgilendiricilik 6. Duruma uygun olma 7. Metinlerarasılık (1981). Metinsellik ölçütleri bir bakıma metinlerin anlamsal ve dilbilgisel açıdan kurallarıdır. Bir cümlemin dil bilgisi kuralları bakımından uygun olup olmadığı dil bilgisi kurallarına göre belirlenir. Metinler de bu açıdan metin dil bilim çalışmalarının ortaya çıkardığı ölçütler vasıtasıyla değerlendirilir. Bu değerlendirme ölçütlerinin başında bağdaşıklık ve tutarlılık unsurları gelmektedir (Onursal, 2003, s.123). Bağdaşıklık ve tutarlılık metinsellik ölçütleri içerisinde, bir metnin biçimsel ve anlamsal açıdan değerlendirilmesini ve anlamlandırılmasını sağlayan temel kriterlerin başında gelmektedir. Bu araştırmada da bağdaşıklık ve tutarlılık ölçütleri ele alınmıştır.

2.3.2.1. Bağdaşıklık

Bağdaşıklık kavramı ile ilgili en çok bilinen ve kabul gören çalışma Halliday ve Hasan (1976)'ın çalışmasıdır. Bağdaşıklığın tanımını, metin içinde bir ögeyi diğer ögeye bağlayarak anlamlandırma, metnin birimleri arasındaki anlam bütünlüğünü oluşturma işi olarak yapmışlardır. Herhangi bir metni meydana getiren sözceler arasında bulunan anlam bağıntısıyla birlikte dil bilgisel ilişkilerin olması durumu ve bu ilişkilerin yerine göre gönderimlerle sağlanmasıdır (Aksan, 2009, s. 150). Günay'a göre ise bağdaşıklık, bir yazının metin olarak kabul görmesini sağlayan, metin içi ilişkileri oluşturan, dilsel tüm

özellikleri belirten bir kavramdır (2007, s.71). Bağdaşıklık metnin daha kolay anlaşılmasını sağlayan en önemli unsurlardandır. Metindeki tüm öğelerin birbiriyle olan anlam ilişkilerinin ve bağlantılarının doğru oluşturulması bağdaşıklık kavramıyla açıklanabilir.

Bağdaşıklık, metindeki bilgileri birleştirme, metnin ifade edebileceği düşünceleri birbirlerine mantıksal olarak bağlama görevini yürütür (Aşkın Balcı, 2009, s.33). Onursal'a göre, bağdaşıklık metnin anlamsal bütünlüğünü sağlayıp kendine ait dilsel öğeleri barındırır. Dilsel öğeler hem metin içinin hem de metnin diğer bölümlerinin mantıksal uyumunu oluşturur (2003, s.4-5). Bağdaşıklık öğeleri araştırmacılar (Demircan, 1986; Altunkaya, 1987; Aktaş, 1996) tarafından genel olarak beş başlık altında ele alınmıştır (aktaran Karatay, 2010, s.376). Bunlar sırasıyla; gönderim, eksilteli anlatım, değiştirim, bağlama öğeleri ve kelime bağdaşıklıdır.

Bağdaşıklık unsurlarının etkili kullanılması metinlerin niteliğini artırır. Can, bağdaşıklık araçlarının etkili kullanımının yapacağı katkıları şöyle sıralamıştır (2012, s.36):

1. Anlatım uzatılmadan kısa biçimde yapılabilir.
2. Metinde kurulan anlamsal ilişki ve bağlar vasıtasıyla daha önce ifade edilmiş bir bilgi veya metinde yer alan bir birimin tekrar ifade edilmesi önlenir.
3. Anlatımda birbirine bağlı bilgiler, çok açık bir şekilde anlatılmasa da kolay anlaşılabilir.
4. Cümle içinde, cümleler arasında, paragraf içinde ve paragraflar arasında kurulan bağlantılar bağdaşıklık ile sağlanıp netleştirilir.
5. Metinlerdeki anlam belirsizliği, okuyucunun zihninde tamamlayacağı noktalar bağdaşıklık öğeleri ile belirlenerek önlenir.
6. Doğru ve yerinde kullanıldığı zaman anlatım bozukluklarının yapılması önenebilir.
7. Metindeki düşüncelerin nereye bağlı olduğu gösterilerek metnin anlaşılabilirliği arttırılabilir.

Bağdaşıklık öğeleri ile metin bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilip anlamlandırılabilir. Ayrıca kolay anlaşılabilen, nitelikli ve etkili metinler üretilebilir. Bağdaşıklık öğelerinin bir metinde etkin ve yerinde kullanılması o metnin vermek istediği mesajın da doğru anlaşılmasını sağlayacaktır. Her metnin bir yazılış amacı olduğu düşünüldüğünde, bağdaşıklık öğelerinin etkililiği o metnin oluşturulma amacının gerçekleşmesine önemli

ölçüde katkıda bulunmuş olacaktır. Bundan dolayı bağdaşıklık, bir metnin sahip olması gereken temel özelliklerden biridir denilebilir.

2.3.2.1.1. Gönderim

Gönderim, metin içinde bir kelimenin karşılığı olarak, yine o metinde ve o kelime için başka bir söz ya da söz grubunun tercih edilmesine denir. Bazı durumlarda da istenilen kelimeyi karşılamak için o kelimenin yerine bir ek kullanılabilir. Gönderimde amaç, metin içinde kullanılan bir kelimenin aynısını diğer cümlelerde kullanmamaktır. Kullanılmayan kelimenin yerine onu kasteden başka kelimeler seçilir. Böylelikle anlatım daha akıcı, anlaşılır ve ilgi çekici hâle getirilip, cümleler arasındaki anlam bağları kuvvetlendirilebilir.

Örnek: Uzun bir aradan sonra arkadaşım **Hasan** ile buluştuk. **Onu** çok özlemiştim. Yıllar **onda** epey değişiklik oluşturmuştu. **Bunlar** yaşlandığımızın birer göstergesiydi.

İlk cümlede yer alan “Hasan” ismini, ikinci cümlede “onu” kelimesi karşılamıştır. Bu karşılama üçüncü cümlede de “onda” kelimesiyle devam etmiştir. Üçüncü cümlede yer alan “epey değişiklik” kelime grubunu dördüncü cümlede “bunlar” kelimesi karşılamıştır. Bu yolla cümleler arasındaki anlam bağı kuvvetlendirilmiştir. Sözlü ya da yazılı metinlerde gönderimin tercih edilmesinin nedenleri arasında gereksiz kelime tekrarı kaçınmak ve dili ekonomik kullanabilmek yer alır (Günay, 2007, s.63). Ancak gönderim unsuru kullanılırken dikkat edilmeli, anlatım bozukluğu oluşturmaktan kaçınılmalıdır. Gönderim çeşitleri iç gönderim ve dış gönderim olmak üzere genel olarak iki başlıkta incelenir:

İç gönderim metin içi gönderim, dış gönderim ise metin dışı gönderim olarak isimlendirilir. Metin içi gönderim ön ve art gönderim olmak üzere iki ayrı alt başlıkta ele alınır. Dış gönderimin metin içinde karşılığı yoktur. Ancak metnin yazarı, okuyucu veya dinleyicileri dış gönderimin metin içindeki karşılığını bilmektedir. Metin dışı gönderimlerin tek başlarına anlamları yoktur. Metin içi gönderimler ile anlam kazanırlar (Kıran ve Kıran, 2007, s.131).

Örnek: **Masanın üstündekini** bana getirir misin?

Olur.

Örnekte, *Masanın üstündekini* kelime grubunun karşılığı metin içinde bulunmaz. Ancak konuşma yapan kişiler tarafından masanın üstünde ne olduğu bilinmektedir.

Metin içi gönderim metin dışı gönderimden farklı olarak, gönderim yapılan kelime ya da kelime grubunun karşılığı olan sözcük ya da sözcük grubunun aynı metin içinde yer alması durumudur. Metin içi gönderimin ön ve art gönderim olarak ikiye ayrılmasının sebebi, metinde gönderim ögesinin bulunma sırasıdır. Kendisine gönderim yapılan ögeden önce gönderim unsuru geliyorsa ön gönderim adı verilir. Gönderim unsuru kendisinin yerine gönderim yapılan ögeden sonra geliyorsa art gönderim denilir.

Örnek: Ahmet **bunu** anlamadı. Etrafında iyiliğini düşünen tek kişi bendim.

Bunu sözcüğü kendisinden sonra gelen, etrafında iyiliğini düşünen tek kişi bendim cümlesini karşılamaktadır. Gönderim yapılan unsur ikinci cümlede yer alırken gönderim ögesi önceki cümlede. Bu duruma ön gönderim denilmektedir.

Örnek: Çok çalıştı ve istediği mesleği elde etti. Bu annesinin en büyük arzusuydu.

İsteddiği mesleği elde etti cümlesinin yerine bir sonraki cümlede *bu* kelimesi kullanılmıştır. Bu sözcüğü *İsteddiği mesleği elde etti* cümlesinin karşılamaktadır. Art gönderim durumundadır. Gönderim ögesi kendisinin yerine kullanılan unsurdan sonra gelmiş ve böylelikle art gönderim yapılmıştır.

Kendisinden önce ya da sonra gelen kelime veya kelime gruplarını karşılayan sözcük ve sözcük gruplarına gönderim ögeleri denilmektedir. Gönderim ögelerini Yılmaz (2012, s.22) altı başlıkta incelemiştir. Bunlar:

1. Şahıs Zamirleri: *Ben, sen, o, biz, siz, onlar*. İsimlerin yerini tutan bu zamirlerle gönderim yapılması metinlerde sıkıcı bir şekilde isimlerin tekrarını önler.
2. İşaret Zamirleri: *bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, öteki, beriki, bura (bu ara), şura (şu ara), ora (o ara), öteki, beriki, böylesi, şöylesi, öylesi...* İşaret zamirleri isimlerin yerlerini işaret ederek ifade eder.
3. İlgi Zamiri: *ki*
4. Dönüşlülük Zamiri: *Kendi*
5. İşaret Sıfatları: *bu, şu, o*. Gönderimde bulundukları sözcüklerle birlikte kullanılır ve kelime grubu oluşturur.
6. Karşılaştırma: *daha, kadar, başka, gibi, benzer, farklı, bu denli, daha farklı, en, çok, ise ....* Gönderimi, metinde daha önce geçen bir varlığa ilişkin olarak benzerlik, farklılık, zayıflık, üstünlük, azlık, çokluk gibi anlamsal ilişkiler oluştururlar.

Bir metinde gönderim ögelerinin doğru ve etkili kullanılması gereksiz sözcük kullanımını ortadan kaldıracaktır. Gönderim ögeleri metnin daha anlaşılır ve akıcı olmasına yardımcı olan ögelerdir. Metinde anlamsal ilişkileri kuran ve bu ilişkilerin birbiriyle bağlantısını sağlayan bazı sözcüklerin tekrar edilmesi yerine, tekrar edilmesi gereken sözcükleri temsil edebilecek ya da onların yerine kullanılabilecek sözcükleri kullanmak anlatımı güçlendirecektir. Dolayısıyla gönderim ögelerinin etkililiği ve doğru kullanımı anlamsal açıdan güçlü metinlerin oluşturulması demektir.

2.3.2.1.2. Eksiltili Anlatım

Eksilti, bir tümceden bir ya da birden çok ögenin silinmesi işlemi karşılar. Bu silinme sonunda tümcenin bağlam içindeki anlaşılabilirliği kaybolmaz (Günay, 2007, s.83). Herhangi bir metinde bahsedilmemesine rağmen anlaşılan şeye eksiltili anlatım denir (Halliday ve Hasan, 1976, s.42). Eksiltili anlatım, anlam kaybına yol açmamak koşulu ile bir tümce içinden zamanla bazı sözcükleri atma işine denir (Günay, 2007, s.83). Eksiltili anlatımda metindeki bazı ifadeler metinden çıkarılır. Bu işlemde metinden düşürülen kelimelerin anlatımı olumsuz yönde etkileyebilecek kelimelerden olmamasına dikkat edilir. Okur ya da dinleyicinin metni anlamasında herhangi bir sorun meydana gelmez. Bu şekilde az sözle daha fazla şey anlatılabilir. Böyle düşünüldüğünde şiirler, atasözleri, deyimler ve özlü sözlerde bu yapının çok sık kullanıldığı görülür. Dikkat edilmesi gereken şey eksiltilen yapıyı karşılayabilen anlamsal öge ile eksiltilen yapının metin içindeki bağlamsal ilişkisidir. Eksiltilen yapı karşılayacağı yapıyı tam olarak temsil edebilecek nitelikte olmalıdır.

Eksiltili anlatımda eksiltilen ögeyi okuyucunun ya da dinleyicinin tahmin etmesi, tamamlaması beklenir. Bu işlem de önvarsayım, sezdirim gibi çeşitli yollarla yapılabilir. Eksiltili anlatım; ortak ögenin düşürülmesi, bir öge dışında cümlelerin tamamının düşürülmesi ve eklerin düşürülmesi olma üzere genelde üç şekilde yapılabilir.

Örnek:

A: *Çocukluk arkadaşıyla* çok uzun bir aradan sonra tekrar görüşecek ve (*Çocukluk arkadaşıyla*) hasret giderecekti. (Ortak ögenin düşürülmesi)

A: Evde ders çalışmanı olumsuz yönde etkileyen bir sorun varmı?

B: Hayır. (Evde ders çalışmamı olumsuz yönde etkileyen bir sorun yoktur.)

(Cümlelerin tamamının düşürülmesi)

2.3.2.1.3. Değiştirim

Bir metinde yer alan bir dil ögesinin yerine aynı metnin başka bir yerinde başka bir dil ögesi kullanılmasına değiştirim denir (Yılmaz, 2012, s.26). Değiştirim metin içinde dilbilgisel bağdaşıklığı sağlayan yapılardan biridir. Değiştirimde anlamdan çok kelimeler arasında ortaya çıkan dil bilgisel bir ilişki vardır (Halliday ve Hasan, 1976, s.90). Değiştirim metin içinde yer alan bir isim, eylem ya da tümce gibi herhangi bir ögenin yerine başka bir ögenin kullanılmasına denilir (Dilidüzgün, 2008, s.63). Değiştirim, metin içinde yerini aldığı ögenin türüne; göre isme dayalı değiştirim, eyleme dayalı değiştirim ve cümleye dayalı değiştirim olmak üzere üçe ayrılır (Halliday ve Hasan, 1976, s.90).

Örnek:

Çok uzun bir aradan sonra *mezun olduğum ilkokulu* ziyaret edip tanıdığım öğretmenlerle anıları yâd ettik. Geçen yıllar *binayı* epey yıpratmıştı. (isme dayalı değiştirim)

A: Ömer çok *çalışkandır*.

B: Benim oğlum da *öyledir*. (isme dayalı değiştirim)

A: Okuldaki etkinliğe katılmak için birkaç öğrenci sıraya *geçti*. Onları gören diğer öğrenciler de *öyle yaptı*.

Soruyu doğru cevaplayan ilk üç öğrenciye *ödül vereceğini söyledi*. Yarışma bittikten sonra da *öyle yaptı*. (eyleme dayalı değiştirim)

A: *Ödevlerini bitirince odanı düzenleyip uyuy*.

B: Bitirince *öyle yapacağım*. (cümleye dayalı değiştirim)

2.3.2.1.4. Bağlama Ögeleri

Eş görevli veya birbiriyle ilişkili kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri bağlama görevini üstlenen, bunlar arasında anlam ve biçim bakımından bağlantı kuran öğelere bağlaç denir (Atabay, 1983, s.145). Cümle içinde iki sözcüğü, eş değerde olan iki cümle unsurunu, iki yargıyı ve bazen de iki paragrafı birbirine bağlayan sözcüklere bağlaç adı verilir (Banguoğlu, 1998, s.30).

Metinlerde cümleler farklı biçimlerde birbiriyle ilişki kurar. Kurulan bu ilişki birleşik, sıralı, bağıntılı cümleler şeklinde oluşturulabilir. Metinlerin cümle yapılarının analiz edilmesi okuyucu veya dinleyici tarafından metnin değişik yerlerine serpiştirilmiş bağlama ögeleri vasıtasıyla yapılabilir (Günay, 2007, s.102). Bağlantı ögeleri kendisinden sonra gelen cümle ile kendisinden önceki cümle arasında bağdaşıklık ilişkisinin kurulmasını

sağlar (Ülper, 2008, s.38). Korkmaz'a (2003, s.1091) göre ise bağlama ögeleri sözcükleri ve sözcük gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayıp üstlendikleri görevleri ile ilişkilendirildikleri sözler arasında farklı anlam ilişkileri oluşturur.

Bir metinde bağlantı ögeleri sadece bağlaçlardan oluşmaz. Metin içinde bağlantı görevi üstlenen bazı edat ve zarflar da bağlantı ögeleri başlığı altında incelenebilir.

2.3.2.1.5. Kelime Bağdaşıklığı

Kelime bağdaşıklığı, kullanılan kelimelerin aynı kavram alanından seçilmesiyle ifade edilen bağdaşıklık çeşididir (Halliday ve Hasan,1976, s.274-292). Kelime bağdaşıklığı bir sözcüğün art arda gelen iki cümlede de bulunması, tekrar etmesi ve bağlama uygun sözcüklerin kullanılması şeklinde tarif edilmektedir (Yılmaz, 2012, s.31). Kelime bağdaşıklığı kavramına bazı kaynaklarda sözcüksel bağdaşıklık da denilmektedir. Halliday ve Hasan (1979, s.277-283) çalışmalarında kelime bağdaşıklığını tekrar ve aynı kavram alanından kelime kullanımı olmak üzere iki ana başlık altında incelemiştir:

1. Tekrar
2. Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı

Tekrar; kelimenin hiç değiştirilmeden tekrar edilmesi, kelimenin yerine eş veya yakın anlamlı bir kelime kullanma, kelimenin yerine üst anlamlı bir kelime kullanma, kelimenin yerine genel anlamlı kelime kullanma şeklinde olmaktadır. Aynı kavram alanından kelime kullanma ise, mevcut kelimeyle birlikte o kelimeyle alakalı bir kelimenin kullanılmasıdır.

2.3.2.2. Tutarlılık

Metinlerin cümleleri arasındaki dil bilgisel bağlantılar bağdaşıklık kavramı ile değerlendirilirken, tutarlılık metnin içindeki anlamsal ve mantıksal bağıntıları karşılar (Toklu, 2003, s.124-125). Tutarlılık, metnin bir bütün olarak ele alınmasını sağlayan bir unsurdur. Tutarlı bir metin hem dil bilgisel açıdan bir bütünlük göstermeli hem de metnin tüm ögelerinin birbiriyle anlamlı ve mantıklı bir şekilde uyumlu olması gerekir (Çeçen, 2011). Aksan'a göre (1993, s. 259) tutarlılık, bir metinde sözcükler arasındaki anlam ve mantık bağlantısıdır. Metinde bağdaşıklık o metnin dil bilgisel yapısıyla ilişkiliyken, tutarlılık kabul edilebilirlik ile alakalıdır (Günay, 2007, s.116). Bir metnin tutarlı olabilmesi için metnin bütününde anlatılan olay veya kavramlar birbiriyle çelişir durumda

olmamalıdır. Yazarın metinde ele aldığı düşüncelerin okur veya dinleyicinin zihninde oluşturacağı resmin bir bütün hâlinde olması gerekir. Yani metnin bütününde yer alan ifade ve kavramlar karşılıklı içinde olmadan birbirini destekler nitelikte ele alınmalıdır.

Günay'a göre (2007, s.117) bir metinde tutarlılıktan bahsedebilmek için metnin şu özelliklere sahip olması gerekir:

1. Ögelerin çizgisel gelişimi içinde tema, kişi, yer ya da olay bakımından yinelenmeli ve temel bir tema etrafında ilerlemeli.
2. Her yeni bilgi öncekilerle ilintili, bağıntılı olmalı ve önceki bilgilere katkı yapmalı.
3. Metin iyi bir düzenleme biçimi olmalı.
4. Metnin başında ele alınan konu metnin sonunda aksi yönde değerlendirilmemelidir.

Bamberg'e göre (aktaran Ülper) bir metnin tutarlı olarak değerlendirebilmesi için:

1. Metin konuyu tanımlayabilmelidir.
2. Yazar metinde konuyu değiştirmemeli ve konu dışına çıkmamalıdır.
3. Yazar metinde bağlamı ya da durumu belirleyerek okuru istenilen anlama doğru yönlendirebilmelidir.
4. Metinde sahip olması gereken detaylar metnin planına göre düzenlenmelidir.
5. Metinde bağdaşıklık ilişkileri iyi kurulmuş olmalıdır.
6. Metin bir sonuç bölümüyle bitirilmelidir.
7. Metnin akışını bozacak dil bilgisel ve mekanik hata yapılmamalıdır (Ülper, 2008, s.32).

Bütün bu ifadelerden hareketle metnin tutarlı olarak nitelendirilebilmesi için; metin içinde oluşturulan anlatımın belirli bir sistematığe göre düzenlenmiş olması, metnin bütününde herhangi bir çelişkiye yer verilmemesi ve ayrıca metnin konusu dışına çıkılmaması gerekir. Metin okuyucu ya da dinleyici tarafından bir bütün hâlinde değerlendirilebilecek nitelikte olmalıdır. Metni oluşturan kelimeler özenle seçilmiş olmalıdır. Hem bağdaşıklık ögeleri hem de tutarlılık bakımından nitelikli bir metinde kelime hazinesi zengin olmalıdır. Birbirini tekrar eden, birbiriyle çelişen, metnin konusuyla alakasız kelimeler metinde yer almamalıdır. Metin bu bakımdan zengin bir kelime hazinesine sahip olmalıdır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde hem yazılı hem de sözlü anlatım becerileri üzerinde bağdaşıklık ve tutarlılık unsurları ile ilgili yapılan araştırmalar ele alınmıştır. İncelenen araştırmalar çalışma konumuzla doğrudan ilişkili olan ve benzer nitelikteki çalışmalar şeklinde tasnif edilmiştir. Öncelikli olarak çalışmamızla doğrudan ilişkili olduğu düşünülen araştırmalar üzerinde durulmuştur:

Altunkaya (1987) *Türkçede Bağdaşıklık* isimli bir tez çalışması yapmıştır. Çeşitli roman, hikâye ve tiyatro eserlerinden metinler seçilmiş ve bu örnekler üzerinde Türkçede bağdaşıklık sorunları ele alınmıştır. Altunkaya çalışmasında, bağdaşıklık gönderim, değiştirim, eksiltili yapılar, bağlaçlar ve sözcük bağdaşıklık başlıkları altında ele almıştır.

Altunkaya (1987) çalışmasında Haldun Taner'in *Piliç Makinesi* (1968), Oktay Akbal'ın *Yalnızlık Bana Yasak* (1967) adlı hikâyelerinden, Turgut Özakman'ın *Duvarların Ötesi* (1965) adlı piyesinden ve Tarık Buğra'nın *Küçük Ağa Ankara'da* adlı romanından alınan örnek metinlerle bağdaşıklık metin oluşturma bakımından incelemiştir. Bağdaşıklığın örnek metinlerle öğretimi gösterilmiştir. Araştırmacı her ne kadar Halliday ve Hasan'ın (1976) taksonomisine bağlı kalsa da gerektiğinde Türkçenin dizgesine uygun düzenlemeler de yapmıştır.

Keçik (1992) tarafından *İlkokul Öğrencilerinin Özet ve Hatırlama Metinlerinde Bağdaşıklık Sorunu* isimli bir çalışma yapılmıştır. Keçik bu çalışmasını 2 ve 5. sınıflardan 183 öğrenciyle yürütmüştür. Çalışmada öğrencilere bağdaşıklık durumu zayıf ve iyi olan iki metin okutulmuştur. Öğrencilerden bu metinleri özetlemeleri istenmiştir. Öğrencilerin özetlerindeki sorunlar tespit edilmiştir. Öğrencilerin gönderim ögelerinde sorunlar yaşadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bundan dolayı da öğrencilerin bağdaşıklık düzeyi zayıf çalışmalar ortaya koydukları kanaatine varılmıştır.

Abu-Hatab (1992) Ürdün'de 200 üniversite öğrencisinin yazılı anlatımlarını bağdaşıklık unsurları açısından değerlendiren çalışma yapmıştır. Abu-Hatab, öğrencilerden önceden belirlediği konulardan seçim yaparak kompozisyon yazmalarını istemiştir. Araştırmacı, kompozisyonların bağdaşıklık durumlarını Halliday ve Hasan'ın taksonomisine bağlı kalarak değerlendirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin genel olarak tüm bağdaşıklık ögelerini kullanmada güçlük çektikleri görülmüştür. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerinden en çok bağlaçları kullanmada başarısız oldukları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin gönderim ve kelime bağdaşıklığını diğer bağdaşıklık

öğelerine göre daha çok kullandığı, eksiltili yapıyı ve değiştirimi ise çok az kullandıkları tespit edilmiştir.

Goldman ve Murray (1992)'ın yaptığı çalışmada İngilizceyi konuşan iki grup karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İngilizceyi ana dili ve yabancı dil olarak konuşan insanların bağdaşıklık unsurlarından bağlama ögelerini kullanma durumları kıyaslanmıştır. Goldman ve Murray çalışmalarında bağlama ögelerini dört gruba ayırmıştır. Bunlar; ekleyici, sebep-sonuç bildiren, zıtlık bildiren, sıra ve dizi bildirenler olmak üzere 4 başlıkta isimlendirilmiştir. Goldman ve Murray çalışmalarında bilgilendirici metinleri kullanmıştır. Çalışma deney ve kontrol grubu olacak şekilde deneysel bir çalışma olarak yürütülmüştür. Araştırmacılar deneklere bilgilendirici metinleri içinden bağlama ögelerinin çıkararak sunmuştur. Bilgilendirici metinler kullanılarak yapılan ölçümlerde deneklerin ekleyici ve sebep sonuç bildiren bağlama ögelerini kullanmada zıtlık ve sıra-dizi bildiren bağlama ögelerine göre başarıları anlamı bir yönde artış göstermiştir.

Yuen (1993) tarafından ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık düzeylerini, okuma başarıları ile okuduklarını anlama yeteneklerini birlikte değerlendiren bir tez çalışması yapılmıştır. Yuen çalışmasını 15 farklı liseden 567 öğrenciyle yürütmüştür. Araştırmacı ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarını kullanma düzeyleri ile metinleri okuma ve yorumlama becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, öğrencilerden ikna edici metinler yazmalarını istemiş ve öğrencilere bir okuma testi uygulamıştır. Öğrencilerin ikna edici metinlerindeki bağdaşıklık ve tutarlılık durumları okuduğunu anlama ve yorumlama becerileriyle birlikte ölçülmüştür. Çalışmasının sonucunda Yuen, ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık düzeylerinin okuduklarını anlama ve yorumlama becerileriyle doğru orantılı bir ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir.

Ruhi (1994) *İlköğretim Öğrenci Kompozisyonlarındaki Bağdaşıklık Sorunları* isimli çalışma yapmıştır. Ruhi çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki bağdaşıklıkla ilgili sorunları incelemiştir. Araştırmacının tespitlerine göre en sık görülen sorunlar, başlığın gerektiği kadar daraltılamaması ve metinde konu için gerekli sınırlandırmaların yapılamaması olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Başlığı gerektiği kadar daraltamayan öğrenciler kompozisyonlarındaki düşünceleri birbirine bağlama sorunları yaşamaktadır. Metnin konusunda gerekli sınırlandırmayı yapamayan öğrenciler ele alınan olayı metnin içerisine yerleştirememektedir. Ayrıca metnin akış

sırasına göre bahsetmeleri gereken bazı açıklama ve bilgileri metnin uygun olmayan bölümlerinde ele almaktadırlar. Bunlar öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlarındaki bağdaşıklık sorunlarını oluşturmaktadır.

Karabağ ve İşsever (1995) *Edinim Sürecinde Bağdaşıklık* adlı bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, 4 okulöncesi öğrencisine bir hikâye anlatılmıştır. Hikâyeler anlatılırken resimleri gösterilmiştir. Sonra çocuklardan resimlere bakıp hikâyeleri anlatmaları istenmiştir. Araştırmacılar, üç gün sonra yeni bir uygulama daha yapmıştır. Bu yeni uygulamada resimlere bakmadan hikâyeyi hatırladıkları kadar anlatmaları istenmiştir. Çocukların anlatımları bir kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Ardından bu anlatımlar yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen anlatımlar, bağdaşıklık açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların değiştirim ögesini hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir. Çocukların ayrıca, isme dayalı değiştirimi ve eksilteli anlatımı çok kullandıkları görülmüştür. Araştırma bulgularına göre çocukların bağlaçları kullanabildiği tespit edilmiştir.

Akçataş (2001) tarafından Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanı metin dilbilimsel açıdan incelenmiştir. Akçataş çalışmasında romandaki yapı, bağlaç ve anlam ilişkilerini ele almış ve bunları metin dilbilim boyutuyla incelemiştir. Akçataş, çalışmasını Halliday ve Hasan tarafından geliştirilen taksonomiye kullanarak gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre metin parçaları birbirleriyle mutlak bir uyum hâlinindedir. Yapısallık ve anlamsal bağlantılar oldukça yerindedir. Akçataş Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanının metinsellik ölçütlerinden bağdaşıklık ve tutarlılık açısından oldukça başarılı bir yapısı olduğunu tespit etmiştir.

Nejad (2002)'ın yaptığı çalışmada İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin metin bağdaşıklığını sağlayan dil bilimsel araçları kullanma becerilerinin okuduklarını anlamalarına etkisi araştırılmıştır. Nejad çalışmasında metinsel bütünlüğü yansıtan faaliyetler önermiştir. Araştırmacı çalışmasını, Gazi Üniversitesi İngilizce hazırlık kurslarında öğrenim gören öğrencilerle yürütmüştür. Öğrencilere İran'da İngilizce hazırlık sınıflarında kullanılan kitapların etkinliklerini içeren, okuduğunu anlamaya yönelik iki farklı test yapılmıştır. Testlerde okuduğunu anlamada bağdaşıklığın önemini içerir etkinliklere ağırlıkla yer verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bağdaşıklık öğelerinin kullanılması ile okuduğunu anlama düzeyi arasında belirgin bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Ramadan (2003) tarafından “*Cohesion In The Written Works Of The Twelfth Grade Students Of Literary And Scientific Streams At State Secondary Schools In Jordan*” isimli bir tez çalışması yapılmıştır. Çalışma, bağlaçların kullanım sıklıkları, metinlerdeki yeterlilikleri, bağdaşıklık çeşitleri ve Ürdün Devlet Okullarındaki lise son sınıf öğrencilerinin fen ve edebiyat bölümlerindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki bağdaşıklık hata kalıplarını tespit etmek amacıyla yürütülmüştür. Çalışmaya 50’si Fen, 50’si Edebiyat alanından olmak üzere 100 öğrenci katılmıştır. Çalışmada tespit edilen problemlere çözüm önerileri getirilmiş ve örnek aktiviteler gösterilmiştir. Ramadan araştırma sonucunda yaptığı tespitlerde öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kullanmada ciddi sorunlar yaşadığını ortaya koymuştur. Tespitlere göre öğrenciler en çok bağlaçların kullanımında hatalar yapmaktadır. Ramadan’ın yaptığı tespitlerden ilgi çekici diğer bir sonuç ise öğrencilerin alanları ve cinsiyetlerinin bağdaşıklık ögelerini kullanmada değişkenlik göstermesidir. Tespitlere göre fen alanındaki öğrenciler edebiyat alanındaki öğrencilere göre metin bağdaşıklığının sağlanması konusunda daha başarılıdır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran başarıları daha yüksektir.

Bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementlerinin ortaokul seviyesi düzeyinde ilk incelendiği çalışmalardan biri olan *İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri* isimli çalışma Coşkun (2005) tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışma metin dil bilimsel bakış açısını ortaokul seviyesinde uygulayan yönüyle dikkat çeken örnek çalışmalardan biri olmuştur. Coşkun bu çalışmasında metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık seviyesinin çeşitli ölçeklerle nesnel olarak ortaya çıkarılabileceğini tespit etmiştir. Coşkun çalışmasında bağdaşıklık araçlarının kullanımı ile ilgili yaşanan sorunları şöyle sıralamıştır: (a) *Öznenin söylenmemesinden dolayı gönderim ögesinin metindeki karşılığının karışması*, (b) *Gönderim ögesinin karşılıksız biçimde kullanılması*, (c) *Şahıs zamiri veya işaret sıfatı kullanılması gereken yerde işaret zamiri kullanılması*, (d) *Eksilteli anlatıma başvurma uygun olmadığı yerlerde eksilteli anlatım kullanılması*, (e) *Bağlama ögesinin anlam ve işlevine uygun olmayan bir şekilde kullanılması*, (f) *Bağlama ögesinin gereksiz biçimde, sıklıkla ve tenafür oluşturacak düzeyde kullanılması*. Coşkun çalışmasında öğrencilerin sınıf seviyeleri ve sosyo-ekonomik durumları bağdaşıklık, metin elementleri ve tutarlılık puanlarında istatistiksel olarak belirgin bir fark olduğunu tespit etmiştir.

Ayaz (2007) lise birinci sınıf öğrencileri üzerinde bir çalışma yapmıştır. Ayaz, çalışmasında Ankara ilindeki lise birinci sınıf öğrencileri arasından sosyo-ekonomik

düzeyleri benzerlik göstermeyen, farklı liselerden 300 öğrenciyle çalışmasını yürütmüştür. Çalışmasında öğrencilerin kompozisyonlarında bağlama ögelerini kullanım oranları ve kullanım hataları tespit edilmiştir. Bağlama ögeleri hatalarının, çoğu zaman metin içi tutarsızlıkların oluşmasına da önemli etkileri olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca çalışma öğrenci kompozisyonlarını tutarlılık biçimleri açısından değerlendirmiştir. Araştırmacı bağlama ögelerinin anlamına ve işlevine uygun olmayan şekilde kullanımlar tespit etmiştir. Ayaz, bağlama ögelerinin binişik ve anlamı bozacak bir şekilde kullanıldığını belirlemiştir. Araştırmacının yaptığı anlamlandırma testlerinde konu seçiminin ve sosyo-ekonomik düzeylerin öğrenci başarısı üzerinde etkisi olmadığı anlaşılmıştır.

Abeywickrama (2007) tarafından İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin, bağdaşıklık ve tutarlılık araçları hakkındaki bilgilerini ölçebilmek amacıyla “*Measuring The Knowledge Of Textual Cohesion And Coherence in Learners Of English As A Second Language (ESL)*” isimli bir tez çalışması yürütülmüştür. Çalışmaya Amerika'da öğrenim gören 153 öğrenci katılmıştır. Bu amaçla, öğrencilerin bağdaşıklık, tutarlılık bilgilerini ölçmek için onlara kompozisyon yazma, özet çıkarma ve boşluk doldurma görevleri uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık araçlarını kullanma süreçleri gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilere verilen yazma görevlerinde öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık bilgileri ayırt edilebilir olmasına rağmen, metinsel tutarlılık ve bağdaşıklık yapısının açıklanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık bilgileri kompozisyon ve boşluk doldurma gibi etkinliklerle ölçülebilir, ancak özetleme gibi etkinliklerle bağdaşıklık ve tutarlılık bilgileri için geçerli bir ölçüm yapılamaz sonuçlarına ulaşılmıştır.

Guthrie (2008) “*Cohesion In Young Latino English-Language Learners' English Narrative Written Text*” adlı bir tez çalışması yapmıştır. Çalışma, Amerika'da ikinci yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Latin ilköğretim öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Guthrie çalışmasında, öğrencilere kırkar dakikalık iki ayrı resim dizisi izletmiştir. Öğrencilerden izlediklerini anlatan hikâyeler yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdığı hikâyeler incelenmiş ve bu hikâyelerde öğrencilerin bağdaşıklık ögelerinden en çok gönderim, bağlaç ve sözcüksel bağdaşıklık diğer ögelere çok kullandıkları görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde değiştirim ve eksiltili anlatım en az kullanılan bağdaşıklık ögelerindendir.

Karatay (2010) tarafından, “*Bağdaşıklık Araçlarını kullanma Düzeyi İle Tutarlı Metin Yazma Arasındaki İlişki*” isimli bir çalışma yapılmıştır. Karatay bu çalışmasında Türkçe

öğretmeni adaylarının yazılı anlatım becerilerini bağdaşıklık ve tutarlılık açısından değerlendirmiştir. Araştırmacı tarafından öğrencilere serbest yazma konuları verilmiştir. Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan 110 birinci sınıf öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatım metinlerini değerlendirmek için Bağdaşıklık ve Tutarlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler bağdaşıklık araçlarından bağlama ögelerini orta düzeyde kullanabilmektedir. Karşılaştırma ve zıtlık, örnekleme ve koşul bağlama ögelerini ise kullanma konusunda zorluk çekmektedirler. Bağdaşıklık araçlarını kullanabilme becerisi iyi düzeyde olan öğrencilerin tutarlı metinler oluşturabilme konusunda başarılı oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre bağdaşıklık araçlarını kullanabilme düzeyi ile tutarlı metin oluşturabilme becerisi arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Ülper (2011) tarafından, *Öğrenci Metinlerinin Tutarlılık Ölçütleri Bağlamında Değerlendirilmesi* isimli bir çalışma yapılmıştır. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinden toplam 92 öğrenciyle yürütülen çalışmada öğrencilerinin yazılı metinleri birtakım değişkenler ışığında tutarlılık durumları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin oluşturdukları metinlerin tutarlılık bakımından görünümünü belirginleştiren metinsel eylemlere ve değişkenlere göre ayırım gösterdikleri tespit edilmiştir. Araştırma verilerine göre tutarlı metin oluşturma becerisi bakımından en başarısız grup ilköğretim öğrencileridir. En başarılı grup ise yükseköğretim öğrencileridir. Ancak yükseköğretim öğrencilerinin de sayıca az da olsa benzer sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin genel olarak, tutarlılığı belirleyen eylemlerden “Başlık ile metni bağlama” metinsel eylemi basta olmak üzere “Ardışık tümceler arası anlamsal bağlar kurmak”, “metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini bağlamak” ve “konu birliğini sağlamak” gibi metinsel eylemleri gerçekleştirme konusunda sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

Yılmaz (2012) *11. Sınıf Öğrencilerine Ait Öyküleyici Metinlerin Bağdaşıklık ve Tutarlılık Açısından İncelenmesi* isimli bir tez çalışması yapmıştır. Yılmaz, araştırmasının amacını, öğrencilerin metinlerindeki bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarının ne düzeyde olduğunu belirleme ve aynı zamanda okul türleri, sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet, okunan kitap sayısı gibi farklı değişkenlerin etkisi olup olmadığını belirlemek olarak belirlemiştir. Araştırma farklı türde 4 ortaöğretim kurumunun 11. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmaya 300 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en çok kullanılan bağdaşıklık aracı bağlama ögeleri iken en az kullanılan ise değiştirim olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyleri ile okul türleri, cinsiyet,

okunan kitap sayısı gibi değişkenlerin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluştuğu, sosyo-ekonomik düzeylerinin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bu değişkenlerin öğrencilerin öyküleyici metinlerinde tutarlılık düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık araçlarında önemli sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir.

Çoban (2012) *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Oluşturdıkları Öyküleyici Metinlerin Bağdaşıklık ve Tutarlılık Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi* isimli bir tez çalışması yapmıştır. Çoban araştırmasını sosyo-ekonomik bakımdan ‘üst’, ‘orta’ ve ‘alt’ olmak üzere üç grupta okullarda öğrenim gören 83 ilköğretim 7. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirmiştir. Çoban öğrencilerin öyküleyici anlatım metinlerini bağdaşıklık ve tutarlılık durumlarına göre değerlendirmiştir. Çoban çalışmasında elde ettiği verileri analiz ederken Coşkun (2005) tarafından geliştirilen “*bağdaşıklık düzeyi değerlendirme ölçeği*”, “*öyküleyici anlatım tutarlılık değerlendirme düzeyi*” ölçeklerini kullanmıştır. Araştırma sonucuna göre öyküleyici metinlerde cinsiyete göre değerlendirmede gönderim öğelerini kız öğrencilerin anlamlı derecede fazla kullandıkları görülmüştür. Sosyo-ekonomik açıdan yapılan değerlendirmelerde ise bağdaşıklık öğelerinden gönderim, değiştirim, eksilti ve kelime bağdaşıklığı öğelerinde grupların puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Tutarlılık durumu bakımında yapılan değerlendirmelerde ise cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey açısından anlamlı biçimde farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Çoban çalışmasında elde ettiği bulguları öğrenci kâğıtlarından alınan örneklerle sunmuştur.

Can (2012) *Ortaöğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Paragraf Düzeyinde Bağdaşıklık ve Tutarlılık* isimli doktora tez çalışması yapmıştır. Can, çalışmasını 9 ve 10. sınıfta öğrenim gören 524 ortaöğretim öğrencisiyle yürütmüştür. Can, çalışmasında öğrencilere 10 konu vermiş ve onlardan, verilen bu konulardan birini seçerek kompozisyon yazmalarını istemiştir. Öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlar, paragraf düzeyinde bağdaşıklık ve tutarlılık ve düşünceyi geliştirme teknikleri açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler neticesinde öğrencilerin paragraf düzeyindeki anlatımlarında bağdaşıklık araçlarının kullanımı ile ilgili önemli sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, paragrafı konu olarak derslerinde görmeyen 9. sınıf öğrencileri ile derslerinde görmüş olan 10. sınıf öğrencileri arasında paragrafa etkili giriş yapabilme ve düşünce organizasyonunu kurabilme bakımından 10. sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir başarı gözlemlenirken paragrafı etkili bir sonuçla bitirebilme, ana fikir oluşturabilme,

paragrafta ana düşünce-yardımcı düşünce uyumunu kurabilme bakımından 9 ve 10. sınıf öğrencilerinin aralarında anlamlı derecede bir başarı farkı görülmemiştir. Can, çalışmasını paragraf konusunun, sadece yazılı anlatım sınırları içerisinde ele alınmaması gerektiğini, sözlü anlatım düzeyinde de paragrafla ilgili çalışmalar yapılması tavsiyesiyle tamamlamıştır.

Seçkin, Arslan ve Ergenç (2014) tarafından, *Bağdaşıklık ve Tutarlılık Bakımından Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri* isimli bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın amacı, lise ve üniversitede öğrencilerinin yazılı anlatımlarında bağdaşıklık ve tutarlılık araçlarını kullanım düzeylerini ölçmektir. Araştırmaya, 9 ve 11. sınıflardan 40 ortaöğretim öğrencisi ve 1 ve 3. sınıflardan seçilen 40 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmacılar tarafından öğrencilere üç cümlelik bir giriş paragrafı verilmiştir. Öğrencilerden verilen bu paragrafı öyküleyici bir metin şeklinde tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları öyküleyici metinler bağdaşıklık ve tutarlılık unsurları açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, gerek lise gerekse üniversite düzeyinde araştırmaya katılan tüm öğrencilerden bayan öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla bağdaşıklık araçlarının kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin bağdaşıklık araçlarından en çok gönderim ve bağlama öğelerinin kullandığı belirlenmiştir. Bayan öğrencilerin tutarlılık araçlarını kullanma düzeyleri erkek öğrencilerden daha yüksek düzeydedir.

Güven (2014)'in *Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Bağdaşıklık ve Tutarlılık* isimli çalışmasında, ele alınan hikâyeler bağdaşıklık ve tutarlılık durumları açısından değerlendirilmiştir. Güven, çalışmasında, Mustafa Kutlu'nun “Sevinç, Hayat Güzeldir ve Her Kuşun Dalı Var” adlı hikâyelerini Coşkun (2005) tarafından geliştirilen “Bağdaşıklık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği” ve “Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği”ne göre incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, Kutlu'nun hikâyelerinde en sık kullanılan bağdaşıklık aracının “eksilteli anlatım”, en az kullanılan bağdaşıklık aracının ise “değiştirim” olduğu tespit edilmiştir. Tutarlılık anlamında ise üç hikâyenin tutarlılık durumlarının “Çok İyi” düzeyde oldukları belirlenmiştir.

Şahin (2015) *5-6 Yaş Çocuklarının Sözlü Anlatımlarında Bağdaşıklık Araçları ve Fiilimsilerin Kullanılması* isimli çalışmasında okulöncesi öğrencilerinin durumlarını ele almıştır. Çalışmaya 5-6 yaş arasındaki farklı cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeydeki 30 çocuk katılmıştır. Araştırmada çocuklardan, kendilerine okunan iki hikâyeye kitabını resimlerine bakarak anlatmaları istenmiştir. Çocukların anlatımları Bağdaşıklık Araçları

Kullanım Sıklığı Çizelgesi ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların bağdaşıklık araçlarını kullanmada önemli sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların sözlü anlatımlarında bağdaşıklık araçlarını ve filimsileri kullanım sıklıkları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı ve olumlu düzeyde ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Bağdaşıklık araçlarının ve filimsilerin kullanım sıklığına göre çocukların cinsiyet ve sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Aramak (2016) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyindeki öğrencilerin bilgilendirici türdeki metinlerinde bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeylerini incelemiştir. Bu bağlamda hamburger tekniği ile paragraf yazma etkinlikleri hazırlanmış ve 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde öğrenim gören C1 seviyesindeki 23 öğrenci örneklem alınarak araştırma 6 haftalık süreyle uygulanmıştır. Aramak araştırmasında tek grup öntest-sontest yöntemini kullanmıştır. Çalışmada hamburger tekniği ile uygulanan yazma etkinliklerinin öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyleri üzerinde etkili olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını kullanma düzey ortalamalarının sontest sonuçlarında yüksek olduğu görülmüştür.

Uzun (2016) Nazan Bekiroğlu'nun "*Nar Ağacı* " *İsimli Romanında Bağdaşıklık Ve Tutarlılık Ekseninde Bir Söz Varlığı Çalışması Adlı* eserinde dil içi ve dil dışı unsurları birlikte ele alıp değerlendirmiştir. Uzun, çalışmasında "Nar Ağacı" romanından hareketle bağdaşıklık unsurlarının kapsayıcı bir tasnifine ulaşmaya çalışmıştır. Çalışmada mevcut tasnifler de dikkate alınmış ve metin içi yapıyı oluşturan unsurların metnin türüne göre farklılık oluşturacağı tespit edilmiştir. Uzun'a göre "sözcüksel bağdaşıklık"a ait veriler hem yazarın söyleminin bir parçası hem de benzer bakış açılı diğer yazarlarla olan bağına ortaya çıkarabilecek dil kullanım öğelerinin kaynağı olabilir. Uzun çalışmasında bağdaşıklık unsurları ile ilgili elde ettiği verileri tasnif etmiş, sayımını yaptığı bağdaşıklık öğeleri ile ilgili değerlendirmeler yapmıştır.

Zülfükaroğlu (2016) tarafından *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öyküleyici Metinlerinde Tutarlılık, Bağdaşıklık ve Metin Elementleri* isimli yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Zülfükaroğlu çalışmasında, dört temel dil becerisinden biri olan "yazma" becerisinin öğretiminden sorumlu olan Türkçe öğretmeni adaylarının, bu beceriye uygulama düzeyinde sahip olup olmadıklarını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü

öğrencilerine uygulanmıştır. 1,2,3 ve 4. sınıflardan toplam 158 öğrenciye yazdırılan öyküler bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri bakımından değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Analiz sonunda öykülerin tutarlılık puanları ile sınıf düzeyleri ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bağdaşıklık puanları ile her iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Metin elementleri puanları ile sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Mantı (2017) tarafından, *Türkçe Öğrenen Mısırlı Öğrencilerin Yazılı Anlatım Çalışmalarında Bağdaşıklık (Kahire Örneği)* isimli bir yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Mantı araştırmasında, Mısır'da öğrenim gören öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını kullanım seviyelerini tespit edip bu konuda çözüm önerileri sunmuştur. Mantı araştırmasını 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında, Mısır'da Yunus Emre Enstitüsü Kahire Kültür Merkezi'nde öğrenim gören A2,B1 ve C1 seviyelerinden 100 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Mantı çalışmasında, bağdaşıklık öğelerinin çoktan aza doğru kullanım sıklığını çıkarmıştır. Buna göre; kelime bağdaşıklığı, bağlama öğeleri, eksilteli anlatım, gönderim ve değiştirim öğeleri tespit edilmiştir. Mantı çalışmasında, genel olarak öğrencilerin yazılı anlatımlarında bağdaşıklık araçlarının kullanım seviyelerinin zayıf olduğunu tespit etmiştir.

Çalışmamızla doğrudan ilişkili olmadığı düşünülen ancak çalışmamızla benzer nitelikte sayılabilecek olan araştırmalar kronolojik olarak aşağıda sıralanmıştır.

Uzun (1995) tarafından *Orhon Yazıtlarının Metin Dilbilimsel Yapısı* isimli çalışmada metin dil bilim alanında önemli hususlar ortaya konulmuştur. Uzun bu çalışmasında, Orhon Yazıtlarını metin bağdaşıklığı ve tutarlılığı açısından incelemiştir. Uzun, çalışmasında Halliday ve Hasan tarafından geliştirilen bağdaşıklık taksonomisini kullanmıştır. Bu çalışmayla Türk Dili tarihinin bilinen en eski yazılı metinleri olan Orhon Yazıtlarının metin dil bilim yapısı ortaya konulmuştur.

Göktepe (1996)'nin yaptığı bağdaşıklık araçlarını okuma eğitimi açısından değerlendiren tez çalışmasında, yabancı dil olarak İngilizce eğitiminde özellikle metinlerin okunmasında bağdaşıklık araçlarının ne denli önemli olduğunu tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilere metnin içeriği ve yazarın mesajının daha kolay anlaşılması için gerekli bilgi ve örnekler verilmiştir. Öğrencilerin okuma esnasında karşılaştıkları sorunların çoğunun bağdaşıklık araçlarından kaynaklandığını örnekleriyle açıklamıştır. Okuma becerisini geliştirmek için bağdaşıklığın öğretimine yönelik alıştırma örnekleri vermiştir.

Emeksiz (1998) tarafından, *İkinci Dil Ediniminde Konu Ad Öbeklerinin Değişik Metin Bağlamlarında Kullanımına İlişkin Küçük Ölçekli Bağdaşıklık Sorunları* isimli bir tez çalışması yapılmıştır. Emeksiz, çalışmasını İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirmiştir. Çalışmasında, İngilizce Öğretmenliği öğrencilerinden izledikleri sessiz bir Charlie Chaplin filminin öyküsünü filmi izlemeyenler için İngilizce olarak yazmalarını istemiştir. Emeksiz, öğrencilerin izledikleri filmin öyküsünü yazarken ad öbeklerini metnin gelişimine uygun ve bağdaşıklığı bozmayacak şekilde kullanma durumlarını belirlemek amacıyla çalışmasını yürütmüştür. 20 1. sınıf öğrencisiyle çalışmasını gerçekleştiren Emeksiz, öğrencilerin yazdığı film öyküleri üzerine incelemeler yapmış ve öğrencilerin konu devamlılığını gösteren ad öbeklerini küçük ölçekli tutarlılık yapısını bozmadan kullanabildiklerini tespit etmiştir. Buna rağmen öğrencilerin konu değişimini gösteren ve yeni bir konuyu tanıtan ad öbeklerini yerel bağdaşıklığı sağlayacak bir şekilde kullanamadıkları tespit edilmiştir.

Dilidüzgün (2008)'ün gerçekleştirdiği *Türkçe Öğretiminde Metin Dilbilimsel Bağlamda Uygulamalı Bir Yaklaşım* isimli çalışmada, Türkçe öğretim ve eğitiminin uygulamalarla ilgili düzenlemelerinde kuramsal kaynak olarak metin dilbilim temel alınmış ve metin dilbilim odaklı bakışın Türkçe öğretimine uygulanabilirliği sorgulanmıştır. Dilidüzgün, araştırmasının temel amacını, metin dilbilim ve Türkçe öğretimi bağlantısını kurarak bireylere metin bilinci ve hem dil edinci hem de iletişimsel edinci kapsayan metin türü edinci kazandırmaya yönelik uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlamak olarak belirlemiştir. Bu bağlamda, Türkçe öğretimi uygulamalarında metin dilbilimin öngördüğü etkinlikler yapısının Türkçe öğretimine sağlayacağı katkılar ortaya konulmuştur. Araştırmada metin yapısı temelli modeller oluşturulmuştur. Farklı metin türleri için uygulama örnekleri sunulmuştur. Ders kitaplarında kullanılan mevcut etkinlik örnekleri incelenmiş ve oluşturulan modellere göre çözümlenip bu çözümlemelere uygun etkinlikler geliştirilmiştir.

Erdağı (2008) tarafından, *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" Adlı Romanının Metindilbilimsel Çözümlemesi* adlı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı romanda çok bulunan metindilbilimsel unsurların ne ölçüde kullanıldığını tespit etmeye çalışmıştır. Erdağı'nın en çok rastladığı tespitlerden biri de art gönderimlerdir. Romanda hem birinci dereceden kahramanlara hem de diğer kahramanlara göndergenin yinelenmesiyle art gönderim yapılmıştır. Romanda dikkat çeken tespitlerden biri de eksilteli yapı türlerinden olan özne eksikliğidir. Araştırmacının tespitlerine göre bağlantı ögeleri ve örtük yapılar da

romanın dikkat çeken özellikleri arasındadır.

Parlak (2009) tarafından, *Kutadgu Bilig'in Metindilbilimsel Yapısı* adlı araştırma yapılmıştır. Parlak çalışmasında, 11. yüzyılda Karahanlı Türkçesi ile kaleme alınan Kutadgu Bilig isimli eseri metin dilbilimde kullanılan ölçütlere göre incelemiştir. Araştırmada Kutadgu Bilig'deki otuz beş bölüm ve yaklaşık 3500 beyit incelenmiştir. Parlak, çalışmasında, Türkçenin yapısını dikkate alarak oluşturulan ölçütlere göre gönderimsel bağdaşıklıkla sağlayan dilsel öğelerin tespitini yapmıştır. Ayrıca sözcükler anlam alanlarına göre incelenmiş, metindeki eksilteler ile bu eksiltelerin özellikleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Metindeki anlamsal ve mantıksal bağlantıların ortaya konmasını sağlayan tutarlılık incelenmiştir. Metinde kullanılan bağlaçlar, edatlar ve zarflar taşıdıkları mantıksal ve anlamsal bağlantıya göre sıralanmıştır.

Balyemez (2010) *Bağdaşıklık ve Dede Korkut Hikâyeleri'nde Bağdaşıklık Görünümleri* adlı bir çalışma yapmıştır. Balyemez çalışmasında, Dede Korkut Kitabı'nı oluşturan hikâyelerin bağdaşıklık özellikleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Dede Korkut Hikâyeleri'nde bağdaşıklık araçlarından en çok dikkat çeken “gönderim”dir. Gönderimden sonra ise en belirgin bağdaşıklık özelliği cümleye dayalı değişimlerdir. Dede Korkut Hikâyeleri sözlü kültür ürünü olduğundan eksilteli yapılar da oldukça belirgin bir şekilde tespit edilmiştir. En çok dikkat çeken eksilti ise özne eksiltisidir. Araştırma sonuçlarına göre, tespit edilen bağdaşıklık unsurlarından bir diğeri kelime bağdaşıklıdır. Kelime bağdaşıklıkla anlamında tekrarlar dikkat çekmektedir. Araştırmacı tarafından, Dede Korkut Hikâyeleri'nin bağdaşıklık unsurları bakımından usta bir yazarın elinden çıkmış kadar güzel bir yapıya sahip olduğu ifade edilmiştir.

Lüleci (2010) *Yeni Bir Disiplin Olarak Metin Dilbilim ve Türk Edebiyatına Metin Dilbilimsel Bir Yaklaşım* adlı bir doktora çalışması yapmıştır. Lüleci bu çalışmasında, 20. yüzyılda özellikle Batı'da gelişen bir disiplin olarak metin dilbilimin edebî metinlere yaklaşımı ve edebî metinlerin üzerinde uygulanabilirliğini ele almıştır. Çalışmada metin dilbilimin ortaya çıkışı ve gelişim aşamaları tanıtılmış, metin dilbilimin geliştirdiği metinsellik ölçütleri incelenmiş ve bu kavramlar edebî metinler üzerinde uygulanmıştır. Lüleci, çalışmasında, Attila İlhan'ın Sisler Bulvarı adlı şiiri, Sait Faik Abasıyanık'ın Müthiş Bir Tren adlı hikâyesi, Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar romanı ve Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destanı adlı tiyatrosu üzerine metin dilbilimsel çözümlemeler yapmıştır. Lüleci yaptığı bu çözümlemelerden hareketle bağdaşıklık, tutarlılık ve metinlerarasılık

kavramlarının edebî metnin bütünselliğinin anlaşılmasında son derece gerekli birer süreç olduğunu tespit etmiştir.

Karahancı (2014) *Şarkı Sözlerinden Hareketle Dilde Bağdaşıklık Sorunları* isimli bir çalışma yapmıştır. Araştırmacı tarafından iki yüz elli şarkı sözü seçilmiş ve bunlardaki bağdaşıklık araçlarının kullanım düzeyleri incelenmiştir. İncelenen şarkı sözlerinde eksiltili yapılar, ek kullanımı ve tekrarlarla daha fazla dil yanlışlığına düşüldüğü gözlenmiştir. Araştırmacı tarafından, bağdaşıklıkla aykırılık gösteren şarkı sözleri, bağdaşıklık konusunu inceleyen araştırmacıların ortaya koyduğu sınıflandırmalar, ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Karahancı'ya göre, bağdaşıklık araçlarının doğru kullanılması, pek çok dil sorununu çözecek ve iletişim becerilerini geliştirecektir. Bu da ancak iyi bir dil eğitimiyle mümkündür.

Güven (2014) tarafından *Ortaokul 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Metinsellik Ölçütleri Açısından İncelenmesi* adlı bir çalışma yapılmıştır. Güven, çalışmada Türkçe 6. sınıf ders kitabında yer alan metinleri öğretici metinler, kurgusal metinler ve şiirler olmak üzere üç başlık hâlinde incelemiştir. Bu metinleri metinsellik ölçütlerine göre incelemiştir. Güven araştırmasında, incelediği metinleri doküman incelemesi yöntemiyle ele almış ve metinlerin metinsellik ölçütlerine uyumluluğunu İşeri'nin (2010) belirlediği metinsellik ölçütleri ölçeğine göre değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda ise, 6.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin, metinsellik ölçütleri dikkate alınarak oluşturulmadıkları veya seçilmedikleri tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak yazılı metinler üzerinde durulduğu görülmektedir. Öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık unsurları yazılı anlatım boyutunda ve genellikle öyküleyici anlatım tarzında değerlendirilip çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Açıklayıcı anlatım boyutunda inceleyen çalışmalar çok azdır. Bu değişkenlerin başında cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, okul türleri, sınıf seviyeleri ve kitap okuma sayıları gelmektedir. Bizim çalışmamızda ise bunlara ilave olarak öğrencilerin kitap okuma durumlarının farklı değişkenlerinin, plan yapma becerilerinin ve kelime hazineleri katsayılarının çalışmaya olan etkileri de ele alınmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerle çalışma öncesi ve sonrasında görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri de çalışmada sunulmuş ve çalışmaya olan katkılarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Konuşma yazılı anlatıma göre daha sık kullanılan iletişim biçimidir. İnsanların en çok tercih ettiği iletişim türü olması dolayısıyla bağdaşıklık ve tutarlılık unsurları kullanım düzeyleri bakımından zengin bir çalışma alanıdır. Alan yazın incelendiğinde konuşma

becerilerini inceleyen çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Hazırlıksız konuşma becerilerini ele alan çalışmaya ise hiç rastlanmamıştır. Hazırlıksız konuşmalar öğrencilerin hem günlük hayatta hem de öğrenim hayatlarında yaptıkları konuşmaların büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu anlamda çalışmamızın alan yazında eksik olan bir boyutu ele alacak olması oldukça önemlidir.

2.5. Kelime Hazinesi Katsayısı

Kelime Hazinesi Katsayısı, Karadağ (2018) tarafından, dil eğitimi araştırmalarında kullanılabilecek farklı bir değişken önerisi olarak sunulmuştur. Kişilerin anlatım özelliklerinin ve dilsel yeterliliklerinin belirlenmesinde ve ölçülmesinde kıymetli bir parametre olan kelime hazinesinin öneminden hareketle Karadağ (2018, s. 532), anlatımda kullanılan farklı sözcüklerin, anlatımının hepsinde kullanılan sözcük sayısına bölünerek elde edilecek bir değer olan Kelime Hazinesi Katsayısı değerini ortaya koymuştur. Karadağ (2018)'a göre kişilerin kelime hazinelerinin tam olarak belirlenmesi oldukça uzun, zahmetli ve maliyetli bir süreçtir. Bundan dolayı bireylerin kelime hazinesi seviyelerini ortaya koyabilecek standart bir değere ihtiyaç duyulmuş ve bunun neticesinde de Kelime Hazinesi Katsayısı değeri ortaya çıkmıştır. İnsanın yazılı ya da sözlü anlatımında kullandığı farklı sözcük sayısının kullandığı toplam kelime sayısına bölünmesiyle elde edilen bir değer olan Kelime Hazinesi Katsayısı 0 (sıfır) ile 1 (bir) arasında ifade edilmektedir (Karadağ, 2018, s. 532, 534). Bu değer 1 (bir)'e yaklaştıkça kişinin metin havuzunun zengin olduğu söylenebilir (Karadağ, 2018, s. 534). Karadağ'ın (2018) çalışmasından hareketle, araştırmamızda kullanılan hazırlıksız konuşma metinlerinin kelime hazinesi katsayılarını doğru ölçebilmek amacıyla araştırmacı tarafından Kelime Hazinesi Katsayısı Değerlendirme Ölçeği oluşturulmuştur (Ek-8).

Bu bölümde araştırmamızın kavramsal çerçevesi çizilmiştir. Metin ve metinsellik ölçütleri ele alınmış, bağdaşıklık ögeleri ile tutarlılık ve kelime hazinesi katsayısı kavramları açıklanmıştır. Ayrıca detaylı bir alanyazın taraması yapılarak araştırmaya ışık tutabilecek çalışmalar tespit edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve toplanan verilerin değerlendirilmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Creswell (1998)'e göre nitel araştırma, sosyal yaşamı ve insanla ilgili problemleri kendine özgü yöntem ve tekniklerle sorgulayıp anlamlandırma sürecidir. Bu araştırma betimsel tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek amacıyla yapılır (Karasar, 2009, s.77). Betimsel tarama modelinde, durumlar veya olaylar arasındaki ilişkiler ve bağlantılar birlikte incelenir (Büyüköztürk vd., 2015, s.22-23). Araştırmada ilişkisel tarama modelinden de faydalanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişken arasında değişimin varlığını veya derecesini belirlemek amaçlanır (Karasar, 2009, s. 81). Bu araştırma, ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını belirlemeye yönelik nitel yöntemle planlanan iç içe geçmiş durum deseni çalışmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 291). Çalışmada öğrencilerin hazırlıksız konuşmalar, çalışma ile ilgili görüşleri ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınıp yazıya aktarılmıştır. İç içe geçmiş durum deseninin etkililiği ve çalışma grubundaki öğrenci sayısı, öğrencilerin tek tek hazırlıksız konuşmalarının kayıt altına alınıp akabinde yazıya aktarılması çalışmanın emek yoğun bir araştırma olmasına sebep olmuştur.

3.2. Çalışma Grubu

Evrenin tümü ile çalışmak mümkün olmadığından evreni temsil edebileceği düşünülen çalışma grubu seçimi yöntemiyle araştırma yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alacak okullar Antalya'nın Kepez ilçesinden seçilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılı Antalya Kepez İlçesi Sefa Akın Ortaokulu, Ünsal Ortaokulu ve Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulları 6 ve 7. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Kepez ilçesinin seçilmesinde sosyo-ekonomik anlamda büyük bir çeşitliliği barındırması etkili olmuştur. Bu bağlamda Kepez İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden ilçedeki okulların sosyo-ekonomik durumları ve akademik başarı düzeyleri hakkındaki veriler alınmıştır. Çalışma üç ortaokulun 6 ve 7. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Çalışmaya dâhil edilen okullar amaçlı örnekleme yöntemiyle tespit edilmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırmada yer alacak olan durum, olgu ve olayların çok detaylı incelenmesine ve açıklanmasına katkı sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 135). Bunlar sosyo-ekonomik ve akademik olarak üst, orta ve alt düzeyde olarak belirlenen okullar arasındadır. Çalışmaya dâhil edilen okulların sosyo-ekonomik ve akademik olarak üç gruba ayrılmasında Kepez İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan okullarla ilgili veriler etkili olmuştur. Seçilen okullardan çalışma grubuna dâhil edilecek öğrenciler amaçlı örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, akademik başarı düzeyleri ile ilgili bilgiler, okul müdürlüklerinden alınarak araştırmada dikkate alınmıştır. Belirlenen okulların 6 ve 7. sınıf şubelerinin her birinden 6'şar öğrenci random yöntemle seçilerek araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna alınan öğrenciler sosyo-ekonomik durum ve akademik başarı düzeyi bakımından ve cinsiyet durumları farklı öğrencilerden seçilmiştir. Böylelikle çalışma grubunun zenginliği sağlanmıştır. Öğrencilerin bu şekilde belirlenmesinde daha önce yapılan benzer araştırmalar etkili olmuştur (Deniz, 2000; Sallabaş, 2007; Yılmaz, 2008). Sosyo-ekonomik ve akademik açıdan üst düzey çalışma grubunu Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu, orta düzey çalışma grubunu Sefa Akın Ortaokulu, alt düzey çalışma grubunu ise Ünsal Ortaokulu temsil etmektedir. Çalışma her okuldan da eşit sayıda olmak üzere 108 6. sınıf ve 108 7. sınıf olmak üzere toplam 216 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma grubunun demografik bilgilerinin dağılımı frekans analizi ile incelenmiş ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo1

Çalışma Grubunun Demografik Bilgilerinin Dağılımı

		n	%
Okul	SEA- Üst Düzey	72	33,3
	SEA- Orta Düzey	72	33,3
	SEA- Alt Düzey	72	33,3
	Toplam	216	100,0
Sınıf	6	108	50,0
	7	108	50,0
	Toplam	216	100,0
Cinsiyet	Erkek	108	50,0
	Kadın	108	50,0
	Toplam	216	100,0
Sosyo-ekonomik düzey	Kötü	54	25,0
	Orta	81	37,5
	İyi	50	23,1
	Çok iyi	31	14,4
	Toplam	216	100,0
Baba eğitim	İlkokul	48	22,2
	Ortaokul	61	28,2
	Lise	79	36,6
	Üniversite	28	13,0
	Toplam	216	100,0
Anne eğitim	İlkokul	74	34,3
	Ortaokul	67	31,0
	Lise	63	29,2
	Üniversite	12	5,6
	Toplam	216	100,0
Baba meslek	İşsiz	3	1,4
	İşçi	110	50,9
	Memur	38	17,6
	Çiftçi	1	0,5
	Esnaf/Serbest Meslek	64	29,6
	Toplam	216	100,0
Anne meslek	İşçi	17	7,9
	Memur	11	5,1
	Esnaf/Serbest Meslek	6	2,8
	Ev Hanımı	182	84,3
	Toplam	216	100,0

Çalışmaya katılan öğrencilerin okullara göre dağılımı; Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu, Sefa Akın Ortaokulu ve Ünsal Ortaokullarının dağılımı %33'er oranındadır. Katılımcıların yarısı 6. diğer yarısı 7. sınıftadır. Erkeklerin oranı %50 kadınların oranı %50'dir. Sosyo ekonomik durumlara göre dağılım incelendiğinde; sosyo-ekonomik durumu kötü olanların oranı %25, orta olanların oranı %37,5 iken iyi olanların oranı %23,1, çok iyi olanların oranı ise %14,4'tür. Baba eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; babası ilköğretim mezunu olanların oranı %22,2, ortaokul mezunu olanların oranı %28,2 iken lise mezunu olanların oranı %36,6 üniversite mezunu olanların oranı ise %13'tür. Anne eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; annesi ilköğretim mezunu olanların oranı %34,3, ortaokul mezunu olanların oranı %31 iken lise mezunu olanların oranı %29,2 üniversite mezunu olanların oranı ise %5,6'dır. Katılımcıların %1,4'ünün babası işsiz, %50,9'unun babası işçi, memur olanların oranı %17,6, çiftçi olanların oranı %0,5, esnaf/serbest meslek sahibi olanların oranı %29,6'dır. Anne meslek durumuna göre dağılım incelendiğinde; işçi olanların oranı %7,9, memur olanların oranı %5,1 esnaf ve serbest meslek sahibi olanların oranı %2,8 olup, ev hanımı olanların oranı %84,3'tür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Öncelikli olarak çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla konuyla ilgili olabileceği düşünülen kaynaklar taranmış ve detaylı bir fişleme çalışması yapılmıştır. Çalışmada hem nicel hem nitel veri toplama araçları kullanılmıştır. Veriler 2017-2018 eğitim öğretim yılı Aralık, Ocak, Şubat ve Mart ayları olmak üzere dört aylık bir sürede toplanmıştır. Araştırma için öğrencilere 5 konuşma konusu verilmiş ve bu konulardan istedikleri bir konu hakkında konuşmaları istenmiştir. Konuşma konuları belirlenirken öğrencilerin yaşları, gelişim düzeyleri dikkate alınmış ve uzman görüşü formu kullanılmıştır. Uzmanlardan Ek-2'de yer alan konuları 1 ile 10 arasında puanlamaları istenmiş, en çok puan alan beş konu araştırmada kullanılmak üzere tespit edilmiştir. Uzman görüşleri neticesinde belirlenen beş konu öğrencilere konuşma konusu olarak verilmiştir (Ek-2). Öğrenciler kendilerine verilen konulardan bir tanesini seçerek konuşmuşlar ve konuşmalar araştırmacı tarafından ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtları araştırmacı tarafından yazılı metne dönüştürülmüştür. Öğrencilere verilen konuşma konuları ve bu konuları tercih etme frekansları bir tablo hâlinde gösterilmiştir. Ayrıca öğrencilerin demografik bilgilerini tespit etmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır (Ek-3). Kişisel bilgi formu; araştırmaya katılan öğrencilerin

cinsiyetleri, sosyo-ekonomik durumları, ailelerinin eğitim düzeyleri, konuşma tutum ve durumlarını tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur.

Uygulamaya başlanmadan önce uygulama yapılan sınıfların Türkçe öğretmenleriyle görüşmeler yapılmış ve Türkçe öğretmenlerine çalışma hakkında bilgiler verilmiştir. Uygulama öncesinde uygulama yapılacak okulların Türkçe öğretmenleriyle birlikte Türkçe derslerine girilmiş ve öğrencilerle birlikte çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Böylelikle öğrenciler ve çalışmanın yürütücüsü arasında bir bağ oluşturulup güven duygusu tesis edilmeye çalışılmış, öğrencilerin heyecan ve kaygı düzeylerini en aza indirmek amaçlanmıştır. Çalışmaya katılacak öğrenciler, 6 ve 7. sınıfların her şubesinden 3 kız 3 erkek olmak üzere amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Seçilen öğrenciler tek tek rehberlik servisine çağrılıp kendilerine çalışma hakkında bilgi verildikten sonra çalışmaya başlanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları ses kayıt cihazıyla kaydedildikten sonra, öğrencilerle konuşmalarını değerlendirmek amacıyla bir görüşme yapılmıştır. Görüşmede öğrencilerden, konuşmalarını değerlendirmeleri istenmiş, elde edilen veriler nitel yöntemlerle ele alınarak araştırma bulgularına dâhil edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutundan elde edilen bulgular başlığı altında sunulmuştur. Görüşmede öğrencilere sorulan sorulara ekte yer verilmiştir (Ek-4). Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme araçlarının geçerliliğinin tespiti için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşlerine başvurma yöntemi (Büyüköztürk vd., 2015) ölçme aracının kapsam geçerliliğini inceleme noktasında uygun görülen yollardan biri olarak değerlendirilmektedir. Hazırlıksız konuşma konularının uzmanlardan aldıkları puanlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Hazırlıksız Konuşma Konularının Uzmanlardan Aldıkları Puanlar

Konuşma Konuları	Puan
Öyküleyici Anlatım	
1. Ailenizle birlikte yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	8,87
2. Ortaokula başladığınız ilk gün yaşadıklarınızı ve hissettiklerinizi anlatınız.	5,5
3. Arkadaşlarınızla yaşadığınız bir olayı anlatınız.	7,75
4. Anne veya babanıza yardım ederken yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	7,25
5. Yaptığınız bir sınıf gezisini anlatınız.	5,12
6. Unutmadığınız bir karne gününüzü anlatınız.	3,87
7. Herhangi bir eşyanızı kaybettiğiniz bir anınızı anlatınız. Neler yaşadın/ hissettin?	5,87
8. Sevdiğiniz bir hayvanı ve onunla ilgili yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	6,12
9. İlkokul veya ortaokulda çok mutlu olduğunuz bir anınızı anlatınız.	7,37
10. Gezdiğiniz bir yeri ve orada yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	7,62
Açıklayıcı Anlatım	
1. Gelecekte hangi mesleği yapmak istiyorsun? Nedenleriyle birlikte anlatınız.	9,12
2. Okuldan eve yürüyerek gittiğinizi düşününüz ve evinizin bulunduğu yeri tarif ediniz.	7,12
3. Kantinde arkadaşınız sizin sıranızı alırsa neler hissedersiniz? Bu durumla ilgili sergileyeceğiniz davranışı ayrıntılı olarak anlatınız.	6,42
4. Hayranı olduğunuz müzik sanatçısıyla karşılaşsanız nasıl davranacağınızı ve ona neler söylemek istediğinizi nedenleriyle birlikte anlatınız.	5,71
5. Hobi kavramı hakkında bildiklerinizi ve hobilerinizi anlatınız.	5,85
6. Sağlıklı ve dengeli beslenme hakkındaki düşüncelerinizi anlatınız.	6,28
7. Mutlu bir aile nasıl olmalıdır? Ailemizin mutlu olabilmesi için neler yapılabilir? Anlatınız.	5,42
8. Teknolojinin yanlış kullanılması sizce ne demektir? Açıklayınız.	7,71
9. Kitap okuma alışkanlığı ile ilgili düşüncelerinizi açıklayınız.	5,71
10. Başarılı olmak için nasıl davranmalıyız? Ayrıntılarıyla anlatınız.	8

Araştırmaya kaynaklık eden veriler, ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin, kendilerine verilen öyküleyici anlatım tarzında 5 konu, açıklayıcı anlatım tarzında 5 konu olmak üzere toplamda 10 konu içinden 1 öyküleyici ve 1 de açıklayıcı anlatım olmak üzere

2 konu seçerek yaptıkları hazırlıksız konuşmaların metinlerinden oluşmaktadır. Konu seçiminde öğrencilerin, kolay konuşabilecekleri varsayılan konular tercih edilmiştir. Bu bağlamda 9 uzmandan, ilk aşamada belirlenen 20 konuyu puanlamaları istenmiş, puanlanan konular içerisinde en çok puan alan 10 konu uygulamada kullanılmıştır.

Öğrencilere hazırlıksız konuşma yaptırmak için belirlenen konuların uzman görüşü puan ortalamalarının 4,5'in üzerinde olduğu görülmüştür. Bu durum konuların belirli bir geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin tercih ettikleri hazırlıksız konuşma konularının tercih edilme sıklıkları Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Öyküleyici Anlatım Hazırlıksız Konuşma Konularının Tercih Edilme Sıklıkları

Konu Adı	Tercih Edilme Sıklığı
1. Ailenizle birlikte yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	65
2. Gezdiğiniz bir yeri ve orada yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	55
3. Arkadaşlarınızla yaşadığınız bir olayı anlatınız.	48
4. İlkokul veya ortaokulda çok mutlu olduğunuz bir anınızı anlatınız.	38
5. Anne veya babanıza yardım ederken yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	10

Tablo 4

Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşma Konularının Tercih Edilme Sıklıkları

Konu Adı	Tercih Edilme Sıklığı
1. Gelecekte hangi mesleği yapmak istiyorsun? Nedenleriyle birlikte anlatınız.	135
2. Teknolojinin yanlış kullanılması sizce ne demektir? Açıklayınız.	29
3. Başarılı olmak için nasıl davranmalıyız? Ayrıntılarıyla anlatınız.	17
4. Kantinde arkadaşınız sizin sıranızı alırsa neler hissedersiniz? Bu durumla ilgili sergileyeceğiniz davranışı ayrıntılı olarak anlatınız.	17
5. Okuldan eve yürüyerek gittiğinizi düşününüz ve evinizin bulunduğu yeri tarif ediniz.	18

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşma konuları seçiminde zorlanmadıkları görülmektedir. Öğrenciler uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan konuların büyük bir çoğunluğunu birbirlerine yakın sıklıklarda kullanmışlardır. Ancak Tablo 4'te yer alan açıklayıcı anlatım tarzındaki konu başlıkları incelendiğinde öğrencilerin konu tercihinde zorlandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşma konularının tercihinde bir konu üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu bağlamda 135 öğrenci gelecekte yapmak istediği mesleği anlatmıştır.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler değerlendirilirken nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Bu çalışmada veriler analiz edilirken betimsel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, verilerin toplanma süreci ve toplandıktan sonraki analizleri olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Betimsel analizin en belirgin özelliği kavramsal ve kuramsal yapısının önceden net bir şekilde ortaya konduğu araştırmalarda kullanılan bir yöntem olmasıdır. Bu araştırma yönteminde verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama araçları tüm boyutlarıyla dikkate alınır. Gözlemlenen veya görüşme yapılan kişilerin görüşlerini aktarabilmek amacıyla sık sık doğrudan alıntılar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da geçerlilik ve güvenilirliğe katkı sağlamak amacıyla gözlemlenen ya da görüşme yapılan bireylerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Betimsel analizin de amacı, analiz neticesinde elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak okuyucuya sunmaktır (Kuzu, 2005, s.71). Araştırmanın nicel verileri değerlendirilirken Coşkun (2005) tarafından geliştirilen *“bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi değerlendirme ölçeği”* (Ek-5), *“öyküleyici anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği”* (Ek-6) ile Can (2012) tarafından geliştirilen ve bu çalışmaya uyarlanan *“açıklayıcı anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği”* (Ek-7) kullanılmıştır. Bu ölçekler aracılığıyla öğrencilerin konuşmalarındaki bağdaşıklık ve tutarlılık araçlarını kullanma sıklıkları tespit edilmiştir. Tespit edilen veriler tablolara dönüştürülerek değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 21.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Ayrıca kişisel bilgi formu (Ek-3) kullanılarak elde edilen verilerin dağılımı frekans analizi yapılarak gösterilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı ortalamalarının kıyaslanmasında *“ilişkisiz örneklem testi”* kullanılmıştır. Araştırma neticesinde elde edilen verilerin öğrencilerin sosyo-

ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla ANOVA tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Nitel değerlendirme bağlamında, öğrencilerin konuşma becerilerinde bağdaşıklık ve tutarlılık unsurlarının kullanma durumlarında yaşadıkları sorunlar tespit edilmiştir. Tespit edilen sorunlar detaylıca açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca hazırlıksız konuşma yaptırmadan önce öğrencilere boş kâğıtlar dağıtılmıştır. Öğrencilere, kendilerine verilen bu kâğıtlara, konuşmalarına başlamadan önce isterlerse bir plan yapabilecekleri veya yapacakları konuşmayla ilgili kısa notlar alabilecekleri anlatılmıştır. Kendilerine verilen kâğıtlara konuşmalarıyla ilgili planlamalarını yapan öğrencilerin planları çalışma sonunda değerlendirilmiştir. Kaç öğrencinin konuşma öncesi plan yaptığı, plan yapan öğrencilerden kaçının bu plana uyduğu tespit edilmiştir. Plan yapan öğrencilerin anlattıkları ile planlarının tutarlılıkları da değerlendirilmiştir. Ayrıca plan yapmayan öğrencilerin durumları da incelenmiştir. Plan yapan öğrenciler ile plan yapmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerindeki bağdaşıklık ve tutarlılık durumları karşılaştırılmıştır. Bunların yanında öğrencilerin kitap okuma durumlarıyla ilgili veriler toplanmış ve araştırmanın diğer değişkenleriyle birlikte değerlendirilmiştir.

Ayrıca öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarından hareketle kelime hazinesi katsayıları hesaplanmıştır. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki kelime hazinesi katsayıları incelenmiş ve araştırmanın diğer değişkenleriyle ilişki durumları tablo hâlinde gösterilmiştir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının kelime hazinesi katsayılarını tespit edebilmek amacıyla araştırmacı tarafından Kelime Hazinesi Katsayısı Değerlendirme Ölçeği oluşturulmuştur (Ek-8). Öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılık durumlarının kelime hazinesi katsayılarına göre değişimi tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Kelime hazinesi katsayısının sınıf, cinsiyet, okul gibi kategorik değişkenlerle ilişkisi, tutarlılık düzeyi ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki ki kare analizi ile incelenmiştir. Analizler %95 güven düzeyinde yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın güvenilirliğinin tespit edilebilmesi amacıyla öğrencilerin hazırlıksız konuşma metinleri gözlemciler arası uyum yöntemiyle yeniden değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Türkçe eğitimi alanında uzman olan bir başka puanlayıcı tarafından öğrencilerin hazırlıksız konuşmalardan random yöntemle seçilen 30 hazırlıksız konuşma metni, çalışmada kullanılan aynı ölçeklerle yeniden değerlendirilmiştir. Söz konusu puanlayıcının tespit ettiği bağdaşıklık ve tutarlılık sıklıkları bu çalışmanın sonuçlarına çok yakın bir değerde çıkmıştır. Bu araştırmada ve gözlemci tarafından tespit

edilen verilerin SPSS 21.0 İstatistik Paket Programı aracılığıyla Spearman Korelasyon analizi yapılarak gözlemciler arası uyum oranı belirlenmiştir. Korelasyon analizi neticesinde gözlemciler arası uyumu gösteren katsayılar şöyle belirlenmiştir: Bağdaşıklık ögeleri toplamına ilişkin $r = 0,97$ 'dir. Tutarlılık durumlarına ilişkin $r = 0,93$ 'tür. Bağdaşıklık ögelerinin alt başlıklarına ait Korelasyon analizi sonuçları ise şöyledir: Gönderim $r = 0,98$, eksilteli anlatım $r = 0,99$, değiştirim $r = 0,99$, bağlama ögeleri $r = 0,99$, kelime bağdaşıklığı ise $r = 0,99$ 'dur. Korelasyon analizi sonuçlarına göre bu çalışmada kullanılan ölçme araçlarının güvenilirliğinin yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

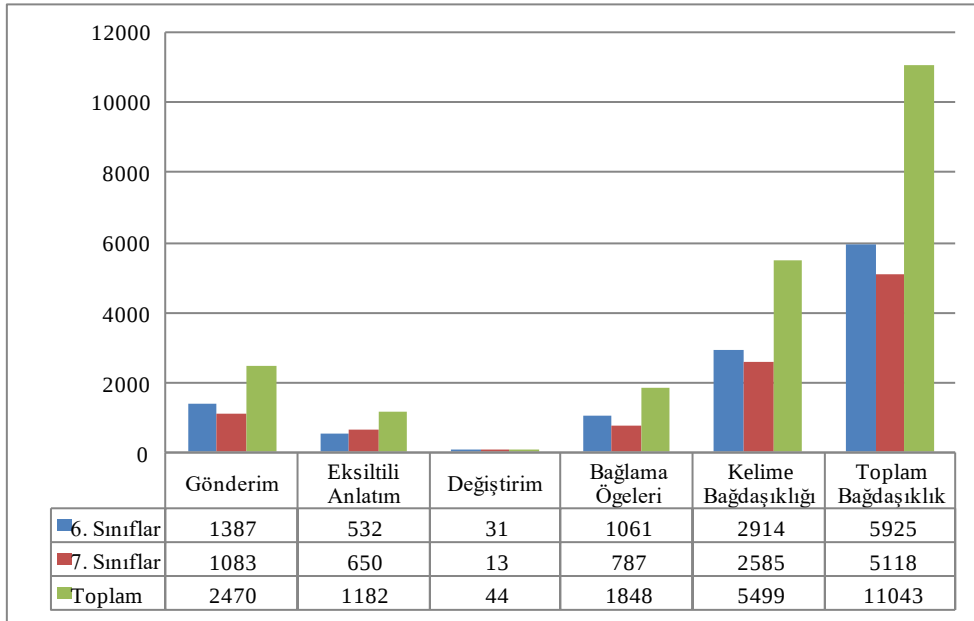
Bu araştırmada ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanma ve tutarlılık durumları tespit edilip, konuşurken yaşadıkları sorunlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ve tutarlılıklarının çeşitli değişkenlere göre durumları incelenmiştir. Öğrencilere yaptıkları hazırlıksız konuşmalarını değerlendirmeleri amacıyla Hazırlıksız Konuşma Sonrası Mülakat Formu (Ek-4) uygulanmıştır. Mülakat formundan elde edilen veriler analiz edilerek örnek ifadelerle birlikte sunulmuştur. Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen verilerin işlenmesinin ardından tespit edilen bulgular alt problemlere göre bu bölümde sunulmuştur.

4.1. Araştırmadan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanma ve tutarlılık durumları incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin konuşurken yaşadıkları sorunlar belirlenmiş, tespit edilen sorunların farklı değişkenlere göre değerlendirmeleri yapılmıştır. Bununla ilgili çeşitli istatistiksel çözümlemeler yapıp bu bölümde sunulmuştur. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım olmak üzere iki temel başlıkta ele alınmıştır. Önce öyküleyici anlatım, ardından da açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalar değerlendirilmiştir.

4.1.1 Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde çalışma grubundaki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyleri ve bağdaşıklık ögelerinin kullanımında yaşadıkları sorunlar tespit edilmiştir. Tespit edilen sorunlar başlıklar hâlinde sunulmuştur. Burada önce bağdaşıklık ögelerinin kullanım düzeyleri bütün olarak incelenmiş ve ardından bağdaşıklık ögeleri alt boyutlarıyla tek tek değerlendirilmiştir. Bağdaşıklık ögelerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanılma düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Şekil 1 ve Tablo 5’te verilmiştir.

Şekil 1. Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları

Tablo 5

Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Sıklıkları

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	6	108	1387	12,84	7,04	100,00		
	7	108	1083	10,03	5,11	100,00	3,363	0,001*
	Toplam	216	2470	11,44	6,23	100,00		
Eksilteli Anlatım	6	108	532	4,93	3,76	91,70		
	7	108	650	6,02	4,87	97,20	-1,845	0,066*
	Toplam	216	1182	5,47	4,26	94,45		
Değiştirim	6	108	31	0,28	0,56	5,60		
	7	108	13	0,12	0,41	4,60	0,742	0,459
	Toplam	216	44	0,2	0,25	5,10		
Bağlama Ögeleri	6	108	1061	9,82	5,66	100,00		
	7	108	787	7,29	4,20	99,10	3,739	0,000*
	Toplam	216	1848	8,56	5,01	99,55		
Kelime Bağdaşıklığı	6	108	2914	26,98	11,60	100,00		
	7	108	2585	23,94	10,60	100,00	2,015	0,045*
	Toplam	216	5499	25,46	10,89	100,00		
Toplam bağdaşıklık	6	108	5925	54,65	20,49	100,00		
	7	108	5118	47,31	16,21	100,00	2,916	0,004*
	Toplam	216	11043	50,98	17,25	100,00		

Şekil 1 ve Tablo 5'te ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında farklı sıklıklarda da olsa bütün bağdaşıklık ögelerine yer verdikleri görülmektedir. Tablo ve şekil incelendiğinde toplam bağdaşıklık kullanım oranı 50,98 iken 6. sınıflarda bu oran 54,65; 7. sınıflarda ise 47,31'dir. Öğrenciler en az *değiştirim* ögesini (0,06), en fazla *kelime bağdaşıklığı* (25,46) kullanmışlardır. Bağdaşıklık araçları kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *Kelime bağdaşıklığı* (25,46), *gönderim ögeleri* (11,44), *bağlama ögeleri* (8,56), *eksilteli anlatım* (5,47), *değiştirim ögeleri* (0,2).

Öyküleyici anlatım şeklindeki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerinden gönderim, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyleri sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), diğer ögelerin kullanım düzeyi sınıflara göre anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ögeleri 6. sınıfların kullanma düzeyi 7. sınıfların kullanma düzeyinden anlamlı derecede

daha fazladır. 7. sınıfların bağlama ögelerini kullanma düzeyi 6. sınıfların kullanma düzeyinden anlamlı derecede daha fazladır.

4.1.1.1. Gönderim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Gönderim ögelerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Ayrıca gönderim ögelerinin sınıflar düzeyinde ayrı ayrı kullanım sıklıkları, kullanılan gönderim ögelerinin örnekleri de ilgili tablolarda sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir. Böylelikle 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında hangi gönderim ögelerini kullandıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 6

Gönderim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Sınıf Düzeylerine Göre İlişkisi

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şahıs Zamirleri	6	108	5,67	3,90	-0,819	0,414
	7	108	6,07	3,39		
Dönüşlülük Zamirleri	6	108	0,30	0,71	-0,311	0,756
	7	108	0,32	0,59		
İşaret Zamirleri	6	108	2,87	2,38	-0,089	0,929
	7	108	2,90	2,22		
İlgi Zamirleri	6	108	0,19	0,58	-1,145	0,253
	7	108	0,30	0,82		
İşaret Sıfatları	6	108	2,15	2,22	1,137	0,257
	7	108	1,83	1,83		
Karşılaştırma	6	108	0,73	0,92	0,999	0,748
	7	108	0,64	0,56		

Tablo 6 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin tümünü kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler gönderim ögelerinden en fazla *şahıs zamirlerini* (5,88), en az ise *ilgi zamirlerini* (0,24) kullanmışlardır. Gönderim ögelerinin kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *şahıs zamirleri* (5,88), *işaret zamirleri* (2,88), *işaret sıfatları* (2), *karşılaştırma* (0,69),

dönüşlülük zamirleri (0,31), ilgi zamirleri (0,24). Öyküleyici öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda zamirlerin kullanılma düzeyleri sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların farklı gönderim ögelerini kullanma düzeyleri birbirine yakın seviyededir denilebilir.

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin gönderim ögelerinden hangilerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte verilmiştir. Öğrencilerin gönderim ögelerinden hangilerini kullandıkları gönderim alt başlıklarıyla birlikte detaylı bir şekilde gösterilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin kullandıkları şahıs zamirleri kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 7 ve tablo 8'de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir. Kullanılan gönderim ögelerinin örnekleri verilirken en az 5 defa kullanılanlar tabloda verilmiş, 5'ten az kullanılan örnekler tabloda gösterilmemiştir.

Tablo 7

6. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Şahıs Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Ben	137
Sen	98
O	124
Biz	120
Siz	34
Onlar	86

Tablo 7 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin şahıs zamirlerinden en çok “*ben*” zamirini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler “*ben*” zamirini 137 defa kullanmıştır. Kullanım sıklığı açısından 2. sırayı ise “*o*” zamiri almaktadır. “*O*” zamiri ise 124 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı açısından 3. sırada yer alan şahıs zamiri ise 120 defa kullanılan “*biz*” zamiridir. 4. sırada yer alan şahıs zamiri ise 98 defa kullanılan “*sen*” dir. Kullanım sıklığı açısından 5. sırada yer alan şahıs zamiri ise 86 defa kullanılan “*onlar*” zamiridir. 6. sınıf öğrencilerinin en az kullandığı şahıs zamiri ise 34 defa kullanılan “*siz*” zamiridir. 6. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda şahıs zamirlerini toplam 599 defa kullanmışlardır.

Tablo 8

7. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Şahıs Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Ben	140
Sen	99
O	129
Biz	118
Siz	35
Onlar	89

Tablo 8 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin şahıs zamirlerinden en çok “ben” zamirini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler “ben” zamirini 140 defa kullanmıştır. Kullanım sıklığı açısından 2. sırayı ise “O” zamiri almaktadır. “O” zamiri ise 129 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı açısından 3. sırada yer alan şahıs zamiri ise 118 defa kullanılan “biz” zamiridir. 4. sırada yer alan şahıs zamiri ise 99 defa kullanılan “sen” zamiridir. Kullanım sıklığı açısından 5. sırada yer alan şahıs zamiri ise 89 defa kullanılan “onlar” zamiridir. 7. sınıf öğrencilerinin en az kullandığı şahıs zamiri ise 35 defa kullanılan “siz” zamiridir. 7. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda şahıs zamirlerini 610 defa kullanmışlardır. Tablo 7 ve tablo 8 karşılaştırıldığında 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin şahıs zamirlerini birbirlerine çok yakın sıklıklarla kullandıkları göze çarpmaktadır. Öğrencilerin şahıs zamirlerini kullanım sıklığı sıralamaları aynıdır.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin gönderim öğelerinden hangi işaret zamirlerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları, kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 9 ve tablo 10'da sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 9

6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Bu	104
Şu	31
O	69
Bunlar	14
Şunlar	15
Onlar	14
Ora	25
Orası	21
Oralar	16

6. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda işaret zamirlerinden en çok “*bu*” zamirini kullanmıştır. “*Bu*” zamiri 104 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı bakımından 2. sırada yer alan şahıs zamiri ise 69 defa kullanılan “*O*” zamiridir. Ardından 3. sırada 31 defa kullanılan “*şu*” zamiri gelmektedir.

Tablo 10

7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Bu	94
Şu	25
O	34
Bunlar	11
Şunlar	12
Onlar	18
Öteki	16
Ora	19
Orası	22
Burayı	10

Tablo 10 incelendiğinde 7. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda işaret zamirlerinden en çok “*bu*” zamirini kullanmıştır. “*Bu*” zamiri 94 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı bakımından 2. sırada yer alan şahıs zamiri ise 34 defa kullanılan “*o*” zamiridir. Ardından 3. sırada “*şu*” zamiri gelmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin gönderim ögelerinden hangi işaret sıfatlarını kullandıkları en az 5 kullanıma kadar kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 11 ve tablo 12'de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 11

6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Sıfatları	Kullanım Sıklığı
Bu	97
Şu	69
O	83
Öteki	65
Beriki	11

Tablo 11'e göre öğrenciler tarafından en çok kullanılan işaret sıfatı 97 kullanım ile “bu” sıfatıdır. Ardından 2. sıradaki işaret sıfatı ise 83 kullanım sıklığı ile “o” işaret sıfatıdır. Ardından 3. sırada 69 kullanım sıklığı ile “şu” işaret sıfatı gelmektedir.

Tablo 12

7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Sıfatları	Kullanım Sıklığı
Bu	32
Şu	23
O	28
Öteki	11

Tablo 12'ye göre öğrenciler tarafından en çok kullanılan işaret sıfatı 32 kullanım ile “bu” sıfatıdır. Ardından 2. sıradaki işaret sıfatı ise 28 kullanım sıklığı ile “o” işaret sıfatıdır. Ardından 3. sırada 23 kullanım sıklığı ile “şu” işaret sıfatı gelmektedir. Tablo 11 ve tablo 12 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin işaret sıfatlarını 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin gönderim ögelerinden hangi karşılaştırma ögesini kullandıkları örnekleriyle birlikte tablo 13 ve tablo 14'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 13

6. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri

Karşılaştırma Ögeleri
Daha
Kadar
Başka
Gibi
Benzer
Farklı
En

Tablo 13'e göre öğrenciler öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda karşılaştırma ögelerinden “daha”, “kadar”, *başka*”, “gibi”, “benzer” ,“farklı”, “en” ögelerini kullanmıştır.

Tablo 14

7. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri

Karşılaştırma Ögeleri
Daha
Kadar
Başka
Gibi
Benzer
Farklı
En

Tablo 14'e göre öğrenciler öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda karşılaştırma ögelerinden “daha”, “kadar”, *başka*”, “gibi”, “benzer” ,“farklı”, “en” ögelerini kullanmıştır. Tablo 13 ve tablo 14 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencileri ve 7. sınıf öğrencilerinin aynı karşılaştırma ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin kullanımıyla ilgili yaptıkları hatalardan örnekler aşağıda verilmiştir.

- Şahıs Zamirinin Gönderim Yaptığı Ögenin Belirgin Olmaması

Örnek

“(…) Bundan 5-6 yıl önce biz ailemle beraber bir lokantaya gitmiştik, yemek yemeye gitmiştik. Annemin adı Ümit. Ümit erkek ismi olarak tanınıyor. Böyle arıyorlardı polisler. Geldiler yanımıza, Ümit hanginiz dediler. **Onları** götüreceğiz dediler. Sonra askerden

çağrılıyorsunuz dedi. Biz de böyle şaşırdık. Sonra karakola falan gittik. Bunla ilgilenen kişilerle konuştuk.(...)”(Ö.11. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**Onları**” şahıs zamirinin gönderim yaptığı öge belirgin değildir. Konuşma metnine göre polis Ümit isimli bir şahsı aramaktadır. Ancak polislerin “**Onları** götüreceğiz” demeleri belirsizliğe neden olmaktadır. Aranacak şahıslar birden fazla mı?, Aranacak sadece Ümit mi? belirgin değildir. Belirsizliği gidermek için bu gönderim ögesi “**Onu** götüreceğiz” şeklinde kullanılmalıdır.

Örnek

*“(...) Ben ailemle yaşadığım bir anımı anlatacağım. Geçen yıl 15 tatilde Kayseri'ye gitmiştik. Orda Erciyes Dağı'na çıktığımızda kuzenlerimin hepsi oyun oynamaya başladılar. Ben hiçbir şey yapmadan izlemiştim. Sonra yanıma geldiğinde saçıma vurdu ve nıpyosun dedi. Ben de **Onlara** atarlandım ve sana ne diye bağırdım. Sonra **O** sinirlendi, uzaklaştı. 10 saniye geçince veya geçmedi yanıma tekrar geldi ayağıma vurdu. Yere düştüm. Aslında yere düşmemde pek sıkıntı yoktu ama çok sinirliydim.(...)”* (Ö.13. 6. sınıf K.Ö.)

Bu örnekte “**Onlara**” ve “**O**” şahıs zamirlerinin hangi ögelere gönderim yaptığı belli değildir. Bu da konuşma metninde anlam karmaşasına yol açmaktadır. Öğrenci oyun oynayan kuzenlerini izlemiştir. Ardından biri gelip öğrencinin saçına vurmuştur. Öğrencinin kime kızdığı ve kimin öğrenciye sinirlendiği net bir şekilde belirtilmemiştir. Muhtemelen öğrencinin yanına kuzenlerinden birisi gelmiştir. Bu, konuşma metninde açık bir şekilde belirtilmemiştir.

Örnek

*“(...) 5. sınıftaydık ve karne alacaktık. Öğretmen karnemi verdi. Sınıf 1.si ben olmuştum. Sonra sınıf öğretmenim beni müdür yardımcısının yanına yolladı velimle beraber. Elimize bir adres verdi. Buraya gidin orda bi şenlik olacak dedi. İlk 3'leri gönderiyorlar her okuldan dedi. Hafta sonu o gün geldi oraya gittik. Gidince çok şaşırdım. **O** bana da bisiklet verdi. Çok mutlu olmuştum iyi ki gelmişim dedim. Akşama kadar orda bekledik ve akşam bisikletler kapış kapış alındı. Bisikletimi aldım ve eve gittim. Mutlu mutlu bisikletimi sürdüm. Hala duruyor bisikletim. (...)”* (Ö.15. 7. sınıf E.Ö.)

Bu örnekte, “**O bana da bisiklet verdi.**” cümlesinde şahıs zamirinin kime gönderim yaptığı net bir şekilde belirtilmemiştir. Öğrenciye bisikleti veren müdür yardımcısı mıdır, başka bir görevli midir, bu belirli değildir. Öğrenciye bisikleti veren kişi, gittiği adresteki görevlidir.

Bunun konuşma metninde açık bir şekilde ortaya konulması belirsizliği ortadan kaldırabilir.

- İşaret Zamirinin İşlevine Uygun Kullanılmaması

Örnek

*“(...) Ben Antalya'daki Park Orman'a ailemle beraber gezmeye gitmiştim. Orda dağ kızağına binmiştik. Ailemle beraber eğlenmiştik orda. Çok eğlenmiştik orda. Ordan çıktıktan sonra paintball oynamaya gittik. Paintballda da beklediğim her şeyi aldım. Çok güzel bir gündü. Ailemden ben, kardeşim, kuzenim, annem, babam, çok sevdiğim bir yeğenim var **bunla** beraber oynamıştık. Kuzenim kazanmıştı. Sadece 2 kişiyi vurabilmiştim oynarken. Eğlendim ama baya, sevdiğim bir yerdi.(...)”*(Ö.18. 7.sınıf E.Ö.)

İşaret zamirleri şahıslar için kullanılmaması gerekirken yukarıdaki örnekte; “ (...)çok sevdiğim bir yeğenim var **bunla** beraber oynamıştık (...)”cümlesinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri işlevine uygun kullanılmayıp ve yanlış kullanılmıştır. İşlevine uygun kullanım için; “**bunla**” işaret zamiri yerine “**onunla**” zamiri kullanılabilir.

Örnek

*“(...) Biz 6. sınıftayken bu zamanki müdür yardımcımız 6. sınıfta sınıf öğretmenimizdi. Sınıf öğretmenimizin Samsun'da bir arkadaşı köyde öğretmenlik yapıyordu köy okulunda. Onun aracılığıyla ordaki anasınıfına yardım ettik. **Bunlar** bize bir mektupta kendilerini, hobilerini ve fobilerini nelerden hoşlandıklarını ve bir de fotoğraflarını yollamışlardı. Biz de bunun karşılığında 2 hafta süren bir çalışmayla onlara istediği güzel hediyeleri ve onlara destek olabilecek eşyaları yollamıştık. (...)”*(Ö.21. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (...) **Bunlar** bize bir mektupta kendilerini, hobilerini ve fobilerini nelerden hoşlandıklarını ve bir de fotoğraflarını yollamışlardı. (...)”cümlesinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri yanlış kullanılmıştır. Doğru kullanım için: “**bunlar**” işaret zamiri yerine “**onlar**” zamiri tercih edilebilir.

Örnek

“(...) O gün kendi kendime çok yorulduğumu anlamıştım. Sonra yine yatağımıza girdik ve uyuduk. Üçüncü gün sabahı da yine kahvaltımızı ettik. Sonra bowling oynamaya gittik. Bowlingde günüm çok güzel geçmişti. En güzel günümüm o zaman olduğunu düşünüyordum. Sonra da yine süper markete gitmiştik. Çok güzel oyunlar oynamıştık orda. Sonra yine eve gittik ve uyuduk. Dördüncü gün sabahı ise kahvaltı ettik. Ve de o zaman da

*su savaşı yapmıştık. Ve sonra da kazanan ben olmuştum. Baya bi vurmuştum **bunları**. Sonra da beşinci ve son günüm de ise ormana piknik yapmaya gitmiştik. (...)*” (Ö.24. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (...) Baya bi vurmuştum **bunları**.(...)” cümlesinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri yanlış kullanılmıştır. Doğru kullanım için; “**bunları**” işaret zamiri yerine “**onları**” zamiri tercih edilebilir.

- İşaret Sıfatının Gönderim Karşılığının Belirgin Olmaması

Örnek

*“Ben ilkokulda yaşadığım bir anımı anlaticam. Okuma bayramı yapmıştık. Ve de öğretmenim beni sunucu seçtiği için çok mutlu olmuştum. **O** sinir öğrencileri geçmiştin. O gün güzel bir konuşma yaptım. Öğretmenim benden memnun kaldı. Ve bütün seyirciler de baya bi memnun kalmışlardı.”*(Ö.31. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (...) **O** sinir öğrencileri geçmiştin.(...)” cümlesinde hangi öğrencilerin geçildiği net bir şekilde ifade edilmemiştir. Öğrencinin geçtiğini söylediği sinir öğrenciler için gönderim yapılan öge belirgin değildir. Belirsizliğin ortadan kaldırılması için öğrencinin “**O sinir öğrencileri**” ifadesinde kime gönderim yapıldığı önceki cümlelerde açıkça belirtilmelidir.

Örnek

*“(...)Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. Biz bir gün kuzenlerimizle bayramda şeker toplamaya gitmiştik. Ve orda şeker toplamaya gittiğimizde denize gitmiştik bisikletlerle. Ondan sonra da orda bi tane çocuk vardı. Ordaki yaşlı bir amcaya ya para ver ya da atla diyodu. Ondan sonra da biz de amcanın yanına gittik. Amca gerek yok dedik. Biz çocuğu denizin kıyısına ittik. Ondan sonra da amaca bize dedi ki oğlum bu çocuk her zaman bana takılıyor dedi. Alın size para, beni **o çocuklardan** kurtardınız dedi. Ve biz de parayı aldık ve gidip markete alışveriş yaptık. ”* (Ö.39. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (...) Alın size para, beni **o çocuklardan** kurtardınız dedi.(...)” cümlesinde işaret sıfatının gönderim yaptığı öge belirsizlik oluşturmaktadır. Öğrenci konuşma metninde “(...)sonra da orda bi tane çocuk vardı.(...)” demiştir. Yaşlı amcaı rahatsız eden çocuk sayısı belirgin değildir.

- İşaret Sıfatının Gereksiz Kullanımı

Örnek

*“(...) Biz Malatya'ya doğru yolculuk yapıyorduk. Ordan Konya'yı gezdik, Turistik yerleri gezecektik. Ürgüp Nevşehir **bunun** gibi yerleri gezdikten sonra Malatya'ya vardık. Oraya*

gitmeden önce Nevşehir Ürgüp'te yattık. Orası buz gibi bir yerdi. (...)” (Ö.41. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(...) Ürgüp Nevşehir **bunun** gibi yerleri gezdikten sonra Malatya'ya vardık.(...)”cümlesinde işaret sıfatı gereksiz yere kullanılmıştır. Bu cümlede “(...)bunun.(...)” sözcüğü kaldırılabilir.

Örnek

*“(...) 2 Sene önceydi galiba tam hatırlamıyorum. Ama benim bu **doğum günümü**. O gün arkadaşlarım bana fark ettirmeden bana **bu doğum günü** sürprizi hazırlamışlar. Ben bunu hiç fark etmedim. O gün hala 6. ya da 5. sınıflarda olduğumu hatırlıyorum. O gün öğlenciydik biz. Öğlenleyin okula erken gelmiştik biz. Top almıştık top oynuyorduk. Sonra arkadaşlarım bana top kek almışlar.*” (...) (Ö.44. 6.sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(...) Ama benim bu **doğum günümü**. O gün arkadaşlarım bana fark ettirmeden bana **bu doğum günü** sürprizi hazırlamışlar.(...)”cümlelerinde işaret sıfatı gereksiz kullanılmıştır. Bu cümlede “**bu**” sözcüğü kaldırılabilir.

- Tekil Çoğul Uyumsuzluğu

Örnek

*“(...) Öncelikle ben matematik öğretmenini olmak istiyorum. Buna İngilizce öğretmenimiz Hakan Hocamın çok desteği var. Kendisinin bana çok destek olduğunu düşünüyorum. ingilizcede iyi ve başarılı bir öğrenci olduğumu düşünüyorum. Öğretmenim çok iyi anlatıyorlar dersleri. Ben de öyle olacağımı düşünüyorum. Ben ayrıca **bu** ingilizceyi ve çocukları çok seviyorum. Ali Hocam gibi iyi bir öğretmen olmak istiyorum. İngilizce öğretmenim gibi de iyi bir fenci olmak istiyorum. İnşallah öyle olurum.*” (...) (Ö.47. 7. sınıf E.Ö.)

Bu örnekte; “(...)O çok iyi **anlatıyorlar** dersleri.(...)”cümlesinde işaret zamiri gönderim ögesi “**O**” tekil olduğu halde karşılayan “**anlatıyorlar**” çoğul kullanılmıştır. Bu, cümlede özne yüklem uyumsuzluğuna neden olmuştur. Cümle, “(...)O çok iyi **anlatıyor** dersleri.(...)” şeklinde değiştirilebilir.

Örnek

*“(...) Ondan sonra kendime geldiğim zaman hep geldiğim zaman hep böyle oturuyordum, yatıyordum. Hastanede hiç yürümüyordum. İyileşmem için yürümem gerekiyormuş ama ben yürümüyordum. Sonra yanımıza 2 kişi daha geldi. O da apandistten ameliyat **olacaklarmış**. Bizden daha önce çıktılar. O ameliyatı oldular yürümeye falan başladılar. Ve benden daha önce çıktılar.(...)” (Ö.51. 7. sınıf K.Ö.)*

Yukarıdaki örnekte; “(...)O da apandistten ameliyat **olacaklarmış**.(...)” cümlesinde işaret zamiri gönderim ögesi “O” zamiri konuşma metnine göre çoğul olduğu halde tekil kullanılmıştır. Karşılayan öge “olacaklarmış” ise çoğul kullanılmıştır. Bu cümlede özne yüklem uyumsuzluğuna neden olmuştur. “O” sözcüğü kaldırılabilir. Cümle, “(...)Onlar da apandistten ameliyat **olacaklarmış**.(...)” şeklinde değiştirilebilir.

- Şahıs Zamirinin Çok Sık Tekrar Edilmesi

Örnek

“(...) Ben gezdiğim bir yeri anlaticam. Bir gün **biz** Balıkesir'e gidiyorduk. **Biz** ordan İzmir'e geçecektik. **Biz** Balıkesir'e giderken dağlardayken yemek yemeye durduk. **Biz** Sonra yemeğimizi yedik ama arabamızı çalıştıramadık. **Biz** çalıştırdık sonra biraz uğraştıktan sonra. **Biz** giderken Balıkesir'e varcağımızda yolda kalmıştık. Araba arızalanmıştı yeniden. **Biz** sonra çekici çağırdık. Çekici arabamızı götürüp tamir etti. Sonra **biz** Balıkesir'de durduk biraz. **Biz** bir gün sonra İzmir'e gittik. **Biz** sonra orda biraz zaman geçirdikten sonra evimize gittik.” (Ö. 55. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “**Biz**” şahıs zamiri lüzum olmadığı hâlde gereksiz yere çok sık tekrar edilmiştir. “**Biz**” sözcüğü bazı yerlerde kaldırılabilir.

Örnek

“(...) **Ben** ilkokulda yaşadığım mutlu olduğum bir anıyı anlatacağım. Karne günüydü **o gün** bütün okul çok heyecanlıydı. Herkes karne saatinin gelmesini bekliyordu. **Ben** de dolayısıyla öyleydim çok heyecanlıydım. **Ben** İnşallah takdir gelir diye bekliyordum. **Ben** 4. sınıftı ilk defa takdir alcaktım. **Ben** çok fazla heyecanlıydım. Beklediğim gibi oldu. **Ben** takdir aldım. Sıraya geçmiştik. Sınıftaki herkese hoca karnesini dağıttı. **Benim** de tabiki de notum 96'ydı. Sonra hoca takdirleri, teşekkürleri belgeleri vermek için sıraya tekrar geçirdi. **Bana** da takdir geldi. **Ben** o gün çok sevindim. **Ben** annemgile gösterdim ebeveynlerime. Çok mutlu oldular. **Bana** annem babam bisiklet aldı. Kitap hediyesi verdiler. Akrabalarım da bana hediyeler verdiler tişört felan. **Ben** o gün çok sevindim. **Ben** çok mutlu oldum.” (Ö.58. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde; “**Ben**” şahıs zamiri lüzum olmadığı hâlde gereksiz yere çok sık tekrar edilmiştir. “**Ben**” sözcüğü bazı cümlelerde çıkarılabilir.

- İşaret Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması

Örnek

“(...) Biz sabah erkenden kahvaltı yaptık. Sonra Saklıkent'e gitmiştik. Tabi orda trafik çok yoktu. Oraya hızlıca gittik. Orda sıra sıra Saklıkent'ten dağdan kayıyorduk. Sıra bana

gelmişti Ben **orda** tam kayıyordum arkadan bir abi geldi. Kayarak bana çarptı ve sonra ben **orda** havada takla attım. **Orda** başımı falan vurdum yere. **Orda** sonra annem o abiye kızdı. Sonra **orda** babam geldi kafama kar falan tuttu. **Orda** sonra eve gelince hastaneye gittik. Bana **orda** baktılar bir şey yok dediler ve sonra eve gittik. ” (Ö.63. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde; “**Orda**” işaret zamiri gereksiz yere kullanılmış ve çok sık tekrar edilmiştir. “**Orda**” sözcüğü bazı cümlelerde çıkarılabilir.

Örnek

“(…) Kuzenimle biz köydeydik yanımıza küçük bir köpek geldi. Biz **orda** dışarıya oynamaya çıkmıştık. Kuzenim **orda** köpeği seviyordu. Ama ben **orda** köpekten biraz uzak duruyordum çünkü biraz korkmuştum. Kuzenim o küçük köpeği biraz sevdi. Sonra biz **orda** gittikçe köpek peşimizden geldi. Sonra o peşimizden gelince biz korktuk ve **orda** baya kaçtık ondan. Sonra **orda** arkasına onun büyük bir köpek takıldı. Biz **orda** yine uzaklara gittik. Vakitte geç olmuştu. Biz sonra **orda** uzakta bekledik. **Orda** da bağlı bir köpek vardı. Ben **orda** bağlı köpekten de korktum. Bunun üstüne geldiği için. Sonra **orda** bekledik. **Orda** kış günü olduğu için baya bi soğuktu. **Orda** ayaklarımı fazla hissetmiyodum. Sonra **ordan** geçemeyeceğimizi anlayınca bi tane nenenin bahçesinden atlamaya karar verdik. **Orda** atladık ama ben düştüm sonrasında kuzenim beni kurtardı. **Ordaki** yaşlı nene bize kızdı. En sonunda **orda** farklı yollardan evin yolunu bularak eve geri döndük. ” (Ö.69. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “**Orda**” işaret zamiri gereksiz yere kullanılmış ve çok sık tekrar edilmiştir. “**Orda**” sözcüğü bazı cümlelerde çıkarılabilir.

4.1.1.2 Eksiltili Anlatım Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Eksiltili anlatım ögelerinin öyküleyici hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 15

Eksiltili Anlatım Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Cümlelerin Düşürülmesi	6	108	0,08	0,31	-1,400	0,163
	7	108	0,23	1,06		
Ortak Ögelerin Düşürülmesi	6	108	4,81	4,75	0,093	0,926
	7	108	5,69	3,92		
Eklerin Düşürülmesi	6	108	0,04	0,23	-1,373	0,171
	7	108	0,09	0,35		

Tablo 15'te ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerinin tümünü farklı sıklıklarda kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler eksiltili anlatım ögelerinden en fazla *ortak ögelerin düşürülmesini* (5,25), en az ise *eklerin düşürülmesini* (0,06) kullanmışlardır. Eksiltili anlatım ögelerinin kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *ortak ögelerin düşürülmesi* (5,25), *cümlelerin düşürülmesi* (0,16), *eklerin düşürülmesi* (0,06).

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini öğrenci başına kullanım ortalamaları sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların eksiltili anlatım ögelerini öğrenci başına kullanım ortalamaları birbirine yakın seviyededir denilebilir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatımı genel olarak doğru kullandıkları tespit edilmiştir. Sadece birkaç konuşmada eksiltili anlatım yapmanın uygun olmadığı yerde eksiltili anlatım yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini kullandığı örneklerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

Örnek

*“Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. **Ben** Antalya'daki Park Orman'a **ailemle beraber** gezmeye gitmişim. Ordan çıktıktan (**ailemle beraber**) sonra paintbol oynamaya gittik. (**ben**) Paintbolda da beklediğim her şeyi aldım. Çok güzel bir gündü. Ailemden ben, kardeşim, kuzenim, annem, babam, çok sevdiğim bir yeğenim var onla beraber (**paintbol**)*

oynamıştık. (**paintbolu**) Kuzenim kazanmıştı.(**ben paintbolda**) Sadece 2 kişiyi vurabilmişim oynarken.(...)” (Ö.18. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde; “**ben, ailemle beraber ve paintbol**” ortak ögeleri düşürülmüştür.

Örnek

“(...) Ben **arkadaşlarımla** yaşadığım bir olayı anlatmak istiyorum. (**arkadaşlarımla**) Okuldan eve gidiyoduk. (...)” (Ö.73. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “**arkadaşlarımla**” kelimesi eksiltilmiştir.

Örnek

“(...) Bi gün annem çok hastalanmıştı baya bi yorgundu. (**annem**) Sabah kalktığında bana akşam yemeği için ocağa su koymamı söylemişti. (**ocağa**)Suyu koydum. Sonra annem odaya gidip gelecekti. O (**odaya**) gelene kadar biraz dinlenmesini söyledim. O (**odaya**) gelinceye kadar ben de şey yapmışım. (...)” (Ö.75. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde, “**annem, ocağa ve odaya**” kelimeleri eksiltilmiştir.

Örnek

“(...) O yüzden hemen çıktık. Buzdan heykeller(**vardı**), yengeçler (**vardı**) ve balıklar vardı Ardından buzdan kaydırak vardı.(...)” (Ö.79. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte, “**vardı**” ögesi eksiltilmiştir.

Örnek

“(...)Eve varınca bu olayı annem(**e**) (**söyleyince**) ve babama söyleyince annem ve babam mutlu oldular.(...)” (Ö.89. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metni örneğinde, “**-e eki ve söyleyince**” ögesi eksiltilmiştir.

Örnek

“(...) Karşılaşmamız duygusal bir şekilde oldu. Hepimiz birbirimize sarıldık. Oranın ünlü meyvesi olan kayısı getirdik, bir sürü lokum getirdik. (**kayısı ve lokumları**) Burda arkadaşlarımıza (**dağıttık**) ve (**kayısı ve lokumları**) komşularımıza dağıttık. (...)” (Ö.88. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde; “**dağıttık, kayısı ve lokum**” ortak ögeleri düşürülmüştür.

Örnek

“(...) Ben polis özel harekât olmak istiyorum. Kötü hainleri (**yakalayıp cezaevine atmak istiyorum**), kötü adamları yakalayıp cezaevine atmak istiyorum. Vatanımız temiz bir yurt

olsun. Gelecekteki çocuklara güzel örnekler olsun, kötü insanlar olmasın. (...)" (Ö.87. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde; “**yakalayıp cezaevine atmak istiyorum**” ögesi eksiltilmiştir.

Öğrencilerin eksilteli anlatım ögelerini kullanırken yaptıkları hatalardan bazıları aşağıda örnekleriyle açıklanmıştır.

- *Uygun Olmayan Yerde Eksilteli Anlatıma Başvurmak*

Örnek

“(...) Orda pikniğe gitmiştik. Orası ormanlık bir yerd. Orda yemek (**yedik**) ve çay içtik. Orası çok güzeldi. Orda top (**oynadık**) ve ip atladık. Çok güzel bir vakit geçirdik. (...)” (Ö.86. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde parantez içinde belirtilen ögelerin kullanılmayıp eksiltilmesi yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için eksiltelen ögeler yay ayraç içindeki gibi kullanılmalıdır.

Örnek

“(...) Ben ailemle yaşadığım bir anıyı anlaticam. Biz bir gün komşumuzla (**onların**) memleketine gitmiştik. Memleketleri çok güzeldi. Orda hazırlandık. Kahvaltı falan yaptık. Sonra orda piknik ve balık tutmaya gittik. (...)” (Ö.85. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metnin “Biz bir gün komşumuzla (**onların**) memleketine gitmiştik.” cümlesinde parantez içinde belirtilen (**onların**) ögesinin kullanılmayıp eksiltilmesi yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için cümlede eksiltelen **onların** ögesi kullanılabilir.

Örnek

“(...) Biz sınıfça ve öğretmenimizle birlikte pikniğe gittik. Annelerimizin yaptığı yemeklerden yedik. Orda arkadaşlarımızla yarışmalar (**yaptık**) ve eğlenceli oyunlar oynadık. Orda zıp zıplara falan bindik. Biz sınıf arkadaşlarımızla o gün çok güzel bir gün geçirdik.(...) ” (Ö.84. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde parantez içinde belirtilen ögenin kullanılmayıp eksiltilmesi yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için eksiltelen öge yay ayraç içindeki gibi kullanılmalıdır.

4.1.1.3 Değiştirim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında değiştirim ögelerini kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo16

Değiştirim Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
İsme Dayalı Değiştirim	6	108	0,04	0,19	0,000	1,000
	7	108	0,04	0,19		
Fiile Dayalı Değiştirim	6	108	0,02	0,19	-0,334	0,739
	7	108	0,03	0,21		
Cümleye Dayalı Değiştirim	6	108	0,17	0,46	0,620	0,536
	7	108	0,13	0,41		

Tablo incelendiğinde öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında değiştirim ögelerini çok az kullandıkları görülmektedir. Tabloya göre, öğrenciler değiştirim ögelerinden 6 ve 7. sınıfların ortalamasına göre en fazla *cümleye dayalı değiştirim* (0,15), en az ise *fiile dayalı değiştirim* (0,03) ögesini kullanmışlardır. Bazı öğrencilerin ise değiştirim ögelerini hiç kullanmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak düşünüldüğünde öğrencilerin değiştirim ögelerinin kullanımlarının çok zayıf olduğu söylenebilir. Değiştirim bağdaşıklık ögeleri içinden en az kullanılan unsurdur. Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim ögelerini kullanma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların değiştirim ögelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Aşağıda öğrencilerin öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarında kullandıkları değiştirim ögesi örnekleri aşağıda verilmiştir.

Örnek

“(…) *Simge ile de kol kola girmiştik. Yürüyorduk. Ama önümüze bakmadan yürüyorduk. Ondan sonra karşımıza birden bir araba durdu. Biz biraz bi donduk. Ondan sonra kadın durmasaydı. Ezilcektik az kalsın. Ondan sonra o arabayı süren kadın **durdu** biz de şaşkın şaşkın eve gittik. İyi ki de kadın **öyle** yaptı. Yoksa ezilcektik.* ” (Ö.83. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “*Ondan sonra o arabayı süren kadın **durdu** biz de şaşkın şaşkın eve gittik. İyi ki de kadın **öyle yaptı.** ”* cümlesindeki “**öyle yaptı**” ögesi “**durdu**” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(...) *Biz o günde sonra böyle birazcık paniklemeye başlamıştık. Akşam saat 6 gibi falandı. Tam hatırlayamıyorum ama çok zor bir olaydı. Akşehir'e gittiğimizde babaannemgil bize hep şey derdi. Domuzlara dikkat edin falan derdi ama **biz hiç galeye almazdık bunu.** O gün de **öyle** yaptık. Ve sonra da böyle bir olay yaşadık. O gün çok korkmuştuk.* ” (Ö.1510. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “*Domuzlara dikkat edin falan derdi ama **biz hiç galeye almazdık bunu.** O gün de **öyle** yaptık. Ve sonra da **böyle** bir olay yaşadık. O gün çok korkmuştuk.*” cümlesindeki “**öyle yaptık**” ögesi “**biz hiç galeye almazdık bunu**” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek:

“(...) *Annem bize biraz kızdı. Ben o gün çok korkmuştum. Başımda kan olduğu için canım acıyordu. **Daha kötü şeyler de olabilirdi.** Ama çok şükür **öyle** olmadı.*” (Ö.140. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “***Daha kötü şeyler de olabilirdi.** Ama çok şükür **öyle** olmadı.*” cümlesindeki “**öyle** *olmadı*” ögesi “**Daha kötü şeyler de olabilirdi**” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(...) *Başarılı olmak için en temel kurallardan biri de ders programı hazırlamaktır, çok azimli olmaktır. Çünkü bir yerlere gelmemiz için **azim yaparak ve ders programı hazırlayarak başarımız artabilir.** Ben de **böyle** olmaya çalışıyorum.* ” (Ö.141. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “*Ben de **böyle** olmaya çalışıyorum*” cümlesindeki “**böyle**” ögesi “**azim yaparak ve ders programı hazırlayarak başarımız artabilir.**” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(...) *Ondan sonra da ilaç yazdılar, krem yazdılar. Ondan sonra da annem bana birazcık kızdı tabi ki de. Ondan sonra da **annem bana bir daha böyle riskli yardımlar etme** dedi. Ben de **olur** dedim. Bir dahaki seferinde **öyle** yapmadım. Ondan sonra başka yardımlar yapmayı denedim.(...)*” (Ö.142. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “Ondan sonra da *annem bana bir daha böyle riskli yardımlar etme* dedi. Ben de *olur* dedim. Bir dahaki seferinde *öyle yapmadım.*” cümlelerinde “*olur*” ögesi “*annem bana bir daha böyle riskli yardımlar etme*” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

4.1.1.4 Bağlama Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Bağlama ögelerinin öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Bağlama Ögelerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyleri

Bağlama Ögeleri	Sınıf	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Ekleyici	6	108	2,54	1,59	-1,562	0,120
	7	108	2,94	2,20		
Ayırt Edici	6	108	0,28	0,56	1,615	0,108
	7	108	0,17	0,44		
Zıtlık Bildiren	6	108	0,83	1,10	-1,179	0,240
	7	108	1,02	1,21		
Zaman-Sıralama Bildiren	6	108	1,91	1,86	-0,932	0,352
	7	108	2,15	1,93		
Koşul Bildiren	6	108	0,52	1,19	0,884	0,378
	7	108	0,39	0,96		
Açıklama Bildiren	6	108	0,31	0,80	0,685	0,494
	7	108	0,25	0,57		
Örnekleme Bildiren	6	108	0,23	0,56	-1,146	0,253
	7	108	0,33	0,74		
Sebeup ve Sonuç	6	108	1,39	1,33	-2,307	0,022*
	7	108	1,85	1,60		

*p<0,05

Tablo 17 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında farklı sıklıklarda da olsa bağlama ögelerinin tümünü kullandıkları görülmüştür. Öğrenciler bağlama ögelerinden en fazla *ekleyici bağlama ögelerini* (2,74), en az ise *ayırt edici bağlama ögelerini* (0,22) kullanmışlardır. Bağlama ögelerinin kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *ekleyici bağlama ögelerini* (2,74), *zaman-sıralama bildiren bağlama ögeleri* (2,03), *zıtlık bildiren bağlama ögeleri* (1,85), *sebeup ve sonuç ilişkisi kuran bağlama ögeleri* (1,62), *koşul bildiren bağlama ögeleri* (0,46), *açıklama bildiren bağlama ögeleri* (0,28), *örnekleme bildiren bağlama ögeleri* (0,28), *ayırt edici bağlama ögeleri* (0,22). Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinden Sebeup ve Sonuç ögesini Kullanılma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer bağlama ögelerini kullanma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren Sebeup ve Sonuç ögesi için 7. sınıfların kullanma düzeyi 6. sınıflardan anlamlı derecede daha fazladır. Bu öge sebeup ve sonuç olarak tek başlık altında incelenmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kullandıkları bağlama ögelerinin örnekleri tablolar hâlinde sunulmuştur.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinden hangi ekleyici bağlama ögelerini kullandıkları, en az 10 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 18 ve tablo 19'da gösterilmiştir. En az 5 defa kullanılan bağlama ögeleri 6 ve 7. sınıf düzeyinde ayrı tablolar hâlinde verilmiştir.

Tablo 18

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ekleyici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
Ve	105
İle	31
de, de ... de	11
hem ... hem (de)	14
gerek ... gerek(se)	11
Hatta	10
bundan başka	14
olsun ... olsun	12
bunun yanında	11
Üstelik	13
Ayrıca	14
ne ... ne (de)	10
Bile	12

Tablo 18 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında en çok “ve” ekleyici bağlama ögesini kullandığı görülmektedir. Ardından ise 2. olarak “ile” ekleyici bağlama ögesini kullanmışlardır. Tabloya göre öğrencilerin diğer ekleyici bağlama ögelerini de birbirine yakın seviyelerde kullandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 19

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ekleyici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
Ve	141
İle	61
de, de ... de	21
hem ... hem (de)	20
gerek ... gerek(se)	14
Hatta	11
bundan başka	14
olsun ... olsun	11
bunun yanında	12
Ayrıca	14
ne ... ne (de)	10

Tablo 19 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında en çok “ve” ekleyici bağlama ögesini kullandığı görülmektedir. Ardından ise 2. olarak “ile” ekleyici bağlama ögesini kullanmışlardır. Tabloya göre öğrencilerin diğer ekleyici bağlama ögelerini de birbirine yakın seviyelerde kullandıkları anlaşılmaktadır. Tablo 18 ve tablo 19 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin ekleyici bağlama ögelerini 6. öğrencilerine oranla daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinden hangi ayırt edici bağlama ögelerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 20 ve tablo 21'de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir. Ayırt edici bağlama ögelerinin kullanım sayısı az olduğundan tüm örnekler tabloda verilmiştir.

Tablo 20

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ayırt Edici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ya da	11
ya ... ya (da)	2
Veya	10
Bari	1
en azından	2
Sadece	2
bazen ... bazen (de)	2

Tablo 20 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini çok fazla kullanmadıkları görülmektedir. Öğrenciler ayırt edici bağlama ögelerinden en çok “ya da”, “veya” bağlama ögelerini kullanırken, tabloda belirtilen diğer ayırt edici bağlama ögelerini ise 2'şer defa kullanmışlardır.

Tablo 21

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ayırt Edici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ya da	4
ya ... ya (da)	2
veya	7
bari	2
en azından	1
sadece	2

Tablo 21 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini çok az kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin ayırt edici bağlama ögelerinden en çok “veya” bağlama ögesini kullanığı, 2. olarak ise “ya da” bağlama ögesini kullandığı tespit edilmiştir. Tabloda belirtilen diğer ayırt edici bağlama ögelerini ise birbirine yakın seviyede kullanmışlardır. Tablo 20 ve tablo 21 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin zıtlık bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları, en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 22 ve tablo 23'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 22

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zıtlık Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ama	29
ancak	11
yine de	11
rağmen	10
fakat	12
halbuki	12
oysaki	13
aksine	10

Tablo 22 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zıtlık bildiren bağlama ögelerinden 29 kullanım ile en çok “ama” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. 2. sırada ise 13 kullanım ile “oysaki” zıtlık bildiren bağlama ögesini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler tabloda belirtilen diğer zıtlık bildiren bağlama ögelerini birbirine yakın seviyede kullanmışlardır. Tablo 22'ye göre öğrencilerin sınırlı kullanım sayısında da olsa oldukça zengin bir çeşitlilikte zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Tablo 23

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zıtlık Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ama	38
ancak	12
karşın	11
fakat	15
halbuki	11
oysaki	11
yalnız	12
aksine	10

Tablo 23 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zıtlık bildiren bağlama ögelerinden 39 kullanım ile en çok “ama” bağlama

ögesini, 2. sırada ise 18 kullanım ile “*fakat*” zıtlık bildiren bağlama ögesini, 3. sırada ise 13 kullanım ile “*karşın*” zıtlık bildiren bağlama ögesini kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler tabloda belirtilen diğer zıtlık bildiren bağlama ögelerini birbirine yakın seviyede kullanmışlardır. Tablo 22 ve tablo 23 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullanmayı tercih ettileri, 7. sınıf öğrencilerinin oldukça zengin bir çeşitlilikte zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 3 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 24 ve tablo 25'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 24

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zaman-Sıralama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
önce	25
öncelikle	3
şimdiye kadar	3
ilk olarak	3
ilk defa	3
o zamana kadar	4
ilk kez	4
sonra	27
az sonra	4
bundan sonra	9
en sonunda	3
şimdi	9
hemen	6
bundan böyle	4
-den itibaren	9
son kez	3
o sırada	5
bu arada	3
bu sırada	4
aynı zamanda	5
bir daha	7
yine	5
Hep	4
sürekli	5
her zaman	15
hâlâ	5
daima	6

Tablo 24 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden en çok “sonra” bağlama ögesini, 2. sırada ise “önce” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise “her zaman” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 24 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini çok çeşitli bir zenginlikte kullandıkları görülmektedir. 6. sınıf öğrencileri tarafından kullanılan zaman-sıralama bildiren bağlama ögeleri incelenen diğer bağlama ögelerinin örnekleri ile kıyaslanınca kullanım açısından diğer bağlama ögelerine göre en kapsamlı örnek çeşitliliğine sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 25

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zaman-Sıralama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
önce	31
öncelikle	5
şimdiye kadar	7
ilk olarak	4
ilk defa	4
o zamana kadar	7
ilk kez	5
sonra	35
az sonra	7
bundan sonra	13
en sonunda	4
şimdi	12
hemen	8
bundan böyle	7
-den itibaren	14
son kez	3
o sırada	12
bu arada	5
bu sırada	5
aynı zamanda	8
bir daha	11
yine	7
Hep	4
sürekli	5
her zaman	20
hâlâ	5
daima	7

Tablo 25 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden en çok “önce” bağlama ögesini, 2. sırada ise “sonra” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise “her zaman” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 25 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini çok çeşitli bir zenginlikte kullandıkları görülmektedir. 7. sınıf öğrencileri tarafından kullanılan zaman-sıralama bildiren bağlama ögeleri incelenen diğer bağlama ögelerinin örnekleri ile kıyaslanınca kullanım açısından diğer bağlama ögelerine göre en kapsamlı örnek çeşitliliğine sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca 7. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine göre zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini daha fazla kullanmışlardır.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin koşul bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 26 ve tablo 27’de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 26

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklığı

Koşul Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
-se	16
yeter ki	9
eğer ... (i)se	9
şayet ... (i)se	5
yoksa	13
Ki	5

Tablo 26 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerinden en çok “-se” ögesini kullandığı görülmektedir. 2. olarak ise 6. sınıf öğrencilerinin 13 defa kullanım ile “yoksa” bağlama ögesini kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler “eğer... (i)se”, “yeterki” koşul bildiren bağlama ögelerini 9’ar defa kullanmıştır. “şayet... (i)se”, “ki” koşul bildiren bağlama ögeleri ise 5’er defa kullanılmıştır.

Tablo 27

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklığı

Koşul Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
-se	14
yeter ki	5
eğer ... (i)se	5
şayet ... (i)se	5
yoksa	8
Ki	5

Tablo 27 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerinden en çok 14 defa kullanım ile “-se” ögesini kullandığı görülmektedir. 2. olarak ise 6. sınıf öğrencilerinin 8 defa kullanım ile “yoksa” bağlama ögesini kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler “eğer... (i)se”, “yeterki”, “şayet... (i)se”, “ki” koşul bildiren bağlama ögelerini 5'er defa kullanmıştır. Tablo 26 ile tablo 27 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları belirlenmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin açıklama bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 28 ve tablo 29'da sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 28

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Açıklama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
yani	6
meğer	5
sanki	5
âdeta	6
illa	5
açıkçası	5

Tablo 28 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında açıklama bildiren bağlama ögelerini birbirine yakın seviyelerde kullandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 29

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Açıklama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
yani	9
meğer	5
elbette	5
sanki	5
illa	5

Tablo 29 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında açıklama bildiren bağlama ögelerinden en çok 9 defa “yani” bağlama ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. 7. sınıf öğrencilerinin tablo 29'da belirtilen açıklama bildiren diğer bağlama ögelerini 5'er defa kullandıkları anlaşılmaktadır. Tablo 28 ve tablo 29 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin açıklama bildiren bağlama ögelerini 7. sınıflardan daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin örnekleme bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 30 ve tablo 31'de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo30

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Örnekleme Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
mesela	13
örneğin	7
... gibi	5

Tablo 30 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında örnekleme bildiren bağlama ögelerinden en çok “mesela” ögesini

kullandığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler 2. sırada “örneğin” bağlama ögesini, 3. sırada ise “...gibi” bağlama ögesini kullanmışlardır.

Tablo 31

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Örnekleme Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
mesela	19
örneğin	12
... gibi	5

Tablo 31'e göre 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında örnekleme bildiren bağlama ögelerinden en çok “mesela” ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler 2. sırada “örneğin” bağlama ögesini, 3. sırada ise “...gibi” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 30 ve tablo 31 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin örnekleme bildiren bağlama ögelerini 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 32 ve tablo 33'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 32

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
bu yüzden	39
-den dolayı	19
-dığı için	10
diye	10
...-sı sebebiyle	7
o halde	11
şu durumda	5
bunun üzerine	7
çünkü	17
sinin sebebi ... si	5
zira	5
-si ...-den	5

Tablo 32'ye göre 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden 39 defa kullanım ile “*bu yüzden*” bağlama ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. 2. sırada ise 19 defa kullanılan “*-den dolayı*” bağlama ögesi gelmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise 17 defa “*çünkü*” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin oldukça geniş bir çeşitlilikte sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Tablo 33

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
bu yüzden	60
-den dolayı	29
-dığı için	20
diye	10
...-sı sebebiyle	12
o halde	11
şu durumda	8
bunun üzerine	9
çünkü	28
sinin sebebi ... si	8
zira	7
-si ...-den	8

Tablo 33'e göre 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden 60 defa “*bu yüzden*” bağlama ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. 2. sırada ise 29 defa kullanılan “*-den dolayı*” bağlama ögesi gelmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise 28 defa “*çünkü*” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin oldukça geniş bir çeşitlilikte sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir. Ayrıca tablo 32 ve tablo 33 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerini 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında bağlama ögelerini kullanırken yaptıkları hatalardan tespit edilenlerden bazıları başlıklar hâlinde aşağıda verilmiştir.

- *Bağlama Ögesinin Yanlış Kullanılması*

Örnek:

“(...) Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. Biz Expo'ya gitmiştik kursla. 10-15 kişiydik. Çok güzeldi. Oraya çiçek dikmeye gittik. Orda arkadaşlarımla çok eğlendim. Kursta hepimiz

*birlikteydik. Çok eğlenceliydi. Çiçek dikcektik Expo'ya. Çiçek dikcektik **çünkü** çiçekler önce geldiği için solmaya başlamış. O yüzden görevliler bizden önce dikmişti. (...)*” (Ö.143. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “Çiçek dikcektik **çünkü** çiçekler önce geldiği için solmaya başlamış.” cümlelerinde “**çünkü**” bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Çünkü bağlama ögesi başına geldiği cümleyi kendisinden önceki cümleyle bağlama ve açıklama/sebeup bildirme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede “**çünkü**” bağlama ögesi yerine “**ama fakat**” bağlama ögelerinden birisi kullanılabilir.

Örnek:

*“(...) Ben gezdiğim bir yeri anlatcam. Ben küçükken teyzemgilin oraya gitmiştik Kocaeli'ye. Ordayken kuzenlerimin sünneti vardı. Orda oyuncaklar vardı. Ben onlarla oynamak istedim. **Şayet** onlar bana izin vermediler. Sonra ben ağlamaya başlamıştım. Ağlayınca da Onlar da ben ağladığım için sinirlenip dilime iğne batırmışlardı. Bu beni çok üzmüştü.(...)”* (Ö.144. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “Ben onlarla oynamak istedim. **Şayet** onlar bana izin vermediler.” cümlelerinde “**şayet**” bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Şayet bağlama ögesi koşul-şart ifade eden cümlelerde koşul-şart anlamını kuvvetlendirme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede “**şayet**” yerine zıtlık bildiren “**ama, fakat**” bağlama ögelerinden birisi kullanılabilir.

Örnek:

*“(...) Ben arkadaşlarımla yaşadığım bir yaşadığım bir olayı anlatacağım. Bu olay kötü bir olaydır aslında önceden belirtmek istedim. Biz arkadaşlarımızla konuşurken bir anda geriye doğru gitmeye başladım. Ondan sonra baya bi kafamda şişlik olmuştu. Onu çok zor indirdik. Ondan sonra baya bi hastaneye gidecektik. **Ama** gitmedik. **Ama** çok geç olmuştu. Saat 10 gibiydi.(...)”* (Ö.145. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**Ama** çok geç olmuştu.” cümlesinde “**ama**” bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Ama bağlama ögesi zıtlık ifade eden cümlelerde karşıtlık anlamını belirtme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede “**ama**” bağlama ögesi yerine açıklama/sebeup bildiren “**çünkü, zira**” gibi bağlama ögelerinden birisi kullanılabilir.

Örnek:

“(…) Ben gezdiğim bir yeri anlatmak istiyorum. **Oysaki** o anımı güzel buluyorum. Biz bir gün Yalova'daydık. Ordan annemgil Trabzon'a gitti. Bizi eve Antalya'ya gönderdiler evimize. İki hafta sonra da biz Trabzon'a gittik.(…)” (Ö.146. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**Oysaki** o anımı güzel buluyorum.”cümlesinde “**Oysaki**” bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Oysaki bağlama ögesi aralarında zıtlık, aykırılık bulunan cümleleri tersine, aksine anlamlarıyla birbirine bağlama görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede “**oysaki**” bağlama ögesi yerine açıklama/sebep bildiren “**çünkü zira**” gibi bağlama ögelerinden birisi kullanılabilir.

- *Bağlama Ögesinin Lüzumsuz Yere ve Çok Sık Kullanılması*

Örnek:

“(…) Bizi pikniğe çağırdı. İlk istememiştik. **Sonra** bütün sülalemizin orda olduğunu anladık. 5-10 dakika geçtikten sonra babamı bir daha aradılar ve ısrar ettiler. **Sonra** biz de bundan sonra gitme kararı aldık. Her şeyi hazırladık. Yemek yiyeceğimiz her şeyi hazırladık ve sonra gittik oraya. Ora Lara taraflarındaydı. **Sonra** Lara uzak olduğu için yol 1-2 saat kadar sürmüştü. Lara'da Ömer Abi'gil bizi karşıladı. **Sonra** yolun ağzına koyduk arabayı. **Sonra** her şeyi indirdik. **Sonra** Sudenazgil falan geldi akrabalarımız. **Sonra** hepimiz orda yemeğimizi falan yedik ve eğlendik. **Sonra** canımız sıkıldı beş dakika sonra. Babamgil hadi eve gidelim derken Rabia abla diye bir ablamız var üniversite mezunu. **Sonra** onlarla beraber voleybol kurduk ve voleybol oynadık. Beş daika sonra Lara'nın öbür tarafında dönüş çok yakındı bize. **Sonra** yakınlarda deniz vardı biz de denize girdik. Orda 5-10 dakika oyalandıktan sonra babamgil geldi. **Sonra** biz de sudan çıktık. İlk ben çıktım. Su tuzlu olduğum için gözlerimi yakıyordu. Sonra beş on dakika bekledikten sonra eve gitme kararı aldık. **Sonra** Veli abigil ısrar etti bize. Bizde kalın bir hafta falan dedi. Zaten Kurban Bayramına çok az kalmıştı. Babam istemedi ilk başta ama zorlayınca sonra o da tamam dedi. **Sonra** biz böylece bir hafta onlarda kaldık. **Sonra** bayramın birinci gün babamgil dışarıdaydı. Top oynuyorlardı orda. Babamın bacağı çıktı. **Sonra** sastaneye götürdük onları. Babam hastanede kalırken ben de yayındaydım. **Sonra** Kurban Bayramı'nı bir gün orda geçirdik. Bacağı kırılmıştı. Onun bacağına alçı falan yaptılar. **Sonra** çıkışta Veli abigil falan karşıladı. **Sonra** onun evine gittik. **Sonra** Kurban Bayramı geldi.(…)” (Ö.147. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**sonra**” bağlama ögesi gereksiz yere ve çok sık kullanılmıştır.

Örnek:

*“Bir gün annemle birlikte bir alışveriş merkezine gitmiştik. **Ve** orda bir mağazaya girdik. Ben alışveriş yapmayı pek sevmediğim için orda bir yerde oturdum. **Ve** annemi bekledim. Annem hala alışveriş yapıyor sanıp orda bekledim. **Ve** annem gideli on beş dakika olmuştu. **Sonra** ben gidip adımı anons ettirdim. **Ve** ondan sonra annem gelip almaya geldi beni. **Ve** annem hem telaşlıydı hem de heyecanlı. **Ve** bu olayı hiçbir şey almadan bitirmiştin. **Ve** ben bu olaydan bir daha annemin yanından ayrılmayacağımı, sevmediğim bir şey bile olsa annemin sözünden dışarı çıkmayacağımı anladım.”* (Ö.148. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**ve**” bağlama ögesi gereksiz yere ve çok sık kullanılmıştır.

4.1.1.5. Kelime Bağdaşıklığının Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Çalışmamızda kelime bağdaşıklığı konusu başlı başına bir çalışma olduğundan sadece ana başlıklarıyla değerlendirilmiş kelime bağdaşıklığının alt başlıklarına değinilmemiştir. Kelime bağdaşıklığının öyküleyici hazırlıksız konuşmalarda kullanma düzeyinin sınıflara göre kullanma ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34

Kelime Bağdaşıklığının Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Sınıf	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Aynı Kavram Alanından	6	108	12,92	6,26	0,749
Kelime Kullanımı	7	108	12,36	4,50	
Tekrar	6	108	13,42	7,18	1,441
	7	108	12,22	4,77	

Tablo 34 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığını çok sık kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerinden en sık kullandığı ögenin kelime bağdaşıklığı olduğu açıkça

görülmektedir. Öyküleyici hazırlıksız konuşmalarda aynı kavram alanından kelime kullanımı ve tekrar, sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların kelime bağdaşıklığı öğelerini kullanma düzeyleri birbirine yakındır denilebilir.

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığı kullanımlarında yaptıkları hatalardan bazıları başlıklar hâlinde aşağıda verilmiştir.

- *Eş ve Yakın Anlamlı Sözcüklerin Aynı Cümlede Kullanılması*

Örnek

*“(...) O gün dedem bize çok güzel bir **hatırasını** ve **anısını** anlatmıştı. Onu dinlerken çok heyecanlandık ve çok mutlu olduk.(...)”* (Ö.149. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**hatırasını** ve **anısını**” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiş ve anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlede anlatımı düzeltmek için eş anlamlı sözcüklerden biri çıkarılabilir.

Örnek

*“(...) Seçmede yaşadığım anılarımı anlatacağım. Seçmede maçlar vardı. Maçlardan önemlisi ise bize Bursa'yı tanıtmışlardı. Ordaki hocalar **misafirlerini ve konuklarını** çok iyi ağırlamışlardı. Bursa'nın güzelliklerini tanıtmışlardı. Ulu Cami'yi gezdirdiler, ardından teleferik yaptırıldılar. (...)”* (Ö.84. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**misafirlerini ve konuklarını**” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiş ve anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlelerin anlatımını düzeltmek için cümlede kullanılan eş anlamlı sözcüklerden birini çıkarmak anlatım bozukluğunu giderebilir.

Örnek

*“Ben ailemle yaşadığım bir anıyı anlaticam. Bir gün misafirliğe gitmiştik. Orda doğum günü kutlamıştık. Çok eğlenmiştik. Ama eve gittiğimiz yolda karanlıkta bir çukur vardı. Babam onu fark edemedi arabanın **tekeri patlayıp gümledi**.(...)”* (Ö.85. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**tekeri patlayıp gümledi**.” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiştir. Yakın anlamlı sözcüklerin kullanılması anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlelerin anlatımını düzeltmek için cümlede kullanılan yakın anlamlı sözcüklerden birini çıkartmak anlatım bozukluğunu giderebilir.

- *Konuşma Metninde Aynı Kelimeyi Lüzumsuz Yere Çok Sık Tekrar Etme*

Örnek

“Benim **babam** Orman Bölge Müdürlüğü'nde çalışıyordu. **Babam** memurlara yemek hazırlıyordu. Ben de **babama** yardım ediyordum. Mesela **babam** bulgur pilavı falan yapıyordu. Ben de **babamın** yanında suları ayranları memurların tepsisine koyuyordum. **Babamın** bana orda küçük aşçı diyorlardı. Ben de mutlu oluyordum. **Babam** arkadaşları teşekkür ediyordu. Ben de böyle mutlu oluyordum işte. **Babam** da mutlu oluyor. Ben gelecekte kendime bir restoran açcam. **Babam** gibi işte orda herkese yemek yapcam.” (Ö.186. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşma metninde kelime bağdaşıklığını oluşturmak amacıyla “**baba**” sözcüğü çok sık tekrar edilmiştir. “**Baba**” kelimesinin konuşma metninin her satırında tekrar edilmesi kelime bağdaşıklığı oluşturmak amacıyla yapılmış olsa da gereksiz ve çok sık kullanılması konuşma metninin akışını olumsuz etkilemiştir.

Örnek

“Ben **arkadaşlarımla** yaşadığım bir olayı anlatacağım. Bir gün **arkadaşımgilin** evindeydik. **Arkadaşlarımla** canımız çok sıkılmıştı. **Arkadaşlarımla** dağa çıkmak istemiştik. Benim ayakkabılarımı kaybetmişim ve **arkadaşımın** terliği bana küçük geliyordu. **Arkadaşımın** terliğini giymek zorunda kaldım. **Arkadaşımın** terliğiyle dağa çıkmıştım. Dağda tam uçurumdan geçerken uçurumdan ayağım kaydı ve dikenlerin içine düştüm. **Arkadaşlarım** beni çıkarmaya çalıştılar ama çıkaramadılar. Biraz bekledik orda. Sonra birkaç tane **arkadaşım** daha geldi. **Arkadaşlarımla** birlikte beni çıkardılar. Ondan sonra çıktık. Biraz gezdik dağda. O gün çok mutlu olmuştum. Ama başıma gelen üzücü olaydan da üzülmuştüm. Ama **arkadaşlarım** için değerdi çok eğlenmiştik. Bu olaydan şöyle bir ders çıkardım. Bir daha **arkadaşlarımla** dağa terlikle çıkmayacağımı anladım. Ayakkabım olmasa bile yine çıkmayacağım dağa...” (Ö.215. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşma metninde kelime bağdaşıklığını oluşturmak amacıyla “**arkadaş**” sözcüğü çok sık tekrar edilmiştir. “**arkadaş**” kelimesinin konuşma metninin her satırında tekrar edilmesi kelime bağdaşıklığı oluşturmak amacıyla yapılmış olsa da gereksiz ve çok sık kullanılması konuşma metninin akışını olumsuz etkilemiştir.

Tablo 35 ve tablo 36'da öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığını kullanım sıklıkları 6 ve 7. sınıflar düzeyinde gösterilmiştir.

Tablo 35

6. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Sıklıkları

Kelime Bağdaşıklığı	Kullanım Sıklığı
Aynı Kavram Alanından	
Kelime Kullanımı	1395
Tekrar	1519
Toplam	2914

Tablo 35'e göre 6. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında aynı kavram alanından 1395 kelime kullanmışlardır. Öğrenciler 1519 defa da tekrar yapmışlardır. 6. sınıf öğrencilerinin toplamda 2914 defa kelime bağdaşıklığı öğelerini kullandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 36

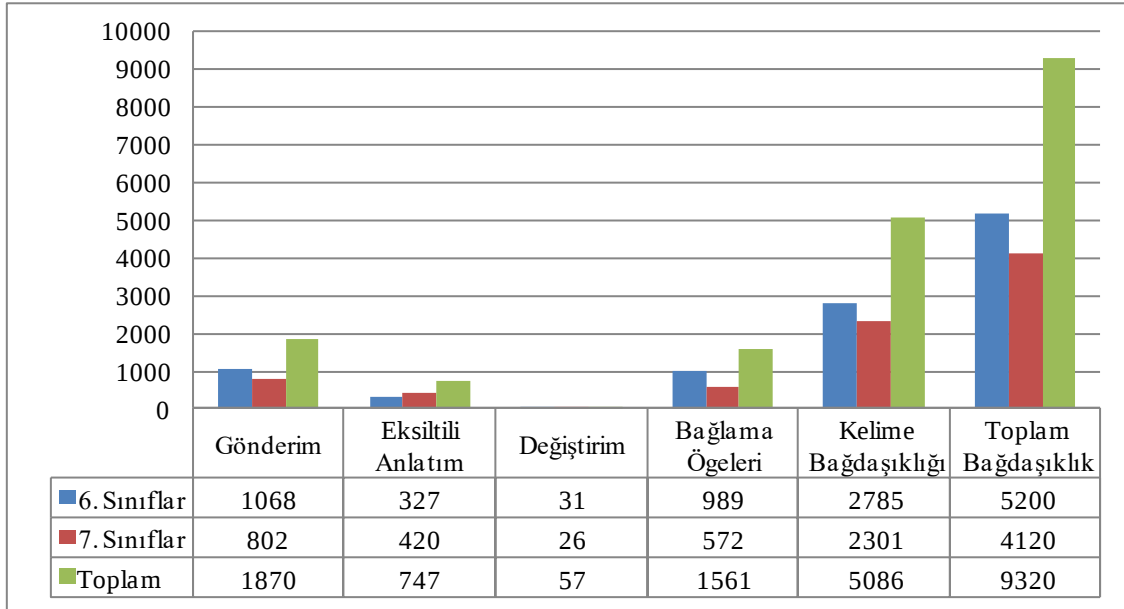
7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanım Sıklıkları

Kelime Bağdaşıklığı	Kullanım Sıklığı
Aynı Kavram Alanından	
Kelime Kullanımı	1305
Tekrar	1280
Toplam	2585

Tablo 36'ya göre 7. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında aynı kavram alanından 1305 kelime kullanmışlardır. Öğrenciler 1280 defa da tekrar yapmışlardır. 7. sınıf öğrencilerinin toplamda 2585 defa kelime bağdaşıklığı öğelerini kullandığı anlaşılmaktadır. Tablo 35 ve tablo 36 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin 7. öğrencilerinden daha fazla kelime bağdaşıklığını kullandıkları görülmektedir.

4.1.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Unsurlarını Kullanma Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında çalışma grubundaki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanım sıklıkları tespit edilmiştir. Bunun için önce bu öğelerin kullanım düzeyleri bütün olarak incelenmiş ve ardından bunlar alt boyutlarıyla tek tek değerlendirilmiştir. Bağdaşıklık öğelerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 37 ve Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerini Kullanım Sıklıkları

Tablo 37

Bağdaşıklık Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Durumları

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	6	108	1068	9,89	5,63	100,00		
	7	108	802	7,43	4,48	98,10	3,557	0,000*
	Toplam	216	1870	8,66	5,21	99,05		
Eksilteli Anlatım	6	108	327	3,03	2,50	84,30		
	7	108	420	3,89	3,02	92,60	-2,285	0,023*
	Toplam	216	747	3,46	3,32	88,45		
Değiştirim	6	108	31	0,29	0,53	7,40		
	7	108	26	0,24	0,47	5,60	0,811	0,418
	Toplam	216	57	0,27	0,24	6,50		
Bağlama Ögeleri	6	108	989	9,16	5,69	100,00		
	7	108	572	5,30	3,59	100,00	5,964	0,000*
	Toplam	216	1561	7,23	4,25	100,00		
Kelime Bağdaşıklığı	6	108	2785	25,79	10,51	100,00		
	7	108	2301	21,31	7,72	100,00	3,570	0,000*
	Toplam	216	5086	23,55	8,51	100,00		
Toplam bağdaşıklık	6	108	5200	48,15	16,60	100,00		
	7	108	4120	38,15	12,07	100,00	5,061	0,000*
	Toplam	216	9320	43,15	13,05	100,00		

Tablo 37 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarından bütün bağdaşıklık ögelerine yer verdikleri görülmüştür. Tablo incelendiğinde toplamda bağdaşıklık kullanım oranı 6. sınıflarda 48,15 iken bu oran 7. sınıflarda ise 38,15'tir. 6. sınıflarda öğrenciler en az *değiştirim* ögesini (0,29), en fazla *kelime bağdaşıklığı* (25,79) kullanmışlardır. 6. sınıflarda bağdaşıklık araçları kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *Kelime bağdaşıklığı* (25,49), *gönderim* ögeleri (9,89), *bağlama* ögeleri (9,16), *eksilteli anlatım* (3,03), *değiştirim* ögeleri (0,29). 7. sınıflarda öğrenciler en az *değiştirim* ögesini (0,24), en fazla *kelime bağdaşıklığı* (21,31) kullanmışlardır. 7. sınıflarda bağdaşıklık araçları kullanımında konuşma başına

düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *Kelime bağdaşıklığı* (21,31), *gönderim ögeleri* (7,43), *bağlama ögeleri* (5,30,), *eksilteli anlatım* (3,89), *değiştirim ögeleri* (0,24)'dir.

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim, eksilteli anlatım, bağlama ögeleri, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyleri sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer ögelerin kullanım düzeyi sınıflara göre anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu ögelerden gönderim, bağlama ögeleri, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık için 6. sınıfların kullanma düzeyi 7. sınıflardan daha fazla iken, eksilteli anlatım ögesi için 7. sınıfların kullanım düzeyi daha fazladır.

4.1.2.1. Gönderim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Gönderim ögelerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre kullanım ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 38'de verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullandıkları gönderim ögelerinin örnekleri ve kullanım sıklıkları da ilgili tablolarda sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir. Böylelikle 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hangi gönderim ögelerini kullandıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 38

Gönderim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Şahıs Zamirleri	6	108	4,38	3,17	-0,342	0,732
	7	108	4,52	2,78		
Dönüşlülük Zamirleri	6	108	0,39	0,67	-0,108	0,914
	7	108	0,40	0,59		
İşaret Zamirleri	6	108	1,82	2,07	0,738	0,462
	7	108	1,64	1,59		
İlgi Zamirleri	6	108	0,26	0,93	0,942	0,347
	7	108	0,17	0,42		
İşaret Sıfatları	6	108	1,52	1,57	-0,611	0,542
	7	108	1,65	1,54		
Karşılaştırma	6	108	0,35	0,90	1,298	0,196
	7	108	0,22	0,52		

Tablo 38'e göre ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin hepsini kullandıkları görülmüştür. Tabloya göre 6 ve 7. sınıflarda öğrenciler en fazla *şahıs zamirlerini* (4,38) ,en az *ilgi zamirlerini* (0,26) kullanmışlardır. 6. sınıflarda gönderim ögeleri kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *şahıs zamirleri* (4,38), *işaret zamirleri* (1,82), *işaret sıfatları* (1,52), *dönüşlülük zamirleri* (0,39), *karşılaştırma* (0,35), *ilgi zamirleri* (0,26). 7. sınıflarda bağdaşıklık araçları kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *şahıs zamirleri* (4,52), *işaret sıfatları* (1,65), *işaret zamirleri* (1,64), *dönüşlülük zamirleri* (0,40), *karşılaştırma* (0,22), *ilgi zamirleri* (0,17). Açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarda gönderim ögelerinin kullanılma düzeyleri sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların farklı zamirleri kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinden hangilerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte verilmiştir. Öğrencilerin kullandıkları gönderim ögeleri alt başlıklarıyla birlikte aşağıdaki tablolarda detaylıca gösterilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin gönderim ögelerinden hangi şahıs zamirlerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 39 ve tablo 40'ta sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 39

6. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Şahıs Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Ben	115
Sen	78
O	94
Biz	86
Siz	24
Onlar	66

Tablo 39 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında şahıs zamirlerinden en çok “ben” zamirini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler “ben” zamirini 115 defa kullanmıştır. Kullanım sıklığı açısından 2. sırayı ise “O” zamiri almaktadır. “O” zamiri ise 94 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı açısından 3. sırada yer alan şahıs zamiri ise 86 defa kullanılan “biz” zamiridir. 4. sırada yer alan şahıs zamiri ise 78 defa kullanılan “sen” zamiridir. Kullanım sıklığı açısından 5. sırada yer alan şahıs zamiri ise 66 defa ile “onlar” zamiridir. 6. sınıf öğrencilerinin en az kullandığı şahıs zamiri ise 24 defa ile “siz” zamiridir.

Tablo 40

7. Sınıf Öğrencilerinin Şahıs Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Şahıs Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Ben	112
Sen	70
O	101
Biz	89
Siz	35
Onlar	81

Tablo 40 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin şahıs zamirlerinden en çok “ben” zamirini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler “ben” zamirini 112 defa kullanmıştır. Kullanım

sıklığı açısından 2. sırayı ise “O” zamiri almaktadır. “O” zamiri ise 101 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı açısından 3. sırada yer alan şahıs zamiri ise 89 defa kullanılan “biz” zamiridir. 4. sırada yer alan şahıs zamiri ise 81 defa kullanılan “onlar” zamiridir. Kullanım sıklığı açısından 5. sırada yer alan şahıs zamiri ise 70 defa kullanılan “sen” zamiridir. 7. sınıf öğrencilerinin en az kullandığı şahıs zamiri ise 35 defa kullanılan “siz” zamiridir. Tablo 39 ve tablo 40 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin şahıs zamirlerini 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim öğelerinden hangi işaret zamirlerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar sıklıklarıyla birlikte tablo 41 ve tablo 42’de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 41

6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Bu	49
Şu	21
O	31
Bunlar	10
Şunlar	9
Onlar	10
Ora	21
Orası	12
Oralar	11
Öteki	7
Bura	6

6. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında işaret zamirlerinden en çok “bu” zamirini kullanmıştır. “Bu” zamiri 49 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı bakımından 2. sırada yer alan şahıs zamiri ise 31 defa kullanılan “O” zamiridir. Ardından 3. sırada 21 defa kullanılan “şu” ve “ora” zamirleri gelmektedir.

Tablo 42

7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Zamirlerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Zamirleri	Kullanım Sıklığı
Bu	46
Şu	20
O	22
Bunlar	11
Şunlar	12
Onlar	15
Öteki	16
Ora	14
Orası	12
Burayı	9

Tablo 42 incelendiğinde 7. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında işaret zamirlerinden en çok “*bu*” zamirini kullanmıştır. “*Bu*” zamiri 46 defa kullanılmıştır. Kullanım sıklığı bakımından 2. sırada yer alan şahıs zamiri ise 22 defa kullanılan “*O*” zamiridir. Ardından 3. sırada ise 20 defa kullanılan “*şu*” zamiri gelmektedir. Tablo 41 ve tablo 42 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin işaret zamirlerini 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin gönderim ögelerinden hangi işaret sıfatlarını kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanlar, sıklıklarıyla birlikte tablo 43 ve tablo 44'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Tablo 43

6. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Sıfatları	Kullanım Sıklığı
Bu	47
Şu	34
O	43
Öteki	25
Beriki	11

Tablo 43'e göre öğrenciler tarafından en çok kullanılan işaret sıfatı 47 kullanım ile “bu” ‘dur. Ardından 2. sıradaki ise 43 kullanım sıklığı ile “o” ‘dur. Ardından 3. sırada 34 kullanım sıklığı ile “şu” işaret sıfatı gelmektedir.

Tablo 44

7. Sınıf Öğrencilerinin İşaret Sıfatlarını Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

İşaret Sıfatları	Kullanım Sıklığı
Bu	57
Şu	38
O	55
Öteki	20
Beriki	7

Tablo 44'e göre öğrenciler tarafından en çok kullanılan işaret sıfatı “bu” (57)’dur. Ardından 2. sıradaki ise 55 kullanım sıklığı ile “o” işaret sıfatıdır. Ardından 3. sırada 38 “şu” gelmektedir. Tablo 43 ve tablo 44 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin işaret sıfatlarını 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinden hangi karşılaştırma ögesini kullandıkları örnekleriyle birlikte tablo 45 ve tablo 46'da sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 45

6. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri

Karşılaştırma Ögeleri
Daha
Kadar
Başka
Gibi
Benzer
Farklı
En

Tablo 45'e göre öğrenciler açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda karşılaştırma ögelerinden “daha”, “kadar”, “başka”, “gibi”, “benzer”, “farklı”, “en” ögelerini kullanmıştır.

Tablo 46

7. Sınıf Öğrencilerinin Karşılaştırma Ögelerini Kullanım Örnekleri

Karşılaştırma Ögeleri
Daha
Kadar
Başka
Gibi
Benzer
Farklı
En

Tablo 46'ya göre öğrenciler açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında karşılaştırma ögelerinden “daha”, “kadar”, “başka”, “gibi”, “benzer”, “farklı”, “en” ögelerini kullanmıştır.

Tablo 45 ve tablo 46 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencileri ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında aynı karşılaştırma ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin kullanımıyla ilgili yaptıkları hatalardan örnekler aşağıda sunulmuştur.

- *Şahıs Zamirinin Gönderim Yaptığı Ögenin Belirgin Olmaması*

Örnek

*“(…)Öncelikle ben film oyuncusu olmak istiyorum. Çünkü film oyuncusu olduğumda yani film oyunculuğu mesleğini televizyondan örnek alarak şey yaptım. Hep ünlüler ve **onlar** peşlerinden ayrılmıyorlar. Ve ben de **onlar** gibi olmak istiyorum. Yani hayatımı dolu dolu yaşamak istiyorum. Yalnız yaşamak istemiyorum. Hep bilindik olmak istiyorum. Yani o yüzden film oyuncusu mesleğini seçtim.(…)”* (Ö.213. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**onlar**” şahıs zamirinin gönderim yaptığı öge belirgin değildir. Konuşma metnine göre öğrenci film oyuncusu olmak istemektedir. Televizyondaki film oyuncularını örnek alan öğrenci onlar gibi ünlü olmak istemektedir. Öğrencinin konuşmasındaki “*Hep ünlüler ve **onlar** peşlerinden ayrılmıyorlar.*” cümlesinde “**onlar**” gönderim ögesinin karşılığının açık olmaması konuşma metninde belirsizliğe yol

açmaktadır. Belirsizliği gidermek için bu cümle “Film oyuncularını ünlü olduğu için hayranları **onların** peşlerinden ayrılmıyorlar.” şeklinde düzeltilebilir.

Örnek

“(…) O yüzden ben çocuk doktoru olmak istiyorum. Bir de bunu benim ailemde akrabalarımın halam yapıyor. Halam çocuk doktoru olduğu için **onlar** örnek olarak aldım. Ben bi gün **onların** yanına gitmiştim. Orda öğrendim çocuk doktorluğunun iyi olduğunu. Ben o yüzden çocuk doktoru olmak istiyorum.(…)” (Ö.212. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**onlar, onların**” şahıs zamirinin gönderim yaptığı öge belirgin değildir. Öğrencinin konuşmasındaki “Halam çocuk doktoru olduğu için **onlar** örnek olarak aldım. Ben bi gün **onların** yanına gitmiştim.” cümlelerinde “**onlar ve onların**” gönderim ögelerinin karşılığının açık olmaması konuşma metninde belirsizliğe yol açmaktadır. Belirsizliği gidermek için bu cümle “Halam çocuk doktoru olduğu için **onu** örnek olarak aldım. Ben bi gün **onun** yanına gitmiştim.” şeklinde düzeltilebilir.

Örnek

“(…)Ben gelecekte beyin cerrahisi olmak istiyorum. Çünkü annem küçükken damdan düşmüş ve kafatası gelişmemiş. Ben **onun** neden olduğunu öğrenmek istiyorum. Bunun neden olduğunu araştırıp öğreneyim. Sonra **onunla** nasıl tedavi edebilirim araştırıcam.(…)” (Ö.90. 7. sınıf E.Ö.)

Bu örnekte, “Sonra **onunla** nasıl tedavi edebilirim araştırıcam.” cümlesinde “**onunla**” ögesinin kime gönderim yaptığı net bir şekilde belirtilmemiştir. Öğrencinin konuşmasındaki “**onunla**” gönderim ögesinin karşılığının açık olmaması konuşma metninde belirsizliğe yol açmaktadır. Belirsizliği gidermek için bu cümle “Sonra **onu** nasıl tedavi edebileceğimi araştırıcam.” şeklinde düzeltilebilir.

- İşaret Zamirinin İşlevine Uygun Kullanılmaması

Örnek

“Kantinde arkadaşım benim önüme geçerse ben **bunu** ilk uyarırım. Eğer uyarımı dinlemezse ben de **bunun** önüne geçmeye çalışırım. Eğer o da benim önüme geçmek isterse yine ben ona sıramı vermem. Eğer benden büyük birisiyse benden rica istemesini söylerim. Eğer rica isterse öne geçirtirim.(…)” (Ö.130. 7. sınıf K.Ö.)

İşaret zamirleri şahıslar için kullanılmaması gerekirken yukarıdaki örnekte; “Kantinde arkadaşım benim önüme geçerse ben **bunu** ilk uyarırım. Eğer uyarımı dinlemezse ben de **bunun** önüne geçmeye çalışırım.(…)” cümlelerinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri işlevine uygun olmayacak bir şekilde kullanılmıştır. İşlevine

uygun kullanım için; “**bunu, bunun**” işaret zamirleri yerine “**onu ve onun**” zamirleri kullanılabilir.

Örnek

“(…)Benim ilerde yapacağım meslek asker olmak. Ülkemize saldıran teröristlerden ülkemizi korumak. Ve bize sığınan masum insanları korumak ve savunmak istiyorum. Ve ayrıca ülkemize katkıda bulunmak istiyorum. Böylelikle atalarımızın yaptığı gibi vefalı olmak istiyorum. **Bunlar** çok yardım sever ve vefalıymış. Ben de öyle olacağım.(…)” (Ö.131. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (…)**Bunlar** çok yardım sever ve vefalıymış. (…)”cümlesinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri işlevine uygun kullanılmayıp ve yanlış kullanılmıştır. İşlevine uygun kullanım için; “**bunlar**” işaret zamiri yerine “**onlar**” zamiri kullanılabilir.

Örnek

“(…)Ben sınıf öğretmenini olmak istiyorum. Bunu dayımdan görüp şey yaptım, anladım. Çünkü dayım Antalya’da bir okulda sınıf öğretmenini olarak çalışıyor. Ben de onu çok seviyorum. Onun gibi olmak istiyorum. Size de tavsiye ederim. Çünkü öğretmenlik güzel bir meslek. Kendi neslinizi yetiştiriyormuşsunuz gibi anlatıyorsunuz, anlıyorsunuz. **Bunlarla** birlikte oyunlar oynuyorsunuz. Mutlu oluyorsunuz.(…)” (Ö.132. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “ (…)**Bunlarla** birlikte oyunlar oynuyorsunuz. Mutlu oluyorsunuz. (…)” cümlesinde işaret zamiri insan için kullanılmıştır. Bu cümlede işaret zamiri işlevine uygun kullanılmayıp ve yanlış kullanılmıştır. İşlevine uygun kullanım için; “**bunlarla**” işaret zamiri yerine “**onlarla**” zamiri kullanılabilir.

- İşaret Sıfatının Gönderim Karşılığının Belirgin Olmaması

Örnek

“(…)Bence kitap okumak sanki bi zaman tünelinin içine giriyosun ve bi trende gibi yolculuk yapıyorsun. Bazen hüzünleniyosun bazen neşeleniyosun. Okuduğun satırları bir bir aklında görebiliyorsun ve canlandırıyor. Ve bu da gayet güzel bi şey. Başarılı olmak bunları gerektirir. Öncelikle hedef belirlemelisiniz ve **şu hedefiniz** için çalışmalısınız.” (Ö.133. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(…)Öncelikle hedef belirlemelisiniz ve **şu hedefiniz** için çalışmalısınız.(…)”cümlesinde hangi hedef için çalışılması gerektiği net bir şekilde ifade edilmemiştir. “**Şu hedefiniz**” işaret sıfatı hangi öge için gönderim yapmaktadır; bu belirgin değildir. Belirlediğimiz hedefi karşılayan gönderim ögesi “**bu**” sözcüğüyle daha doğru

ifade edilebilir. Belirsizliğin ortadan kaldırılması için gönderim ögesi “**bu hedefiniz**” şeklinde düzeltilebilir.

Örnek

“(…)Ben gelecekte pilot olmak istiyorum. Ama hayatımda hiç uçağa binmedim. O yüzden dolayı uçağa binmenin nasıl bi şey olduğunu merak ediyorum. Uçmak istiyorum. Uçmanın nasıl bir zevk kattığını merak ediyorum. **Şu sebepten** dolayı bu mesleği seçtim. İlerde de bu mesleği olmak istiyorum. Yani yapabileceğime eminim bu mesleği. İnşallah öyle olur.” (Ö.134. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(…)Şu sebepten dolayı bu mesleği seçtim.(…)” cümlesinde işaret sıfatının gönderim yaptığı öge belirsizlik oluşturmaktadır. Öğrenci konuşma metninde, hiç uçağa binmediğini ve uçağa binmenin nasıl bir şey olduğunu merak ettiği için pilot olmak istediğini söylemiştir. Öğrencinin neden pilot olmak istediğini anlattıktan sonra tekrar olarak “(…) **Şu sebepten** dolayı bu mesleği seçtim.(…)” demesi konuşmada belirsizliğe sebep olmuştur. Belirsizliğin ortadan kaldırılması için öğrencinin “(…)Bu sebepten dolayı pilotluğu seçtim.(…)” şeklinde düzeltilebilir.

- İşaret Sıfatının Gereksiz Kullanımı

Örnek

“(…) Ben aslında annemin tavsiyeleriyle küçüklükten beri hep doktor olmak istemişimdir. Çünkü doktor olmak hep kulağa cazip geliyor. Bir hasta kendinden bile ümidi kesmişken ufak bir mucizeyle onu kurtarabilmek, ona hastalığın teşhisini koyabilmek ve hatta bu başarıyla ün kazanabilmek bu çok güzel birşey. Ve ben bu güzel başarıları kazanmak istiyorum. Ben beyin cerrahı olmak istiyorum. Çünkü **bu bayılmış bir hastayı** beyninden ameliyat etmek çok değişik ve riskli birşey. (…)” (Ö.135. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(…) Çünkü **bu bayılmış bir hastayı** beyninden ameliyat etmek çok değişik ve riskli birşey.(…)” cümlesinde işaret sıfatı gereksiz yere kullanılmıştır. Bu cümlede “**bu**” sözcüğü kaldırılabilir.

Örnek

“(…) Öncelikle ben matematik öğretmeni olmak istiyorum. Buna İngilizce öğretmenimiz Hakan Hocamın çok desteği var. Kendisinin bana çok destek olduğunu düşünüyorum. İngilizcede iyi ve başarılı bir öğrenci olduğumu düşünüyorum. Öğretmenim çok iyi anlatıyorlar dersleri. Ben de öyle olacağımı düşünüyorum. Ben ayrıca **bu** İngilizceyi ve çocukları çok seviyorum. Ali Hocam gibi iyi bir öğretmen olmak istiyorum. İngilizce

öğretmenim gibi de iyi bir fenci olmak istiyorum. İnşallah öyle olurum.“(...) (Ö.47. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(...)Ben ayrıca **bu** matematiği ve çocukları çok seviyorum.. (...)”cümlelerinde işaret sıfatı gereksiz kullanılmıştır. Bu cümlede “**bu**” sözcüğü kaldırılabilir.

- Tekil Çoğul Uyumsuzluğu

Örnek

“(...) Hızlı trene bindiğimizde ilk başta çok korkmuştum. Sonradan anladım ki hiç korkmuyorum. Dinazorların olduğu bi yere gitmiştik. Gezmiştik, bilim ve teknoloji alanına gidip gezmiştik. O gün çok mutlu olmuştum. Eve dönüşümde annem komşularla reçel yapıyordu her yıl birlikte yaparlar. Eve dönünce anneme anlattım. **O da** çok mutlu oldular.” (Ö.137. 7. sınıf K.Ö.)

Bu örnekte; “(...) Eve dönünce anneme anlattım. **O da** çok mutlu oldular. (...)”cümlesinde işaret zamiri gönderim ögesi “**O**” tekil olduğu halde “oldular” sözcüğü çoğul kullanılmıştır. Bu cümlede özne yüklem uyumsuzluğuna neden olmuştur. “**O**” gönderim ögesi çoğul yapılabilir. Cümle, “(...)Onlar **da** çok mutlu oldular.(...)” şeklinde değiştirilebilir.

Örnek

“(...) Okulda arkadaşım kantinde kendi sıramı alırsa çok kötü hissederim, üzülürüm. Ona güzelce yaptığının yanlış olduğunu anlatmaya çalışırım kibarca. Eğer buna da yani karşı çıkarsa ona artık hocalardan yardım istemeye başlarım. Bazen benim de öyle yaptığım oluyor ama bilerek yapmıyorum. Yani bilinçli yapmıyorum. Çünkü bazen aceleyle gittiğim de oluyor. Eğer **o** bu durumdan rahatsız **oluyorlarsa** onlardan bi kere daha özür diliyorum. (...)” (Ö.138. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “(...) Eğer **o** bu durumdan rahatsız **oluyorlarsa** onlardan bi kere daha özür diliyorum.(...)”cümlesinde işaret zamiri gönderim ögesi “**O**” zamiri konuşma metnine göre tekil kullanılmıştır. Karşılayan öge“oluyorlarsa” ise çoğul kullanılmıştır. Bu, cümlede özne yüklem uyumsuzluğuna neden olmuştur. “**O**” sözcüğü çoğul yapılabilir. Cümle, “(...) Eğer **onlar** bu durumdan rahatsız **oluyorlarsa** onlardan bi kere daha özür diliyorum.(...)” şeklinde değiştirilebilir.

- Şahıs Zamirinin Çok Sık Tekrar Edilmesi

Örnek

“(…) **Ben** gelecekte hangi mesleği yapmak istediğimi söyleyecem. **Ben** gelecekte şey olmak istiyorum, çocuk doktoru. **Ben** çocukları çok seviyorum ve **ben** çocuklar mesela hasta olduğunda çok üzülüyorum. **Ben** mesela bir çocuk yere düştüğünde mesela **ben** ona yardım etmek istiyorum. **Ben** onlara yardım edip onları kurtarmak istiyorum. **Ben** hasta olmasınlar istiyorum. Ve çok kişi onlar da sağlıklı olmasını ister. **Ben** doktor olmak için çok çalışıyorum. **Ben** biraz daha çalışmam gerektiğini düşünüyorum. Ve **ben** ailemginin de **benim** istediğim şeyi düşüncelerini biliyorum.” (Ö.139. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “**Ben**” şahıs zamiri lüzum olmadığı hâlde gereksiz yere çok sık tekrar edilmiştir. “**Ben**” sözcüğü bazı yerlerde kaldırılabilir.

Örnek

“(…) *Ben* ilerde beden eğitimi öğretmeni olmak istiyorum. Öğrencilerimi sağlıklı **ve** onlara bütün spor dallarında yardımcı olmak istiyorum. **Onlara** bol bol egzersiz yaptırıp **onlara** sporları öğretmek istiyorum. Ama **onlara** en çok öğretmek istediğim spor ise futboldur. Çünkü futbolu seviyorum. **Onlara** da öğretmek istiyorum. Yetenekli öğrenciler yetiştirip **onları** spor kulüplerine tanıtabilirim. Öyle şeyler. *Ben* mesleğimde çok başarılı olup **onları** eğitmek istiyorum. **Onları** eğitip **onların** da başarılı olmasını istiyorum. **Onlar** başarılı olunca *ben* de onlar da mutlu olacak. Öğretmen olunca **onları** çok sevicem **Onlar** bu işi severse *ben* de sevincem. Bütün arkadaşlarıma da **onlara** da bu mesleği seçmeleri için tavsiyelerde bulunacağım.” (Ö.91. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde; “**onlar**” şahıs zamiri bazı cümlelerde lüzum olmadığı hâlde gereksiz yere çok sık tekrar edilmiştir. “**onlar**” sözcüğü bazı cümlelerden çıkarılabilir.

- İşaret Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması

Örnek

“(…) *Ben* gelecekte hangi mesleği yapmak istiyorsun. **Onu** söyleyecem *Ben* çocuk immünoloji bölümünde okumak istiyorum. *Onu* yani çocuk doktoru olmak istiyorum. *Onu* yani çocuk alerji bölümünde. Çünkü *benim* de öyle bir hastalığım var küçüklüğümde beri. *Ben* de bu yüzden **onu** öyle insanlara yardım etmek istiyorum. **Onu onlarla** ilgili kolay tedaviler bulmak istiyorum. **Onu** umarım öyle yapabilirim.” (Ö.92. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde; “**onu**” işaret zamiri bazı cümlelerde gereksiz yere kullanılmış ve çok sık tekrar edilmiştir. “**onu**” sözcüğü bazı cümlelerden çıkarılabilir.

Örnek

“(…) Ben teknolojinin yanlış kullanılmasını açıklayacağım. Teknolojinin yanlış kullanılması **bu** aslında bütün dünyaya zarardır. Çünkü teknoloji **bu** kullanıldıkça artık geleneklerimiz, göreneklerimiz unutuluyor. Teknoloji **bu** tabi iyi bir şeydir. Ama **biz bunun** kötü yanlarını kullanıyoruz. Mesela bir bilgi edinceğimiz yerde **bu** sürekli yedi yirmi dört onunla ilgilendiğimizde iyice aptallaşıyoruz. Dışarı çıkmayıp, oyun oynamayıp geleneklerimizi, göreneklerimizi unutup teknolojinin **bu** zararına uğruyoruz. Aslında **bu** fazla çocukların suçu değil **bu** annelerin ve babaların da suçu. Annelerin ve babaların suçu ise **bunlara** erken yaşta alıştırması ve çocuklara gelenek ve görenek öğretilmemesidir. Tüm anne ve babalara çağırım. **Bu** küçük yaşta böyle her şey alınmaması ve alıştırılmamasıdır.” (Ö.93. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; “**bu**” işaret zamiri gereksiz yere kullanılmış ve çok sık tekrar edilmiştir. “**bu**” sözcüğü bazı cümlelerden çıkarılabilir.

4.1.2.2 Eksiltili Anlatım Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Eksiltili anlatım ögelerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47

Eksiltili Anlatım Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Cümlelerin Düşürülmesi	6	108	0,16	0,44	-0,155	0,877
	7	108	0,17	0,44		
Ortak Ögelerin Düşürülmesi	6	108	3,37	3,15	0,933	0,352
	7	108	3,02	2,33		
Eklerin Düşürülmesi	6	108	0,10	0,39	0,000	1,000
	7	108	0,10	0,36		

Tablo 47’de ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini farklı sıklıklarda kullandıkları görülmektedir.

Öğrenciler eksiltili anlatım ögelerinden en fazla *ortak ögelerin düşürülmesini* (3,20), en az ise *eklerin düşürülmesini* (0,1) kullanmışlardır. Eksiltili anlatım ögelerinin kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: 6. sınıflarda; *ortak ögelerin düşürülmesi* (3,37), *cümlelerin düşürülmesi* (0,16), *eklerin düşürülmesi* (0,10). 7. sınıflarda; *ortak ögelerin düşürülmesi* (3,02), *cümlelerin düşürülmesi* (0,17), *eklerin düşürülmesi* (0,10).

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini kullanma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların eksiltili anlatım ögelerini kullanma düzeyleri birbirine yakın seviyededir denilebilir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini genel olarak doğru kullandıkları tespit edilmiştir. Sadece birkaç hazırlıksız konuşmada eksiltili anlatım yapmanın uygun olmadığı yerde eksiltili anlatım yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksiltili anlatım ögelerini kullandığı örneklerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

Örnek

“Ben gelecekte yapacağım mesleği anlatacağım. Gelecekte yapmak istediğim meslek askerlik. Asker olmayı filimlerden çok öğrendim. (ben)Seviyorum yani askerlik yapmayı. Askerler hoşuma gidiyor. O savaşçı özellikleri hoşuma gidiyor. Yani (askerlik) biraz macera işi. Ben de maceralı işleri çok severim. (ben) Bu yüzden askerlik mesleğini seçmek istiyorum. Askerlikte de pilot olacağım. F-16 kullanacağım. Çünkü F-16’lar hoşuma gidiyor.(...)” (Ö.94. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde; **“ben ve askerlik”** ortak ögeleri düşürülmüştür.

Örnek

“(...) Ben gelecekte hem hâkim (olmak istiyorum) hem de şair olmak istiyorum. Şimdiden şiir yazmaya başladım. (ben)Büyüyünce onu bastırmak istiyorum. Annemin dediğine göre (ben)biraz çok konuştuğum için (şair)olabilirim. (ben) Aslında hâkim olup şairliği de ek iş olarak yapmak istiyorum (...)” (Ö.95. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte; **“olmak istiyorum, ben, şair”** ögeleri eksiltilmiştir. Eksiltilmiştir.

Örnek :

“(...) Ben gelecekte Türkçe öğretmeni olmak istiyorum. Niye (ben Türkçe öğretmeni) olmak istiyorum dersiniz de (ben)Türkçeyi daha iyi anlayıp, her şeyi daha iyi

ezberlediğimden ve konuları iyi anladığımdan o mesleği yapmak istiyorum. O meslek çok güzel. Öğrencilerime böyle oyunlar oynatasım geliyor.(...)”(Ö.96. 7.sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde, “**ben ve Türkçe öğretmeni**” ögeleri eksiltilmiştir.

Örnek

*“(...) Gelecekte yapacağım meslek asker olacağım. Çünkü devletimiz Savaşlarda bir sürü asker kaybettiğinden dolayı (**ben asker olacağım**). (**ben**) O yüzden devlete faydam olsun diye asker olcam. (...)”(Ö.97. 6. sınıf E.Ö.)*

Yukarıdaki örnekte, “**ben ve asker olacağım**” ögeleri eksiltilmiştir.

Örnek

*“Ben gelecekte iç mimar mesleğini yapmak istiyorum. Çünkü televizyondaki iç mimar programını görünce (**iç mimarlık mesleğini yapmayı**) çok istemiştim. Televizyondaki iç mimar olan adamın yaptığı şeyler benim çok hoşuma gitmişti. (...)”(Ö.98. 6. sınıf K.Ö.)*

Yukarıdaki konuşma metni örneğinde, “**ben iç mimarlık mesleğini yapmayı**” ögesi eksiltilmiştir.

Örnek

*“(...) Ben gelecekte yapacağım mesleği anlatacım. Ben gelecekte moda tasarımcısı olmak istiyorum. (**moda tasarımcısı olmak**) Küçüklüğümde beri hayalimdi.(...)”(Ö.99. 7. sınıf K.Ö.)*

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde; “**moda tasarımcısı olmak**” ögesi eksiltilmiştir.

Örnek

*“(...) Çizdiğim resimleri öğretmenlerime de gösteriyorum çok (**öğretmenlerim çizdiğim resimleri**) beğeniyorlar.(...)”(Ö.100. 6. sınıf K.Ö.)*

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde, “**öğretmenlerim çizdiğim resimleri**” ögesi eksiltilmiştir.

- Uygun Olmayan Yerde Eksilteli Anlatıma Başvurmak

Örnek

*“(...) Hayattan zevk almak istiyorum. **Bu yüzden** paradan önce sevdiğim mesleği yapmak istiyorum. Sevdiğim meslek futbolcu olmak. Futbolcu olma yolunda elimden geleni yapacağım.(**futbolcu olmak**) Çünkü çok güzel şeyler bana göre. Eğer (**futbolcu**) olamazsam da herhangi bir kulüpte antrenör olmak istiyorum. (...)”(Ö.103. 7. sınıf E.Ö.)*

Yukarıdaki konuşma metninin “(**futbolcu olmak**) Çünkü çok güzel bana göre.” cümlesinde parantez içinde belirtilen (**futbolcu olmak**) ögesinin kullanılmayıp eksiltilmesi

yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için cümle “*Çünkü futbolcu olmak çok güzel bir şey bana göre.*” şeklinde düzeltilmelidir.

Örnek

*“(...) Telefonlar iletişim araçlarıdır. Ama onun yerine başka şeyler şeklinde kullanma teknolojinin yanlış kullanılmasıdır. Bu **konuda** bence çalışmalar yapılmalıdır. Bu **(konuda)** anne babalar bilinçlendirilmelidir.(...) ”* (Ö.119. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metnin “Bu **(konuda)** anne babalar bilinçlendirilmelidir.” cümlesinde parantez içinde belirtilen **(konuda)** ögesinin kullanmayıp eksiltilmesi yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için cümlede eksiltelen “**konuda**” ögesi kullanılmalıdır.

Örnek

*“(...) Ben gelecekte aşçı olmayı planlıyorum. Çünkü yemek yapmayı seviyorum. Evde yalnız başıma olduğumda, annem olmadığında ne yiyeceğim korkusundan yemek yapmaya başladım. Seviyorum da **(yemek)** yapmayı. Annem sabah geç uyandığında ona bir sürpriz olsun diye **(yemek yapmaya)** çalışıyorum.(...) ”* (Ö.127. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde parantez içinde belirtilen “**yemek ve yemek yapmaya**” ögelerinin kullanılmayıp, eksiltilmesi yanlış kullanım oluşturmuştur. Kullanımın doğru olması için eksiltelen ögeler yay ayraç içindeki gibi kullanılmalıdır.

4.1.2.3. Değişiririr Ögelerinirir Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Değişiririr ögelerinirir açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 48'de gösterilmiştir.

Tablo 48

Değiştirim Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
İsme Dayalı Değiştirim	6	108	0,03	0,17	-0,383	0,702
	7	108	0,04	0,19		
Fiile Dayalı Değiştirim	6	108	0,03	0,17	-0,383	0,702
	7	108	0,04	0,19		
Cümleye Dayalı Değiştirim	6	108	0,25	0,53	1,459	0,146
	7	108	0,16	0,39		

Tablo 48'e göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında değiştirim ögelerini çok az kullandıkları görülmektedir. Tabloya göre, değiştirim ögelerinden 6. sınıfların ortalamasına göre en fazla *cümleye dayalı değiştirim* (0,25) kullanırken, en az *fiile dayalı değiştirim* (0,03) ve *isme dayalı değiştirim* (0,03) kullanılmıştır. 7. sınıfların ortalamasına göre ise, en fazla *cümleye dayalı değiştirim* (0,16) kullanırken, en az *fiile dayalı değiştirim* (0,04) ve *isme dayalı değiştirim* (0,04) kullanılmıştır. Bazı öğrencilerin ise değiştirim ögelerini hiç kullanmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak düşünüldüğünde, öğrencilerin değiştirim ögelerini kullanım ortalamalarının çok zayıf olduğu söylenebilir. Değiştirim, bağdaşıklık ögeleri içinde en az kullanılan araçtır. Açıklayıcı hazırlıksız konuşmalarda değiştirim ögelerini kullanma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların değiştirim ögelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kullandıkları değiştirim ögesi örnekleri aşağıda verilmiştir.

Örnek

“(…) Kantinde arkadaşım sırama geçerse ne hissedeceğimi anlatacağım. Eğer kantinde bir arkadaşım sırama geçerse ben ilk tepkim soruyla olur. Neden önüne geçtin. O da cevap veremeyebilirse **bütün herkes önüne geçiyor** diye bir cevap verirse, **öyle değil** falan derim işte. (...)” (Ö.126. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “O da cevap veremeyebilirse **bütün herkes önüne geçiyor** diye bir cevap verirse, **öyle değil** falan derim işte.” cümlesindeki “**öyle değil**” ögesi “**bütün herkes önüne geçiyor**” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(…) Çünkü beşlerle altılar küçük, yediler ve sekizler büyük. **Küçük çocuklar ezilmesin işte. Yerleri kapılmasın. Böyle isterdim.**” (Ö.125. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “**Küçük çocuklar ezilmesin işte. Yerleri kapılmasın. Böyle isterdim.**” cümlesindeki “**böyle isterdim.**” ifadesi “**Küçük çocuklar ezilmesin, Yerleri kapılmasın**” ifadelerinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(…) Bazıları tekrar yapmayarak başarılı olabilir. Bazıları da çok tekrar yaparak. Bu insanın zihniyetine bağlıdır. Mesela ben **evde az tekrar ediyorum. Ve böyle de başarılı olabilirim bence.**” (Ö.124. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “**Mesela ben evde az tekrar ediyorum. Ve böyle de başarılı olabilirim bence.**” cümlesindeki “**böyle de**” ögesi “**evde az tekrar ediyorum**” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(…) İyi yerlere gelmek istiyorum. Mesela Galatasaray'da oynamak istiyorum. Orda beğendiğim bi oyuncu var Gomis, onun gibi **sevilmek, saygı duyulmak, öyle olmak** istiyorum.” (Ö.123. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “**öyle olmak**” ögesi “**sevilmek, saygı duyulmak**” ifadelerinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Örnek

“(…) Teknoloji aslında bizim için çok yararlı bir şey. Ama bu yararlı şeyi zararlıya dönüştürürsek çok kötü şeyler de ortalığa çıkabilir. Mesela **küçük yaşta çocukların eline telefon vermek** çok yanlış bir şey. Bizim ailemizde de **öyle şeyler** var ama yani yeni doğan bir çocuğa telefonu alıştırmamamız lazım. (...)” (Ö.122. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde “**öyle şeyler**” ögesi “**küçük yaşta çocukların eline telefon vermek**” ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

4.1.2.4. Bağlama Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Bağlama ögelerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 49

Bağlama Ögelerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanım Düzeyleri

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Ekleyici	6	108	2,07	1,91	1,019	0,309
	7	108	1,82	1,69		
Ayırt Edici	6	108	0,31	0,70	1,836	0,068
	7	108	0,16	0,46		
Zıtlık Bildiren	6	108	0,69	1,05	0,911	0,363
	7	108	0,56	0,89		
Zaman-Sıralama Bildiren	6	108	0,84	1,14	0,104	0,917
	7	108	0,82	1,45		
Koşul Bildiren	6	108	0,69	1,05	1,777	0,077
	7	108	0,45	0,86		
Açıklama Bildiren	6	108	0,67	1,02	0,273	0,785
	7	108	0,63	0,97		
Örnekleme Bildiren	6	108	0,53	0,93	0,356	0,722
	7	108	0,48	0,98		
Sebeup ve Sonuç	6	108	1,82	1,30	-0,432	0,666
	7	108	1,91	1,53		

Tablo 49 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında farklı sıklıklarda da olsa bağlama ögelerinin hepsini kullandıkları görülmüştür. Öğrenciler bağlama ögelerinden 6. sınıflarda en fazla *ekleyici bağlama* ögelerini (2,07), en az ise *ayırt edici bağlama* ögelerini (0,31); 7. sınıflarda ise en fazla *sebeup ve sonuç bildiren bağlama* ögelerini (1,91), en az ise *ayırt edici bağlama* ögelerini (0,16) kullanmışlardır. Bağlama ögelerinin kullanımında konuşma başına düşen ortalamalar, en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla 6. sınıflarda şu şekildedir: *ekleyici bağlama* ögelerini (2,07), *sebeup ve sonuç ilişkisi kuran bağlama* ögeleri (1,82), *zaman-sıralama bildiren bağlama* ögeleri (0,84), *zıtlık bildiren bağlama* ögeleri (0,69), *koşul bildiren bağlama* ögeleri (0,69), *açıklama bildiren bağlama* ögeleri (0,67), *örnekleme bildiren bağlama* ögeleri (0,53), *ayırt edici bağlama* ögeleri (0,31); 7. sınıflarda ise şu şekildedir: *sebeup ve sonuç ilişkisi kuran bağlama* ögeleri (1,91), *ekleyici*

bağlama ögeleri (1,82), *zaman-sıralama bildiren bağlama* ögeleri (0,82), *açıklama bildiren bağlama* ögeleri (0,63), *zıtlık bildiren bağlama* ögeleri (0,56), *örnekleme bildiren bağlama* ögeleri (0,48), *koşul bildiren bağlama* ögeleri (0,45), *ayırt edici bağlama* ögeleri (0,16). Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinden hiçbirinin kullanılma düzeyi sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerini kullanma düzeyi 6 ve 7. sınıflarda aynı düzeydedir denilebilir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinden hangi ekleyici bağlama ögelerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanların kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 50 ve tablo 51’de 6 ve 7. sınıf düzeyinde ayrı tablolar hâlinde verilmiştir.

Tablo 50

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ekleyici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ve	110
ile	33
de, de ... de	11
hem ... hem (de)	14
gerek ... gerek(se)	7
hatta	6
bundan başka	14
olsun ... olsun	7
bunun yanında	8
üstelik	7
ayrıca	14
ne ... ne (de)	10
bile	5

Tablo 50 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında en çok 110 kullanım sayısı ile “ve” ekleyici bağlama ögesini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler, 2. olarak ise 33 defa “ile” ekleyici bağlama ögesini kullanmışlardır. Öğrenciler kullanım sıklığına göre 3. sırada ise 14 kullanım sayısı ile “hem... hem (de)”, “bundan başka”, “ayrıca” ekleyici bağlama ögelerini kullanmışlardır.

Tablo 51

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ekleyici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ekleyici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ve	63
ile	10
de, de ... de	11
hem ... hem (de)	12
gerek ... gerek(se)	6
hatta	5
bundan başka	11
olsun ... olsun	5
bunun yanında	5
ayrıca	15
ne ... ne (de)	11

Tablo 51 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında en çok 63 kullanım sayısı ile “ve” ekleyici bağlama ögesini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler 2. olarak ise 15 kullanım sayısı ile “ayrıca” ekleyici bağlama ögesini kullanmışlardır. Öğrenciler 3. olarak ise 12 kullanım sayısı ile “hem... hem (de)” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 50 ve tablo 51 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin ekleyici bağlama ögelerini 7. Sınıf öğrencilerine oranla daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında, kullandıkları ayırt edici bağlama ögeleri kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 52 ve tablo 53'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir. Ayırt edici bağlama ögelerinin kullanım sayısı az olduğundan tüm örnekler tabloda verilmiştir.

Tablo 52

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ayırt Edici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ya da	16
ya ... ya (da)	5
veya	10
bari	2
en azından	3
sadece	3
bazen ... bazen (de)	5

Tablo 52 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini çok fazla kullanmadıkları görülmektedir. Öğrenciler ayırt edici bağlama ögelerinden en çok 16 defa “ya da”, 2. olarak ise 10 kez “veya” bağlama ögelerini kullanmışlardır.

Tablo 53

7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ayırt Edici Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Ayırt Edici Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ya da	4
ya ... ya (da)	2
veya	7
bari	2
en azından	2
sadece	2

Tablo 53 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini çok az kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin ayırt edici bağlama ögelerinden en çok 7 kullanım sayısı ile “veya” bağlama ögesini kullandığı, 2. olarak ise 4 kullanım sayısı ile “ya da” bağlama ögesini kullandığı tespit edilmiştir. Tabloda belirtilen diğer ayırt edici bağlama ögelerini ise birbirine yakın seviyede kullanmışlardır. Tablo 52 ve tablo 53 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin

açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ayırt edici bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin zıtlık bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 54 ve tablo 55'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 54

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zıtlık Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ama	31
ancak	9
yine de	5
rağmen	5
fakat	11
halbuki	5
oysaki	5
aksine	5

Tablo 54 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zıtlık bildiren bağlama ögelerinden 31 kullanım ile en çok “*ama*” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. 2. sırada ise 11 kullanım ile “*fakat*” zıtlık bildiren bağlama ögesini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler 3. sırada ise 9 kullanım ile “*ancak*” zıtlık bildiren bağlama ögesini kullanmışlardır. Öğrenciler tabloda belirtilen diğer zıtlık bildiren bağlama ögelerini birbiriyle aynı sıklıkta kullanmışlardır. Tablo 54'e göre öğrencilerin sınırlı kullanım sayısında da olsa oldukça zengin bir çeşitlilikte zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Tablo 55

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zıtlık Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Zıtlık Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
ama	23
ancak	5
fakat	8
rağmen	5

Tablo 55 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zıtlık bildiren bağlama ögelerinden 23 kullanım ile en çok “ama” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. 2. sırada 8 kullanım ile “fakat” zıtlık bildiren bağlama ögesini kullandıkları tespit edilmiştir. 3. sırada ise 5 kullanım ile “ancak”, “rağmen” zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullandıkları belirlenmiştir. Tablo 54 ve tablo 55 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin zıtlık bildiren bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir. 6. sınıf öğrencileri oldukça zengin bir çeşitlilikte zıtlık bildiren bağlama ögelerini kullanmışlardır.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 3 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 56 ve tablo 57’de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 56

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanılma Durumları ve Sıklıkları

Zaman-Sıralama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
önce	16
o zamana kadar	5
ilk kez	5
sonra	23
az sonra	5
bundan sonra	9
hemen	6
-den itibaren	7
aynı zamanda	5
yine	5
her zaman	13

Tablo 56 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden en çok “sonra” bağlama ögesini, 2. sırada “önce” bağlama ögesini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise “her zaman” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 56 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini çok çeşitli bir zenginlikte kullandıkları görülmektedir. 6. sınıf öğrencileri tarafından kullanılan zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinin diğer bağlama ögelerine göre, öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında en kapsamlı örnek çeşitliliğine sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca 6. sınıf öğrencileri 7. sınıf öğrencilerine göre zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini daha fazla kullanmışlardır.

Tablo 57

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Zaman Sıralama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanılma Durumları ve Sıklıkları

Zaman-Sıralama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
önce	23
o zamana kadar	5
ilk kez	5
sonra	16
az sonra	5
bundan sonra	9
hemen	6
-den itibaren	5
aynı zamanda	5
yine	5
her zaman	13

Tablo 57 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinden en çok “önce” bağlama ögesini, 2. sırada “sonra” bağlama ögesini kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise “her zaman” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 57 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini çok çeşitli bir zenginlikte kullandıkları görülmektedir. 7. sınıf öğrencileri tarafından kullanılan zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerinin diğer bağlama ögelerine göre, öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında en kapsamlı örnek çeşitliliğine sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca 7. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine göre zaman-sıralama bildiren bağlama ögelerini daha az kullanmışlardır.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin koşul bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 58 ve tablo 59'da sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 58

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Koşul Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
-se	27
yeter ki	15
eğer ... (i)se	11
şayet ... (i)se	7
yoksa	6
ki	8

Tablo 58 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerinden en çok “-se” ögesini, 2. olarak 15 defa kullanım ile “yeterki” bağlama ögesini, 3. olarak ise 11 defa “eğer ... (i)se” koşul bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir.

Tablo 59

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Koşul Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Koşul Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
-se	16
yeter ki	6
eğer ... (i)se	6
şayet ... (i)se	6
yoksa	8
ki	6

Tablo 59 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerinden en çok 16 defa “-se” ögesini, 2. olarak ise 8 defa kullanım ile “yoksa” bağlama ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler “eğer... (i)se”, “yeterki”, “şayet... (i)se”, “ki” koşul bildiren bağlama ögelerini de 6’şar defa kullanmıştır. Tablo 58 ile tablo 59 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında koşul bildiren bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin açıklama bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları en az 5 kullanıma kadar olanları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 60 ve tablo 61'de sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 60

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Açıklama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
yani	18
meğer	8
sanki	9
âdeta	5
illa	15
açıkçası	17

Tablo 60 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında açıklama bildiren bağlama ögelerinden en çok 18 defa kullanım ile “yani” ögesini kullandığı görülmektedir. 2. olarak ise 6. sınıf öğrencilerinin 17 defa kullanım ile “açıkçası” bağlama ögesini kullandıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler 3. olarak ise 15 kullanım sıklığı ile “illa” açıklama bildiren bağlama ögesini kullanmışlardır.

Tablo 61

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Açıklama Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Açıklama Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
yani	17
meğer	11
elbette	7
sanki	11
illa	10
açıkçası	7

Tablo 61 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında açıklama bildiren bağlama ögelerinden en çok 17 defa “yani” bağlama ögesini, 2. olarak ise 11'er defa ile “meğer”, “sanki” açıklama bildiren bağlama ögelerini kullanmışlardır. 7. sınıf öğrencilerinin tablo 61'de belirtilen açıklama bildiren diğer bağlama ögelerini 7'şer defa kullandıkları anlaşılmaktadır. Tablo 60 ve tablo 61

karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin açıklama bildiren bağlama ögelerini 7. Sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin örnekleme bildiren bağlama ögelerinden hangilerini kullandıkları, sıklıklarıyla birlikte tablo 62 ve tablo 63'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 62

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Örnekleme Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
mesela	26
örneğin	7
... gibi	24

Tablo 62 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında örnekleme bildiren bağlama ögelerinden en çok 26 kullanım sıklığı ile “mesela” ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler 2. sırada “...gibi” bağlama ögesini, 3. sırada ise “örneğin” bağlama ögesini kullanmışlardır.

Tablo 63

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Örnekleme Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Örnekleme Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
mesela	23
örneğin	6
... gibi	22

Tablo 63'e göre 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında örnekleme bildiren bağlama ögelerinden en çok 23 kullanım sıklığı ile “mesela” ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler 2. sırada “...gibi” bağlama ögesini, 3. sırada ise “örneğin” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo 62 ve tablo 63 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin örnekleme bildiren bağlama ögelerini 7. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden

hangilerini kullandıkları kullanım sıklıklarıyla birlikte tablo 64 ve tablo 65'te sınıflar düzeyinde ayrı ayrı gösterilmiştir.

Tablo 64

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
bu yüzden	52
-den dolayı	32
-dığı için	25
diye	10
...-sı sebebiyle	7
o hâlde	11
şu durumda	5
bunun üzerine	10
çünkü	27
sinin sebebi ... si	5
zira	5
-si ...-den	5

Tablo 64'e göre 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden 52 defa “*bu yüzden*” bağlama ögesini, 2. sırada 32 defa “*-den dolayı*” bağlama ögelerini kullandığı görülmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise 27 defa “*çünkü*” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerini oldukça zengin bir çeşitlilikte kullandığı görülmektedir.

Tablo 65

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögelerini Kullanım Örnekleri ve Sıklıkları

Sebep ve Sonuç Bildiren Bağlama Ögeleri	Kullanım Sıklığı
bu yüzden	56
-den dolayı	29
-dığı için	20
diye	10
...-sı sebebiyle	12
o hâlde	11
şu durumda	8
bunun üzerine	9
çünkü	28
sinin sebebi ... si	8
zira	7
-si ...-den	8

Tablo 65'e göre 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında sebep ve sonuç bildiren bağlama ögelerinden 56 defa ile “*bu yüzden*” bağlama ögesini kullandığı anlaşılmaktadır. 2. sırada 29 defa kullanılan “*-den dolayı*” bağlama ögesi gelmektedir. Öğrenciler 3. sırada ise 28 defa “*çünkü*” bağlama ögesini kullanmışlardır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin oldukça geniş bir çeşitlilikte sebep+sonuç bildiren bağlama ögelerini kullandıkları görülmektedir. Ayrıca tablo 64 ve tablo 65 karşılaştırıldığında 7. sınıf öğrencilerinin sebep+sonuç bildiren bağlama ögelerini 6. sınıf öğrencilerinden daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağlama ögelerini kullanırken yaptıkları hatalardan tespit edilenlerden bazıları başlıklar hâlinde aşağıda verilmiştir.

- *Bağlama Ögesinin Yanlış Kullanılması*

Örnek

“(...) Ben bu konuyu anlatacağım. Ben şimdi asker olmak istiyorum. **Çünkü** akrabalarımın bazıları yani din konularında hoca olan akrabalarım en hayırlı meslek

askerliktir dedi. **Çünkü** ben de asker olmak istiyorum. **Çünkü** ölünce vatan uğruna şehit olursam eğer direk cennete girmek istiyorum. En güzel mesleğin bu olduğunu düşünüyorum. Ben eğer asker olursam vatana ve millete hayırlı olmak istiyorum. (...)" (Ö.121. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde "**Çünkü** ben de asker olmak istiyorum."cümlelerinde "**çünkü**" bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Çünkü bağlama ögesi başına geldiği cümleyi kendisinden önceki cümleyle bağlama ve açıklama/sebeup bildirme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede "**çünkü**" bağlama ögesi cümleden çıkarılmalıdır.

Örnek

"(...) Bu programları yapıp kendimde kullanmayı düşünüyorum. Bu programları bilgisayar için de yapabilirim. **Ama** takvimleri sesli yapabilirim. Bir gün geldiğinde takvimlere bakmıyorlar.(...)" (Ö.120. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki konuşma metninde "**Ama** takvimleri sesli yapabilirim."cümlelerinde "**ama**" bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Ama bağlama ögesi zıtlık ifade eden cümlelerde karşıtlık anlamını belirtme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede "**ama**" bağlama ögesi yerine örnekleme bildiren "**örneğin, mesela**" gibi bağlama ögelerinden birisi kullanılmalıdır.

Örnek

"(...) Evde derslerimize çalışmalıyız. Not tutmalıyız. Evde konuyu tekrar etmeliyiz. Sonra okumalıyız. Kendi kendimize anlatmalıyız. Yazarak çalışmalıyız. **Şayet** söz uçar yazı kalır. Yazarak çalışmak en iyi yöntemdir. Bunu bilim adamları da söylemiştir.(...)" (Ö.101. 6. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde "**Şayet** söz uçar yazı kalır."cümlesinde "**şayet**" bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Şayet bağlama ögesi koşul-şart ifade eden cümlelerde koşul-şart anlamını kuvvetlendirme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede "**şayet**" bağlama ögesi yerine açıklama/sebeup bildiren "**çünkü zira**" gibi bağlama ögelerinden birisi kullanılmalıdır.

Örnek

"(...) Derslerden yüksek not almak için fazla kitap okumak ve bilgi zekâmızı geliştirmek lazım. Derslerimize çok çalışınca yüksek not alabiliriz. Bazen çalışmadığımızda da yüksek not bekleriz **çünkü** alamayız. (...)" (Ö.102. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**Bazen** çalışmadığımızda da yüksek not bekleriz **çünkü** alamayız.” cümlesinde “**Çünkü**” bağlama ögesi anlam ve işlevine uygun olmayacak bir biçimde kullanılmıştır. Çünkü bağlama ögesi başına geldiği cümleyi kendisinden önceki cümleyle bağlama ve açıklama/sebep bildirme görevinde kullanılır. Örnekteki cümlede “**çünkü**” bağlama ögesi yerine zıtlık bildiren “**ama fakat**” gibi bağlama ögelerinden birisi kullanılmalıdır.

- *Bağlama Ögesinin Lüzumsuz Yere ve Çok Sık Kullanılması*

Örnek

“(…) Ben gelecekte futbolcu olmak istiyorum. Nedeni ise insanlar her sabah uyandığında of yine mi işim var diyor. **Ve** ben ise onu demek istemiyorum. **Ve** çünkü hayatı istediğim gibi yaşamak istiyorum. **Ve** hayattan zevk almak istiyorum. **Ve** bu yüzden paradan önce sevdiğim mesleği yapmak istiyorum. **Ve** sevdiğim meslek futbolcu olmak. **Ve** futbolcu olma yolunda elimden geleni yapıcım. **Ve** eğer olamazsam da herhangi bir kulüpte antrenör olmak istiyorum. Çocukları, benim gibi hayalleri olanları yetiştirip hayallerine ulaştırmak istiyorum. **Ve** ben futbolcu olup futboldan emekli olduktan sonra ise bir kulüp açıcım. **Ve** kulüpte ben gibi yıldızlar yetiştirmeye çalışıcım. **Ve** ben şuanda orta saha oyuncusuyum **ve** Antalya'da amatör Beşiktaş'ın altyapısında oynuyorum. **Ve** profesyonel altyapısına ise ocak ayında geçmeyi planlıyorum. **Ve** görüşmelerimiz başladı. **Ve** orta saha oyuncusuyum büyüdüğüm zaman küçükken beşiktaş'ta oynamama rağmen hedefim Galatasaray'da oynamak. **Ve** tabi ki de her çocuğun hayali gibi milli oyuncu olmak.” (Ö.103. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**ve**” bağlama ögesi gereksiz yere ve çok sık kullanılmıştır.

Örnek

“Okulda arkadaşım kantinde kendi sıramı alırsa çok kötü hissederim, üzülürüm. **Yani** ona güzelce yaptığının yanlış olduğunu anlatmaya çalışırım kibarca. **Yani** eğer buna da yani karşı çıkarsa ona artık hocalardan yardım istemeye başlarım. **Yani** bazen benim de öyle yaptığım oluyor ama bilerek yapmıyorum. **Yani** bilinçli yapmıyorum. **Yani** çünkü bazen aceleyle gittiğim de oluyor. **Yani** eğer onlar bu durumdan rahatsız oluyorsa onlardan bi kere daha özür diliyorum. **Yani** yaptığının bilinçli olmadığını öğrenmelerini istiyorum. **Yani** ben aceleyle giriyorum. **Yani** ben bilinçli olarak yapmadığım için onlar da herhalde bilinçli olarak yapmıyorlardır diye düşünüyorum. **Yani** kasıtlı olarak yapmıyorlardır. Bu yüzden onları anlayışla karşılıyorum.” (Ö.104. 6. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki hazırlıksız konuşma metninde “**Yani**” bağlama ögesi gereksiz yere ve çok sık kullanılmıştır.

4.1.2.5. Kelime Bağdaşıklığının Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Düzeyi

Kelime bağdaşıklığının açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım düzeyinin sınıflara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 66’da gösterilmiştir.

Tablo 66

Kelime Bağdaşıklığının Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarda Kullanılma Durumları

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	6	108	12,36	5,60	2,153	0,032*
	7	108	10,94	3,93		
Tekrar	6	108	13,17	5,49	3,924	0,000*
	7	108	10,62	3,91		

*p<0,05

Tablo 66 incelendiğinde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığını çok sık kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerinden en sık kullandığı ögenin kelime bağdaşıklığı olduğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığı ögelerinden aynı kavram alanından kelime kullanımı sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Aynı şekilde tekrar ögesinin kullanımı da sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Diğer bir ifade ile 6 ve 7. sınıfların açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığı ögelerini kullanımı sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığı kullanımlarında yaptıkları hatalardan tespit edilenlerden bazıları başlıklar hâlinde aşağıda verilmiştir.

- Eş ve Yakın Anlamlı Sözcüklerin Aynı Cümlede Kullanılması

Örnek

“(…) Çünkü ben uzun süre bekledim ve sonunda sıra bana geldiğinde onun kaynak yapması hoşuma gitmeyeceği için ben bunu **hocaya, öğretmene** söylerim. Ve ilk önce de zaten kendisini uyarırım. Eğer devam ederse **hocaya, öğretmene** söylerim. Zaten kantinci ablara da söylerim. (...)” (Ö.105. 7. sınıf K.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**hocaya, öğretmene**” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiştir. Eş anlamlı sözcüklerin kullanılması anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlede anlatımı düzeltmek için eş anlamlı sözcüklerden biri çıkarılmalıdır.

Örnek:

“(…) İnsanları zor durumlarında çok iyi savunabileceğimi düşünüyorum. Ben maddi durumun **zayıf ve kötü** insanların davalarında onlara yardımcı olmak istiyorum. (...)” (Ö.106. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**zayıf ve kötü**” sözcüklerinin aynı cümle içinde yer alması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiştir. Bu sözcükler cümlede yakın anlam oluşturacak bir biçimde kullanılmış ve anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlede anlatımı düzeltmek için cümlede kullanılan yakın anlamlı sözcüklerden birini çıkartmak anlatım bozukluğunu giderebilir.

Örnek

“ Çünkü avukat olan insanların bir duruşu olduğunu düşünüyorum. Bazı insanların onların yalancı olduğunu düşünüyorlar. İnsanları, bazı şeyleri savundukları için. Ama bence öyle değil. Çünkü her insanın kendine göre bir şeyi vardır, **düşüncesi ve fikri** vardır. Bana göre böyle değil. Bence bir duruşları var ve insanları savunuyorlar. (...)” (Ö.107. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki örnekte “**düşüncesi ve fikri**” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması cümlede anlatımı olumsuz etkilemiştir. Eş anlamlı sözcüklerin kullanılması anlatım bozukluğu oluşturmuştur. Cümlede anlatımı düzeltmek için cümlede kullanılan eş anlamlı sözcüklerden birini çıkartmak anlatım bozukluğunu giderebilir.

- Konuşma Metninde Aynı Kelimeyi Lüzumsuz Yere Çok Sık Tekrar Etme

Örnek

“(…) Gelecekte **avukat mesleği** olmak istiyorum. Çünkü **avukat mesleği** olan insanların bir duruşu olduğunu düşünüyorum. Bazı insanların onların yalancı olduğunu düşünüyorlar.

*İnsanları, bazı şeyleri savundukları için. Ama bence öyle değil. Çünkü her insanın kendine göre bir şeyi vardır, düşüncesi ve fikri vardır. Bana göre böyle değil. Bence bir duruşları var ve insanları savunuyorlar. Bu da benim hoşuma gidiyor. İnsanlar **avukat mesleği** olduğu sürece kendilerini yalnız hissetmeyeceklerini düşünüyorum. Sonuçta onları destekleyen birisi olacak. Öyle düşündüm. Bu sebeple **avukat mesleği** olmak istiyorum.”* (Ö.107. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşma metninde kelime bağdaşıklığını oluşturmak amacıyla “**mesleği**” sözcüğü çok sık tekrar edilmiştir. “**mesleği**” kelimesinin konuşma metninde çok tekrar edilmesi kelime bağdaşıklığı oluşturmak amacıyla yapılmış olsa da gereksiz olmuş ve çok sık kullanılması konuşma metninin akışını olumsuz etkilemiştir.

Örnek

*“(…) Ben **teknolojinin** yanlış kullanılmasını anlatacağım. **Teknoloji** günümüzden gelecekte bugüne kadar gelen bir şeydir. Yani **teknoloji** geçmişten bugüne kadar gelen bir şeydir. Ve **teknoloji** insanların araştırmaları üzerine yapılmıştır. Bütün milletlerden **teknolojik** aletler çıkmıştır. Ve biz bunları günümüzde kullanmaya devam ediyoruz. **Teknoloji** hayatımızı kolaylaştıran şeylerdir. **Teknolojinin** yanlış kullanılmasını gerçekten kötü bir şeydir. Çünkü **teknoloji** bizim hayatımızı kurtarıırken bazen **teknoloji** sosyalleşmemizi engelliyor. Ve bunu doğru kullanırsak bence hayatımızın daha güzel olacağını öne sürüyorum. **Teknoloji** arama motoru google'ı çok kullanıyoruz. Ama google'da aranmayacak şeyleri bence aramamalıyız, zorlamamalıyız. Çünkü **teknolojiyi** bir bilgi aracıyla kullanıyoruz. **Teknoloji** deyince sadece tablet, telefon aklınıza gelmesin. **Teknoloji** geçmişte günümüze kadar gelecek gelmiş şeyler var.(…)”* (Ö.108. 7. sınıf E.Ö.)

Yukarıdaki öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşma metninde kelime bağdaşıklığını oluşturmak amacıyla “**Teknoloji**” sözcüğü çok sık tekrar edilmiştir. “**Teknoloji**” kelimesinin konuşma metninde çok tekrar edilmesi kelime bağdaşıklığı oluşturmak amacıyla yapılmış olsa da gereksiz ve çok sık kullanılması konuşma metninin akışını olumsuz etkilemiştir.

Tablo 67 ve tablo 68'de öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığını kullanım sıklıkları 6 ve 7. sınıflar düzeyinde gösterilmiştir.

Tablo 67

6. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanma Durumları ve Sıklıkları

Kelime Bağdaşıklığı	Kullanım Sıklığı
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	1363
Tekrar	1422
Toplam	2785

Tablo 67 incelendiğinde 6. sınıf öğrencileri açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında aynı kavram alanından 1363 kelime kullanmıştır. Öğrenciler 1422 defa da tekrar yapmışlardır. 6. sınıf öğrencilerinin toplamda 2785 defa kelime bağdaşıklığı öğelerini kullandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 68

7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Bağdaşıklığını Kullanma Durumları ve Sıklıkları

Kelime Bağdaşıklığı	Kullanım Sıklığı
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	1168
Tekrar	1133
Toplam	2301

Tablo 68 incelendiğinde 7. sınıf öğrencileri açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında aynı kavram alanından 1168 kelime kullanmışlardır. Öğrenciler 1133 defa da tekrar yapmışlardır. 7. sınıf öğrencilerinin toplamda 2301 defa kelime bağdaşıklığı öğelerini kullandığı anlaşılmaktadır. Tablo 67 ve tablo 68 karşılaştırıldığında 6. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında 7. Öğrencilerine göre anlamlı derecede fazla kelime bağdaşıklığını kullandıkları görülmektedir.

4.1.3. 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanılma Sıklıklarının Farklı Değişkenlere Göre Durumları

Bu bölümde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık unsurlarını kullanma düzeylerinin farklı değişkenlere göre durumları incelenmiştir. 6 ve 7. sınıflar düzeyinde ayrı ayrı olmak üzere

tüm bağıdaşıklık ögeleri alt başlıklarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Değerlendirilen bağıdaşıklık ögeleri öyküleyici ve açıklayıcı anlatım şeklinde ele alınmıştır. Bulgu ve yorumlar tablolar hâlinde sunulmuştur.

4.1.3.1. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

Aşağıdaki tabloda 6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda gönderim ögelerini kullanma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 69

6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim
Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şahıs Zamirleri	Üst Düzey	36	7,72	4,89	10,376	0,000*
	Orta Düzey	36	3,89	1,77		
	Alt Düzey	36	5,39	3,44		
	Toplam	108	5,67	3,90		
Dönüşlülük Zamirleri	Üst Düzey	36	0,50	1,00	2,250	0,110
	Orta Düzey	36	0,19	0,52		
	Alt Düzey	36	0,19	0,47		
	Toplam	108	0,30	0,71		
İşaret Zamirleri	Üst Düzey	36	3,50	2,42	3,446	0,036*
	Orta Düzey	36	2,08	1,99		
	Alt Düzey	36	3,03	2,55		
	Toplam	108	2,87	2,38		
İlgi Zamirleri	Üst Düzey	36	0,31	0,79	1,346	0,265
	Orta Düzey	36	0,17	0,51		
	Alt Düzey	36	0,08	0,37		
	Toplam	108	0,19	0,58		
İşaret Sıfatları	Üst Düzey	36	3,22	2,51	7,379	0,001*
	Orta Düzey	36	1,81	2,00		
	Alt Düzey	36	1,42	1,71		
	Toplam	108	2,15	2,22		
Karşılaştırma	Üst Düzey	36	0,11	0,32	0,436	0,648
	Orta Düzey	36	0,17	0,38		
	Alt Düzey	36	0,22	0,72		
	Toplam	108	0,17	0,50		

*p<0,05

Buna göre 6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda gönderim öğelerinden şahıs ve işaret zamirleri ile işaret sıfatlarını kullanım düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer gönderim öğelerini kullanma düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren şahıs ve işaret zamirleri ile işaret sıfatları için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespit edilmesi amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; şahıs ve işaret zamirleri için sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması, sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan alt düzey olarak belirlenen

okulun ortalaması da sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan orta düzey olarak belirlenen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

İşaret sıfatlarının kullanımı bakımından ise sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun işaret sıfatlarını kullanım ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 70

6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şahıs Zamirleri	Üst Düzey	36	6,19	3,05	13,344	0,000*
	Orta Düzey	36	2,72	2,28		
	Alt Düzey	36	4,22	3,17		
	Toplam	108	4,38	3,17		
Dönüşlülük Zamirleri	Üst Düzey	36	0,64	0,87	4,447	0,014*
	Orta Düzey	36	0,33	0,53		
	Alt Düzey	36	0,19	0,47		
	Toplam	108	0,39	0,67		
İşaret Zamirleri	Üst Düzey	36	2,64	2,17	4,492	0,013*
	Orta Düzey	36	1,36	1,62		
	Alt Düzey	36	1,47	2,17		
	Toplam	108	1,82	2,07		
İlgi Zamirleri	Üst Düzey	36	0,44	1,34	1,901	0,155
	Orta Düzey	36	0,31	0,86		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,26	0,93		
İşaret Sıfatları	Üst Düzey	36	2,22	1,84	5,907	0,004*
	Orta Düzey	36	1,19	1,31		
	Alt Düzey	36	1,14	1,31		
	Toplam	108	1,52	1,57		
Karşılaştırma	Üst Düzey	36	0,50	0,85	1,608	0,205
	Orta Düzey	36	0,42	1,25		
	Alt Düzey	36	0,14	0,35		
	Toplam	108	0,35	0,90		

*p<0,05

Tablo70'e göre 6. sınıflarda açıklayıcı anlatımda gönderim ögelerinin okullara göre kullanım düzeyleri incelendiğinde; işaret zamiri ve karşılaştırma ögeleri hariç diğer ögelerin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir (p<0,05).

Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespit edilmesi amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

İşaret zamirleri için; sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan alt düzey olarak belirlenen okulun ortalamasından, sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan alt düzey olarak belirlenen okulun ortalaması da sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan orta düzey olarak belirlenen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Dönüşlülük zamirleri, işaret zamirleri, işaret sıfatları ögeleri için sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan orta düzey olarak belirlenen okulun ve sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan alt düzey olarak belirlenen okulun arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır.

4.1.3.2. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerini Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda gönderim ögelerini kullanma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 71

7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şahıs Zamirleri	Üst Düzey	36	7,50	3,87	5,381	0,006*
	Orta Düzey	36	5,11	2,38		
	Alt Düzey	36	5,61	3,36		
	Toplam	108	6,07	3,39		
Dönüşlülük Zamirleri	Üst Düzey	36	0,36	0,59	5,600	0,005*
	Orta Düzey	36	0,53	0,74		
	Alt Düzey	36	0,08	0,28		
	Toplam	108	0,32	0,59		
İşaret Zamirleri	Üst Düzey	36	3,61	2,66	4,397	0,015*
	Orta Düzey	36	2,11	1,62		
	Alt Düzey	36	2,97	2,05		
	Toplam	108	2,90	2,22		
İlgi Zamirleri	Üst Düzey	36	0,28	0,66	0,378	0,686
	Orta Düzey	36	0,39	1,15		
	Alt Düzey	36	0,22	0,54		
	Toplam	108	0,30	0,82		
İşaret Sıfatları	Üst Düzey	36	2,94	2,16	11,985	0,000*
	Orta Düzey	36	1,31	1,35		
	Alt Düzey	36	1,25	1,36		
	Toplam	108	1,83	1,83		
Karşılaştırma	Üst Düzey	36	0,17	0,45	0,700	0,499
	Orta Düzey	36	0,08	0,28		
	Alt Düzey	36	0,08	0,28		
	Toplam	108	0,11	0,34		

*p<0,05

7. sınıflarda öyküleyici anlatımda gönderim ögelerini kullanma düzeyleri incelendiğinde; şahıs zamirleri, dönüşlülük zamirleri, işaret zamirleri ve işaret sıfatlarını kullanma düzeyleri okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), işaret zamirleri ve karşılaştırma ögelerini kullanma düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Farklılık gösteren ögeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Şahıs zamirleri, işaret zamirleri ve işaret sıfatları için sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede büyüktür.

Dönüştürülme zamirlerinin kullanımı bakımından, sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan orta düzey olarak belirlenen okulun ortalaması, sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalamasından, sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması ise sosyo-ekonomik ve akademik bakımından alt düzey olarak belirlenen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 72'de 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda gönderim öğelerini kullanma düzeyinin okullara göre değişimi verilmiştir.

Tablo 72

7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Gönderim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Şahıs Zamirleri	Üst Düzey	36	5,22	2,98	1,759	0,177
	Orta Düzey	36	4,17	2,56		
	Alt Düzey	36	4,17	2,72		
	Toplam	108	4,52	2,78		
Dönüşlülük Zamirleri	Üst Düzey	36	0,47	0,65	0,414	0,662
	Orta Düzey	36	0,36	0,54		
	Alt Düzey	36	0,36	0,59		
	Toplam	108	0,40	0,59		
İşaret Zamirleri	Üst Düzey	36	2,00	1,35	2,234	0,112
	Orta Düzey	36	1,22	1,35		
	Alt Düzey	36	1,69	1,94		
	Toplam	108	1,64	1,59		
İşaret Zamirleri	Üst Düzey	36	0,22	0,48	3,088	0,050
	Orta Düzey	36	0,25	0,50		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,17	0,42		
İşaret Sıfatları	Üst Düzey	36	2,53	1,65	10,310	0,000*
	Orta Düzey	36	1,22	1,20		
	Alt Düzey	36	1,19	1,39		
	Toplam	108	1,65	1,54		
Karşılaştırma	Üst Düzey	36	0,25	0,55	0,722	0,488
	Orta Düzey	36	0,14	0,35		
	Alt Düzey	36	0,28	0,61		
	Toplam	108	0,22	0,52		

*p<0,05

7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda gönderim ögelerinin okula göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; işaret sıfatları kullanım ortalaması okula göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer ögeler anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Anlamlı düzeyde farklılık gösteren işaret sıfatları ögesi için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; işaret sıfatlarının kullanımı bakımından sosyo-ekonomik ve akademik bakımından üst düzey olarak belirlenen okulun işaret sıfatlarını kullanım ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı düzeyde farklı ve büyüktür. Sosyo-

ekonomik ve akademik bakımdan orta düzey olarak belirlenen okulun ve sosyo-ekonomik ve akademik bakımdan alt düzey olarak belirlenen okulun ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır.

4.1.3.3. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında eksilteli anlatım ögelerini kullanım düzeylerinin okullara göre değişimi tablo 73'te gösterilmiştir.

Tablo 73

6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Cümlelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,03	0,17	3,652	0,029*
	Orta Düzey	36	0,19	0,47		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,08	0,31		
Ortak Ögelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	5,22	3,20	15,586	0,000*
	Orta Düzey	36	2,42	2,21		
	Alt Düzey	36	8,19	6,54		
	Toplam	108	5,28	4,95		
Eklerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,00	0,00	0,673	0,512
	Orta Düzey	36	0,06	0,33		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,04	0,23		

*p<0,05

6. sınıflarda, öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda, eksilteli anlatım ögelerinden cümlelerin ve ortak ögelerin düşürülme ortalaması okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), eklerin düşürülmesi ögesi ortalaması okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren cümlelerin ve ortak ögelerin düşürülmesi için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Cümlelerin düşürülmesi ögesi için, orta düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Ortak ögelerin düşürülmesi için ise; alt düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından, orta düzey okulun ortalaması da üst düzey okulun, ortak ögelerin düşürülmesi kullanım ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 74'te 6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksilteli anlatım ögelerini kullanma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 74

6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksilteli Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Cümlelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,28	0,57	2,454	0,091
	Orta Düzey	36	0,14	0,42		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,16	0,44		
Ortak Ögelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	3,33	2,55	11,678	0,000*
	Orta Düzey	36	1,75	2,17		
	Alt Düzey	36	5,03	3,69		
	Toplam	108	3,37	3,15		
Eklerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,14	0,49	0,432	0,650
	Orta Düzey	36	0,11	0,40		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,10	0,39		

*p<0,05

6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksilteli anlatım ögelerinin kullanım düzeylerinin okullara göre değişimi incelendiğinde, ortak ögelerin düşürülmesi ögesinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ($p<0,05$), cümlelerin düşürülmesi ve eklerin düşürülmesi ögelerinin kullanma düzeyinin ise okullara göre anlamlı seviyede farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren ortak ögelerin düşürülmesi ögesi için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonucuna göre; alt düzey okulun ortalaması üst

düzey okulun ortalamasından, üst düzey okulun ortalaması ise orta düzey ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

4.1.3.4. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksiltili Anlatım Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

Tablo 75'te 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksiltili öğelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 75

7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksiltili Anlatım Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Cümlelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,28	1,67	0,353	0,703
	Orta Düzey	36	0,31	0,67		
	Alt Düzey	36	0,11	0,40		
	Toplam	108	0,23	1,06		
Ortak Öğelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	6,36	4,16	15,125	0,000*
	Orta Düzey	36	2,75	1,73		
	Alt Düzey	36	6,56	3,54		
	Toplam	108	5,22	3,72		
Eklerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,22	0,54	4,174	0,018*
	Orta Düzey	36	0,00	0,00		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,09	0,35		

7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksiltili anlatım öğelerinin kullanım düzeyleri incelendiğinde; ortak öğelerin düşürülmesi ve eklerin düşürülmesi öğeleri okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), cümlelerin düşürülmesi öğesi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Farklılık gösteren öğeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Ortak ögelerin düşürülmesi ögesi için üst düzey okul ve orta düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Eklerin düşürülmesi ögesi için; üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 76'da 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksiltili anlatım ögelerinin kullanma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 76

7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Eksiltili Anlatım Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Cümlelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,08	0,28	4,038	0,020*
	Orta Düzey	36	0,33	0,63		
	Alt Düzey	36	0,08	0,28		
	Toplam	108	0,17	0,44		
Ortak Ögelerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	3,00	1,88	20,352	0,000*
	Orta Düzey	36	1,53	1,50		
	Alt Düzey	36	4,53	2,48		
	Toplam	108	3,02	2,33		
Eklerin Düşürülmesi	Üst Düzey	36	0,25	0,55	5,154	0,007*
	Orta Düzey	36	0,00	0,00		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,10	0,36		

*p<0,05

7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksiltili anlatım ögelerinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde, alt ögelerin hepsinin anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Cümlelerin düşürülmesi ögesi için; orta düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı düzeyde farklı ve büyüktür.

Ortak ögelerin düşürülmesi ögesi için; alt düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından, orta düzey okulun ortalaması da üst düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede farklı ve büyüktür.

Eklerin düşürülmesi ögesi için; üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı düzeyde farklı ve büyüktür.

4.1.3.5. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

6. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim ögelerinin kullanılma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 77'de 6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim ögelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 77

6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İsme Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,06	0,23	0,254	0,776
	Orta Düzey	36	0,03	0,17		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,04	0,19		
Fiile Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,06	0,33	1,000	0,371
	Orta Düzey	36	0,00	0,00		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,02	0,19		
Cümleye Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,17	0,45	1,167	0,315
	Orta Düzey	36	0,25	0,55		
	Alt Düzey	36	0,08	0,37		
	Toplam	108	0,17	0,46		

6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim ögelerinin kullanılma ortalamaları okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 6. sınıflarının değiştirim ögelerini kullanma düzeyleri aynıdır denilebilir.

Tablo 78'de 6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 78

6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İsme Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,06	0,23	1,019	0,364
	Orta Düzey	36	0,03	0,17		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,03	0,17		
Fiile Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,03	0,17	1,019	0,364
	Orta Düzey	36	0,06	0,23		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,03	0,17		
Cümleye Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,28	0,66	0,097	0,908
	Orta Düzey	36	0,25	0,44		
	Alt Düzey	36	0,22	0,48		
	Toplam	108	0,25	0,53		

6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanım düzeylerinin okullara göre değişimi incelendiğinde, değiştirim öğelerinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 6. sınıflarının açıklayıcı anlatımda okullara göre değiştirim öğelerini kullanma düzeyi aynı seviyededir.

4.1.3.6. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanılma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 79'da 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 79

7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değiştirim Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İsme Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,03	0,17	0,254	0,776
	Orta Düzey	36	0,06	0,23		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,04	0,19		
Fiile Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,06	0,33	0,600	0,551
	Orta Düzey	36	0,00	0,00		
	Alt Düzey	36	0,03	0,17		
	Toplam	108	0,03	0,21		
Cümleye Dayalı Değiştirim	Üst Düzey	36	0,22	0,48	1,541	0,219
	Orta Düzey	36	0,11	0,40		
	Alt Düzey	36	0,06	0,33		
	Toplam	108	0,13	0,41		

7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanılma düzeyi okullara göre anlamlı seviyede farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 7. sınıflarının öyküleyici anlatımda değiştirim öğelerini kullanma düzeyi aynı seviyededir denilebilir.

Tablo 80'de 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değiştirim öğelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 80

7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Değişiririm Ögelerini Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
İsme Dayalı Değişiririr	Üst Düzey	36	0,03	0,17	1,828	0,166
	Orta Düzey	36	0,08	0,28		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,04	0,19		
Fiile Dayalı Değişiririr	Üst Düzey	36	0,03	0,17	1,828	0,166
	Orta Düzey	36	0,08	0,28		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,04	0,19		
Cümleye Dayalı Değişiririr	Üst Düzey	36	0,14	0,35	0,786	0,458
	Orta Düzey	36	0,11	0,32		
	Alt Düzey	36	0,22	0,48		
	Toplam	108	0,16	0,39		

7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değişiriririm ögelerinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; hiçbir değişiririririm ögesinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 7. sınıflarında açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda değişiririririm ögelerinin kullanılma düzeyi aynıdır denilebilir.

4.1.3.7. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

6. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 81'da 6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 81

6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Ekleyici	Üst Düzey	36	2,75	1,11	0,504	0,606
	Orta Düzey	36	2,47	1,58		
	Alt Düzey	36	2,39	1,99		
	Toplam	108	2,54	1,59		
Ayırt Edici	Üst Düzey	36	0,50	0,70	6,199	0,003*
	Orta Düzey	36	0,28	0,57		
	Alt Düzey	36	0,06	0,23		
	Toplam	108	0,28	0,56		
Zıtlık Bildiren	Üst Düzey	36	1,42	1,30	8,790	0,000*
	Orta Düzey	36	0,50	0,77		
	Alt Düzey	36	0,58	0,94		
	Toplam	108	0,83	1,10		
Zaman-Sıralama Bildiren	Üst Düzey	36	2,31	1,70	1,242	0,293
	Orta Düzey	36	1,72	1,61		
	Alt Düzey	36	1,69	2,20		
	Toplam	108	1,91	1,86		
Koşul Bildiren	Üst Düzey	36	0,78	1,31	3,401	0,037*
	Orta Düzey	36	0,67	1,47		
	Alt Düzey	36	0,11	0,40		
	Toplam	108	0,52	1,19		
Açıklama Bildiren	Üst Düzey	36	0,58	1,02	3,232	0,043*
	Orta Düzey	36	0,14	0,35		
	Alt Düzey	36	0,22	0,83		
	Toplam	108	0,31	0,80		
Örnekleme Bildiren	Üst Düzey	36	0,47	0,77	5,569	0,005*
	Orta Düzey	36	0,14	0,35		
	Alt Düzey	36	0,08	0,37		
	Toplam	108	0,23	0,56		
Sebeup ve Sonuç	Üst Düzey	36	1,94	1,35	5,978	0,003*
	Orta Düzey	36	0,92	1,20		
	Alt Düzey	36	1,31	1,26		
	Toplam	108	1,39	1,33		

*p<0,05

6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi incelendiğinde; ayırt edici, zıtlık bildiren,

koşul bildiren, açıklama bildiren, örnekleme bildiren ve sebep ve sonuç öğelerini kullanma düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte olup ($p<0,05$), ekleyici ve zaman-sıralama bildiren öğelerin kullanılma düzeyi okullara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Anlamlı farklılık gösteren öğeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Ayırt edici öge için; üst düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından, orta düzey okulun ortalaması ise alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Zıtlık bildiren, açıklama bildiren, örnekleme bildiren ve sebep sonuç öğeleri için üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Koşul bildiren ögesi için, alt düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha küçüktür.

Tablo 82'de 6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama öğelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi verilmiştir.

Tablo 82

6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Ekleyici	Üst Düzey	36	2,81	2,16	5,007	0,008*
	Orta Düzey	36	1,97	1,96		
	Alt Düzey	36	1,44	1,27		
	Toplam	108	2,07	1,91		
Ayırt Edici	Üst Düzey	36	0,44	0,88	1,184	0,310
	Orta Düzey	36	0,28	0,66		
	Alt Düzey	36	0,19	0,52		
	Toplam	108	0,31	0,70		
Zıtlık Bildiren	Üst Düzey	36	1,36	1,22	14,234	0,000*
	Orta Düzey	36	0,42	0,81		
	Alt Düzey	36	0,28	0,70		
	Toplam	108	0,69	1,05		
Zaman-Sıralama Bildiren	Üst Düzey	36	1,78	1,38	27,229	0,000*
	Orta Düzey	36	0,36	0,59		
	Alt Düzey	36	0,39	0,60		
	Toplam	108	0,84	1,14		
Koşul Bildiren	Üst Düzey	36	1,25	1,34	9,046	0,000*
	Orta Düzey	36	0,39	0,80		
	Alt Düzey	36	0,42	0,65		
	Toplam	108	0,69	1,05		
Açıklama Bildiren	Üst Düzey	36	0,92	1,00	2,198	0,116
	Orta Düzey	36	0,42	0,94		
	Alt Düzey	36	0,67	1,10		
	Toplam	108	0,67	1,02		
Örnekleme Bildiren	Üst Düzey	36	1,14	1,15	15,858	0,000*
	Orta Düzey	36	0,36	0,80		
	Alt Düzey	36	0,08	0,28		
	Toplam	108	0,53	0,93		
Sebepler ve Sonuç	Üst Düzey	36	2,33	1,29	6,216	0,003*
	Orta Düzey	36	1,83	1,23		
	Alt Düzey	36	1,31	1,19		
	Toplam	108	1,82	1,30		

*p<0,05

6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda, bağlama ögelerinin okullara göre değişimi incelendiğinde; ekleyici, zıtlık bildiren, zaman-sıralama bildiren,

koşul bildiren, örnekleme bildiren ve sebep ve sonuç ögeleri okullara göre anlamlı seviyede farklılık gösterirken ($p<0,05$), ayırt edici ve açıklama bildiren ögeleri okullara göre anlamlı seviyede farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren ögeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Ekleyici ve sebep ve sonuç ögeleri için; üst düzey okulun ortalaması, alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Zıtlık bildiren, zaman-sıralama bildiren, koşul bildiren, örnekleme bildiren ögeleri için; üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

4.1.3.8. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 83'te 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 83

7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Ekleyici	Üst Düzey	36	3,72	2,47	5,720	0,004**
	Orta Düzey	36	3,06	2,03		
	Alt Düzey	36	2,06	1,76		
	Toplam	108	2,94	2,20		
Ayırt Edici	Üst Düzey	36	0,31	0,58	4,690	0,011*
	Orta Düzey	36	0,19	0,47		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,17	0,44		
Zıtlık Bildiren	Üst Düzey	36	1,56	1,21	7,340	0,001*
	Orta Düzey	36	0,53	0,94		
	Alt Düzey	36	0,97	1,25		
	Toplam	108	1,02	1,21		
Zaman-Sıralama Bildiren	Üst Düzey	36	2,00	2,00	0,156	0,856
	Orta Düzey	36	2,22	1,90		
	Alt Düzey	36	2,22	1,94		
	Toplam	108	2,15	1,93		
Koşul Bildiren	Üst Düzey	36	0,53	0,77	2,866	0,061
	Orta Düzey	36	0,56	1,38		
	Alt Düzey	36	0,08	0,37		
	Toplam	108	0,39	0,96		
Açıklama Bildiren	Üst Düzey	36	0,31	0,62	1,669	0,193
	Orta Düzey	36	0,11	0,32		
	Alt Düzey	36	0,33	0,68		
	Toplam	108	0,25	0,57		
Örnekleme Bildiren	Üst Düzey	36	0,61	0,90	7,076	0,001*
	Orta Düzey	36	0,39	0,80		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,33	0,74		
Sebeup ve Sonuç	Üst Düzey	36	2,86	1,50	15,348	0,000*
	Orta Düzey	36	1,67	1,41		
	Alt Düzey	36	1,03	1,36		
	Toplam	108	1,85	1,60		

*p<0,05

7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin okullara göre kullanılma düzeyi incelendiğinde; ekleyici, ayırt edici, zıtlık bildiren,

örnekleme bildiren ve sebep ve sonuç ögeleri okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), zaman-sıralama bildiren, koşul bildiren ve açıklama bildiren ögelerin kullanılma düzeyi okullara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren ögeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Ekleyici, ayırt edici ögeleri için üst düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından, orta düzey okulun ortalaması da alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Zıtlık bildiren ögesi için üst düzey okulun ortalaması alt düzey okulun ortalamasından alt düzey okulun ortalaması ise orta düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Örnekleme bildiren, sebep ve sonuç bildiren ögelerin kullanımı için üst düzey ve orta düzey okulun ortalaması alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede büyük iken üst düzey ve orta düzey arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 84'te 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 84

7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağlama Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Ekleyici	Üst Düzey	36	2,42	1,00	3,473	0,035*
	Orta Düzey	36	1,53	1,61		
	Alt Düzey	36	1,53	2,14		
	Toplam	108	1,82	1,69		
Ayırt Edici	Üst Düzey	36	0,33	0,68	5,219	0,007*
	Orta Düzey	36	0,14	0,35		
	Alt Düzey	36	0,00	0,00		
	Toplam	108	0,16	0,46		
Zıtlık Bildiren	Üst Düzey	36	0,86	0,99	4,104	0,019*
	Orta Düzey	36	0,28	0,51		
	Alt Düzey	36	0,56	1,00		
	Toplam	108	0,56	0,89		
Zaman-Sıralama Bildiren	Üst Düzey	36	1,08	1,87	1,343	0,265
	Orta Düzey	36	0,86	1,29		
	Alt Düzey	36	0,53	1,06		
	Toplam	108	0,82	1,45		
Koşul Bildiren	Üst Düzey	36	0,83	1,06	7,748	0,001*
	Orta Düzey	36	0,44	0,88		
	Alt Düzey	36	0,08	0,28		
	Toplam	108	0,45	0,86		
Açıklama Bildiren	Üst Düzey	36	0,47	0,81	7,752	0,001*
	Orta Düzey	36	0,31	0,52		
	Alt Düzey	36	1,11	1,26		
	Toplam	108	0,63	0,97		
Örnekleme Bildiren	Üst Düzey	36	0,92	1,36	6,865	0,002*
	Orta Düzey	36	0,11	0,32		
	Alt Düzey	36	0,42	0,81		
	Toplam	108	0,48	0,98		
Sebeup ve Sonuç	Üst Düzey	36	2,50	1,68	5,412	0,006*
	Orta Düzey	36	1,86	1,44		
	Alt Düzey	36	1,36	1,27		
	Toplam	108	1,91	1,53		

*p<0,05

7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama ögelerinin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; zaman-

sıralama ögesi hariç tüm öğelerin ortalamalarının okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren öğeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Ekleyici ögesi için üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Ayrır edici ögesi için üst düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından, orta düzey okulun ortalaması ise alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Zıtlık bildiren ögesi için üst düzey okulun ortalaması orta düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Koşul bildiren, örnekleme bildiren öğeleri için üst düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. Açıklama bildiren ögesi için alt düzey okulun ortalaması diğer iki okul ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

4.1.3.9. 6. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığını Kullanma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

6. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 85'te 6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 85

6. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	Üst Düzey	36	14,11	5,76	1,049	0,354
	Orta Düzey	36	12,58	6,43		
	Alt Düzey	36	12,06	6,55		
	Toplam	108	12,92	6,26		
Tekrar	Üst Düzey	36	13,56	6,29	0,048	0,953
	Orta Düzey	36	13,58	6,94		
	Alt Düzey	36	13,11	8,35		
	Toplam	108	13,42	7,18		

6. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda, kelime bağdaşıklığı öğelerinin kullanılma düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 6. Sınıflarının öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanılma düzeyi aynı seviyededir denilebilir.

Tablo 86'da 6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 86

6. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	Üst Düzey	36	14,19	5,63	4,152	0,018*
	Orta Düzey	36	12,39	6,49		
	Alt Düzey	36	10,50	3,87		
	Toplam	108	12,36	5,60		
Tekrar	Üst Düzey	36	14,22	5,75	2,706	0,071
	Orta Düzey	36	13,81	5,82		
	Alt Düzey	36	11,47	4,56		
	Toplam	108	13,17	5,49		

* $p<0,05$

6. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığı öğelerinin okullara göre değişimi incelendiğinde; aynı kavram alanından kelime kullanımı düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), tekrar ögesi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren aynı kavram alanından kelime kullanımı için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; üst düzey okulun ortalaması alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

4.1.3.10. 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığını Kullanma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanılma düzeylerinin okullara göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 87'de 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 87

7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	Üst Düzey	36	13,86	5,35	3,454	0,035*
	Orta Düzey	36	12,03	4,85		
	Alt Düzey	36	11,19	2,45		
	Toplam	108	12,36	4,50		
Tekrar	Üst Düzey	36	13,25	5,30	2,992	0,054
	Orta Düzey	36	12,72	5,59		
	Alt Düzey	36	10,69	2,52		
	Toplam	108	12,22	4,77		

* $p<0,05$

7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığı öğelerinin okullara göre değişimi incelendiğinde; aynı kavram alanından kelime kullanımı düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), tekrar ögesi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren aynı kavram alanından kelime kullanımı için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; üst düzey okulun ortalaması alt düzey okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 88'de 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığının kullanılma düzeyinin okullara göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 88

7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Kelime Bağdaşıklığının Kullanılma Düzeyinin Okullara Göre Değişimi

	Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı	Nebi Güney	36	11,67	3,60	0,918	0,402
	Sefa Akın	36	10,64	4,55		
	Ünsal	36	10,53	3,57		
	Toplam	108	10,94	3,93		
Tekrar	Nebi Güney	36	11,08	3,97	0,418	0,659
	Sefa Akın	36	10,53	4,27		
	Ünsal	36	10,25	3,52		
	Toplam	108	10,62	3,91		

7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklığı öğelerinin okullara göre değişimi incelendiğinde; öğelerin okullara göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile farklı okulların 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatımda kelime bağdaşıklığı öğelerinin kullanılma düzeyleri aynıdır denebilir.

4.1.3.11. 6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi

6 ve 7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeylerinin cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 89'da 6 ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin cinsiyete göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 89
6. ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Erkek	107	1226	11,46	5,69	100,00		
	Kadın	109	1244	11,41	6,87	100,00	0,053	0,958
	Toplam	216	2470	11,44	5,53	100,00		
Eksiltile Anlatım	Erkek	107	610	5,70	4,83	92,50		
	Kadın	109	572	5,25	3,89	96,30	0,760	0,448
	Toplam	216	1182	5,47	4,21	94,40		
Değiştirim	Erkek	107	21	0,20	0,52	3,70		
	Kadın	109	23	0,21	0,47	6,40	-0,079	0,937
	Toplam	216	44	0,21	0,26	5,10		
Bağlama Ögeleri	Erkek	107	881	8,23	4,75	99,10		
	Kadın	109	967	8,87	5,49	100,00	-0,913	0,362
	Toplam	216	1848	8,56	6,23	99,50		
Kelime Bağdaşıklığı	Erkek	107	2698	25,21	11,40	100,00		
	Kadın	109	2801	25,70	11,03	100,00	-0,316	0,752
	Toplam	216	5499	25,46	11,51	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Erkek	107	5437	50,81	19,65	100,00		
	Kadın	109	5607	51,44	17,94	100,00	-0,245	0,807
	Toplam	216	11044	51,13	18,89	100,00		

Tablo incelendiğinde öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyleri incelendiğinde; bağdaşıklık ögelerinin hiç biri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile tüm bağdaşıklık ögeleri için kız ve erkeklerin kullanma düzeyleri aynıdır.

Tablo 90'da 6. ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyinin cinsiyete göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 90

6. ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Cinsiyete Göre Değişimi

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Erkek	107	900	8,41	4,66	100,00		
	Kadın	109	970	8,90	5,74	98,20	-0,685	0,494
	Toplam	216	1870	8,66	5,63	99,10		
Eksilteli Anlatım	Erkek	107	369	3,45	2,90	86,90		
	Kadın	109	378	3,47	2,70	89,90	-0,051	0,960
	Toplam	216	747	3,46	2,89	88,40		
Değiştirim	Erkek	107	30	0,28	0,51	8,40		
	Kadın	109	27	0,25	0,49	4,60	0,342	0,732
	Toplam	216	57	0,26	0,27	6,50		
Bağlama Öğeleri	Erkek	107	767	7,17	4,99	100,00		
	Kadın	109	794	7,28	5,27	100,00	-0,166	0,868
	Toplam	216	1561	7,23	5,11	100,00		
Kelime Bağdaşıklığı	Erkek	107	2563	23,95	9,20	100,00		
	Kadın	109	2523	23,15	9,76	100,00	0,625	0,533
	Toplam	216	5086	23,55	9,65	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Erkek	107	4629	43,26	14,20	100,00		
	Kadın	109	4692	43,05	16,44	100,00	0,099	0,921
	Toplam	216	9321	43,15	13,20	100,00		

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyleri incelendiğinde; bağdaşıklık öğelerinin hiç biri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile tüm bağdaşıklık öğeleri için kız ve erkeklerin kullanma düzeyleri aynıdır.

4.1.3.12. 6. ve 7. Sınıflarda Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-ekonomik Durumlarına Göre Değişimi

6. ve 7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeylerinin öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 91'de 6. ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 91

6. ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değişimi

		N	Kullanım	Ortalama	St. Sapma	%	F	p
Gönderim	Kötü	54	586	10,85	4,72	100,00	4,496	0,004*
	Orta	81	849	10,48	5,79	100,00		
	İyi	50	711	14,22	8,62	100,00		
	Çok iyi	31	324	10,45	4,15	100,00		
	Toplam	216	2470	11,44	6,30	100,00		
Eksilteli Anlatım	Kötü	54	324	6,00	3,60	94,40	0,800	0,495
	Orta	81	407	5,02	4,11	92,60		
	İyi	50	262	5,24	4,53	96,00		
	Çok iyi	31	189	6,10	5,84	96,80		
	Toplam	216	1182	5,47	4,38	94,40		
Değiştirim	Kötü	54	2	0,04	0,19	3,70	1,856	0,138
	Orta	81	3	0,04	0,19	3,70		
	İyi	50	7	0,14	0,45	10,00		
	Çok iyi	31	1	0,03	0,18	3,20		
	Toplam	216	13	0,06	0,27	5,10		
Bağlama Ögeleri	Kötü	54	443	8,20	4,92	100,00	0,197	0,898
	Orta	81	688	8,49	5,07	100,00		
	İyi	50	437	8,74	4,85	100,00		
	Çok iyi	31	280	9,03	6,21	96,80		
	Toplam	216	1848	8,56	5,13	99,50		
Kelime Bağdaşıklığı	Kötü	54	1312	24,30	9,73	100,00	0,403	0,751
	Orta	81	2064	25,48	12,01	100,00		
	İyi	50	1285	25,70	11,19	100,00		
	Çok iyi	31	838	27,03	11,65	100,00		
	Toplam	216	5499	25,46	11,19	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Kötü	54	2667	49,39	15,46	100,00	0,813	0,488
	Orta	81	4011	49,52	19,83	100,00		
	İyi	50	2702	54,04	20,75	100,00		
	Çok iyi	31	1632	52,65	18,16	100,00		
	Toplam	216	11012	50,98	18,80	100,00		

*p<0,05

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim ögesini kullanma düzeyi sosyo ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken (p<0,05), diğer ögelerin kullanılma düzeyi sosyo ekonomik duruma göre

anlamli farklilik göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamli farklilik gösteren gönderim ögesi için farklilik ın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; sosyo ekonomik düzeyi iyi olanların gönderim ögesini kullanma düzeyleri diğer sosyo ekonomik düzeye sahip kişilerin kullanma düzeyinden anlamli derecede daha büyüktür.

Tablo 92'de 6. ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ba da ıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 92

6. ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değişimi

		N	Kullanım	Ortalama	St. Sapma	%	F	p
Gönderim	Kötü	54	411	7,61	4,28	100,00	1,786	0,151
	Orta	81	695	8,58	4,86	97,50		
	İyi	50	498	9,96	6,08	100,00		
	Çok iyi	31	266	8,58	5,94	100,00		
	Toplam	216	1870	8,66	5,22			
Eksilteli Anlatım	Kötü	54	220	4,07	3,11	92,60	2,317	0,077
	Orta	81	235	2,90	2,58	84,00		
	İyi	50	191	3,82	2,82	90,00		
	Çok iyi	31	101	3,26	2,54	90,30		
	Toplam	216	747	3,46	2,80			
Değiştirim	Kötü	54	1	0,02	0,14	1,90	2,775	0,042*
	Orta	81	10	0,12	0,33	12,30		
	İyi	50	1	0,02	0,14	2,00		
	Çok iyi	31	2	0,06	0,25	6,50		
	Toplam	216	14	0,06	0,25			
Bağlama Ögeleri	Kötü	54	358	6,63	4,65	100,00	1,261	0,289
	Orta	81	580	7,16	5,25	100,00		
	İyi	50	419	8,38	6,07	100,00		
	Çok iyi	31	204	6,58	3,62	100,00		
	Toplam	216	1561	7,23	5,13			
Kelime Bağdaşıklığı	Kötü	54	1229	22,76	10,41	100,00	0,167	0,918
	Orta	81	1923	23,74	9,05	100,00		
	İyi	50	1192	23,84	8,17	100,00		
	Çok iyi	31	742	23,94	11,08	100,00		
	Toplam	216	5086	23,55	9,47			
Toplam bağdaşıklık	Kötü	54	2219	41,09	14,80	100,00	0,967	0,409
	Orta	81	3443	42,51	13,90	100,00		
	İyi	50	2301	46,02	16,28	100,00		
	Çok iyi	31	1315	42,42	18,10	100,00		
	Toplam	216	9278	42,95	15,33			

*p<0,05

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden değiştirim ögesinin kullanılma düzeyi sosyo ekonomik durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken (p<0,05), diğer ögelerin kullanılma düzeyi sosyo ekonomik duruma göre

anlamalı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamalı farklılık gösteren değiştirim ögesi için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; sosyo ekonomik düzeyi orta olanların değiştirim ögesini kullanma düzeyleri diğer sosyo ekonomik düzeye sahip kişilerin kullanma düzeyinden anlamalı derecede daha büyüktür.

4.1.4. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerini Kullanma Düzeylerinin Plan Yapma Durumlarına Değişimleri

6 ve 7. sınıflarda öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeylerinin öğrencilerin plan durumlarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamalı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir

Tablo 93'te 6. ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyinin plan yapmayı bilen öğrencilerle plan yapmayı bilmeyen öğrencilere göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 93

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Plan Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değişimi

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	76	975	12,83	7,36	100,00		
	Hayır	140	1495	10,68	5,52	100,00	2,424	0,016*
	Toplam	216	2470	11,44	6,62	100,00		
Eksiltili Anlatım	Evet	76	448	5,89	4,73	97,40		
	Hayır	140	734	5,24	4,17	92,90	1,046	0,297
	Toplam	216	1182	5,47	4,23	94,40		
Değiştirim	Evet	76	17	0,22	0,53	7,90		
	Hayır	140	28	0,20	0,48	3,60	0,332	0,740
	Toplam	216	45	0,21	0,25	5,10		
Bağlama Ögeleri	Evet	76	737	9,70	5,88	98,70		
	Hayır	140	1111	7,94	4,58	100,00	2,436	0,016*
	Toplam	216	1848	8,56	4,78	99,50		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	76	1902	25,03	11,08	100,00		
	Hayır	140	3597	25,69	11,28	100,00	-0,417	0,677
	Toplam	216	5499	25,46	11,12	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Evet	76	4079	53,67	20,75	100,00		
	Hayır	140	6965	49,75	17,52	100,00	1,470	0,143
	Toplam	216	11044	51,13	18,96	100,00		

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim, değiştirim ve bağlama ögeleri plan yapmayı bilme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), diğer ögelerin kullanım düzeyleri plan yapmayı bilme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren ögeler için plan yapmayı bilenlerin bu ögeleri kullanma düzeyi plan yapmayı bilmeyenlerden anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 94'te 6 ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin plan yapmayı bilen öğrencilerle plan yapmayı bilmeyen öğrencilere göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 94

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Plan Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değişimi

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	76	975	12,83	7,36	100,00		
	Hayır	140	1495	10,68	5,52	100,00	2,424	0,016*
	Toplam	216	2470	11,44	6,62	100,00		
Eksiltili Anlatım	Evet	76	448	5,89	4,73	97,40		
	Hayır	140	734	5,24	4,17	92,90	1,046	0,297
	Toplam	216	1182	5,47	4,23	94,40		
Değiştirim	Evet	76	17	0,22	0,53	7,90		
	Hayır	140	28	0,20	0,48	3,60	0,332	0,740
	Toplam	216	45	0,21	0,25	5,10		
Bağlama Ögeleri	Evet	76	737	9,70	5,88	98,70		
	Hayır	140	1111	7,94	4,58	100,00	2,436	0,016*
	Toplam	216	1848	8,56	4,78	99,50		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	76	1902	25,03	11,08	100,00		
	Hayır	140	3597	25,69	11,28	100,00	-0,417	0,677
	Toplam	216	5499	25,46	11,12	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Evet	76	4079	53,67	20,75	100,00		
	Hayır	140	6965	49,75	17,52	100,00	1,470	0,143
	Toplam	216	11044	51,13	18,96	100,00		

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden hiç birisini kullanma düzeyi plan yapmayı bilme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile plan yapmayı bilenlerle bilmeyenlerin açıklayıcı anlatımda bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi anlamlı derecede farklılık göstermektedir.

Tablo 95'te 6 ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin konuşma öncesi plan yapma durumuna göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 95

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi

Sınıf		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	76	975	12,83	7,36	100,00		
	Hayır	140	1495	10,68	5,52	100,00	2,424	0,016*
	Toplam	216	2470	11,44	6,62	100,00		
Eksilteli Anlatım	Evet	76	448	5,89	4,73	97,40		
	Hayır	140	734	5,24	4,17	92,90	1,046	0,297
	Toplam	216	1182	5,47	4,23	94,40		
Değiştirim	Evet	76	17	0,22	0,53	7,90		
	Hayır	140	28	0,20	0,48	3,60	0,332	0,740
	Toplam	216	45	0,21	0,25	5,10		
Bağlama Ögeleri	Evet	76	737	9,70	5,88	98,70		
	Hayır	140	1111	7,94	4,58	100,00	2,436	0,016*
	Toplam	216	1848	8,56	4,78	99,50		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	76	1902	25,03	11,08	100,00		
	Hayır	140	3597	25,69	11,28	100,00	-0,417	0,677
	Toplam	216	5499	25,46	11,12	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Evet	76	4079	53,67	20,75	100,00		
	Hayır	140	6965	49,75	17,52	100,00	1,470	0,143
	Toplam	216	11044	51,13	18,96	100,00		

*p<0,05

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden bağlama ögeleri plan yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer ögelerin kullanım düzeyleri plan yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı düzeyde farklılık gösteren bağlama ögeleri için plan yapanların bu ögeleri kullanma düzeyi plan yapmayanlardan anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 96'de 6 ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin konuşma öncesi plan yapma durumuna göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 96

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi

Konuşma öncesi plan yaptı mı?	N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	17	187	11,00	8,30	100,00	
	Hayır	152	1222	8,04	4,83	98,70	2,200
	Toplam	169	1409	8,34	5,13	98,8	0,029*
Eksilteli Anlatım	Evet	17	41	2,41	2,12	94,10	
	Hayır	152	567	3,73	2,94	88,20	-1,797
	Toplam	169	608	3,60	2,52	88,8	0,074
Değiştirim	Evet	17	3	0,17	0,39	5,90	
	Hayır	152	43	0,28	0,53	7,20	-0,844
	Toplam	169	45	0,27	0,25	7,1	0,400
Bağlama Ögeleri	Evet	17	161	9,47	6,80	100,00	
	Hayır	152	1018	6,70	4,75	100,00	2,177
	Toplam	169	1179	6,98	5,20	100,00	0,031*
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	17	410	24,12	10,37	100,00	
	Hayır	152	3582	23,57	9,33	100,00	0,229
	Toplam	169	3992	23,62	9,45	100,00	0,819
Toplam bağdaşıklık	Evet	17	802	47,17	21,32	100,00	
	Hayır	152	6433	42,32	14,36	100,00	1,251
	Toplam	169	7235	42,81	16,25	100,00	0,213

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim ve bağlama ögeleri kullanım düzeyi plan yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), diğer ögeler plan yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Anlamlı farklılık gösteren gönderim ve bağlama ögelerini plan yapanların kullanma düzeyi plan yapmayanlardan anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 97'de 6 ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyinin konuşma öncesi yaptığı plana uyma durumuna göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 97

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Değişimi

Yaptığı plana uydu mu?	N	Kullanım Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	13	163	12,54	4,63	100,0
	Hayır	203	2307	11,36	6,39	100,0
	Toplam	216	2470	11,44	5,50	100,0
Eksilteli Anlatım	Evet	13	83	6,38	4,29	100,0
	Hayır	203	1099	5,41	4,38	94,1
	Toplam	216	1182	5,47	4,50	94,5
Değiştirim	Evet	13	1	0,07	0,27	7,7
	Hayır	203	43	0,21	0,50	4,9
	Toplam	216	44	0,20	0,30	5,1
Bağlama Ögeleri	Evet	13	158	12,15	5,89	100,0
	Hayır	203	1690	8,33	5,01	99,5
	Toplam	216	1848	8,56	5,20	99,5
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	13	394	30,31	11,10	100,0
	Hayır	203	5105	25,15	11,15	100,0
	Toplam	216	5499	25,46	11,10	100,0
Toplam bağdaşıklık	Evet	13	799	61,46	18,70	100,0
	Hayır	203	10243	50,46	18,62	100,0
	Toplam	216	11042	51,12	18,60	100,0

*p<0,05

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden bağlama ögeleri ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyi yaptığı plana uyuma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer ögeler yaptığı plana uyuma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Bağlama ögeleri için yaptığı planlara uyanların ortalaması uymayanların ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 98'de 6 ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyinin konuşma öncesi yaptığı plana uyma durumuna göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 98

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Konuşma Öncesi Yaptığı Plana Uyma Durumlarına Göre Değişimi

Yaptığı plana uydu mu? Planla Tutarlı mı?		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	13	166	12,77	8,62	100,0	2,981	0,003*
	Hayır	203	1704	8,39	4,84	99,0		
	Toplam	216	1870	8,66	5,20	99,1		
Eksilteli Anlatım	Evet	13	36	2,77	2,24	100,0	-0,916	0,361
	Hayır	203	711	3,50	2,83	87,7		
	Toplam	216	747	3,46	2,40	88,4		
Değiştirim	Evet	13	3	0,23	0,43	7,7	-0,278	0,481
	Hayır	203	55	0,27	0,50	6,4		
	Toplam	216	58	0,27	0,20	6,5		
Bağlama Öğeleri	Evet	13	147	11,31	6,69	100,0	3,017	0,003*
	Hayır	203	1414	6,97	4,92	100,0		
	Toplam	216	1561	7,23	5,20	100,0		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	13	337	25,92	10,76	100,0	0,933	0,352
	Hayır	203	4749	23,39	9,39	100,0		
	Toplam	216	5086	23,55	10,10	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Evet	13	689	53,00	20,56	100,0	2,415	0,017*
	Hayır	203	8632	42,52	14,77	100,0		
	Toplam	216	9321	43,15	16,45	100,0		

a. grup = Açıklayıcı

*p<0,05

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinden gönderim, bağlama öğeleri ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyi yaptığı plana uyma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer öğeler yaptığı plana uyma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Gönderim, bağlama öğeleri ve toplam bağdaşıklık için yaptığı planlara uyanların ortalaması uymayanların ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 99'da 6 ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyinin Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapma durumlarına göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 99

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Türkçe Derslerinde Yazma Çalışmalarında Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi

		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	F	p
Gönderim	Evet	33	445	13,48	8,44	100,00	1,542	0,205
	Hayır	143	1581	11,06	6,05	100,00		
	Bazen	25	288	11,52	4,45	100,00		
	Kafada planlar	14	142	10,14	5,45	100,00		
	Toplam	215	2456	11,42	6,31	100,00		
Eksilti Anlatım	Evet	33	193	5,85	3,89	97,00	0,449	0,718
	Hayır	143	792	5,54	4,62	95,80		
	Bazen	25	114	4,56	3,51	92,00		
	Kafada planlar	14	76	5,43	4,64	78,60		
	Toplam	215	1175	5,47	4,38	91,50		
Değiştirim	Evet	33	8	0,24	0,56	6,10	1,025	0,382
	Hayır	143	29	0,20	0,49	2,80		
	Bazen	25	2	0,08	0,27	4,00		
	Kafada planlar	14	5	0,35	0,63	21,40		
	Toplam	215	43	0,20	0,49	12,50		
Bağlama Ögeleri	Evet	33	414	12,55	7,24	100,00	9,655	0,000*
	Hayır	143	1159	8,10	4,59	100,00		
	Bazen	25	181	7,24	2,85	96,00		
	Kafada planlar	14	85	6,07	2,97	100,00		
	Toplam	215	1839	8,55	5,15	98,00		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	33	950	28,79	13,22	100,00	2,094	0,102
	Hayır	143	3633	25,41	11,17	100,00		
	Bazen	25	586	23,44	7,82	100,00		
	Kafada planlar	14	291	20,79	9,54	100,00		
	Toplam	215	5460	25,40	11,18	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Evet	33	2010	60,91	24,33	100,00	4,660	0,004*
	Hayır	143	7194	50,31	17,54	100,00		
	Bazen	25	1171	46,84	12,02	100,00		
	Kafada planlar	14	599	42,79	18,89	100,00		
	Toplam	215	10974	51,04	18,77	100,00		

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinden değiştirim, bağlama öğeleri ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyi Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapma durumuna göre göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer öğeler yaptığı plana uyma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Değiştirim, bağlama öğeleri ve toplam bağdaşıklık için Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapanların ortalaması diğerlerinden anlamlı derecede daha büyüktür.

Tablo 100'de 6 ve 7. sınıflarda açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanılma düzeyinin Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapma durumlarına göre değişimi sunulmuştur.

Tablo 100

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanılma Düzeyinin Öğrencilerin Türkçe Derslerinde Yazma Çalışmalarında Plan Yapma Durumlarına Göre Değişimi

		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	F	p
Gönderim	Evet	33	445	13,48	8,44	100,00	1,542	0,205
	Hayır	143	1581	11,06	6,05	100,00		
	Bazen	25	288	11,52	4,45	100,00		
	Kafada planlar	14	142	10,14	5,45	100,00		
	Toplam	215	2456	11,42	6,31	100,00		
Eksiltili Anlatım	Evet	33	193	5,85	3,89	97,00	0,449	0,718
	Hayır	143	792	5,54	4,62	95,80		
	Bazen	25	114	4,56	3,51	92,00		
	Kafada planlar	14	76	5,43	4,64	78,60		
	Toplam	215	1175	5,47	4,38	91,50		
Değiştirim	Evet	33	8	0,24	0,56	6,10	1,025	0,382
	Hayır	143	29	0,20	0,49	2,80		
	Bazen	25	2	0,08	0,27	4,00		
	Kafada planlar	14	5	0,35	0,63	21,40		
	Toplam	215	43	0,20	0,49	12,50		
Bağlama Ögeleri	Evet	33	414	12,55	7,24	100,00	9,655	0,000*
	Hayır	143	1159	8,10	4,59	100,00		
	Bazen	25	181	7,24	2,85	96,00		
	Kafada planlar	14	85	6,07	2,97	100,00		
	Toplam	215	1839	8,55	5,15	98,00		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	33	950	28,79	13,22	100,00	2,094	0,102
	Hayır	143	3633	25,41	11,17	100,00		
	Bazen	25	586	23,44	7,82	100,00		
	Kafada planlar	14	291	20,79	9,54	100,00		
	Toplam	215	5460	25,40	11,18	100,00		
Toplam bağdaşıklık	Evet	33	2010	60,91	24,33	100,00	4,660	0,004*
	Hayır	143	7194	50,31	17,54	100,00		
	Bazen	25	1171	46,84	12,02	100,00		
	Kafada planlar	14	599	42,79	18,89	100,00		
	Toplam	215	10974	51,04	18,77	100,00		

Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim, bağlama ögeleri ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyi Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer ögeler yaptığı plana uyma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Gönderim, bağlama ögeleri ve toplam bağdaşıklık için Türkçe derslerinde yazma çalışmalarında plan yapanların ortalaması diğerlerinden anlamlı derecede daha büyüktür.

4.1.5. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeylerine ilişkin değerlendirme sonuçları sunulmuştur. Çalışmada hazırlıksız konuşmalar önce öyküleyici anlatım ardından da açıklayıcı anlatım düzeylerinde iki ayrı ölçekle değerlendirilmiştir. Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların tutarlılık düzeyleri değerlendirilirken Coşkun (2005) tarafından geliştirilen “*öyküleyici anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği*”, açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmaların tutarlılık düzeyleri değerlendirilirken ise Can (2012) tarafından geliştirilen ve araştırmacıdan izin alınıp çalışmamıza göre uyarlanan “*açıklayıcı anlatım tutarlılık değerlendirme ölçeği*” isimli ölçekler kullanılmıştır. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının tutarlılığı sağlamaya ilişkin başarı düzeyleri araştırmada kullanılan ölçekler temelinde değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Ardından da öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık oluşturma ile ilgili yaşadıkları sorunlar örneklendirilmiştir.

4.1.5.1. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 101’de 6 ve 7. sınıflarda öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda metin konusu ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri sunulmuştur.

Tablo 101

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	6	7	53,8%
		7	6	46,2%
		Toplam	13	6,0%
	Yetersiz	6	17	42,5%
		7	23	57,5%
		Toplam	40	18,5%
	Orta	6	34	54,0%
		7	29	46,0%
		Toplam	63	29,2%
	İyi	6	32	49,2%
		7	33	50,8%
		Toplam	65	30,1%
	Çok iyi	6	18	51,4%
		7	17	48,6%
		Toplam	35	16,2%

Tablo 101'de sunulan verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların %53,8'i metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından kötü olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %46,2 olarak değerlendirilmiştir. 6. sınıflarda konuşmaların %42,52'i yetersiz, 7. sınıflarda ise %57,5'i yetersiz olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %54,7. sınıflarda %46'dır. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %49,2; 7. sınıflarda %46'dır. Çok iyi olanlarda 6. sınıf oranı %51,4; 7. sınıf oranı %48,6'dır.

Tablo 102

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

		f	%
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	6	60.0%
		7	40.0%
		Toplam	10
	Yetersiz	6	56.3%
		7	43.8%
		Toplam	32
	Orta	6	45.2%
		7	54.8%
		Toplam	73
	İyi	6	50.0%
		7	50.0%
		Toplam	74
	Çok iyi	6	51.9%
		7	48.1%
		Toplam	27

Tablo 102'deki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların %60'ı metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından kötü olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %40 olarak değerlendirilmiştir. 6. sınıflarda konuşma metinlerinin %56,3'ü yetersiz, 7. sınıflarda ise %43,8'i yetersiz olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %45,2; 7. sınıflarda %54,8'dir. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %50, 7. sınıflarda %50'dir. Çok iyi olanlarda ise 6. sınıf oranı %51,9; 7. sınıf oranı %48,1'dir.

Tablo 103

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	6	9	64.3%
		7	5	35.7%
		Toplam	14	6.5%
	Yetersiz	6	14	46.7%
		7	16	53.3%
		Toplam	30	13.9%
	Orta	6	35	49.3%
		7	36	50.7%
		Toplam	71	32.9%
	İyi	6	33	49.3%
		7	34	50.7%
		Toplam	67	31.0%
	Çok iyi	6	17	50.0%
		7	17	50.0%
		Toplam	34	15.7%

Tablo 103'teki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının %64'ü metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından kötü olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %35,7 olarak değerlendirilmiştir. 6. sınıflarda konuşmaların %46,7'si yetersiz, 7. sınıflarda ise %53,3'ü yetersiz olarak belirlenmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %49,3; 7. sınıflarda %50,7'dir. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %49,3; 7. sınıflarda %50,7'dir Metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarda ise 6. sınıf düzeyinde %50, 7. sınıf düzeyinde ise %50'dir.

Tablo 104

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	6	2	50.0%
		7	2	50.0%
		Toplam	4	1.9%
	Yetersiz	6	12	52.2%
		7	11	47.8%
		Toplam	23	10.6%
	Orta	6	33	61.1%
		7	21	38.9%
		Toplam	54	25.0%
	İyi	6	37	44.6%
		7	46	55.4%
		Toplam	83	38.4%
	Çok iyi	6	24	46.2%
		7	28	53.8%
		Toplam	52	24.1%

Tablo 104'teki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların %50'yi hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından kötü olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %50 olarak değerlendirilmiştir. 6. sınıflarda konuşmaların %52,2'si yetersiz, 7. sınıflarda ise %47,8'i yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %61,1, 7. sınıflarda %38,9'dur. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %44,6; 7. sınıflarda %55,4'tür. Metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmaların ise 6. sınıf düzeyinde %46,2; 7. sınıf düzeyinde ise %53,8'dir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda cinsiyete göre tutarlılık ortalamaları karşılaştırılması tablo 105'te sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 105

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Cinsiyete Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

Cinsiyet		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Erkek	108	3,27	1,10	-0,623	0,534
	Kız	108	3,37	1,17		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Erkek	108	3,32	1,01	-0,482	0,630
	Kız	108	3,39	1,04		
	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Erkek	108	3,35	1,05	-0,141	0,888
	Kız	108	3,37	1,16		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Erkek	108	3,69	0,98	-0,443	0,658
	Kız	108	3,75	1,03		
	Toplam	216	3,72	1,01		
Toplam Tutarlılık	Erkek	108	3,41	1,04		
	Kız	108	3,47	1,10		
	Toplam	216	3,44	1,07		

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık düzeylerinin cinsiyete göre değişimi incelendiğinde, öğelerinin hiç birisinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Diğer bir ifade ile öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık öğelerinin düzeyleri kız ve erkeklerde aynı düzeydedir. Erkek öğrencilerin cinsiyete göre tutarlılık düzeyi puan ortalamalarının 3,41 iken kız öğrencilerin ortalamasının ise 3,47 olarak tespit olduğu tespit edilmiştir. Toplam tutarlılık düzeyi puan ortalaması ise 3,44 olarak belirlenmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının okulların sosyo-ekonomik durumuna göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 106'da sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 106

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Okulların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Üst Düzey Okul	72	3,43	1,10	3,374	0,036*
	Orta Düzey Okul	72	3,04	1,23		
	Alt Düzey Okul	72	3,49	1,02		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Üst Düzey Okul	72	3,46	1,05	0,977	0,378
	Orta Düzey Okul	72	3,22	1,10		
	Alt Düzey Okul	72	3,38	0,93		
	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Üst Düzey Okul	72	3,49	1,06	1,681	0,189
	Orta Düzey Okul	72	3,17	1,19		
	Alt Düzey Okul	72	3,42	1,04		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Üst Düzey Okul	72	3,82	1,00	3,909	0,022*
	Orta Düzey Okul	72	3,46	1,07		
	Alt Düzey Okul	72	3,89	0,90		
	Toplam	216	3,72	1,01		

Tablo 106 incelendiğinde öyküleyici tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda “Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” ve “Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” kullanım düzeyi okullara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), diğer öğeleri kullanım düzeyi okullara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Anlamlı farklılık gösteren öğeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla TUKEY testi yapılmıştır. Yapılan test sonuçlarına göre “Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” için sosyo-ekonomik bakımdan alt düzey grupta ve sosyo-ekonomik bakımdan üst düzey grupta yer alan okulların ortalaması sosyo-ekonomik bakımdan orta düzey grupta değerlendirilen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür. “Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” için; alt düzey ve üst düzey

grupta değerlendirilen okulların ortalaması orta düzey grupta değerlendirilen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında sınıf düzeylerine göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 107'de sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 107

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Sınıflara Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Metnin Konusu İle İlgili	6	108	3,34	1,13	0,300	0,764
Tutarlılık Düzeyi	7	108	3,30	1,14		
Değerlendirme Sonuçları	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili	6	108	3,32	1,08	-0,396	0,692
Tutarlılık Düzeyi	7	108	3,38	0,98		
Değerlendirme Sonuçları	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili	6	108	3,32	1,14	-0,431	0,667
Tutarlılık Düzeyi	7	108	3,39	1,07		
Değerlendirme Sonuçları	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili	6	108	3,64	1,01	-1,220	0,224
Tutarlılık Düzeyi	7	108	3,81	1,00		
Değerlendirme Sonuçları	Toplam	216	3,72	1,01		
Toplam Tutarlılık	6	108	3,40			
	7	108	3,47			
	Toplam	216	3,44			

Tablo 107'ye göre öyküleyici tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık düzeylerinin sınıflara göre değişimi incelendiğinde, tutarlılık düzeylerinin hiç birisinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Diğer bir ifade ile öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların tutarlılıkları 6 ve 7. sınıflarda aynı düzeydedir. Toplam tutarlılık ortalaması 6. sınıflarda 3,40 olarak belirlenirken, 7. sınıflarda ise 3,47 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin toplam tutarlılık puanları ortalamaları ise 3,44 olarak tespit edilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında baba eğitim durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 108'de

sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 108

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Baba Eğitim Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	74	3,46	1,12	1,605	0,189
	Ortaokul	67	3,12	1,14		
	Lise	63	3,43	1,07		
	Üniversite	12	3,00	1,35		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	74	3,41	1,03	0,993	0,397
	Ortaokul	67	3,22	1,06		
	Lise	63	3,48	0,95		
	Üniversite	12	3,08	1,24		
	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	74	3,47	1,11	1,529	0,208
	Ortaokul	67	3,18	1,11		
	Lise	63	3,48	1,03		
	Üniversite	12	3,00	1,28		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	74	3,80	1,02	1,239	0,296
	Ortaokul	67	3,58	1,10		
	Lise	63	3,84	0,88		
	Üniversite	12	3,42	0,90		
	Toplam	216	3,72	1,01		

Tablo 108 incelendiğinde öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık düzeylerinin hiçbirisi baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile babası farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin öyküleyici anlatım tutarlılık durumlarının kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında anne eğitim durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 109'da sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 109

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Anne Eğitim Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	48	3,50	1,13	1,321	0,268
	Ortaokul	61	3,18	1,06		
	Lise	79	3,41	1,08		
	Üniversite	28	3,07	1,39		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	48	3,44	1,05	0,378	0,769
	Ortaokul	61	3,30	0,94		
	Lise	79	3,39	1,04		
	Üniversite	28	3,21	1,17		
	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	48	3,48	1,09	0,483	0,695
	Ortaokul	61	3,31	1,07		
	Lise	79	3,38	1,10		
	Üniversite	28	3,18	1,22		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	İlkokul	48	3,85	1,09	0,984	0,401
	Ortaokul	61	3,59	0,99		
	Lise	79	3,80	0,95		
	Üniversite	28	3,57	1,03		
	Toplam	216	3,72	1,01		

Tablo 109 incelendiğinde öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların tutarlılık düzeylerinin hiç birisi anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile annesi farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin öyküleyici anlatım tutarlılık durumlarının kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında konuşma planı yapmayı bilme durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 110'da sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 110

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Planı Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

Plan yapmayı biliyor mu?		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	76	3,37	1,20	0,468	0,640
	Hayır	140	3,29	1,10		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	76	3,45	1,09	1,006	0,316
	Hayır	140	3,30	0,99		
	Toplam	216	3,35	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	76	3,43	1,14	0,762	0,447
	Hayır	140	3,31	1,09		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	76	3,84	0,97	1,293	0,197
	Hayır	140	3,66	1,02		
	Toplam	216	3,72	1,01		

Tablo 110 incelendiğinde öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının konuşma plan yapmayı bilme durumlarına göre değişimi incelendiğinde konuşma planı yapmayı bilen öğrencilerle bilmeyen öğrenciler arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında hazırlıksız konuşmaları öncesinde konuşma planı yapma durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 111'de sunulmuştur. Öğrencilerin tutarlılık sağlama düzeyleri 5 puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 111

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Öncesinde Konuşma Planı Yapma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	17	3,33	1,16	0,053	0,948
	Hayır	152	3,30	1,07		
	Kafasında planladı	47	3,28	1,31		
	Toplam	216	3,32	1,13		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	17	3,41	1,12	0,032	0,968
	Hayır	152	3,35	0,98		
	Kafasında planladı	47	3,36	1,17		
	Toplam	216	3,36	1,03		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	17	3,47	1,12	0,222	0,801
	Hayır	152	3,37	1,07		
	Kafasında planladı	47	3,28	1,21		
	Toplam	216	3,36	1,10		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	17	3,88	0,86	0,305	0,737
	Hayır	152	3,72	1,00		
	Kafasında planladı	47	3,66	1,09		
	Toplam	216	3,72	1,01		

Tablo 111 incelendiğinde konuşmaları öncesinde konuşma planı yapan öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeyleri ile konuşmaları öncesinde konuşma planı yapmayan öğrencilerin tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında hazırlıksız konuşmaları öncesinde yaptığı konuşma planına uyma durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 112'de sunulmuştur.

Tablo 112

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Konuşma Öncesinde Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

Yaptığı plana uydu mu? /Planla Tutarlı mı?	N	Ortalama	Std. Sapma	t
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	13	3,54	1,05
	Hayır	203	3,31	1,14
	Toplam	216	3,32	1,13
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	13	3,54	1,20
	Hayır	203	3,34	1,02
	Toplam	216	3,35	1,03
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	13	3,54	1,20
	Hayır	203	3,34	1,10
	Toplam	216	3,36	1,10
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	13	4,00	0,82
	Hayır	203	3,70	1,02
	Toplam	216	3,72	1,01

Tablo 112 incelendiğinde konuşmaları öncesinde yaptığı konuşma planına uyan ve yaptığı planla tutarlılık gösteren öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeyleri ile yaptıkları konuşma planına uymayan öğrencilerin tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında Türkçe derslerinde yazma çalışmaları öncesinde plan yapma durumlarına göre tutarlılık ortalamalarının karşılaştırılması tablo 113'te sunulmuştur.

Tablo 113

6 ve 7. Sınıflarda Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Türkçe Derslerinde Yazma Çalışmaları Öncesinde Plan Yapma Durumlarına Göre Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırmaları

		N	Ortalama	Std. Sapma	F
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	33	3,61	1,14	0,959
	Hayır	143	3,27	1,11	
	Bazen	25	3,16	1,18	
	Kafada planlar	14	3,29	1,20	
	Toplam	215	3,31	1,13	
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	33	3,61	1,14	0,854
	Hayır	143	3,31	0,99	
	Bazen	25	3,24	1,16	
	Kafada planlar	14	3,36	0,84	
	Toplam	215	3,35	1,03	
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	33	3,64	1,14	0,938
	Hayır	143	3,32	1,09	
	Bazen	25	3,20	1,22	
	Kafada planlar	14	3,29	0,91	
	Toplam	215	3,35	1,10	
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Evet	33	3,97	0,92	0,961
	Hayır	143	3,69	1,00	
	Bazen	25	3,56	1,16	
	Kafada planlar	14	3,79	1,05	
	Toplam	215	3,72	1,01	

Tablo 113 incelendiğinde Türkçe derslerinde yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeyleriyle Türkçe derslerinde yazma çalışmaları öncesinde plan yapmayan öğrencilerin tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilememiştir.

4.1.5.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 114

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Yapı/Giriş Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	6	13	40,6%
		7	19	59,4%
		Toplam	32	14,8%
	Orta	6	30	40,5%
		7	44	59,5%
		Toplam	74	34,3%
	İyi	6	46	57,5%
		7	34	42,5%
		Toplam	80	37,0%
	Çok iyi	6	19	63,3%
		7	11	36,7%
		Toplam	30	13,9%

Tablo 114'teki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının %40,6'si yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından yetersiz olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %59,4 olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %40,5; 7. sınıflarda %59,5'tir. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %57,5; 7. sınıflarda %42,5'tir. Metnin yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarda ise 6. sınıf düzeyinde oran %63,3; 7. sınıf düzeyinde ise %36,7'dir.

Tablo 115

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Yapı/Sonuç Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	6	14	35.9%
		7	25	64.1%
		Toplam	39	18.1%
	Orta	6	35	47.9%
		7	38	52.1%
		Toplam	73	33.8%
	İyi	6	39	52.7%
		7	35	47.3%
		Toplam	74	34.3%
	Çok iyi	6	20	66.7%
		7	10	33.3%
		Toplam	30	13.9%

Tablo 115'teki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların %35,9'u yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından yetersiz olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %64,1 olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen hazırlıksız konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %47,9; 7. sınıflarda %52,1'dir. İyi düzeyde değerlendirilen hazırlıksız konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %52,7; 7. sınıflarda %47,3'tür. Metnin yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarında ise 6. sınıf düzeyinde oran %66,7; 7. sınıf düzeyinde ise %33,3'tür.

Tablo 116

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

		f	%
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	14	33.3%
	Yetersiz 7	28	66.7%
	Toplam	42	19.4%
	6	35	48.6%
	Orta 7	37	51.4%
	Toplam	72	33.3%
	6	40	54.8%
	İyi 7	33	45.2%
	Toplam	73	33.8%
	6	19	65.5%
	Çok iyi 7	10	34.5%
	Toplam	29	13.4%

Tablo 116'daki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının %33,3'ü düşünce organizasyonu/mantıksal düzeni ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından yetersiz olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %66,7 olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %48,6, 7. sınıflarda %51,4'tür. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %54,8; 7. sınıflarda %45,2'dir. Düşünce organizasyonu/mantıksal düzeni ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarda ise 6. sınıf düzeyinde oran %65,5; 7. sınıf düzeyinde ise %35,34'tür.

Tablo 117

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Ana Fikri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	6	14	35.9%
		7	25	64.1%
		Toplam	39	18.1%
	Orta	6	34	48.6%
		7	36	51.4%
		Toplam	70	32.4%
	İyi	6	39	51.3%
		7	37	48.7%
		Toplam	76	35.2%
	Çok iyi	6	21	67.7%
		7	10	32.3%
		Toplam	31	14.4%

Tablo 117'deki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının %35,9'u ana fikir ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından yetersiz olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %64,1 olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %48,6; 7. sınıflarda %51,4'tür. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %51,3; 7. sınıflarda %48,7'dir. Ana fikir ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarda ise 6. sınıf düzeyinde oran %67,7; 7. sınıf düzeyinde ise %32,3'tür.

Tablo 118

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarda Metnin Yardımcı Düşünceleri İle İlgili Tutarlılık Düzeylerinin Değerlendirmeleri

			f	%
	Yetersiz	6	14	30.4%
		7	32	69.6%
		Toplam	46	21.3%
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici	Orta	6	35	46.7%
Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili		7	40	53.3%
Tutarlılık Durumu		Toplam	75	34.7%
	İyi	6	41	61.2%
		7	26	38.8%
		Toplam	67	31.0%
	Çok iyi	6	18	64.3%
		7	10	35.7%
		Toplam	28	13.0%

Tablo 118'deki verilere göre ortaokul 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların %30,4'ü yardımcı düşünceleri ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından yetersiz olarak değerlendirilirken, bu oran 7. sınıf düzeyinde %69,6 olarak değerlendirilmiştir. Orta düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %46,7; 7. sınıflarda %53,3'tür. İyi düzeyde değerlendirilen konuşmaların yüzdesi 6. sınıflarda %61,2; 7. sınıflarda %38,8'dir. Yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık düzeyi çok iyi olarak değerlendirilen hazırlıksız konuşmalarda ise 6. sınıf düzeyinde oran %64,3; 7. sınıf düzeyinde ise %35,7'dir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık durumlarının sınıflara göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 119'da sunulmuştur. Öğrencilerin konuşma metinlerinin tutarlılık durumları 4 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 119

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalardaki Tutarlılık Durumlarının Sınıflara Göre Değerlendirilmesi

Sınıf		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	108	2,66	0,91	2,576	0,011*
	7	108	2,34	0,89		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	108	2,60	0,94	2,558	0,011*
	7	108	2,28	0,93		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	108	2,59	0,93	2,837	0,005*
	7	108	2,23	0,94		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	108	2,62	0,94	2,541	0,012*
	7	108	2,30	0,93		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	6	108	2,58	0,92	3,572	0,000*
	7	108	2,13	0,95		
	Toplam	216	2,36	0,96		

*p<0,05

Tablo 119 incelendiğinde 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık durumlarının sınıflara göre anlamlı derecede farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir ($p<0,05$). Tutarlılık düzeylerinin hepsinde 6. sınıf öğrencilerinin tutarlılık puanları ortalamalarının 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık durumlarının cinsiyete göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 120'de sunulmuştur. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık durumları 4 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 120

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarındaki Tutarlılık Durumlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Erkek	107	2,43	0,95	-1,122	0,263
	Kadın	109	2,57	0,86		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Erkek	107	2,34	0,98	-1,602	0,111
	Kadın	109	2,54	0,90		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Erkek	107	2,30	0,97	-1,738	0,084
	Kadın	109	2,52	0,92		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Erkek	107	2,38	0,99	-1,154	0,250
	Kadın	109	2,53	0,91		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Erkek	107	2,25	0,99	-1,588	0,114
	Kadın	109	2,46	0,92		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 120 incelendiğinde 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık durumlarının okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 121'de sunulmuştur. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık durumları 4 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 121

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarındaki Tutarlılık Durumlarının Okulların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Üst Düzey Okul	72	2,50	0,93	0,267	0,766
	Orta Düzey Okul	72	2,56	0,90		
	Alt Düzey Okul	72	2,44	0,90		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Üst Düzey Okul	72	2,49	0,96	0,518	0,596
	Orta Düzey Okul	72	2,49	0,89		
	Alt Düzey Okul	72	2,35	0,98		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Üst Düzey Okul	72	2,40	0,96	0,387	0,680
	Orta Düzey Okul	72	2,49	0,92		
	Alt Düzey Okul	72	2,35	0,98		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Üst Düzey Okul	72	2,42	0,96	0,568	0,567
	Orta Düzey Okul	72	2,56	0,92		
	Alt Düzey Okul	72	2,40	0,97		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Üst Düzey Okul	72	2,40	0,97	0,260	0,771
	Orta Düzey Okul	72	2,38	0,96		
	Alt Düzey Okul	72	2,29	0,96		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 121 incelendiğinde 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının okulların sosyo-ekonomiklik durumlarına göre anlamlı bir düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Okulların sosyo-ekonomik durumlarının

öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık düzeylerinde anlamlı bir yönde değişikliğe sebep olmadığı görülmüştür.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık durumlarının anne eğitim durumlarına göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 122'de sunulmuştur.

Tablo 122

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalardaki Tutarlılık Düzeylerinin Anne Eğitim Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	48	2,31	0,93	1,540	0,205
	Ortaokul	61	2,46	0,91		
	Lise	79	2,56	0,87		
	Üniversite	28	2,75	0,97		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	48	2,27	0,94	1,488	0,219
	Ortaokul	61	2,51	0,91		
	Lise	79	2,39	0,95		
	Üniversite	28	2,71	0,98		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	48	2,21	0,94	1,657	0,177
	Ortaokul	61	2,49	0,92		
	Lise	79	2,38	0,95		
	Üniversite	28	2,68	0,98		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	48	2,21	0,90	2,276	0,081
	Ortaokul	61	2,56	0,94		
	Lise	79	2,43	0,96		
	Üniversite	28	2,75	0,97		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	48	2,10	0,93	1,835	0,142
	Ortaokul	61	2,39	0,95		
	Lise	79	2,39	0,93		
	Üniversite	28	2,61	1,07		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 122 değerlendirildiğinde açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların tutarlılık durumlarının hiç birisi anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Ancak diğer eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde olmasa da üniversite mezunu olan annelerin tutarlılık puan ortalamalarının diğer mezuniyet türündeki annelere göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık düzeylerinin baba eğitim durumlarına göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 123'te sunulmuştur.

Tablo 123

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalardaki Tutarlılık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	74	2,41	0,94	2,328	0,076
	Ortaokul	67	2,42	0,87		
	Lise	63	2,59	0,89		
	Üniversite	12	3,08	0,90		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	74	2,42	0,95	1,512	0,212
	Ortaokul	67	2,40	0,91		
	Lise	63	2,40	0,96		
	Üniversite	12	3,00	0,95		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	74	2,36	0,94	0,868	0,459
	Ortaokul	67	2,42	0,92		
	Lise	63	2,38	0,97		
	Üniversite	12	2,83	1,03		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	74	2,36	0,96	2,007	0,114
	Ortaokul	67	2,46	0,91		
	Lise	63	2,44	0,96		
	Üniversite	12	3,08	0,90		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	İlkokul	74	2,30	0,95	1,180	0,318
	Ortaokul	67	2,39	0,92		
	Lise	63	2,30	0,98		
	Üniversite	12	2,83	1,11		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 123 değerlendirildiğinde açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların tutarlılık düzeylerinin hiçbirisi baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Ancak diğer eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde olmasa da üniversite mezunu olan babaların tutarlılık puan ortalamalarının diğer mezuniyet türündeki babalara göre yüksek olduğu belirlenmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki tutarlılık düzeylerinin konuşma planı yapmayı bilme durumlarına göre değerlendirmeleri yapılmış ve tablo 124'te sunulmuştur.

Tablo 124

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarındaki Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Planı Yapmayı Bilme Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

Plan yapmayı biliyor mu?		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	76	2,49	0,87	-0,156	0,876
	Hayır	140	2,51	0,93		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	76	2,38	0,92	-0,668	0,505
	Hayır	140	2,47	0,96		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	76	2,34	0,92	-0,796	0,427
	Hayır	140	2,45	0,97		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	76	2,42	0,94	-0,425	0,672
	Hayır	140	2,48	0,96		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	76	2,29	0,94	-0,756	0,450
	Hayır	140	2,39	0,97		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 124'e göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeylerinin hiç biri plan yapmayı bilme durumuna göre anlamlı bir biçimde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile plan yapmayı bilenlerle bilmeyenlerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık öğelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeylerinin konuşma öncesi plan yapma durumlarına göre değerlendirilmesi tablo 125'te sunulmuştur.

Tablo 125

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarındaki Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Öncesinde Konuşma Planı Yapma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	17	2,59	0,87	0,108	0,898
	Hayır	152	2,50	0,92		
	Kafasında planladı	47	2,47	0,91		
	Toplam	216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	17	2,53	0,87	0,109	0,897
	Hayır	152	2,44	0,95		
	Kafasında planladı	47	2,40	0,97		
	Toplam	216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	17	2,59	0,87	0,322	0,725
	Hayır	152	2,40	0,96		
	Kafasında planladı	47	2,38	0,97		
	Toplam	216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	17	2,65	0,86	0,412	0,663
	Hayır	152	2,45	0,95		
	Kafasında planladı	47	2,40	0,97		
	Toplam	216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	17	2,53	0,87	0,312	0,733
	Hayır	152	2,34	0,97		
	Kafasında planladı	47	2,36	0,97		
	Toplam	216	2,36	0,96		

Tablo 125'e göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında hazırlıksız konuşmaları öncesinde konuşma planı yapan öğrenciler ile yapmayan öğrencilerin konuşmalarının tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile konuşma planı yapan öğrenciler ile yapmayan öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık öğelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeylerinin konuşma öncesi yaptığı konuşma planına uyma durumuna göre değerlendirilmesi tablo 126'da sunulmuştur.

Tablo 126

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalardaki Tutarlılık Düzeylerinin Konuşma Öncesinde Yaptığı Plana Uyuma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

Yaptığı plana uydu mu? Planla Tutarlı mı?	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet 13	2,85	0,80		
	Hayır 203	2,48	0,91	1,418	0,158
	Toplam 216	2,50	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet 13	2,69	0,85		
	Hayır 203	2,42	0,95	0,996	0,321
	Toplam 216	2,44	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet 13	2,77	0,83		
	Hayır 203	2,39	0,96	1,400	0,163
	Toplam 216	2,41	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet 13	2,85	0,80		
	Hayır 203	2,43	0,95	1,525	0,129
	Toplam 216	2,46	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet 13	2,77	0,83		
	Hayır 203	2,33	0,96	1,607	0,109
	Toplam 216	2,36	0,96		

Tablo 126'ya göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında hazırlıksız konuşmaları öncesinde yaptıkları konuşma planına uyan öğrenciler ile uymayan öğrencilerin konuşmalarının tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile konuşma planına uyan öğrenciler ile uymayan öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık öğelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeylerinin Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesi plan yapma durumuna göre değerlendirilmesi tablo 127de sunulmuştur.

Tablo 127

6 ve 7. Sınıflarda Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalardaki Tutarlılık Düzeylerinin Türkçe Derslerindeki Yazma Çalışmaları Öncesinde Plan Yapma Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	33	2,79	0,93	1,994	0,116
	Hayır	143	2,48	0,90		
	Bazen	25	2,40	0,91		
	Kafada planlar	14	2,14	0,77		
	Toplam	215	2,49	0,91		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	33	2,73	0,98	1,775	0,153
	Hayır	143	2,42	0,93		
	Bazen	25	2,28	0,98		
	Kafada planlar	14	2,14	0,77		
	Toplam	215	2,43	0,94		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	33	2,76	0,97	2,181	0,091
	Hayır	143	2,38	0,94		
	Bazen	25	2,20	0,96		
	Kafada planlar	14	2,21	0,80		
	Toplam	215	2,40	0,95		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	33	2,79	0,96	2,023	0,112
	Hayır	143	2,43	0,94		
	Bazen	25	2,28	0,98		
	Kafada planlar	14	2,21	0,80		
	Toplam	215	2,45	0,95		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Evet	33	2,76	0,94	2,558	0,056
	Hayır	143	2,29	0,96		
	Bazen	25	2,24	0,97		
	Kafada planlar	14	2,14	0,77		
	Toplam	215	2,35	0,95		

Tablo 127'ye göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrenciler ile plan yapmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrenciler ile yapmayan öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık öğelerini kullanma düzeyleri aynı seviyededir denilebilir.

4.1.5.3. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metin Tutarlılığını Oluşturmada Yaptıkları Hatalar

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılıkla ilgili yaptıkları genel olarak şu şekildedir:

1. Konuşma konusuyla tutarsız metin oluşturma, 2. Birbiriyle ilgisiz cümlelerin kullanılması, 3. Cümlelerin mantık sırasına aykırı dizilmesi, 4. Metinde olayların akışının birden değişmesi, ani geçişler yapılması ve birçok olayın üst üste çok kısa biçimde verilmesi, 5. Hikâyede, metin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklar bulunması, 6. Olaylar arasındaki ilişkilerin yazarın zihninde var olmasına rağmen metne aktarılamaması, 7. Hikâyede bir odak noktasının olmaması, 8. Metmin öyküleyici anlatım özellikleri taşınamaması, 9. Konuşmaya etkili bir giriş yapamama, 10. Ana fikri oluşturmama/yardımcı fikirlerle destekleyememe gibi başlıklar altında sayılabilir. Öncelikli olarak öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında tutarlılıkla ilgili yaşadıkları sorunlardan örnekler aşağıda sunulmuştur. Ardından öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalardan tutarlılık düzeyi iyi ve kötü olarak belirlenen örnekler verilmiştir.

Öğrencilerin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarından Tutarlılıkla İlgili Yaşadığı Sorunlardan Örnekler

1. Konuşma Konusuyla Tutarsız Metin

Örnek

“ Ortaokulda yaşadığım bir anıyı anlatacağım. Bir gün okuldaydık. Ve ben bir arkadaşım ile kavga ettim. Bi tane de yeni arkadaşımız gelmişti. O da başka bir arkadaşım ile kavga etti. Ve biz disipline gitmiştik. Orda o zaman Doğan Hoca vardı ve biraz sinirli bir hocaydı. Ve biraz bize kızmıştı. Oranın çıkışında kavga eden arkadaşım Ardayla tanıştım. Bizim arkadaşlığımız üç yıl sürdü ve henüz küslüğümüz de olmadı onu çok seviyorum. ” (Ö.109. 7. sınıf)

Bu metinde öğrenci ortaokulda çok mutlu olduğu bir anıyı anlatmak istediğini belirtmiştir. Ancak konuşmasının devamında okulda bir arkadaşıyla kavga ettiğini anlatmıştır. Konuşma metninin bu şekilde gelişmesi konuşma konusuyla bir tutarsızlık oluşturabilecek ve dinleyicinin ilgisini olumsuz yönde etkileyecek bir durumdur.

Örnek

“Ben ilkokulda yaşadığım bir anıyı anlaticam. 3. sınıfta veya 2. sınıfta bizim sınıfımızda bir gurup çocuklar vardı yaramaz. Onlar da grup kurmuşlardı çete diye. Onlar da her yere önümüze gelene bin tekme bin tekme öyle laflar söyleyip önüne gelene hep tekme atıyorlardı. Bir gün de başka birisi öğretmene söyledi. Öğretmen de bunu duyunca öğretmen onları ortaya çekti. Siz çete misiniz diye söyledi. Ben de sizi peçete eder, buruşturur çöpe atarım diye söyledi. Arkadaşlarım bu olaydan sonra öğretmenden korktular ve sonra özür dilediler. ” (Ö.110. 6. Sınıf E.Ö.)

Bu örnekte öğrenci, ilkokulda çok mutlu olduğu bir olayı anlatacağını söylemiştir. Ancak konuşmasının devamında sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerden bahsetmiştir. Ardından yaramazlık yapan öğrencileri öğretmenin uyardığını anlatmıştır. Konuşma metni konuyla tutarsızlık oluşturmuştur.

2. Birbiriyle İlgisiz Cümlelerin Kullanılması

Örnek

“Ben ilkokulda gittiğim çok mutlu olduğum bir anımı anlaticam. İlkokulda arkadaşlarımızla beraber EXPO gezisine gitmiştik Sınıf öğretmenimiz gezmeyi çok severdi. Hep gezerdi. O gezide çok mutlu olmuştum. Kötü zamanlarımız da olmuştu bir arkadaşımızın telefonu kaybolmuştu. Sonradan arkadaşımızın telefonunu bulduk. Hızlı trene bindik. Hızlı trene bindiğimizde ilk başta çok korkmuştum. Sonradan anladım ki hiç korkmuyorum. Dinazorların olduğu bir yere gitmiştik. Gezmiştik, bilim ve teknoloji alanına gidip gezmiştik. O gün çok mutlu olmuştum. Eve dönüşümde annem komşularla reçel yapıyordu her yıl birlikte yaparlar. Eve dönünce anneme anlattım. O da çok mutlu oldular.” (Ö.137. 7. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci mutlu olduğu bir geziyi anlatırken öğretmenin gezmeyi çok sevmesinden bahsederek ve eve döndüğünde annesinin komşularla her yıl olduğu gibi reçel yaptığını bildirerek konunun dışına çıkmıştır. Konu ile ilgisi olmayan bu cümleler aynı paragrafta kullanılmıştır.

3. Cümlelerin Mantık Sırasına Aykırı Dizilmesi

Örnek

“Ben teknolojinin yanlış kullanılmasını anlatcam. Mesela küçük çocuklara tablet, telefon çok verilmemeli onun yerine ilkokul zamanlarında falan daha çok orda çalışmaları için, araştırma yapmaları için verilmelidir. Telefonlar iletişim araçlarıdır. Ama onun yerine başka şeyler şeklinde kullanmak teknolojinin yanlış kullanılmasıdır. Bu konuda anne

babalar bilinçlendirilmelidir. Teknolojinin yanlış kullanılması bence mesela bilgisayarları gereğinden daha değişik kullanmak. Bilgisayarlar mesela bizim aradığımız bilgilere ulaşmamızı sağlarlar. Oradan araştırma yapmak daha iyidir yani onun amacı odur. Ama bunun yerine sürekli orda oyun oynamak, daha değişik sitelere girip başka bi şeyler yapmak onun daha değişik bi şekilde kullanılmasıdır. Telefonlar da öyle ulaşım araçlarıdır telefonlar. ” (Ö.151. 7. Sınıf E.Ö.)

Bu örnekte teknolojinin yanlış kullanımı anlatılmak isteniyor. Ancak yanlış kullanımlar anlatılmadan yasaklar ya da önlemlerden bahsedilmiş daha sonra yanlış kullanım şekillerinden bahsedilmiştir.

4. Metinde Olayların Akışının Birden Değişmesi, Ani Geçişler Yapılması ve Birçok Olayın Üst Üste Çok Kısa Biçimde Verilmesi

Örnek

“ Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. Biz bir gün kuzenlerimizle bayramda şeker toplamaya gitmiştik. Ve orda denize gitmiştik bisikletlerle. Ondan sonra da orda bi tane çocuk vardı. Ordaki yaşlı bir amcaya ya para ver ya da atla diyodu. Ondan sonra da biz de amcanın yanına gittik. Amca gerek yok dedik. Biz çocuğu denizin kıyısına ittik. Ondan sonra da amaca bize dedi ki oğlum bu çocuk her zaman bana takılıyor dedi. Alın size para dedi. Ve biz de parayı aldık ve gidip markete alışveriş yaptık. ” (Ö.39. 6. Sınıf E.Ö.)

Bu metinde öğrenci, kuzenleriyle bayramda şeker toplamaya gittiğini anlatmıştır. Hikâyenin devamında öğrencinin şeker toplarken yaşadığı olayı anlatması beklenirken öğrenci denize girdiğini söylemiştir. Ardından deniz kıyısında yaşadığı olayları anlatmıştır. Hikâyede şeker toplamaya giden öğrenciler şeker toplamayı bırakıp ani bir geçişle deniz kıyısına gitmişlerdir. Metindeki şeker toplama olayının akışı birden değişmiş ve deniz kıyısında yaşanan olaylara dönüşmüştür. Bu da metnin bütünlüğünde olay akışında bir tutarsızlığa yol açmaktadır.

5. Hikâyede, Metin Birimleri Arasında Çelişkiler ve Mantıksızlıklar Bulunması

Örnek

“ Ben ailemle gezdiğim yeri anlatacağım. Gaziantep'deydim. Orda kursa gidiyordum. Kursta aslında arkadaşımı almaya gitmiştik komşumla annem de gelcekti. Sonra ben de katılmak istedim. Oraya katıldım. Bir gün sonra gelin dediler. Geldik. Aslında beklediğimden daha zor çıktı. Ben daha kolay bişey zannediyordum. Ordayken balonların üstünde zıplattılar. Bacağımızı açtıldılar. Ondan sonra amuda kaldırttılar. Ben

korkmuştum. Aslında öğretmen böyle yavaş yavaş yap demişti. İlk duvarda denedik. Ben korktuğum için sonradan gitmedim.” (Ö.118. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu metinde öğrenci, gezdiği bir yeri anlatacağım diyerek konuşmaya başlamıştır. Ancak öğrenci gezdiği yeri anlatmaktan ziyade bir anısını anlatmıştır. Öğrenci önce kursa gittiğini söylemiştir. Ardından kursa arkadaşını almaya gittiğini ve sonrasında kursa katıldığını söylemiştir. Ardından kursta yaşadığı zorlukları anlatmıştır. Metnin tamamı okunduğunda öğrencinin bir jimnastik kursuna kaydolduğu anlamı yorumlanarak çıkarılmaktadır. Kursu annesi ve komşusunun da geleceğinden bahsetmiştir. Ancak metnin devamında bu durumla ilgili bir açıklama yapılmamıştır. Anne ve komşunun kursa gidip gitmediği tam olarak anlaşılamamaktadır. Bu tür durumların metnin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklara yol açtığı görülmektedir.

Örnek

“ Ben ailemle yaşadığım bir anımı anlatacağım. Benim ablam 5 yaşındayken 3. katta oturuyorduk biz. Annem o zaman bizim yanımızda değildi. İzmir'e gitmişti abimin yanına. Sonra da ablam kumandayı aşağıya falan atıyordu hep. İşte bir iki gün felan geçti. Ablam yanlışlıkla kafasını uzattı. Boyu uzundu o zamanlar. Kafasını uzattı ve kafası ağır gelince düştü üçüncü kattan aşağıya. Sonra da kafasında çatlaklar falan oluştu. Dişleri falan hep döküldü. Şu anda protez diş takıyor. İşte şimdi akli dengesi fazla yerinde değil. Sonra ablamın sağlığı falan bozuldu. Sağlıklı beslenemiyordu. Sonra da akli dengesi yerinde olmadığı için hiç evden çıkamıyordu. Sonra da akli dengesi yerine geldi. Evden çıkabiliyor. Ben de çok mutlu olmuştum. ” (Ö.117. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci konuşma metninde ailesiyle birlikte yaşadığı bir olayı anlatacağını söylemiştir. Ancak öğrenci konuşmasının devamında ailesinden birinin yaşadığı, şahit olduğu bir olayı anlatmıştır. Öğrenci ablasının 3. kattan düştüğünü ve ciddi derecede sağlık problemleri geçirdiğini söylemiştir. Ablasının sağlık problemlerini anlatırken çelişkili ifadeler kullanmıştır. Bu durumda konuşma metninin tutarlılığını olumsuz yönde etkilemiştir.

Örnek

“Biz bir gün kurban bayramında kurbanımızı almaya gitmiştik. Kurbanlara bakıyoduk. Ondan sonra kararsız kalmıştık. Sonra baktık bi tane kurban bulduk. Kurbanı bulduktan sonra dediler ki bana bu kurbanı senin üstüne yapalım dediler. Ben çok mutlu olmuştum. Heyecandan kıpır kıpır olmuştum. Sürekli hayvanın yanına gidip gidip duruyodum. Ondan sonra kurban günü geldi. Kurban gününde erkenden gitmiştik. Daha saat 6 gibi bi şeydi.

Namazımızı kıldık. Namazımızı kıldıktan sonra kurbanımızın yanında bekledik. Çok sevdi, çok uysaldı. Bizi de çok sevdi. Ondan sonra kurbanımıza kesilme sırası bize geldi kursta. Kursa gitmiştik çünkü. Kursta kesildiğinde çok üzülmüştük. Çünkü çok iyiydi. Ondan sonra eve gittik. O kadar üzüntüden eti yemedik ama tadı çok güzeldi. ” (Ö.116. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci kurban etini yemediklerini söylemiştir. Ancak konuşmasının devamında etin tadının çok güzel olduğunu söylemiştir. Bu durum konuşma metnini çelişkili hale getirmiştir.

6. Olaylar Arasındaki İlişkilerin Yazarın Zihninde Var Olmasına Rağmen Metne Aktarılamaması

Örnek

“Ben arkadaşım ile yaşadığım bir olayı anlatacağım. Aşağıya inmiştik oynamak için. Oturuyorduk sonra yabancı birileri geldi. Arabası vardı. Sonra binadan şeyler götürüyordu. Biz korktuğumuzdan şey diyemedik. Oynumza devam ettik. Sonra biraz şüphelendik hırsız mı falan diye. Biz şüphelendik sonra akşamüstü olduğunda bina oturan kişiler baktıklarında eşyalarına bodrumda bazı eşyalarını bulamadılar. Sonra binaya hırsız girdiğini anladılar. ” (Ö.115 7. Sınıf E.Ö.)

Arkadaşlarıyla yaşadığı bir olayı anlatan öğrenci oyun oynamak için aşağı indiğini söylemiştir. Ancak nerden indiğini ve nereye indiğini söylememiştir. Ayrıca kimlerle oyun oynadığını açıkça belirtmemiştir. Öğrencinin oyun oynamak için oturduğu apartmanın bahçesine indiği ve aynı apartmanda oturan arkadaşlarının da onunla beraber indiği metnin tamamından yapılan yorumdan anlaşılabilmektedir. Apartmana bir yabancı geldiği ve gelen yabancıнын apartmanın bodrum katına girdiği anlaşılmaktadır. Bodrum katına giren yabancı apartman sakinlerinin bodrum katındaki eşyalarını çalmıştır. Öğrenci bu çıkarımları zihninde var olmasına rağmen metne tam olarak aktaramamıştır.

Örnek

“Ben ilkokulda çok mutlu olduğum bir anıyı anlatmak istiyorum.4. Sınıftayken en sevdiğim arkadaşımın benden önce olacağını düşünmüştüm. Karne günü gelmişti. Çok sevinmişim ve ağlamışım. Ama ben kazanmışım. Hediye de ben kazanmışım. Ödül olarak öğretmenimizle birlikte yemeğe çıkmıştık. Buna çok sevinmişim. ” (Ö.114. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci ilkokul 4. sınıf sonunda okul birincisi olamayacağını düşünmektedir. En sevdiği arkadaşının okul birincisi olacağını düşünmektedir. Ancak karne günü öğrenci önce çok sevindiğini ve sonra ağladığını söylemiştir. Öğrenci ardından kendisinin kazandığını söylemiştir. Metnin tamamından hareketle öğrencinin okul birincisi olduğu ve

öğretmeni tarafından ödüllendirildiği anlaşılmaktadır. Öğrenci açıkça belirtmese de ilkokul mezuniyet töreninde okul birincisi olduğunu öğrendiğini anlatıyor. Aslında bunu beklemeyen öğrenci okul birincisi olduğu için çok mutlu olmuştur ve mutluluktan ağlamıştır. Öğrencinin zihninde tüm ayrıntılarıyla olan karne töreni öğrenci tarafından tam olarak açıklanmamıştır.

Örnek

“Ben gezdiğim bir yeri anlaticam. Burası annemin memleketi Amasya Merzifon. Amasya Merzifon'a giderken çok iyi hoş bişeyle karşılaştık. Çorumda leblebiciler vardı. Barajlar vardı bissürü. Orda çok güzeldi her yer yemyeşildi. Ve biz onları topladık. Sonra onları içtik güzel bir şekilde çay yapıp.” (Ö.113. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu metinde öğrenci gezdiği bir yeri ve orda yaşadığı bir anıyı anlatmak amacıyla konuşmasına başlamıştır. Ancak konuşmasının devamında yolculuk sırasında verdikleri molalarda gördüklerini anlattığı konuşmasının tamamından yorumlanarak çıkarılmaktadır. Öğrenci zihninde var olan bazı bilgileri tam metne aktaramamıştır. Öğrenci muhtemelen, dinleyicilerin öğrencinin zihnindeki anlatmadığı şeyleri bildiğini düşünmektedir. Bu durum da metindeki olayın bir bütün olarak değerlendirilmesine engel olmaktadır. Bundan dolayı hikâyede bütünsel bir anlam ilişkisi kurulamamaktadır.

7. Hikâyede Bir Odak Noktasının Olmaması

Örnek

“Ben arkadaşlarımla yaşadığım bir yaşadığım bir olayı anlatacağım. Bu olay kötü bir olaydır aslında önceden belirtmek istedim. Biz arkadaşlarımızla konuşurken bir anda geriye doğru gitmeye başladım. Ondan sonra baya bi kafamda şişlik olmuştu. Onu çok zor indirdik. Ondan sonra baya bi hastaneye gidecektik. Ama gitmedik. Çünkü çok geç olmuştu. Saat 10 gibiydi.” (Ö.145. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci arkadaşlarıyla konuşurken arkadaşlarıyla konuşurken geriye doğru gittiğini söylemiştir. Geriye giden öğrenci muhtemelen kafasını bir yere çarpmıştır. Hastaneye gideceklerini söyleyen önce hastaneye gideceklerini söyleyen öğrenci sonra gitmediklerini söylemiştir. Hikâyenin bütünü düşünüldüğünde belli bir konu ve odak noktası olmadığı görülmektedir.

Örnek

“Ben ilkokulda yaşadığım bir anıyı anlatcam. Sabahleyin kalktık o gün 23 Nisan'dı. Havalar çok soğuktu. Ve biz taksi bekledik. Sonunda taksi geldi ve okula gittik. Orda biraz

bekledikten sonra okulumuzda 23 Nisan'ı kutladık. O gün çok üşümüştüm. Ama çok güzel bir gün olmuştu ve çok sevmiştim kutlamaları.” (Ö.112. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci ilkokulda çok mutlu olduğu bir olayı anlatacağını söylemiştir. Ancak konuşmasının devamında okuldaki 23 Nisan kutlamaları izlemek için taksi beklediğini ve taksiyle okula gittiğini anlatmıştır. Hikâyenin belli bir konusu ve odak noktası bulunmamaktadır. Hikâyenin hem konusuyla tam bir tutarlılık oluşturamadığı ve ayrıca dinleyicilerin, okuyucuların ilgilerini çekemeyeceği söylenebilir.

Örnek

“Ben ailemle yaşadığım bir anıyı anlaticam. Benim gezdiğim bir yer annemin memleketi Hatay olacak. Orası ilk önce otobüsle gittiğimiz bir yerdi. Biz yanlışlıkla başka bir yerde durmuştuk. Ve onun sayesinde de Hatay İskenderun'daki demir çelik fabrikasını görmüştüm. Bunla ilgili de bilgiler araştırmıştım. Ondan sonra olduğumuz yere gitmek biraz uzun sürmüştü. Ama oraya gitmiştik. Bundan sonra ailemin akrabalarıyla birlikte gezmiştik. Ve gezdiğimiz yerleri de çok sevmiştim. Ayrıca Hatay'dan Adana Ceyhan'a ve oranın bir köyüne de gitmiştik ve çok güzel bir anı yaşamıştık.” (Ö.191.7. Sınıf E.Ö.)

Bu örnekte ailesiyle yaşadığı bir anıyı anlatmak isteyen öğrenci konuşmasının devamında gezdiği bir yeri anlatmıştır. Otobüs'ün yanlışlıkla İskenderun'da durduğunu anlatan öğrenci hikâyesinde konu bütünlüğünde bir tutarlılık ve bir odak noktası oluşturamamıştır. Bu durumun dinleyici ve okurların ilgisini dağıtabileceği düşünülmektedir.

8. Metnin Öyküleyici Anlatım Özellikleri Taşıması

Örnek

“Ben ailemle birlikte yaşadığım bir anımızı anlatçam. Kurban bayramıydı o zaman. Bizim binada akrabaca oturuyoruz. Babamın abisi ve kardeşleri oturuyor. En alta da beraber olduğumuz için. Bi tane kurban kesme yeri var. Orda kurban kesiyoruz. Sonra babamgilin işi olunca amcalarımla birlikte şeye gidiyo köye gidiyo. Sonra bizde ara sıra neneme gidiyoruz. Orda et falan yiyoz. İşte orda nenem, teyzemgil, annemgil et yapıyo, kavurma falan yapıyo. Ara sıra da mangal yapıyo yiyoruz. Kendimi mutlu hissediyorum. Kuzenlerimle oyun oynuyorum.” (Ö.152. 6. Sınıf K.Ö.)

Bu örnekte öğrenci, ailesiyle yaşadığı bir anıyı anlatmak istediğini ifade etmiştir. Ancak ailesiyle yaşadığı bir anı yerine, her yıl Kurban Bayramında apartmandaki günlük yaşantılarından örnekler sunmuştur. Öğrencinin konuşma metninin öyküleyici anlatım özelliklerinden uzaklaştığı ve tür olarak tutarsızlık oluşturduğu söylenebilir.

9. Konuşmaya Etkili Bir Giriş Yapamama

Örnek

“Ben bu mesleği yapcam. Bu meslek yani doktor olcam.. Çünkü şimdi başka bi yerlerde hastalar oluyo. Oralara yetişilemiyo. Ben oralarda olup herkese yetişmeye çalışcam. Kudüs'teki yerlere gidip orda hasta olan çocukları, iyileşemeyen çocukları kurtarıp da iyileştirmeye çalışcam. Ben doktorlukta cerrah olmak istiyorum. Ve ameliyatlara girip kan görmek istiyorum. Özellikle savaşlarda yaralanan müslüman çocuklara, bebeklere yardım etmek istiyorum. Onları iyileştirmek istiyorum. Doktor olmak için derslerime çok çalışıyorum. Yüksek almaya çalışıyorum derslerimden.” (Ö.181. 6. Sınıf E.Ö.)

Öğrenci konuşmasının giriş cümlesine “*bu mesleği*” isimli bir işaret sıfatıyla başlamıştır. Giriş cümleleri işaret sıfatlarıyla başlamamalıdır. Bu örnekte konuya çok sıradan bir giriş yapılmış alt satırlarda geçen güzel niyetler ve büyük idealler çok daha etkili bir girişle anlatılabilir.

10. Ana Fikri Oluşturamama/Ana Fikri Yardımcı Cümlelerle Destekleyememe

Örnek

“Bugün sizlere teknolojinin yanlış kullanılması ne demektiri açıklayacam. Teknolojinin yanlış kullanılması yasaklı siteler ya da bazen kandırmak amaçlı kullanılmaktadır. Bazı oyunlar arkadaşlarımızı bağımlı yapıyor. Ve onları değişik şeylere zorluyor.” (Ö.155. 6. Sınıf E.Ö.)

Bu örnekte teknolojinin yanlış kullanılmasını açıklamak isteyen öğrenci konuyla ilgili düşüncesini yardımcı fikirlerle destekleyemeye çalışmış ancak bu yetersiz kalmıştır. Öğrenci konuşma metninde bir ana fikir oluşturamamıştır.

Örnek

“Ben gelecekte tıp okumak istiyorum. Tıp okuyup doktor olmak istiyorum. Ama bu mesleği yapmayacağım. Ama yine de okuyacağım. Belki ilerde öğretmenlik yaparım. Öğretmenlik yapamazsam da belki mühendis olurum. Ama ben gelecekte iyi bir meslek yapmak istiyorum. Eğer bir meslek olamazsam köyümüze gidip koyunlara bakarım. O zaman belki daha kolay olur. Ben böyle yapacağım.” (Ö.158. 6. Sınıf E.Ö.)

Gelecekte yapmak istediği mesleği nedenleriyle birlikte açıklamak isteyen öğrenci hangi mesleği yapacağına karar verememiştir. Bundan dolayı da ortaya somut bir düşünce ortaya koyup sonuçlandıramamıştır. Konuşma metninin bir ana fikrini oluşturamamıştır.

Örnek

“Eğer kantinde bir arkadaşım benim sıramı alırsa ilk başta ona kızarım. Ama ona kızdığımı belli etmem. Sıramdan çekilmezse ben de sınıfa çıkarım. Derslerimi yaparım sınıfta. Su falan içerim. Zaten ödevlerimi de yetiştiremiyorum hep sınıfta yapıyorum.”
(Ö.160. 6. Sınıf K.Ö.)

Kantinde arkadaşları tarafından sırası alınan öğrenci neler hissedeceğini ve nasıl davranacağını ayrıntılarıyla anlatmak istemiştir. Ancak öğrencinin cümlelerinden hareketle düşüncelerini bir ana fikir etrafında toparlayamadığı görülmektedir.

- Öğrencilerin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarından Tutarlılık Düzeyi İyi ve Kötü Olarak Belirlenen Örnekler

✓ Öyküleyici Anlatımdan İyi Örnekler

Örnek

“Önce babamın işyerindeki patronları babama Fethiye'ye gidip portakal almasını istedi. Babam da eve gelince bana bunları anlattı. Ve ben de önce sevindim. Çünkü ben de gitmek istiyordum. Ama başta beni götürmeyecek oldu. Okulun var dedi. Ama hafta sonu gitceğini öğrenince beni de götürdü. Akşamleyin gittiğimizde Fethiye'ye vardık ve orda önce ben arabada uyuyakaldığım için babam beni uyandırdı ve bakkaldan aldığı şeyleri beraber yedik. Arkasından hemen bir cami vardı oranın içine girip namaz kıldık ve orda gezdik. Sonrasında arabanın içinde uyuduk. Ve arkasından ben pek uyuyamadığım için ben uyanıktım çoğu zaman. Onun için ben dışarlara pek baktım. Biraz etrafı gözetlemiştim. Sonrasında sabah oldu. Babam uyandı. Arkasından babam ben uyanınca araba sürüyordu. Sonrasında ben baktım babam bir tane akrabasını telefonla aradı ve O bizi evine davet etti. Evine davet edince onların evine gitmiştik. Onların evinde önce bize yemek ikram ettiler ve sonrasında onların portakallarını toplamaya gittik. Portakallarını topladıktan sonra biz yine aynı bulduğumuz yere döndük ve babam arkadaşlarıyla buluştu. Arkadaşlarıyla buluştuktan sonra babama yeni yerler tarif etti ve babam da oralara gittik. Ve babamla beraber oralara gittiğimizde yeni portakallar aldık ve arkasından yola çıkmıştık. Yola çıkarken babam bir tane arkadaşının arabasını aldığı için araba biraz bozuktu. Önce yolda Antalya'ya giderken bir yerde araba durdu ve araba biraz bozulur gibi oldu. Arkasından durduk. Biraz bekledik. Sonrasında babam arabayı çalıştırdı ve bir daha yürüdük. Arkasından arabayla giderken babam biranda arabaya bir şeyler oluyor dedi. Gaza bastığı halde araba gitmiyordu. Onun için babam arabayı çekti kenara ve

arabanın kaputunu açmıştı. Sonrasında baktığımızda araba bir anda sular arabanın hararet yaptığını gösterdi ve bir anda sular patladı. Ben şişelere bir sürü yakınımızda bir çeşme vardı. O çeşmelerden sular doldurdum. Arkasından babama verdim ve arabanın içine şişeler katmıştık. Arkasından yoldan gelen bir tane adam bize yardım etti. Ve sonuçta yine yola çıkmıştık. Biraz ilerledikten sonra farklı bir yerde yine araba durdu ve hararet yaptı. Bu sefer kapağı patladı ve arabanın içinde su kalmamıştı. Bu sefer yakınımızda çeşme de yoktu. 200-300 metre aşağıdaki yere ben koşarak gittim ve oradan su aldım. Ve yardım çağırdım. Sonrasında babamın yanına geldim ve suyu doldurduk. Bir daha da yavaş yavaş giderek eve sağ salim vardık. Arkasından annemgile olayları anlattıktan sonra biz de sonrasında yattık.” (Ö.175. 7. Sınıf E.Ö.)

Örnek

“Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. Ben aslan Fethiyeliyim ama Fethiye'ye hiç gitmemiştim. Bir gün babam Fethiye'ye gitme kararını aldı ve biz yola koyulduk. Heyecanlıydım çünkü ora hiç görmediğim bir yer. Araştırmayı çok seven bir insanım. Ve yeni yerleri görünce mutlu oluyorum. İşte yola çıktık. Yol beni biraz tutuyor. Aksiyonlu geçse de yolu bitirdim. Bizi akrabalarımız karşıladı. Tabi akrabalarımın çoğunu bilmiyorum. Babaannemgil Antalya'ya taşındıktan sonra burda babamgilin sülalesinden çok fazla kişi yok. Fethiye'de çok fazla kişiler var. Onlarla tanıştık ilk baş. Hiç bilmediğim kuzenlerim varmış. Bunları o gün öğrendim. Ve akrabalarımız bizi Fethiye'yi gezdirmeye başladılar. Ölü Deniz'i hiç görmemişim. Ama duymuştum. Araştırmalar yapmışım üzerinde. Hikâyesini biliyorum. Şey orayı gördüğüm zaman heyecanlandım. Annem sakın denize girme pantolonun ıslanır dediği halde ben girdim. Çünkü çok mutluydum Hiç görmediğim bir yerdi. Ondan sonra Fethiye'de ünlü olan bi Kelebekler Vadisi'ne gittik. Kelebekler Vadisi de çok güzel bir yerdi. Ki yokuşa tırmanmak gerçekten zordu. Her zorluğun arkasında bi başarı vardır. Zor olmadan hiç bir iyilik olmaz. Böyle gezdiğim yerleri tanımak ve oraları not tutmak hoşuma gider. Böyle bir olayla karşılaştığım için aileme teşekkür ederim.” (Ö.216. 7. Sınıf E.Ö.)

Örnek

“Ben ailemle gezdiğim bir yeri anlatacağım. Buraya yeni gelmiştik Antalya'ya. Aileceydik. Otobüsle gittik. Gittiğimiz yerde ilk defa buraya geldiğimiz için çok heyecanlıydım. Oraya vardığımız zaman Mark Antalya'ya gitmiştik. İlk defa oraya gidiyordum çok heyecanlıydım. Abimle ben genelde arkadan yürürdük. Çok olduğumuz için onları tanıımıyormuş gibi davranırdık. Baya onlar başka şeyle uğraşırdı. Biz de başka şeyle

uğraşırdık. Mark Antalya'ya girdiğim zamanlar bizim orda Bitlis'te daha küçüktü. Ama Mark Antalya çok büyüktü. İçeri girdiğimde şaşırdım biraz. Sonra girdiğimde ilk yemek falan yemeyi düşünüyorduk. Ama fikrimizi değiştirdik. Sinemaya falan gidelim diye düşündük. Çıktığımız zaman üst kata çıktık. Kardeşim bir kadının yanına gitti. Küçük kardeşim. Yanına gittiği zaman çok tatlı olduğu için bir oyuncak kazandığı zaman ona vereceğine söz vermişti kadın. Yanına gittiği zaman kazanamadı. Kardeşim üzüldü. Tekrardan oynadı. Ve kazandı kardeşime verdi. O sırada heyecanla yürüyen merdivenlerin yanına geldi. Geldiği zaman ayağı kaydı. Merdivenlerden aşağı düşecekti. Böyle yürüyen merdivenlerden. O sırada naptımı bilmiyodum. Annem de arkasından gitti. O da az kalsın düşüyordu. Son anda merdiveni durdurdular. O zaman öyle bir korkmuştum çünkü kardeşimi çok seviyordum. Aşağı indiğimizde biraz dolaştık. Ama kardeşim de korkuyordu. Ayıcığını düşünüyordu sadece. Kadının kazanıp ona aldığı ayıcığını. Oraya indiğimizde tekrardan abimle ayrı dolaşmaya başladık. Tekrar unuttuk o anı. Tekrar yukarı çıktık. Dolaştık. Aşağı indirdik tekrar. Babamlar camiye falan gitti. Namaz kılmak için. Bu sefer biz de yemek yeriz diye düşündük. Yemek yemeye gittik. O sırada sinema bileti kazanmış babam. Sinemaya gittik. Ben Ferdinand diye bir çocuk filmi izledim. Babamlar sa Ayla diye bir filmi izledi. Kardeşim yine her zamanki gibi durmadı. Başka şeyler istedi. O sırada filmin bitmesine son yarım saat kala kardeşim uyumuştı. Tekrardan biz kalktık. Film bittikten sonra çıktık. Bu sefer ailemi de aldık saat sekiz gibiydi falandı. Geç olmuştu yani. Sonra dolaştık tekrardan. Sahile falan gittik. Geri döndüğümüzde ben abim falan çok beğendiğimiz bir şeyler vardı. Onları falan aldık. Sonra otobüs durağına gittik. Küçük kardeşimin bir büyüğü çok sinirli ve aksi birisiydi. Bu yüzden onun her istediğini yapmak zorundaydık. Yoksa olay çıkartırdı resmen. Otobüs durağında küsmüştü. Geriden yürüyordu. Otobüse binmiyordu. Bindik. Zorla bindirdi babam. Eve vardığımızda ayrı yürümeye başladı. Bu sefer az kalsın araba çarpıyordu. Sonra gittik. Eve vardığımız zaman çok olmuştu. Ödevlerimin hiçbirini yapmamıştım. Sonra geç saatte ödevlerimi yaptım. Ödevlerimi yaptım sonra uyudum.” (Ö.200. 6. Sınıf E.Ö.)

✓ Öyküleyici Anlatımdan Kötü Örnekler

Örnek

“Ben gezdiğim bir yeri anlatacağım. Öncelikle biz bir ara şeker toplamaya gitmiştik bayramda. Orda şeker toplarken bir teyze vardı. Teyze bize 2 lira verdi. Şeker toplamak güzeldi. Sonra şekerlerin bazılarını yedik. Güzel şekerler vardı. Çikolata falan vardı. Gofretler falanda vardı. Lokumlar falan da vardı. Yedik hepsini.” (Ö.197. 6. Sınıf K.Ö.)

Örnek

“Ben ailemle ilgili yaşadığım bir anıyı anlatmak istiyorum. Köye gitmiştik. Orda köyde kar yağmıştı. Kar yağınca güzel oluyor. Ben karı severim. Aslında diğer çocuklar da sever belki. Kar yağınca güzel oldu gerçekten. Eğer kar yağmazsa sular olmuyor yazın. Yazın çeşmeler akıyor köyde. O yüzden yağması iyi oldu bence. Su çok önemli çünkü köyde. Suyu da seviyorum ben. Aslında herkes sever su da yüzmeyi. ” (Ö.163. 7. Sınıf E.Ö.)

✓ Açıklayıcı Anlatımdan İyi Örnekler

Örnek

“Ben aslında annemin tavsiyeleriyle küçüklükten beri hep doktor olmak istemişimdir. Çünkü doktor olmak hep kulağa cazip geliyor. Bir hasta kendinden bile ümidi kesmişken ufak bir mucizeyle onu kurtarabilmek, ona hastalığın teşhisini koyabilmek ve hatta bu başarıyla ün kazanabilmek çok güzel birşey. Ve ben bu güzel başarıları kazanmak istiyorum. Ben beyin cerrahı olmak istiyorum çünkü bayılmış bir hastayı beyninden ameliyat etmek çok değişik ve riskli birşey. Ve ben de bu riski göze almak istediğimden diğer beyin cerrahları gibi tanınmış ve başarılı bir cerrah olmak istediğimden dolayı bu mesleği seçiyorum.” (Ö.161. 6. Sınıf E.Ö.)

Örnek

“Ben gelecekte bilim adamı olmak istiyorum. Neden mi? Çünkü ülkemde bilim adamları ve profesörlerin az sayıda olduğunu ve bunların az sayıda olduğu için çok fazla çalıştıklarını ve ülkeme ilim için çok fazla bir şey yapamadıklarını düşünüyorum. Bilim adamlarının sayısı arttıkça ülkemde daha fazla şeylerin yapılacağına inanıyorum. Ben gelecekte elektronik üzerine bilim adamı olmak istiyorum. Mesela savaş üzerine, robotlar üzerine, iç düzey robotlar üzerine cihazlar yapmak istiyorum. Ülkemizin diğer ülkelere göre çok geride kaldığını elektronik bakımından görüyoruz. Bu nedenle ülkeme katkıda bulunmak için Türkiyemin ileri düzeylere gelmesi için bilim adamı olmak istiyorum. Ben başarılı bilim adamı olduktan sonra da ülkem için yeni bilim adamları yetiştirmek istiyorum. Onlara elektroniğin hangi şeylere yararlı olduğunu, elektroniğin nasıl çalıştığını öğretmek istiyorum.” (Ö.188. 6. Sınıf E.Ö.)

Örnek

“Başarılı olmak için ilk önce dersi çok iyi dinlememiz lazım. Bir planımız olması lazım. Planımızı hazırlarken en ince ayrıntısına kadar düşünmemiz lazım. Ben şuana kadar hiç hazırlamadım öyle bir şey. Ama yapmayı da düşünüyorum. Başarılı olmak için bazen de iyice çalışmamız gerekir. Bazen başkalarından ders almamız gerekir. Başarını temelinde

çalışmak vardır. Çalıştığımız zamanlarda ona uygun bir şekilde çalışmamız lazım. Sakin kafayla herkesten ayrı farklı bir dünya kurmamız lazım. Kitap okumak her şeyden önce gelir. Fazla kitap okumak yerine normal planına göre yapmamız lazım. Fazla okursak bir zararının olacağını düşünmüyorum. Ama az okursak zararlı olacağını düşünüyorum. Planımızı kurarken bile televizyon izlemek, kitap okumak bie uygun seviyelerde yapmamız lazım. Çünkü farklı seviyeler göre alırsak bu kafamızı bulandırır. Başarı her şeyin kaynağıdır diye düşünüyorum. Başarmadan hiç bir şey yapmayız diye düşünüyorum. İnsan başardığı zaman kendine inanması lazım. İnandığı sürece her şeyi başarır diye düşünüyorum. Çalışarak veya zamanımızı planladığımız zaman ise fazla zorlanmayacağımızı düşünüyorum.” (Ö.199. 7. Sınıf K.Ö.)

✓ Açıklayıcı Anlatımdan Kötü Örnekler

Örnek

“Benim gelecekte olmak istediğim meslek doktor. Beyin cerrahı olmak istiyorum. Kan görmek istiyorum. Bunu yapmak istememdeki sebep dünyada çok kişi ölüyor. Ben de bunun için doktor olmak istiyorum. Doktor olunca güzel olacak. Doktorluk güzel çünkü.” (Ö.164. 6. Sınıf K.Ö.)

Örnek

“Ben gelecekte olacağım mesleği anlatacağım. Gelecekte Mehmetçik tarzı başlayacağım ilk başlarda. Özel timlere falan hemen giriş yapmayacağım. En son bitirebildiğim özel timde olmak istiyorum. Evde de çok silahçılık oynuyorum. Asker olunca güzel icatla yapacağım. İcatlar yapmak benim için güzel şeyler. İcatlar yapamazsam askerlik zor olur. Onun için icatlar yapacağım. Öyle olmak istiyorum.” (Ö.162. 6. Sınıf E.Ö.)

Örnek

“Ben gelecekte hangi mesleği yapmak istediğimi anlatacağım. Ben önceden 1. sınıfta pilot olmayı düşünüyordum. Ama sonradan matematiğim biraz kötüye gitmeye başladı. O yüzden ben de asker olmayı düşünüyorum şimdi. Neden asker olmak istediğimi bilmiyorum ama bana öyle geliyor. Ama ben buna daha kesin karar veremiyorum. Bir yandan da abim gibi doktor olmak istiyorum. Abim inşallah doktor olur. Ben de onunla birlikte çalışırım artık. Güzel resimler de yapmak istiyorum. İnşallah yaparım.” (Ö. 171.7. Sınıf E.Ö.)

4.1.6. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayılarının Bağdaşıklık Ögeleriyle İlişkilerine Dair Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime hazinesi katsayılarının bağdaşıklık ögeleriyle ilişkilerine dair bulgular değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar hâlinde detaylıca gösterilmiştir. Ardından da 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögeleriyle kelime hazinesi katsayılarının ilişkileri incelenmiştir. Öğrencilerin kelime hazinesi katsayıları (Ek 8) Kelime hazinesi katsayısı değerlendirme ölçeğine göre incelenmiştir. Bu ölçeğe göre: puan kelime hazinesi katsayısı puan değer aralığı 0-0,3 arasında olan hazırlıksız konuşmalar zayıf, 0,31-0,50 arasında olanlar orta, 0,51-0,60 arasında olanlar orta, 0,61-1 arasında olanlar çok iyi olarak değerlendirilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma durumlarının kelime hazinesi katsayılarına göre değişimi tablo 128’de sunulmuştur.

Tablo 128

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Durumlarının Kelime Hazinesi Katsayılarına Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Gönderim	Zayıf	4	8,0	1,4	5,243	0,002*
	Orta	121	10,3	5,4		
	İyi	20	10,7	4,8		
	Çok iyi	71	13,7	7,6		
	Toplam	216	11,4	6,3		
Eksilteli Anlatım	Zayıf	4	5,8	5,9	0,098	0,961
	Orta	121	5,3	4,3		
	İyi	20	5,4	3,8		
	Çok iyi	71	5,7	4,6		
	Toplam	216	5,5	4,4		
Değiştirim	Zayıf	4	0,0	0,0	0,478	0,698
	Orta	121	0,2	0,5		
	İyi	20	0,2	0,5		
	Çok iyi	71	0,3	0,5		
	Toplam	216	0,2	0,5		
Bağlama Ögeleri	Zayıf	4	7,3	0,5	19,086	0,000*
	Orta	121	6,8	3,4		
	İyi	20	7,9	3,4		
	Çok iyi	71	11,9	6,4		
	Toplam	216	8,6	5,1		
Kelime Bağdaşıklığı	Zayıf	4	23,3	3,2	5,101	0,002*
	Orta	121	23,2	9,2		
	İyi	20	24,8	5,8		
	Çok iyi	71	29,5	14,3		
	Toplam	216	25,5	11,2		
Toplam bağdaşıklık	Zayıf	4	44,3	6,6	11,716	0,000*
	Orta	121	45,9	14,1		
	İyi	20	48,9	12,1		
	Çok iyi	71	61,1	23,4		
	Toplam	216	51,1	18,8		

*p<0,05

Tablo 128'e göre 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım ortalamaları kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (p<0,05). Eksilteli anlatım ve değiştirim

öğelerini kullanım ortalamaları kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren ögeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespit için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre:

Gönderim ögeleri için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların gönderim ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Bağlama ögeleri için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların bağlama ögelerini kullanım düzeyi kelime hazinesi katsayısı zayıf, orta ve iyi olanların bağlama ögelerini kullanma düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Kelime bağdaşıklığı için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların kelime bağdaşıklığı ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Öyküleyici anlatımda toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım düzeyi kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma durumlarının kelime hazinesi katsayılarına göre değişimi tablo 129'da sunulmuştur.

Tablo 129

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Durumlarının Kelime Hazinesi Katsayılarına Göre Değişimi

		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Gönderim	Orta	115	8,0	4,1	7,821	0,001*
	İyi	29	6,8	4,1		
	Çok iyi	72	10,5	6,6		
	Toplam	216	8,7	5,2		
Eksilteli Anlatım	Orta	115	3,7	2,9	1,778	0,171
	İyi	29	2,6	2,5		
	Çok iyi	72	3,5	2,8		
	Toplam	216	3,5	2,8		
Değiştirim	Orta	115	0,3	0,5	0,868	0,421
	İyi	29	0,2	0,5		
	Çok iyi	72	0,3	0,5		
	Toplam	216	0,3	0,5		
Bağlama Ögeleri	Orta	115	5,9	4,0	22,054	0,000*
	İyi	29	5,2	3,4		
	Çok iyi	72	10,2	6,0		
	Toplam	216	7,2	5,1		
Kelime Bağdaşıklığı	Orta	115	22,1	7,7	11,235	0,000*
	İyi	29	19,4	8,9		
	Çok iyi	72	27,5	11,0		
	Toplam	216	23,5	9,5		
Toplam bağdaşıklık	Orta	115	40,0	11,6	23,155	0,000*
	İyi	29	34,1	13,7		
	Çok iyi	72	51,9	17,2		
	Toplam	216	43,2	15,3		

*p<0,05

Tablo 129'a göre 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım ortalamaları kelime hazinesi katsayısına

göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Ancak eksilteli anlatım ve değiştirim ögelerini kullanım ortalamaları kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Anlamlı farklılık gösteren ögeler için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespit için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre: Gönderim ögeleri için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların gönderim ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Bağlama ögeleri için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların bağlama ögelerini kullanım düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanların bağlama ögelerini kullanma düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Kelime bağdaşıklığı için; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların kelime bağdaşıklığı ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Açıklayıcı anlatımda toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım düzeyi kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak kelime hazinesi katsayısı orta olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı iyi olanların ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

4.1.7. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayıları ve Tutarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık ve kelime hazinesi katsayıları arasındaki ilişkilere dair bulgular farklı parametrelere göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar ve grafikler hâlinde detaylıca gösterilmiştir. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu ile tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları arasındaki ilişkilere dair bulgular tablo 130’da sunulmuştur.

Tablo 130

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	0	7	0	6	13
		%	0,0%	53,8%	0,0%	46,2%	100,0%
	Yetersiz	n	1	24	5	10	40
		%	2,5%	60,0%	12,5%	25,0%	100,0%
	Orta	n	2	35	8	18	63
		%	3,2%	55,6%	12,7%	28,6%	100,0%
	İyi	n	1	41	5	18	65
		%	1,5%	63,1%	7,7%	27,7%	100,0%
	Çok iyi	n	0	14	2	19	35
		%	0,0%	40,0%	5,7%	54,3%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=14,246 ; p=0,285

Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları kötü olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %53,8; iyi olanların oranı %0 iken çok iyi olanların oranı %46,2'dir. Değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,5; orta olanların oranı %60, iyi olanların oranı %12,5 iken çok iyi olanların oranı %25'dir. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3,2; orta olanların oranı %55,6; iyi olanların oranı %12,7 iken çok iyi olanların oranı %28,6'dir. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,5; orta olanların oranı %63,1; iyi olanların oranı %7,7 iken çok iyi olanların oranı %27,7'dir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %40, iyi olanların oranı %5,7 iken çok iyi olanların oranı %54,3'tür. Metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 131’de sunulmuştur.

Tablo 131

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	0	6	0	4	10
		%	0,0%	60,0%	0,0%	40,0%	100,0%
	Yetersiz	n	2	21	2	7	32
		%	6,3%	65,6%	6,3%	21,9%	100,0%
	Orta	n	1	42	8	22	73
		%	1,4%	57,5%	11,0%	30,1%	100,0%
	İyi	n	1	43	8	22	74
		%	1,4%	58,1%	10,8%	29,7%	100,0%
	Çok iyi	n	0	9	2	16	27
		%	0,0%	33,3%	7,4%	59,3%	100,0%
Toplam	n	4	121	20	71	216	
	%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%	

Ki kare=16,542 ; p=0,168

Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları kötü olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %60, iyi olanların oranı %0 iken çok iyi olanların oranı %40’dır. Değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %6,3; orta olanların oranı %65,6; iyi olanların oranı %6,3 iken çok iyi olanların oranı %21,9’dur. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %57,5; iyi olanların oranı %11 iken çok iyi olanların oranı %30,1’dir. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %58,1; iyi olanların oranı %10,8 iken çok iyi olanların oranı %29,7’dir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda

kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %33,3; iyi olanların oranı %7,4 iken çok iyi olanların oranı %59,3'tür. Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin birimlerinin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 132'de sunulmuştur.

Tablo 132

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri İle Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	1	6	0	7	14
		%	7,1%	42,9%	0,0%	50,0%	100,0%
	Yetersiz	n	1	20	3	6	30
		%	3,3%	66,7%	10,0%	20,0%	100,0%
	Orta	n	2	42	8	19	71
		%	2,8%	59,2%	11,3%	26,8%	100,0%
	İyi	n	0	41	6	20	67
		%	0,0%	61,2%	9,0%	29,9%	100,0%
	Çok iyi	n	0	12	3	19	34
		%	0,0%	35,3%	8,8%	55,9%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=19,660 ; $p=0,074$

Metnin birimlerinin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları kötü olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %7,1; orta olanların oranı %42,9; iyi olanların oranı %0 iken çok iyi olanların oranı %50'dir. Değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3,3; orta olanların oranı %66,7; iyi olanların oranı %10 iken çok iyi olanların oranı %20'dir. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime

hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,8; orta olanların oranı %59,2; iyi olanların oranı %11,3 iken çok iyi olanların oranı %26,8'dir. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %61,2; iyi olanların oranı %9 iken çok iyi olanların oranı %29,9'dur. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %35,3; iyi olanların oranı %8,8 iken çok iyi olanların oranı %55,9'dur. Metnin birimlerinin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin hikâye yapısının tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 133'te sunulmuştur.

Tablo 133

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	0	3	0	1	4
		%	0,0%	75,0%	0,0%	25,0%	100,0%
	Yetersiz	n	0	14	2	7	23
		%	0,0%	60,9%	8,7%	30,4%	100,0%
	Orta	n	2	29	6	17	54
		%	3,7%	53,7%	11,1%	31,5%	100,0%
	İyi	n	2	51	8	22	83
		%	2,4%	61,4%	9,6%	26,5%	100,0%
	Çok iyi	n	0	24	4	24	52
		%	0,0%	46,2%	7,7%	46,2%	100,0%
Toplam	n	4	121	20	71	216	
	%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%	

Ki kare=9,0,9 ; $p=0,700$

Metnin hikâye yapısının tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları kötü olanlarda kelime

hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %75, iyi olanların oranı %0 iken çok iyi olanların oranı %25'dir. Değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %60,9; iyi olanların oranı %8,7 iken çok iyi olanların oranı %30,4'tür. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3,7; orta olanların oranı %53,7; iyi olanların oranı %11,1 iken çok iyi olanların oranı %31,5'dir. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,4; orta olanların oranı %61,4; iyi olanların oranı %9,6 iken çok iyi olanların oranı %26,5'tir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %46,2; iyi olanların oranı %7,7 iken çok iyi olanların oranı %46,2'dir. Metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/giriş tezinin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 134'te sunulmuştur.

Tablo 134

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Yapı/Giriş Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	1	21	3	7	32
		%	3,1%	65,6%	9,4%	21,9%	100,0%
	Orta	n	1	43	8	22	74
		%	1,4%	58,1%	10,8%	29,7%	100,0%
	İyi	n	1	44	7	28	80
		%	1,3%	55,0%	8,8%	35,0%	100,0%
	Çok iyi	n	1	13	2	14	30
		%	3,3%	43,3%	6,7%	46,7%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=6,033 ; $p=0,737$

Yapı/giriş tezinin tutarlılık durumu sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %65,6; iyi olanların oranı %9,4 iken çok iyi

olanların oranı %21,9'dur. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %58,1; iyi olanların oranı %10,8 iken çok iyi olanların oranı %29,7'tür. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,3; orta olanların oranı %55, iyi olanların oranı %8,8 iken çok iyi olanların oranı %35'tir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3,3; orta olanların oranı %43,3; iyi olanların oranı %6,7 iken çok iyi olanların oranı %46,7'dir. Yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/sonuç tezinin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 135'te sunulmuştur.

Tablo 135

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Yapı/Sonuç Tezi İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	1	26	6	6	39
		%	2,6%	66,7%	15,4%	15,4%	100,0%
	Orta	n	1	43	7	22	73
		%	1,4%	58,9%	9,6%	30,1%	100,0%
	İyi	n	1	41	4	28	74
		%	1,4%	55,4%	5,4%	37,8%	100,0%
	Çok iyi	n	1	11	3	15	30
		%	3,3%	36,7%	10,0%	50,0%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=13,383 ; $p=0,146$

Yapı/sonuç tezinin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,6; orta olanların oranı %66,7; iyi olanların oranı %15,4 iken çok iyi olanların oranı %15,4'tür. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %58,9; iyi olanların oranı %9,6 iken çok iyi olanların oranı %30,1'tür. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı

zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %55,4 iyi olanların oranı %5,4 iken çok iyi olanların oranı %37,8'tir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3,3; orta olanların oranı %36,7; iyi olanların oranı %10 iken çok iyi olanların oranı %50'dir. Yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı ile kelime hazinesi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında düşünce organizasyonu ve mantıksal düzenin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 136'da sunulmuştur.

Tablo 136

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu ve Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	1	29	6	6	42
		%	2,4%	69,0%	14,3%	14,3%	100,0%
	Orta	n	1	41	6	24	72
		%	1,4%	56,9%	8,3%	33,3%	100,0%
	İyi	n	2	40	5	26	73
		%	2,7%	54,8%	6,8%	35,6%	100,0%
	Çok iyi	n	0	11	3	15	29
		%	0,0%	37,9%	10,3%	51,7%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=13,241 ; $p=0,144$

Düşünce organizasyonu/mantıksal düzenin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi zayıf olanların oranı %2,4; orta olanların oranı %69, iyi olanların oranı %14,3 iken çok iyi olanların oranı %13,4'tür. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %56,9; iyi olanların oranı %8,3 iken çok iyi olanların oranı %33,3'tür. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,7; orta olanların oranı %54,8 iyi olanların oranı %6,8 iken çok iyi olanların oranı %35,6'dır. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %37,9; iyi olanların oranı %10,3

iken çok iyi olanların oranı %51,7'dir. Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ana fikrin tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 137'de sunulmuştur.

Tablo 137

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	1	26	6	6	39
		%	2,6%	66,7%	15,4%	15,4%	100,0%
	Orta	n	1	39	6	24	70
		%	1,4%	55,7%	8,6%	34,3%	100,0%
	İyi	n	0	45	4	27	76
		%	0,0%	59,2%	5,3%	35,5%	100,0%
	Çok iyi	n	2	11	4	14	31
		%	6,5%	35,5%	12,9%	45,2%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=17,016 ; $p=0,048$

Ana fikrin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,6; orta olanların oranı %66,7; iyi olanların oranı %15,4 iken çok iyi olanların oranı %15,4'tür. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,4; orta olanların oranı %55,7; iyi olanların oranı %8,6 iken çok iyi olanların oranı %34,3'tür. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %59,2; iyi olanların oranı %5,3 iken çok iyi olanların oranı %35,5'tir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %6,5; orta olanların oranı %35,5; iyi olanların oranı %12,9 iken çok iyi olanların oranı %45,2'dir. Ana fikrin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişkilere bulgular tablo 138’de sunulmuştur.

Tablo 138

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

		Kelime Hazinesi Katsayısı				Toplam	
		Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	1	32	5	8	46
		%	2,2%	69,6%	10,9%	17,4%	100,0%
	Orta	n	1	43	7	24	75
		%	1,3%	57,3%	9,3%	32,0%	100,0%
	İyi	n	2	35	6	24	67
		%	3,0%	52,2%	9,0%	35,8%	100,0%
	Çok iyi	n	0	11	2	15	28
		%	0,0%	39,3%	7,1%	53,6%	100,0%
	Toplam	n	4	121	20	71	216
		%	1,9%	56,0%	9,3%	32,9%	100,0%

Ki kare=11,688 ; p=0,231

Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşüncelerin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; değerlendirme sonuçları yetersiz olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %2,2; orta olanların oranı %69,6; iyi olanların oranı %10,9 iken çok iyi olanların oranı %17,4’tür. Değerlendirme sonuçları orta olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %1,3; orta olanların oranı %57,3; iyi olanların oranı %9,3 iken çok iyi olanların oranı %32’dir. Değerlendirme sonuçları iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %3, orta olanların oranı %52,2; iyi olanların oranı %9 iken çok iyi olanların oranı %35,8’dir. Değerlendirme sonuçları çok iyi olanlarda kelime hazinesi katsayısı zayıf olanların oranı %0, orta olanların oranı %39,3; iyi olanların oranı %7,1 iken çok iyi olanların oranı %53,6’dır. Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşüncelerin tutarlılık durumu ile kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.1.8. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğeleri ve Tutarlılıklarının Kitap Okuma Durumlarına Göre Değişimi

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılıklarının kitap okuma durumlarına göre değişimi aşağıdaki tablolarda ayrı ayrı gösterilmiştir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerinin kitap okumayı sevme durumuna göre değişimi tablo 139’da sunulmuştur.

Tablo 139

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerinin Kitap Okumayı Sevme Durumuna Göre Değişimi

Kitap okumayı sevme durumu		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	84	1067	12,7	6,7	100,0		
	Hayır	132	1403	10,6	5,9	100,0	2,385	0,018*
	Toplam	216	2471	11,4	6,2	100,0		
Eksiltili Anlatım	Evet	84	469	5,6	4,1	90,5		
	Hayır	132	713	5,4	4,5	97,0	0,297	0,767
	Toplam	216	1182	5,5	4,2	94,4		
Değiştirim	Evet	84	20	0,2	0,5	19,0		
	Hayır	132	25	0,2	0,5	15,2	0,698	0,486
	Toplam	216	45	0,2	0,5	16,7		
Bağlama Öğeleri	Evet	84	897	10,7	6,4	98,8		
	Hayır	132	951	7,2	3,6	100,0	5,125	0,000*
	Toplam	216	1848	8,6	4,4	99,5		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	84	2318	27,6	13,1	100,0		
	Hayır	132	3181	24,1	9,6	100,0	2,260	0,025*
	Toplam	216	5499	25,5	11,1	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Evet	84	4771	56,8	22,1	100,0		
	Hayır	132	6273	47,5	15,4	100,0	3,639	0,000*
	Toplam	216	11044	51,1	17,5	100,0		

*p<0,05

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin kullanım ortalaması kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Öyküleyici anlatımda kitap okumayı sevenlerin gönderim ögelerinin kullanım ortalaması kitap okumayı sevmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Bağlama ögelerinin kullanım düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$), bağlama ögelerinin kullanılma düzeyi kitap okumayı sevenlerde anlamlı derecede daha yüksektir. Kelime bağdaşıklığı kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kitap okumayı sevenlerin kelime bağdaşıklığı ortalaması kitap okumayı sevmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Öyküleyici anlatımda toplam bağdaşıklık ögelerinin kullanma düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Kitap okumayı sevenlerin toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi okumayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerinin kitap okumayı sevme durumuna göre değişimi tablo 140'da sunulmuştur.

Tablo 140

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kitap Okumayı Sevme Durumuna Göre Değişimi

Kitap okumayı sevme durumu		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	84	801	9,5	5,9	98,8	1,985	0,048*
	Hayır	132	1069	8,1	4,7	99,2		
	Toplam	216	1870	8,7	5,2	99,1		
Eksiltili Anlatım	Evet	84	301	3,6	2,9	88,1	0,760	0,448
	Hayır	132	446	3,4	2,7	88,6		
	Toplam	216	747	3,5	2,8	88,4		
Değiştirim	Evet	84	23	0,3	0,5	26,2	0,123	0,902
	Hayır	132	35	0,3	0,5	23,5		
	Toplam	216	58	0,3	0,5	24,5		
Bağlama Ögeleri	Evet	84	813	9,7	6,0	100,0	6,056	0,000*
	Hayır	132	748	5,7	3,7	100,0		
	Toplam	216	1561	7,2	4,2	100,0		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	84	2200	26,2	10,2	100,0	3,350	0,001*
	Hayır	132	2886	21,9	8,6	100,0		
	Toplam	216	5086	23,5	9,2	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Var	52	2439	46,9	16,8	100,0	2,038	0,043*
	Yok	164	6883	42,0	14,7	100,0		
	Toplam	216	9322	43,2	15,2	100,0		

*p<0,05

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin kullanım düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren gönderim ögelerinin kullanım düzeyi kitap okumayı sevenlerde anlamlı derecede daha fazladır. Bağlama ögelerinin düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Kitap okumayı sevenlerin bütün bağlama ögelerini kullanma düzeyi kitap okumayı sevmeyenlerden anlamlı derecede daha fazladır. Kelime bağdaşıklığı kullanım düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Kitap okumayı sevenlerin kelime bağdaşıklığı ögelerini kullanma düzeyi kitap okumayı sevmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık

göstermektedir ($p<0,05$). Kitap okumayı sevenlerin bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kitap okumayı sevmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerinin evde kitaplık olma durumuna göre değişimi tablo 141’de sunulmuştur.

Tablo 141

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Evde Kitaplık Olma Durumuna Göre Değişimi

Evde kitaplık olma durumu	N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Var	52	702	13,5	7,9	100,0	
	Yok	164	1768	10,8	5,6	100,0	2,755 0,006*
	Toplam	216	2470	11,4	6,1	100,0	
Eksiltile Anlatım	Var	52	332	6,4	4,6	94,2	
	Yok	164	850	5,2	4,3	94,5	1,734 0,084
	Toplam	216	1182	5,5	4,4	94,4	
Değiştirim	Var	52	14	0,3	0,5	23,1	
	Yok	164	31	0,2	0,5	14,6	1,009 0,314
	Toplam	216	45	0,2	0,5	16,7	
Bağlama Ögeleri	Var	52	552	10,6	5,8	100,0	
	Yok	164	1296	7,9	4,7	99,4	3,401 0,001*
	Toplam	216	1848	8,6	5,2	99,5	
Kelime Bağdaşıklığı	Var	52	1396	26,8	12,5	100,0	
	Yok	164	4103	25,0	10,7	100,0	1,027 0,306
	Toplam	216	5499	25,5	11,2	100,0	
Toplam bağdaşıklık	Var	52	2996	57,6	21,3	100,0	
	Yok	164	8048	49,1	17,5	100,0	2,908 0,004*
	Toplam	216	11044	51,1	18,8	100,0	

* $p<0,05$

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerinin kullanım ortalaması evde kitaplık olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Evinde kitaplık olanların gönderim ögelerini kullanma ortalaması evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Bağlama ögelerinin kullanılma düzeyi

evde kitaplık olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Evinde kitaplık olanların bağlama ögelerini kullanma düzeyi evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında toplam bağdaşıklık ögelerinin kullanma düzeyi evinde kitaplık olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Evinde kitaplık olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerinin evde kitaplık olma durumuna göre değişimi tablo 142’de sunulmuştur.

Tablo 142

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Evde Kitaplık Olma Durumuna Göre Değişimi

Evde kitaplık olma durumu		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Var	52	487	9,4	5,7	98,1	1,122	0,263
	Yok	164	1383	8,4	5,0	99,4		
	Toplam	216	1870	8,7	5,2	99,1		
Eksilteli Anlatım	Var	52	186	3,6	2,8	88,5	0,350	0,727
	Yok	164	561	3,4	2,8	88,4		
	Toplam	216	747	3,5	2,8	88,4		
Değiştirim	Var	52	13	0,3	0,5	23,1	-0,304	0,761
	Yok	164	45	0,3	0,5	25,0		
	Toplam	216	58	0,3	0,5	24,5		
Bağlama Ögeleri	Var	52	475	9,1	5,4	100,0	3,143	0,002*
	Yok	164	1086	6,6	4,9	100,0		
	Toplam	216	1561	7,2	5,2	100,0		
Kelime Bağdaşıklığı	Var	52	1278	24,6	10,8	100,0	0,900	0,369
	Yok	164	3808	23,2	9,0	100,0		
	Toplam	216	5086	23,5	9,9	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Var	52	2996	57,6	21,3	100,0	2,038	0,043*
	Yok	164	8048	49,1	17,5	100,0		
	Toplam	216	11044	51,1	18,8	100,0		

* $p<0,05$

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağlama ögelerinin kullanma düzeyi evde kitaplık olma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir

($p<0,05$). Evinde kitaplık olanların bağlama ögelerini kullanma düzeyi evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Toplam bağdaşıklık ögelerinin kullanılma düzeyi evinde kitaplık olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Evinde kitaplık olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeylerinin sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre değişimi tablo 143'te sunulmuştur.

Tablo 143

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Düzeylerinin Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumuna Göre Değişimi

Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	80	1060	13,3	7,4	100,0	3,324	0,001*
	Hayır	136	1410	10,4	5,3	100,0		
	Toplam	216	2470	11,4	6,1	100,0		
Eksilteli Anlatım	Evet	80	467	5,8	4,4	91,2	0,941	0,348
	Hayır	136	715	5,3	4,4	96,3		
	Toplam	216	1182	5,5	4,4	94,4		
Değiştirim	Evet	80	22	0,3	0,6	21,2	1,509	0,133
	Hayır	136	23	0,2	0,4	14,0		
	Toplam	216	45	0,2	0,5	16,7		
Bağlama Ögeleri	Evet	80	868	10,9	6,0	98,8	5,351	0,000*
	Hayır	136	980	7,2	4,0	100,0		
	Toplam	216	1848	8,6	5,0	99,5		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	80	2248	28,1	13,0	100,0	2,700	0,007*
	Hayır	136	3251	23,9	9,7	100,0		
	Toplam	216	5499	25,5	12,0	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Evet	80	4665	58,3	20,2	100,0	4,502	0,000*
	Hayır	136	6379	46,9	16,5	100,0		
	Toplam	216	11044	51,1	17,0	100,0		

* $p<0,05$

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerini kullanım düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren gönderim

ögelerinin kullanım düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden kitap alanlarda anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağlama ögelerinin kullanım düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların bağlama ögelerini kullanma düzeyi ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kelime bağdaşıklık ögelerinin kullanım düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların bütün kelime bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Öyküleyici anlatımda toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi ödünç almayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeylerinin sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre değişimi tablo 144'te sunulmuştur.

Tablo 144

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanma Düzeylerinin Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumuna Göre Değişimi

Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		N	Kullanım	Ortalama	Std. Sapma	%	t	p
Gönderim	Evet	80	767	9,6	6,1	98,8		
	Hayır	136	1103	8,1	4,5	99,3	2,021	0,044*
	Toplam	216	1870	8,7	5,1	99,1		
Eksilteli Anlatım	Evet	80	287	3,6	3,0	90,0		
	Hayır	136	460	3,4	2,7	87,5	0,520	0,604
	Toplam	216	747	3,5	2,8	88,4		
Değiştirim	Evet	80	22	0,3	0,5	25,0		
	Hayır	136	36	0,3	0,5	24,3	0,145	0,885
	Toplam	216	58	0,3	0,5	24,5		
Bağlama Ögeleri	Evet	80	775	9,7	5,8	100,0		
	Hayır	136	786	5,8	4,0	100,0	5,809	0,000*
	Toplam	216	1561	7,2	5,2	100,0		
Kelime Bağdaşıklığı	Evet	80	2074	25,9	10,1	100,0		
	Hayır	136	3012	22,1	8,8	100,0	2,878	0,004*
	Toplam	216	5086	23,5	9,0	100,0		
Toplam bağdaşıklık	Evet	80	3925	49,1	16,5	100,0		
	Hayır	136	5397	39,7	13,5	100,0	4,536	0,000*
	Toplam	216	9322	43,2	12,8	100,0		

*p<0,05

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında gönderim ögelerini kullanma düzeyleri sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların gönderim ögelerini kullanma düzeyi ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Açıklayıcı anlatımda bağlama ögelerinin kullanma düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir

($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alan öğrencilerin bağlama ögelerinin kullanma düzeyi ödünç kitap almayan öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime bağdaşıklığının kullanma düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların kelime bağdaşıklığı ögelerini kullanma düzeyi ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Toplam bağdaşıklık ögelerinin kullanma düzeyi sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$): Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha büyüktür.

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 145’te sunulmuştur.

Tablo 145

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

			Kitap okumayı sevme durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	7	6	13
		%	8,3%	4,5%	6,0%
	Yetersiz	n	13	27	40
		%	15,5%	20,5%	18,5%
	Orta	n	25	38	63
		%	29,8%	28,8%	29,2%
	İyi	n	23	42	65
		%	27,4%	31,8%	30,1%
	Çok iyi	n	16	19	35
		%	19,0%	14,4%	16,2%
Toplam	n	84	132	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =2,949 ; p=0,566

Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %8,3; yetersiz olanların oranı %15,5; orta olanların oranı %29,8'dir. İyi olanların oranı %27,4 iken çok iyi olanların oranı %19'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %4,5; yetersiz olanların oranı %20,5; orta olanların oranı %28,8'dir. İyi olanların oranı %31,8 iken çok iyi olanların oranı %14,4'tür. Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin planı ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 146'da sunulmuştur.

Tablo 146

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

		Kitap okumayı sevme durumu		
		Evet	Hayır	Toplam
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	5	10
		%	6,0%	4,6%
	Yetersiz	n	11	32
		%	13,1%	14,8%
	Orta	n	27	73
		%	32,1%	33,8%
	İyi	n	28	74
		%	33,3%	34,3%
	Çok iyi	n	13	27
		%	15,5%	12,5%
Toplam		n	84	216
		%	100,0%	100,0%

Ki kare =1,913 ; p=0,752

Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %6, yetersiz olanların oranı %13,1; orta olanların oranı %32,1'dir. İyi olanların oranı %33,3 iken çok iyi olanların oranı %15,5'tir. Kitap okumayı sevmeyenlerde; metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %3,8; yetersiz olanların oranı %15,9; orta olanların oranı %34,8'dir. İyi olanların oranı %34,8 iken çok iyi olanların oranı %10,6'dır. Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 147'de sunulmuştur.

Tablo 147

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

			Kitap okumayı sevme durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	7	7	14
		%	8,3%	5,3%	6,5%
	Yetersiz	n	11	19	30
		%	13,1%	14,4%	13,9%
	Orta	n	24	47	71
		%	28,6%	35,6%	32,9%
	İyi	n	26	41	67
		%	31,0%	31,1%	31,0%
	Çok iyi	n	16	18	34
		%	19,0%	13,6%	15,7%
	Toplam	n	84	132	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =2,518 ; p=0,641

Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %8,3; yetersiz olanların oranı %13,1; orta olanların oranı %28,6'dır. İyi olanların oranı %31 iken çok iyi olanların oranı %19'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; metnin birimi ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %5,3; yetersiz olanların oranı %14,4; orta olanların oranı %35,6'dır. İyi olanların oranı %31,1 iken çok iyi olanların oranı %13,6'dır. Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 148'de sunulmuştur.

Tablo 148

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

		Kitap okumayı sevme durumu		
		Evet	Hayır	Toplam
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	2	2
		%	2,4%	1,5%
	Yetersiz	n	9	14
		%	10,7%	10,6%
	Orta	n	23	31
		%	27,4%	23,5%
	İyi	n	28	55
		%	33,3%	41,7%
	Çok iyi	n	22	30
		%	26,2%	22,7%
	Toplam	n	84	132
		%	100,0%	100,0%

Ki kare =1,704 ; p=0,740

Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %2,4; yetersiz olanların oranı %10,7; orta olanların oranı %27,4'tür. İyi olanların oranı %33,3 iken çok iyi olanların oranı %26,2'dir. Kitap okumayı sevmeyenlerde; metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi kötü olanların oranı %1,5; yetersiz olanların oranı %10,6; orta olanların oranı %23,5'tir. İyi olanların oranı %41,7 iken çok iyi olanların oranı %22,7'dir. Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 149'da sunulmuştur.

Tablo 149

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

		Kitap okumayı sevme durumu			
			Evet	Hayır	Toplam
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	7	25	32
		%	8,3%	18,9%	14,8%
	Orta	n	24	50	74
		%	28,6%	37,9%	34,3%
	İyi	n	38	42	80
		%	45,2%	31,8%	37,0%
	Çok iyi	n	15	15	30
		%	17,9%	11,4%	13,9%
	Toplam	n	84	132	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =9,250 ; p=0,026

Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi yetersiz olanların oranı %8,3; orta olanların oranı %28,6'dır. İyi olanların oranı %45,2 iken çok iyi olanların oranı %17,9'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi yetersiz olanların oranı %18,9; orta olanların oranı %37,9'dur. İyi olanların oranı %31,8 iken çok iyi olanların oranı %11,4'tür. Yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 150'de sunulmuştur.

Tablo 150

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

		Kitap okumayı sevme durumu			
			Evet	Hayır	Toplam
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	7	25	32
		%	8,3%	18,9%	14,8%
	Orta	n	24	50	74
		%	28,6%	37,9%	34,3%
	İyi	n	38	42	80
		%	45,2%	31,8%	37,0%
	Çok iyi	n	15	15	30
		%	17,9%	11,4%	13,9%
	Toplam	n	84	132	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =9,250 ; p=0,026

Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi yetersiz olanların oranı %9,5; orta olanların oranı %32,1'dir. İyi olanların oranı %39,3 iken çok iyi olanların oranı %19'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık düzeyi yetersiz olanların oranı %23,5; orta olanların oranı %34,8'dir. İyi olanların oranı %31,1 iken çok iyi olanların oranı %10,6'dır. Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 151'de sunulmuştur.

Tablo 151

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

		Kitap okumayı sevme durumu			
		Evet	Hayır	Toplam	
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	9	33	42
		%	10,7%	25,0%	19,4%
	Orta	n	27	45	72
		%	32,1%	34,1%	33,3%
	İyi	n	32	41	73
		%	38,1%	31,1%	33,8%
	Çok iyi	n	16	13	29
		%	19,0%	9,8%	13,4%
Toplam	n	84	132	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =9,433 ; p=0,024

Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %10,7; orta olanların oranı %32,1'dir. İyi olanların oranı %38,1 iken çok iyi olanların oranı %19'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %25, orta olanların oranı %34,1'dir. İyi olanların oranı %31,1 iken çok iyi olanların oranı %9,8'dir. Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ana fikir tutarlılık durumu tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki tablo 152'de sunulmuştur.

Tablo 152

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu Tutarlılık Durumu İle Kitap Okumayı Sevme Durumu Arasındaki İlişki

			Kitap okumayı sevme durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	9	30	39
		%	10,7%	22,7%	18,1%
	Orta	n	26	44	70
		%	31,0%	33,3%	32,4%
	İyi	n	34	42	76
		%	40,5%	31,8%	35,2%
	Çok iyi	n	15	16	31
		%	17,9%	12,1%	14,4%
Toplam		n	84	132	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =6,463 ; p=0,091

Ana fikir tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; Ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %10,7; orta olanların oranı %31'dir. İyi olanların oranı %40,5 iken çok iyi olanların oranı %17,9'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; Ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %22,7; orta olanların oranı %33,3'tür. İyi olanların oranı %31,8 iken çok iyi olanların oranı %12,1'dir. Ana fikir tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu tablo 153'te sunulmuştur.

Tablo 153

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu

		Kitap okumayı sevme durumu			
		Evet	Hayır	Toplam	
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	9	37	46
		%	10,7%	28,0%	21,3%
	Orta	n	30	45	75
		%	35,7%	34,1%	34,7%
	İyi	n	29	38	67
		%	34,5%	28,8%	31,0%
	Çok iyi	n	16	12	28
		%	19,0%	9,1%	13,0%
	Toplam	n	84	132	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =11,737 ; p=0,008

Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; kitap okumayı sevenlerde; Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler İle İlgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %10,7; orta olanların oranı %35,7'dir. İyi olanların oranı %34,5 iken çok iyi olanların oranı %19'dur. Kitap okumayı sevmeyenlerde; Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %28, orta olanların oranı %34,1'dir. İyi olanların oranı %28,8 iken çok iyi olanların oranı %91'dir. Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 154'te sunulmuştur.

Tablo 154

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

			Evde kitaplık olma durumu		
			Var	Yok	Toplam
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	4	6	10
		%	7,7%	3,7%	4,6%
	Yetersiz	n	4	28	32
		%	7,7%	17,1%	14,8%
	Orta	n	18	55	73
		%	34,6%	33,5%	33,8%
	İyi	n	18	56	74
		%	34,6%	34,1%	34,3%
	Çok iyi	n	8	19	27
		%	15,4%	11,6%	12,5%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =4,205 ; p=0,379

Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %7,7;yetersiz olanların oranı %7,7; orta olanların oranı ise %34,6'dır. İyi olanların oranı %34,6 iken çok iyi olanların oranı %15,4'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda Metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %3,7; yetersiz olanların oranı %17,1; orta olanların oranı ise %33,5'tir. İyi olanların oranı %34,1 iken çok iyi olanların oranı %11,6'dır. Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 155'te sunulmuştur.

Tablo 155

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

			Evde kitaplık olma durumu		
			Var	Yok	Toplam
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	5	9	14
		%	9,6%	5,5%	6,5%
	Yetersiz	n	5	25	30
		%	9,6%	15,2%	13,9%
	Orta	n	14	57	71
		%	26,9%	34,8%	32,9%
	İyi	n	18	49	67
		%	34,6%	29,9%	31,0%
	Çok iyi	n	10	24	34
		%	19,2%	14,6%	15,7%
Toplam		n	52	164	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =3,491 ; p=0,479

Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %9,6; yetersiz olanların oranı %9,6; orta olanların oranı ise %26,9'dur. İyi olanların oranı %34,6 iken çok iyi olanların oranı %19,2'dir. Evinde kitaplık olmayanlarda Metnin birimi ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %5,5; yetersiz olanların oranı %15,2; orta olanların oranı ise %34,8'dir. İyi olanların oranı %29,9 iken çok iyi olanların oranı %14,6'dır. Metnin birimi tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 156'da sunulmuştur.

Tablo 156

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

			Evde kitaplık olma durumu		
			Var	Yok	Toplam
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	2	2	4
		%	3,8%	1,2%	1,9%
	Yetersiz	n	3	20	23
		%	5,8%	12,2%	10,6%
	Orta	n	18	36	54
		%	34,6%	22,0%	25,0%
	İyi	n	14	69	83
		%	26,9%	42,1%	38,4%
	Çok iyi	n	15	37	52
		%	28,8%	22,6%	24,1%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =8,541 ; p=0,074

Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %3,8; yetersiz olanların oranı %5,8; orta olanların oranı ise %34,6'dır. İyi olanların oranı %26,9 iken çok iyi olanların oranı %28,8'dir. Evinde kitaplık olmayanlarda metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %1,2; yetersiz olanların oranı %12,2; orta olanların oranı ise %22'dir. İyi olanların oranı %42,1 iken çok iyi olanların oranı %22,6'dır. Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 157'de sunulmuştur.

Tablo 157

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

		Evde kitaplık olma durumu			
			Var	Yok	Toplam
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	6	26	32
		%	11,5%	15,9%	14,8%
	Orta	n	17	57	74
		%	32,7%	34,8%	34,3%
	İyi	n	20	60	80
		%	38,5%	36,6%	37,0%
	Çok iyi	n	9	21	30
		%	17,3%	12,8%	13,9%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =1,159 ; p=0,763

Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %11,5; orta olanların oranı ise %32,7'dir. İyi olanların oranı %38,5 iken çok iyi olanların oranı %17,3'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %15,9; orta olanların oranı ise %34,8'dir. İyi olanların oranı %36,6 iken çok iyi olanların oranı %12,8'dir. Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 158'de sunulmuştur.

Tablo 158

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

		Evde kitaplık olma durumu			
		Var	Yok	Toplam	
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	6	33	39
		%	11,5%	20,1%	18,1%
	Orta	n	16	57	73
		%	30,8%	34,8%	33,8%
	İyi	n	21	53	74
		%	40,4%	32,3%	34,3%
	Çok iyi	n	9	21	30
		%	17,3%	12,8%	13,9%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =3,123 ; p=0,373

Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda yapı/ sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %11,5; orta olanların oranı ise %30,8'dir. İyi olanların oranı %40,4 iken çok iyi olanların oranı %17,3'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda yapı/ sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %20,1; orta olanların oranı ise %34,8'dir. İyi olanların oranı %32,3 iken çok iyi olanların oranı %12,8'dir. Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu arasındaki ilişki tablo 159'da sunulmuştur.

Tablo 159

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu Arasındaki İlişki

		Evde kitaplık olma durumu			
			Var	Yok	Toplam
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	6	36	42
		%	11,5%	22,0%	19,4%
	Orta	n	16	56	72
		%	30,8%	34,1%	33,3%
	İyi	n	21	52	73
		%	40,4%	31,7%	33,8%
	Çok iyi	n	9	20	29
		%	17,3%	12,2%	13,4%
Toplam		n	52	164	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =3,985 ; p=0,263

Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %11,5; orta olanların oranı ise %30,8'dir. İyi olanların oranı %40,4 iken çok iyi olanların oranı %17,3'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %22, orta olanların oranı ise %34,1'dir. İyi olanların oranı %31,7 iken çok iyi olanların oranı %12,2'dir. Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ana fikir tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 160'da sunulmuştur.

Tablo 160

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

		Evde kitaplık olma durumu			
		Var	Yok	Toplam	
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	5	34	39
		%	9,6%	20,7%	18,1%
	Orta	n	16	54	70
		%	30,8%	32,9%	32,4%
	İyi	n	23	53	76
		%	44,2%	32,3%	35,2%
	Çok iyi	n	8	23	31
		%	15,4%	14,0%	14,4%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =4,402 ; p=0,221

Ana fikir tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %9,6; orta olanların oranı ise %30,8'dir. İyi olanların oranı %44,2 iken çok iyi olanların oranı %15,4,'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %20,7; orta olanların oranı ise %32,9'dur. İyi olanların oranı %32,3 iken çok iyi olanların oranı %14'tür. Ana fikir tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki tablo 161'de sunulmuştur.

Tablo 161

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler Tutarlılık Durumu İle Evde Kitaplık Olma Durumu Arasındaki İlişki

		Evde kitaplık olma durumu			
		Var	Yok	Toplam	
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	8	38	46
		%	15,4%	23,2%	21,3%
	Orta	n	15	60	75
		%	28,8%	36,6%	34,7%
	İyi	n	20	47	67
		%	38,5%	28,7%	31,0%
	Çok iyi	n	9	19	28
		%	17,3%	11,6%	13,0%
Toplam	n	52	164	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =4,025 ; p=0,259

Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; evinde kitaplık olanlarda Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %15,4; orta olanların oranı ise %28,8'dir. İyi olanların oranı %38,5 iken çok iyi olanların oranı %17,3'tür. Evinde kitaplık olmayanlarda Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %23,2; orta olanların oranı ise %36,6'dır. İyi olanların oranı %28,7 iken çok iyi olanların oranı %11,6'dır. Bütünlük/ bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile evde kitaplık olma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 162'de sunulmuştur.

Tablo 162

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

		Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma			
		Evet	Hayır	Toplam	
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	7	13	
		%	8,8%	4,4%	6,0%
	Yetersiz	n	12	28	40
		%	15,0%	20,6%	18,5%
	Orta	n	22	41	63
		%	27,5%	30,1%	29,2%
	İyi	n	20	45	65
		%	25,0%	33,1%	30,1%
	Çok iyi	n	19	16	35
		%	23,8%	11,8%	16,2%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =8,106 ; p=0,088

Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %8,8; yetersiz olanların oranı %15, orta olanların oranı ise %27,5'tir. İyi olanların oranı %25 iken çok iyi olanların oranı %23,8'dir. Ödünç kitap almayanlarda kötü olanların oranı %4,4; yetersiz olanların oranı %20,6; orta olanların oranı ise %30,1'dir. İyi olanların oranı %33,1 iken çok iyi olanların oranı %16,2'dir. Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 163'te sunulmuştur.

Tablo 163

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

		Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma			
		Evet	Hayır	Toplam	
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	5	5	10
		%	6,3%	3,7%	4,6%
	Yetersiz	n	9	23	32
		%	11,3%	16,9%	14,8%
	Orta	n	25	48	73
		%	31,3%	35,3%	33,8%
	İyi	n	26	48	74
		%	32,5%	35,3%	34,3%
	Çok iyi	n	15	12	27
		%	18,8%	8,8%	12,5%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =6,140 ; p=0,189

Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %6,3; yetersiz olanların oranı %11,3; orta olanların oranı ise %31,3'tür. İyi olanların oranı %32,5 iken çok iyi olanların oranı %18,8'dir. Ödünç kitap almayanlarda kötü olanların oranı %3,7; yetersiz olanların oranı %16,9; orta olanların oranı ise %35,3'tür. İyi olanların oranı %35,3 iken çok iyi olanların oranı %35,3'tür. Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 164'te sunulmuştur.

Tablo 164

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

		Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma			
			Evet	Hayır	Toplam
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	7	7	14
		%	8,8%	5,1%	6,5%
	Yetersiz	n	10	20	30
		%	12,5%	14,7%	13,9%
	Orta	n	21	50	71
		%	26,3%	36,8%	32,9%
	İyi	n	23	44	67
		%	28,8%	32,4%	31,0%
	Çok iyi	n	19	15	34
		%	23,8%	11,0%	15,7%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =8,268 ; p=0,082

Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %8,8; yetersiz olanların oranı %12,5; orta olanların oranı ise %26,3'tür. İyi olanların oranı %28,8 iken çok iyi olanların oranı %23,8'dir. Ödünç kitap almayanlarda kötü olanların oranı %5,1; yetersiz olanların oranı %14,7; orta olanların oranı ise %36,8'dir. İyi olanların oranı %32,4 iken çok iyi olanların oranı %11'dir. Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 165’te sunulmuştur.

Tablo 165

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	2	2	4
		%	2,5%	1,5%	1,9%
	Yetersiz	n	9	14	23
		%	11,3%	10,3%	10,6%
	Orta	n	20	34	54
		%	25,0%	25,0%	25,0%
	İyi	n	24	59	83
		%	30,0%	43,4%	38,4%
	Çok iyi	n	25	27	52
		%	31,3%	19,9%	24,1%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =5,397 ; p=0,249

Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %2,5; yetersiz olanların oranı %11,3; orta olanların oranı ise %25’tir. İyi olanların oranı %30 iken çok iyi olanların oranı 31,3’tür. Ödünç kitap almayanlarda kötü olanların oranı %1,5; yetersiz olanların oranı %10,3; orta olanların oranı ise %25’dir. İyi olanların oranı %43,4 iken çok iyi olanların oranı %19,9’dur. Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 166’da sunulmuştur.

Tablo 166

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	9	23	32
		%	11,3%	16,9%	14,8%
	Orta	n	25	49	74
		%	31,3%	36,0%	34,3%
	İyi	n	33	47	80
		%	41,3%	34,6%	37,0%
	Çok iyi	n	13	17	30
		%	16,3%	12,5%	13,9%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =2,545 ; p=0,467

Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda yapı/ giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %11,3; orta olanların oranı ise %31,3'tür İyi olanların oranı %41,3 iken çok iyi olanların oranı %16,3'tür. Ödünç kitap almayanlarda yetersiz olanların oranı %16,9; orta olanların oranı ise %36'dır. İyi olanların oranı %34,6 iken çok iyi olanların oranı %12,5'tir. Yapı/ giriş tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 167'de sunulmuştur.

Tablo 167

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	10	29	39
		%	12,5%	21,3%	18,1%
	Orta	n	26	47	73
		%	32,5%	34,6%	33,8%
	İyi	n	30	44	74
		%	37,5%	32,4%	34,3%
	Çok iyi	n	14	16	30
		%	17,5%	11,8%	13,9%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =3,818 ; p=0,282

Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %12,5; orta olanların oranı ise %32,5'tir. İyi olanların oranı %37,5 iken çok iyi olanların oranı %17,5'tir. Ödünç kitap almayanlarda yetersiz olanların oranı %21,3; orta olanların oranı ise %34,6'dır. İyi olanların oranı %32,4 iken çok iyi olanların oranı %11,8'dir. Yapı/Sonuç tezi tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 168'de sunulmuştur.

Tablo 168

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki İlişki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	11	31	42
		%	13,8%	22,8%	19,4%
	Orta	n	27	45	72
		%	33,8%	33,1%	33,3%
	İyi	n	28	45	73
		%	35,0%	33,1%	33,8%
	Çok iyi	n	14	15	29
		%	17,5%	11,0%	13,4%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =3,751 ; p=0,290

Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %13,8; orta olanların oranı ise %33,8'dir. İyi olanların oranı %35 iken çok iyi olanların oranı %17,5'tir. Ödünç kitap almayanlarda yetersiz olanların oranı %22,8; orta olanların oranı ise %33,1'dir. İyi olanların oranı %33,1 iken çok iyi olanların oranı %11'dir. Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ana fikir tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki tablo 169'da sunulmuştur.

Tablo 169

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Sınıf Kitaplığı Ya Da Okul Kütüphanesinden Ödünç Kitap Alma Durumu Arasındaki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	11	28	39
		%	13,8%	20,6%	18,1%
	Orta	n	26	44	70
		%	32,5%	32,4%	32,4%
	İyi	n	30	46	76
		%	37,5%	33,8%	35,2%
	Çok iyi	n	13	18	31
		%	16,3%	13,2%	14,4%
Toplam		n	80	136	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =1,817 ; p=0,611

Ana fikir tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %13,8; orta olanların oranı ise %32,5'tir. İyi olanların oranı %37,5 iken çok iyi olanların oranı %16,3'tür. Ödünç kitap almayanlarda yetersiz olanların oranı %20,6; orta olanların oranı ise %32,4'tür. İyi olanların oranı %33,8 iken çok iyi olanların oranı %13,2'dir. Ana fikir tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu arasındaki ilişki tablo 170'de sunulmuştur.

Tablo 170

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu Arasındaki İlişki

			Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma		
			Evet	Hayır	Toplam
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	11	35	46
		%	13,8%	25,7%	21,3%
	Orta	n	30	45	75
		%	37,5%	33,1%	34,7%
	İyi	n	25	42	67
		%	31,3%	30,9%	31,0%
	Çok iyi	n	14	14	28
		%	17,5%	10,3%	13,0%
Toplam	n	80	136	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =5,700 ; p=0,127

Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu arasındaki ilişki incelendiğinde; ödünç kitap alanlarda bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %13,8; orta olanların oranı ise %37,5'tir. İyi olanların oranı %31,3 iken çok iyi olanların oranı %17,5'tir. Ödünç kitap almayanlarda yetersiz olanların oranı %25,7; orta olanların oranı ise %33,1'dir. İyi olanların oranı %30,9 iken çok iyi olanların oranı %10,3'tür. Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 171'de sunulmuştur.

Tablo 171

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Konusu Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

			Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
			1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	5	0	3	0	5	13
		%	6,2%	0,0%	11,5%	0,0%	5,0%	6,0%
	Yetersiz	n	15	1	4	1	19	40
		%	18,5%	33,3%	15,4%	20,0%	18,8%	18,5%
	Orta	n	23	2	6	0	32	63
		%	28,4%	66,7%	23,1%	0,0%	31,7%	29,2%
	İyi	n	21	0	6	3	35	65
		%	25,9%	0,0%	23,1%	60,0%	34,7%	30,1%
	Çok iyi	n	17	0	7	1	10	35
		%	21,0%	0,0%	26,9%	20,0%	9,9%	16,2%
Toplam	n	81	3	26	5	101	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =15,942 ; p=0,457

Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %6,2; yetersiz olanların oranı %18,5; orta olanların oranı %28,4'tür. İyi olanların oranı %25,9; çok iyi olanların oranı ise %21'dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %33,3; orta olanların oranı %66,7'dir. İyi olanların oranı %0, çok iyi olanların oranı ise %0'dır. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %11,5; yetersiz olanların oranı %15,4; orta olanların oranı %23,1'dir. İyi olanların oranı %23,1; çok iyi olanların oranı ise %26,9'dur. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %20, orta olanların oranı %0'dır. İyi olanların oranı %60, çok iyi olanların oranı ise %20'dir. Hiç kitap okumayanlarda kötü olanların oranı %5, yetersiz olanların oranı %18,8; orta olanların oranı %31,7'dir. İyi olanların oranı %34,7; çok iyi olanların oranı ise %9,9'dur. Metnin konusu tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 172’de sunulmuştur.

Tablo 172

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Planı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı						
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	Toplam	
Metnin Planı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	2	0	3	0	5	10
		%	2,5%	0,0%	11,5%	0,0%	5,0%	4,6%
	Yetersiz	n	15	1	1	0	15	32
		%	18,5%	33,3%	3,8%	0,0%	14,9%	14,8%
	Orta	n	27	2	8	2	34	73
		%	33,3%	66,7%	30,8%	40,0%	33,7%	33,8%
	İyi	n	22	0	10	2	40	74
		%	27,2%	0,0%	38,5%	40,0%	39,6%	34,3%
	Çok iyi	n	15	0	4	1	7	27
		%	18,5%	0,0%	15,4%	20,0%	6,9%	12,5%
Toplam	n	81	3	26	5	101	216	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ki kare =18,149 ; p=0,315

Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %2,5 yetersiz olanların oranı %18,5; orta olanların oranı %33,3’tür. İyi olanların oranı %27,2; çok iyi olanların oranı ise %18,5’dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %33,3; orta olanların oranı %66,7’dir. İyi olanların oranı %0, çok iyi olanların oranı ise %0’dır. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %11,5; yetersiz olanların oranı %3,8; orta olanların oranı %30,8’dir. İyi olanların oranı %38,5; çok iyi olanların oranı ise %15,4’tür. Aylık 4’ten fazla kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40’dır. İyi olanların oranı %40, çok iyi olanların oranı ise

%20'dir. Hiç kitap okumayanlarda kötü olanların oranı %5, yetersiz olanların oranı %14,9; orta olanların oranı %33,7'dir. İyi olanların oranı %39,6; çok iyi olanların oranı ise %6,9'dur. Metnin planı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 173'te sunulmuştur.

Tablo 173

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Birimleri Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Metnin Birimleri İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	4	0	3	0	14
		%	4,9%	0,0%	11,5%	0,0%	6,5%
	Yetersiz	n	17	0	2	0	30
		%	21,0%	0,0%	7,7%	0,0%	13,9%
	Orta	n	23	3	6	2	71
		%	28,4%	100,0%	23,1%	40,0%	32,9%
	İyi	n	19	0	10	2	67
		%	23,5%	0,0%	38,5%	40,0%	35,6%
	Çok iyi	n	18	0	5	1	34
		%	22,2%	0,0%	19,2%	20,0%	9,9%
	Toplam	n	81	3	26	5	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =21,969 ; $p=0,144$

Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %4,9 yetersiz olanların oranı %21, orta olanların oranı %28,4'tür. İyi olanların oranı %23,5, çok iyi olanların oranı ise %22,2'dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %33,3, orta olanların oranı %100'dür. İyi olanların oranı %0, çok iyi olanların oranı ise

%0'dır. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %11,5, yetersiz olanların oranı %7,7; orta olanların oranı %23,1'dir. İyi olanların oranı %38,5; çok iyi olanların oranı ise %19,2'dir. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %40, çok iyi olanların oranı ise %20'dir. Hiç kitap okumayanlarda kötü olanların oranı %6,9; yetersiz olanların oranı %10,9; orta olanların oranı %36,6'dır. İyi olanların oranı %35,6; çok iyi olanların oranı ise %9,9'dur. Metnin birimleri tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 174'te sunulmuştur.

Tablo 174

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Metnin Hikâye Yapısı Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları	Kötü	n	2	0	0	0	4
		%	2,5%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%
	Yetersiz	n	9	0	4	0	23
		%	11,1%	0,0%	15,4%	0,0%	10,6%
	Orta	n	22	3	5	2	54
		%	27,2%	100,0%	19,2%	40,0%	25,0%
	İyi	n	28	0	9	2	83
		%	34,6%	0,0%	34,6%	40,0%	43,6%
	Çok iyi	n	20	0	8	1	52
		%	24,7%	0,0%	30,8%	20,0%	24,1%
	Toplam	n	81	3	26	5	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =13,977 ; $p=0,600$

Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda metnin hikâye yapısı ile ilgili

tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları kötü olanların oranı %2,5; yetersiz olanların oranı %11,1; orta olanların oranı %27,2'dir. İyi olanların oranı %34,6; çok iyi olanların oranı ise %24,7'dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %33,3; orta olanların oranı %100'dür. İyi olanların oranı %0, çok iyi olanların oranı ise %0'dır. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %15,4; orta olanların oranı %19,2'dir. İyi olanların oranı %34,6; çok iyi olanların oranı ise %30,8'dir. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda kötü olanların oranı %0, yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %40, çok iyi olanların oranı ise %20'dir. Hiç kitap okumayanlarda kötü olanların oranı %2, yetersiz olanların oranı %9,9; orta olanların oranı %21,8'dir. İyi olanların oranı %43,6; çok iyi olanların oranı ise %22,8'dir. Metnin hikâye yapısı tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 175'te sunulmuştur.

Tablo 175

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Giriş Tezi Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Yapı/Giriş tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	15	0	1	0	32
		%	18,5%	0,0%	3,8%	0,0%	14,8%
	Orta	n	25	0	10	2	74
		%	30,9%	0,0%	38,5%	40,0%	34,3%
	İyi	n	30	2	11	1	80
		%	37,0%	66,7%	42,3%	20,0%	37,0%
	Çok iyi	n	11	1	4	2	30
		%	13,6%	33,3%	15,4%	40,0%	13,9%
	Toplam	n	81	3	26	5	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =10,730 ; $p=0,552$

Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %18,5; orta olanların oranı %30,9'dur. İyi olanların oranı %37, çok iyi olanların oranı ise %13,6'dır. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %0'dır. İyi olanların oranı %66,7; çok iyi olanların oranı ise %33,3'tür. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %3,8; orta olanların oranı %38,5'dir. İyi olanların oranı %42,3; çok iyi olanların oranı ise %15,4'tür. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %20, çok iyi olanların oranı ise %40'dır. Hiç kitap okumayanlarda yetersiz olanların oranı %15,8; orta olanların oranı %36,6'dır. İyi olanların oranı %35,6; çok iyi olanların oranı ise %11,9'dur. Yapı/giriş tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 176'da sunulmuştur.

Tablo 176

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Yapı/Sonuç Tezi Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Yapı/Sonuç tezi İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	20	0	1	0	39
		%	24,7%	0,0%	3,8%	0,0%	18,1%
	Orta	n	22	1	9	2	73
		%	27,2%	33,3%	34,6%	40,0%	33,8%
	İyi	n	28	1	11	1	74
		%	34,6%	33,3%	42,3%	20,0%	34,3%
	Çok iyi	n	11	1	5	2	30
		%	13,6%	33,3%	19,2%	40,0%	13,9%
	Toplam	n	81	3	26	5	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =13,472 ; $p=0,336$

Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda Yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %24,7; orta olanların oranı %27,2'dir. İyi olanların oranı %34,6; çok iyi olanların oranı ise %13,6'dır. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %33,3'tür. İyi olanların oranı %33,3; çok iyi olanların oranı ise %33,3'tür. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %3,8; orta olanların oranı %34,6'dır. İyi olanların oranı %42,3; çok iyi olanların oranı ise %19,2'dir. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %20, çok iyi olanların oranı ise %40'dır. Hiç kitap okumayanlarda yetersiz olanların oranı %17,8; orta olanların oranı %38,6'dır. İyi olanların oranı %32,7; çok iyi olanların oranı ise %10,9'dur. Yapı/sonuç tezi tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 177'de sunulmuştur.

Tablo 177

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Düşünce Organizasyonu/Mantıksal Düzen Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı						
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	Topla m	
Düşünce Organizasyonu/Mantıks al Düzen İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersi z	n	21	0	1	0	20	42
		%	25,9%	0,0%	3,8%	0,0%	19,8%	19,4%
	Orta	n	20	1	11	2	38	72
		%	24,7%	33,3%	42,3%	40,0%	37,6%	33,3%
	İyi	n	28	1	9	1	34	73
		%	34,6%	33,3%	34,6%	20,0%	33,7%	33,8%
	Çok iyi	n	12	1	5	2	9	29
		%	14,8%	33,3%	19,2%	40,0%	8,9%	13,4%
	Toplam	n	81	3	26	5	101	216
		%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
%		%	%	%	%	%	%	

Ki kare =15,753 ; $p=0,203$

Düşünce organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %25,9; orta olanların oranı %24,7'dir. İyi olanların oranı %34,6; çok iyi olanların oranı ise %14,8'dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %33,3'tür. İyi olanların oranı %33,3; çok iyi olanların oranı ise %33,3'tür. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %3,8; orta olanların oranı %42,3'tür. İyi olanların oranı %34,6; çok iyi olanların oranı ise %19,2'dir. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %20, çok iyi olanların oranı ise %40'dır. Hiç kitap okumayanlarda yetersiz olanların oranı %19,8; orta olanların oranı %37,6'dır. İyi olanların oranı %33,7; çok iyi olanların oranı ise %8,9'dur. Organizasyonu/mantıksal düzen tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında ana fikir tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 178'de sunulmuştur.

Tablo 178

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Ana Fikir Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı					Toplam
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	
Ana Fikir İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	20	0	1	0	39
		%	24,7%	0,0%	3,8%	0,0%	18,1%
	Orta	n	22	1	9	2	70
		%	27,2%	33,3%	34,6%	40,0%	32,4%
	İyi	n	29	1	11	1	76
		%	35,8%	33,3%	42,3%	20,0%	35,2%
	Çok iyi	n	10	1	5	2	31
		%	12,3%	33,3%	19,2%	40,0%	14,4%
	Toplam	n	81	3	26	5	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =12,112 ; $p=0,437$

Ana fikir tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %24,7; orta olanların oranı %27,2'dir. İyi olanların oranı %35,8; çok iyi olanların oranı ise %12,3'tür. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %33,3'tür. İyi olanların oranı %33,3; çok iyi olanların oranı ise %33,3'tür. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %3,8; orta olanların oranı %34,6'dır. İyi olanların oranı %42,3; çok iyi olanların oranı ise %19,2'dir. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %20, çok iyi olanların oranı ise %40'dır. Hiç kitap okumayanlarda yetersiz olanların oranı %17,8, orta olanların oranı %35,6'dır. İyi olanların oranı %33,7; çok iyi olanların oranı ise %12,9'dur. Ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki tablo 179'da sunulmuştur

Tablo 179

6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler Tutarlılık Durumu İle Aylık Okunan Kitap Sayısı Arasındaki İlişki

		Aylık okunan kitap sayısı						
		1 kitap	1-2 arası	3-4 arası	4'ten fazla	Hiç	Toplam	
Bütünlük/Bağıntı Destekleyici Düşünceler/Yardımcı Düşünceler İle İlgili Tutarlılık Durumu	Yetersiz	n	21	0	2	0	23	46
		%	25,9%	0,0%	7,7%	0,0%	22,8%	21,3%
	Orta	n	25	1	9	2	38	75
		%	30,9%	33,3%	34,6%	40,0%	37,6%	34,7%
	İyi	n	23	1	11	1	31	67
		%	28,4%	33,3%	42,3%	20,0%	30,7%	31,0%
	Çok iyi	n	12	1	4	2	9	28
		%	14,8%	33,3%	15,4%	40,0%	8,9%	13,0%
	Toplam	n	81	3	26	5	101	216
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ki kare =12,359; $p=0,417$

Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler tutarlılık durumu ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde; aylık bir kitap okuyanlarda bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz olanların oranı %25,9; orta olanların oranı %30,9'dur. İyi olanların oranı %28,4; çok iyi olanların oranı ise %14,8'dir. Aylık 1-2 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %33,3'tür. İyi olanların oranı %33,3; çok iyi olanların oranı ise %33,3'tür. Aylık 3-4 kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %7,7; orta olanların oranı %34,6'dır. İyi olanların oranı %42,3; çok iyi olanların oranı ise %15,4'tür. Aylık 4'ten fazla kitap okuyanlarda yetersiz olanların oranı %0, orta olanların oranı %40'dır. İyi olanların oranı %20, çok iyi olanların oranı ise %40'dır. Hiç kitap okumayanlarda yetersiz olanların oranı %22,8; orta olanların oranı %37,6'dır. İyi olanların oranı %30,7; çok iyi olanların oranı ise %8,9'dur. Bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu yetersiz okunan kitap sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.2. Mülakat Formundan Elde Edilen Bulgular

Uygulamadan sonra, öğrencilere uygulamada yaptıkları hazırlıksız konuşmalarını değerlendirmeleri amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur. Öğrencilerin bu sorulara verdiği yanıtlar da ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Bu bağlamda; öğrencilere konuşma öncesi ve sonrası heyecanlanıp heyecanlanmadıkları sorulmuştur. Konuşmalarının eksik ya da hatalı buldukları yönlerini tespit etmeleri istenmiştir. Konuşmalarının daha iyi olabilmesi için neler olması gerektiğiyle ilgili yanıtlar alınmıştır. Öğrencilere konuşma öncesi bir plan yapıp yapmadıkları sorulmuş, plan yaptılar ise nasıl bir plan yaptıklarını kısaca anlatmaları istenmiştir. Ayrıca Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesi plan yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Plan yapanlara nasıl bir plan yaptıklarını, yapmayanlara ise neden bir plan yapmadıklarını anlatmaları istenmiştir. Plan yapan öğrenciler ile yapmayan öğrencilerin bağdaşıklık ve tutarlılık durumları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin verdiği yanıtların bazılarında alıntılar yapılmış ve çalışmamızda sunulmuştur. Görüşmede öğrencilere yöneltilen sorulara ekte yer verilmiştir (Ek-4). Böylelikle çalışmada elde edilen nicel veriler, nitel verilerle desteklenmiştir.

Öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzında hazırlıksız konuşma yapan öğrencilere yaptıkları konuşmalar hakkında ne düşündükleri sorulmuştur. Öğrencilerden alınan yanıtlardan örnekler aşağıda sunulmuştur.

“Konuşmalarımın orta derece olduğunu düşünüyorum. Çünkü ben bir konuya hazırlanmadan konuşma yapmayı pek yapamıyorum.” (Ö.1. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşmalarımı gayet güzel buldum. O an aklıma gelenleri ve unutmadığım her şeyi anlattım.” (Ö.3. 6.sınıf K.Ö.)

“Aslında fazla iyi konuşamadım. Beklediğim gibi olmadı konuşmam. Hazırlanmadığım için galiba. Evde önceden çalışsaydım konuya biraz daha iyi konuşurdum.” (Ö.5. 6. sınıf K.Ö.)

“Konuşmalarımın az da olda iyi olduğunu düşünüyorum. İlk defa böyle hazırlanmadan konuştuğum için biraz heyecanlandım.” (Ö.7. 6. sınıf K.Ö.)

“Güzel konuşmalar yaptığımı düşünüyorum. Niye dersiniz de çok rahat konuştuğumu düşünüyorum.” (Ö.9. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşmamı pek beğenmedim. Nedense iyi konuşamadım. Aslında birkaç defa denedim. Beğenmediğim konuşmaların kayıtlarını sildirdim ve yeniden konuştum ama yine de iyi konuşamadım nedense. Hep kelimeler dilimin ucuna geldi ama bir türlü söyleyemedim. Hiç alışkın değildim aslında hazırlanmadan konuşmaya belki ondan böyle oldu.” (Ö.11. 6. sınıf K.Ö.)

“Bence güzel konuştum. Sevdiğim konuları seçtiğim için gayet mutlu bir şekilde anlattım aklıma gelen her şeyi.” (Ö.13. 6. sınıf K.Ö.)

“Konuşmam hakkında fazla bir şey söyleyemem. Sadece ben çok uzun konuşmayı sevmiyorum. Konuşurken istemeden de olsa hep hızlı konuşuyorum. Bazen konuştuklarımı karşı dinleyenler anlayamayabiliyor. Bazı kelimeler yutabiliyorum. Ama bugün yaptığım konuşmalarda çok hızlı konuşmadım. Konuşmalarım iyiydi bence. Sadece aklıma fazla bir şey gelmedi. Çünkü hazırlanmadan ve araştırmadan konuşmaları öğretmenimiz bize daha önce yaptırmadı.” (Ö.15. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşmalarım hakkında, güzel konuşmalar yaptığımı düşünüyorum. Benim için ilk defa karşılaştığım bir etkinlik olduğu için biraz garip geldi onun dışında böyle sevdiğim şeyleri anlatmak çok güzeldi bence.” (Ö.18. 7 Sınıf E.Ö.)

“Konuşmam güzeldi ama biraz kısa olduğunu düşünüyorum. Böyle konuşmalar yapmak beni mutlu etti.” (Ö.21. 7. Sınıf E.Ö.)

“İyi geçti diye düşünüyorum. Güzel şeyler anlattım. Hoşuma gitti sevdiğim şeylerden bahsetmek.” (Ö.24. 7. Sınıf E.Ö.)

“Güzel konuştum ama kısa konuştum biraz. Aklıma fazla kelime gelmedi gelseydi daha da uzun konuşabilirdim belki.” (Ö.26. 6. Sınıf K.Ö.)

“Çok güzel konuşmalar yaptığımı düşünüyorum. Keşke derslerde de böyle konuşmalar yapsak. Konuşmak çok hoşuma gitti. Sevdiğim anılarım anlatmak beni mutlu etti.” (Ö.28. 6. Sınıf K.Ö.)

“Tam istediğim gibi konuşamadım. Daha önce hiç bir konuya hazırlanmadan pat diye konuşmamıştım. O yüzden garip geldi bana. Ama yine de elimden geldiği kadar konuşmaya çalıştım.” (Ö.31. 6. Sınıf E.Ö.)

“Ben çok iyi bir konuşma yaptığımı düşünüyorum. Alışkın olsaydım belki daha da iyi olabilirdi diye düşünüyorum.” (Ö.26. 6. Sınıf K.Ö.)

“Konuşma yapacağımı öğrenince çok mutlu oldum. Sevdiğim iki konuyu seçtim. Sonra da konuşmaya başladım. Konuşmalarımın çok güzel olduğunu düşünüyorum.” (Ö.38. 7. sınıf K.Ö.)

“Konuşmalarımın güzel olduğunu düşünüyorum. Ama hazırlıksız konuşma yapmaya alışkın olsaydım daha da güzel konuşmalar yapardım diye düşünüyorum.” (Ö.39. 6. sınıf E.Ö.)

“İstediğim gibi güzel konuşamadım. Hazırlanmadan konuşmak zor geldi bana. Daha önceden söyleseydiniz biraz araştırıp daha güzel konuşurdum.” (Ö.41. 7. sınıf E.Ö.)

“Kendimi iyi anlatabildiğimi düşünüyorum Konuşma yapmak çok hoşuma gidiyor zaten. Bazı eksikliklerim olsa da yine de çok iyi konuşmalar yaptığımı düşünüyorum.” (Ö.45. 7. sınıf K.Ö.)

“Konuşmalarım biraz iyiydi. Ama fazla beğenmedim. Çünkü hazırlıksız konuşmalar yaptığım için biraz heyecanlandım. Alışkın olmadığım bir şeydi çünkü.” (Ö.48. 7. sınıf E.Ö.)

“Konuşmalarımın orta dereceli olduğunu düşünüyorum. Çünkü hazırlanmadan konuşma yapma konusunda tecrübesizim. Daha önce işlememiştik bu konuyu o yüzden zorlandım biraz.” (Ö.50. 7. sınıf E.Ö.)

“Konuşmalarımı hazırlıksız olmama rağmen güzel yaptığımı düşünüyorum. Biraz zorlandım çünkü daha önce karşılaşmadığım bir etkinlikti. Hazırlanmadan konuşma yapmamıştım daha önce hiç.” (Ö.55. 7. sınıf K.Ö.)

“Konuşmalarımı iyi yaptığımı düşünüyorum. Daha önceden hazırlıksız konuşmalar konusunda bilgi sahibi olsaydım daha da iyi olurdu benim için. Alışkın olmadığım için biraz zorlandım.” (Ö.58. 7. sınıf K.Ö.)

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu konuşmalarının güzel olduğunu söylemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin hazırlıksız konuşmalar konusunda deneyimsiz olduğu

ortaya çıkmıştır. Konuşmalarını değerlendiren öğrenciler, konuşmalarında başarısız olmalarını hazırlıksız konuşmalara alışkın olmadıklarına yani bu konuda deneyimsiz olduklarına, benzer etkinlikleri derslerde yapmadıklarına bağlamaktadırlar.

Öğrencilere hazırlıksız konuşmalarını yapmadan önce ve konuşmalarını yaparken heyecanlanıp heyecanlanmadıkları sorulmuştur. Aşağıda öğrencilerin konuşma öncesi ve konuşma esnasındaki duygularına ilişkin görüşlerinden örnekler verilmiştir.

“Konuşmaya başlamadan önce çok heyecanlandım. Konuşmaya başlamadan önce baya bekledim. Heyecanım azalınca konuştum.” (Ö. 61. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet konuşmaya başlamadan çok heyecanlandım. Çünkü hiç daha önce böyle bir etkinlik yapmamıştım. Ama sonra sizle sohbet edince heyecanım geçti ve konuşmaya başladım.” (Ö.65. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşma yapacağımı öğrenince biraz heyecanlandım ama normal bence böyle olması. Çünkü öğretmenimiz bizi hazırlanmadan pat diye daha önce konuşturmamıştı hiç. Sonra konuşmaya başlayınca heyecanımın geçtiğini anladım ve rahat rahat konuştum.” (Ö.72. 6. sınıf K.Ö.)

“Konuşma öncesi heyecanlandım. Garip geldi bana çalışmadan konuşmak. Heyecanım geçene kadar sizle sohbet ettim. Heyecanım geçince konuşmalarımı yaptım.” (Ö.74. 6. sınıf K.Ö.)

“Evet her ikisinde de heyecanlandım. Çünkü ilk defa böyle değişik bir etkinlik yapıyordum. Heyecanım geçince konuşmalarımı yaptım.” (Ö.77. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet konuşmaya başlamadan önce biraz heyecanlandım. İlk defa böyle konuşmalar yaptığım için böyle oldu sanırım. Çünkü habersiz yapılan bir konuşmaydı. Heyecanım geçene kadar bekledim ondan sonra konuştum.” (Ö.84. 6. sınıf E.Ö.)

“Hiç heyecanlanmadım.” (Ö.81. 6. sınıf E.Ö.)

“Daha önce hazırlanmadan konuşma hiç yapmadığım için biraz çekindim. Yapabilir miyim acaba diye. Ama sonra biraz bekledim heyecanım geçti. Heyecanım geçince konuştum.” (Ö.75. 7. sınıf E.Ö.)

“Hiç heyecanlanmadım. Çünkü böyle konuşmaları okulda yapmasak da bizim ailemizde sürekli bu tür konuşmalar çok sık yapıyoruz.” (Ö.73. 7. Sınıf K.Ö.)

“Evet konuşmaya başlayınca biraz heyecanlandım. Konuşmaya başlayınca heyecanım tam olarak geçmedi. Tam olarak sakinleşemedim. Alışkın olmadığım için böyle pat diye konuşma yapmaya bana biraz değişik geldi.” (Ö.85. 7. Sınıf K.Ö.)

“Evet, daha önce ani konuşmalar yapmadığım için biraz heyecanlandım. Ama konuşmaya başlamadan önce biraz bekledim. Bekledikten sonra heyecanım geçti. Geçince ben de konuştum güzel. Konuşmak beni mutlu etti.”(Ö.88. 6. Sınıf K.Ö.)

“Konuşmaya başlamadan önce heyecanlandım. Konuşmaya başlayınca heyecanım azaldı. Keşke derslerde de yapmış olsaydık ve işleseydik. O zaman öğrenirdik. Böyle konuşmaları.”(Ö.91. 7. Sınıf E.Ö.)

“Evet, konuşmaya başlamadan önce çok heyecanlandım çünkü daha önce derslerde hiç yapmamıştık. Ama konuşmaya başlamadan hemen önce heyecanım geçti. Sizinle sohbet ettik çay içtik. O yüzden heyecanım geçti. Ben de heyecanım geçince konuşmalarına başladım.”(Ö.90. 7. Sınıf E.Ö.)

“Önce biraz heyecanlandım. Kaygılandım. Nasıl konuşacağım diye kaygılandım. Ama konuşmaya başlayınca hiç de düşündüğüm gibi olmadı. Zor değilmiş. Tam tersine eski anılarımı hatırlamam bana çok iyi geldi.”(Ö.99. 7. Sınıf K.Ö.)

“İlk defa hazırlanmadan konuşma yaptığım için konuşma öncesi çok heyecanlandım. Ama konuşmaya başlayınca tam bana göre bir şey olduğunu anladım. Tabi birkaç kez denemeler yaptım. Hazır olunca da heyecan falan kalmadı takır takır konuştum.”(Ö.95. 7. Sınıf K.Ö.)

165 öğrenci konuşmaya başlamadan önce biraz heyecanlandığını, konuşmaya başladıktan sonra heyecanlarının geçtiğini belirtmiştir. Heyecanlanmalarının sebebini de hazırlıksız konuşma yapmaya alışkın olmadıklarına bağlamışlardır. Hazırlıksız konuşma etkinlikleriyle çok fazla karşılaşmadıkları için bu tür uygulamalarda nasıl davranacaklarını bilemediklerini söylemişlerdir.

Yaptıkları hazırlıksız konuşmaları değerlendiren öğrencilere yaptıkları konuşmadan daha iyi bir konuşma yapabilip yapamayacakları sorulmuştur. Öğrencilerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Evet, daha iyi konuşabilirdim.” (Ö.101. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet daha iyi konuşabilirdim. En az bir hafta önceden haberim olsaydı bence daha iyi konuşurdum. Hazırlanırdım en azından konuşmama, hazırlık yapardım.” (Ö.102. 6. sınıf E.Ö.)

“Ben zaten iyi konuştum.” (Ö.17. 6. sınıf K.Ö.)

“Evet konuşabilirdim. Böyle konular hakkında daha çok konuşma yapsaydım eğer çok iyi konuşurdum.” (Ö.25. 6. Sınıf K.Ö.)

“Aslında gayet iyi konuştum. Ama daha iyi de olabilirdi tabi.” (Ö.108. 7. sınıf E.Ö.)

“İyi konuştum bence. Ama daha uzun konuşabilirdim.” (Ö.104. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet konuşabilirdim. Hazırlansaydım konuşmama.” (Ö.106. 7. sınıf E.Ö.)

“Evet konuşabilirdim belki de ama yine de ben iyi konuştuğumu düşünüyorum.” (Ö. 113. 7. sınıf K.Ö.)

“Bence en iyi konuşmam buydu. Daha iyi konuşamazdım.” (Ö. 115. 7. sınıf K.Ö.)

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu daha iyi bir konuşma yapabileceklerini belirtmişlerdir. Sadece birkaç öğrenci en iyi konuşmalarının bu olduğunu, bundan daha iyi konuşamayacaklarını söylemişlerdir. Öğrenciler daha iyi konuşma yapabilmelerini de konuşmalara önceden hazırlanmalarına bağlamışlardır. Bazı öğrencilerin verdikleri yanıtlardan hazırlıksız konuşma hakkında bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır. Derslerde hazırlıksız konuşma ile ilgili çalışma ve etkinliklerin yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilere konuşmalarının daha iyi olabilmesi için nelerin gerekli olduğu sorulmuş ve öğrencilerden alınan yanıtlardan örnekler olarak aşağıda verilmiştir.

“Bu gibi hazırlıksız konuşmalar daha sık yapılırsa insan daha alışkın olur bence. Nedense bizim çalışma kitaplarımızda hiç yoktu sanki.” (Ö. 120. 6. sınıf E.Ö.)

“Önceden hazırlık yapmalıydım. Evde hazırlık yapıp öyle gelseydim daha güzel konuşabilirdim.” (Ö.138. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet daha iyi konuşabilirdim. En az bir hafta önceden haberim olsaydı bence daha iyi konuşurdum.” (Ö. 128. 6. sınıf E.Ö.)

“Heyecanlanmasaydım iyi olurdu. Alışkın olsam heyecanlanmazdım belki de. Ben böyle ani konuşmalar hiç yapmadığım için bana değişik geldi. Derslerde yapsak alışırız bence.” (Ö.135. 6. sınıf K.Ö.)

“Önceden hazırlık yapabilseydim ve derslerde de öğretmenlerimiz bize böyle etkinlikler yaptırırsalardı. Çok daha güzel konuşmalar yapabilirdim.” (Ö.142. 6. sınıf E.Ö.)

“Alışkın olmam lazım. Ben biraz yabancılık çektim. Böyle konuşmamıştım daha önce hazırlanmadan.” (Ö.145. 6. sınıf K.Ö.)

“Heyecanım olmasaydı daha iyi konuşabilirdim. Heyecanımın olmaması için de böyle hazırlanmadan yapılan konuşmalara alışkın olmam lazımdı. Mesela ben bu okula bu yıl nakil geldim. Geldiğim ilk haftalar çok heyecanlıydım. Sonra alıştım okula ve artık sıradan geliyor okul bana. Hiç heyecanlanmıyorum. İşte bu konuşmaları da hep yapsak okulda onlarda sıradan gelirdi bana. Hiç heyecanlanmazdım ve çok da daha güzel konuşabilirdim belki de.” (Ö.148. 6. sınıf K.Ö.)

“Aklıma kelimeler gelmedi. Çok daha fazla kitap okumak lazım sanırım. Bir de acemiydim hazırlanmadan konuşmalar yapmak için. Bize derslerde yaptırmıyorlar böyle konuşmalar. O yüzden acemilik çektim.” (Ö.152. 6. sınıf K.Ö.)

“Hazırlık yapmam gerekiyordu. Daha çok kitap okumalıyım. Bir de öğretmenler derslerde böyle bizi konuştururlarsa bence konuşmalarım daha iyi olabilir.” (Ö.159. 6. sınıf K.Ö.)

“Hazırlıksız olmam beni olumsuz etkiledi. Derslerimizde de böyle etkinlikler yasak bence çok güzel olur ve daha tecrübeli oluruz.” (Ö.162. 6. sınıf E.Ö.)

“Böyle etkinliklerin derslerimizde yapılmaması yüzünden zorlandım. Hazırlıksız konuşmalar yapmadık daha önce. Konu olarak da işlediğimizi hatırlamıyorum. Derslerimizde konuşma etkinlikleri hiç yapmıyoruz. O yüzden alışkın olmadığım bir etkinlikti benim için. Zorlandım ve biraz heyecan yaptım. Öğrendiğimiz ve daha önceden yaptığımız bir şey olsaydı çok daha güzel konuşurdum bence.” (Ö.165. 7. sınıf E.Ö.)

“Hazırlık yapsaydım daha iyi konuşabilirdim. Ben daha önce hazırlanmadan konuşma yapmadım.” (Ö.106. 7. sınıf E.Ö.)

“Bol bol kitap okursam daha iyi konuşabilirim. Bir de böyle hazırlanmadan konuşmalar çok yaparsak daha alışkın oluruz. Ve daha iyi konuşuruz.” (Ö. 216. 7. sınıf E.Ö.)

“Hazırlıksız konuşmak bana zor geldi açıkçası. Alışkın olmadığım için tam istediğim gibi yapamadım. Derslerimizde çok çok yapsaydık bence daha güzel olurdu diye düşünüyorum.” (Ö.214. 7. sınıf E.Ö.)

“Çok kitap okumak lazım bunun için. Hani cebinde 5 lira vardır. Ama sen 6 liralık harcama yapmak istesen de yapamazsın. Babanın sana verdiği harçlığa göre kantinde harcarsın. Bence konuşmak da öyle bir şey. Ne kadar çok kelime varsa kafanda o kadar çok ve güzel konuşursun. Ben de daha fazla kitap okursam öğrendiğim kelimelerin sayısı artar ve iyi konuşurum. Bir de böyle hazırlanmadan konuşmaları çok sık yaparsak daha iyi olur. Derslerde böyle konuşmalar yapmıyoruz açıkçası. O yüzden de biraz zorlandım konuşurken. Ben biraz gevezeyim, konuşmayı çok severim. Bu yüzden konuşmalarım da çok güzeldi bence.” (Ö. 211. 7. sınıf E.Ö.)

“Önceden öğretmenim böyle konuşmalar yapacağım hakkında bilgi verseydi. Derslerimizde böyle etkinlikler yapmalıyız. Yabancılamamak için böyle hazırlıksız konuşmaları derslerde çok çok yapmalıyız.” (Ö.209. 7. sınıf K.Ö.)

“Heyecanımı tam olarak yenmem gerekiyordu. Bunun için de alışkın olmam lazım böyle konuşmalara. Keşke hep yapsaydık. Ben de alışkın olurdum. Şimdi ünlüleri düşünüyorum mesela. Onlar alışkınlar bir kameraman onlara pat diye bir şey sorsa saatlerce konuşurlar belki de. Ama ben hiç alışkın değilim. Birde çok kitap okumak lazımmiş bunu anladım.” (Ö.204. 7. sınıf K.Ö.)

“Konuşurken aklıma kelimeler gelmedi bazen. O yüzden bol bol kitap okumak lazım bence. Bir de derslerimizde de yapalım böyle konuşmalar.” (Ö.202. 7. sınıf K.Ö.)

“Yabancı olduğum bir etkinlikti. Derslerimizde de böyle etkinlikler yapılırsa ben de daha alışkın olurum ve kendimi daha rahat hissederim. Sonra da daha iyi konuşabilirim.” (Ö. 199. 7. sınıf K.Ö.)

“İlk defa aniden konuşma yaptığım için heyecanlandım. Önceden böyle şeyler yapsaydım herhalde daha iyi de konuşabilirdim. Bir de konuşmaya başlamadan önce bir plan yapsaydım daha güzel konuşurmuşum bunu fark ettim.” (Ö. 187. 7. sınıf K.Ö.)

“Çok kitap okumam lazım bence. Çünkü konuşacağım konuyla ilgili kelimeler aklıma gelmedi bazen. Derslerimizde böyle hazırlanmadan konuşmalar yapmadık hiç yapsaydık daha tecrübeli olsaydık daha güzel konuşurdum bence.” (Ö. 184. 7. sınıf K.Ö.)

“Alışkın olmak lazım bence. Çünkü ben annemden biliyorum. Ehliyet aldı ama arabamızı süremiyor. Babam ona mahalle aralarında sür, biraz alış sürmeye diyor. Annem sürmediği için alışamıyor. Bence bizde derslerimizde yapsaydık böyle ani konuşmalar alıştırdık ve çok güzel konuşurduk bence.” (Ö. 180. 7. sınıf KÖ.)

Öğrencilerden, konuşma yapacaklarını daha önceden öğrenip konulara hazırlık yapmaları gerektiği, derslerde hazırlıksız konuşma etkinliklerinin çok sık yapılması gerektiği ve bol bol kitap okuyup söz varlıklarını geliştirmeleri gerektiği yönünde cevaplar alınmıştır. Sadece bir öğrenci konuşmaya başlamadan önce bir plan yapsaydım daha iyi konuşurdum demiştir.

Öğrencilere konuşmalarında eksik ya da hatalı buldukları yönlerin olup olmadığı sorulmuştur. Aşağıda öğrencilerin yanıtlarından örnekler bulunmaktadır.

“Çok hızlı konuştuğum için bazı sözcükleri yanlış söylemiş olabilirim. Onun dışında bir eksiklik yoktu bence.” (Ö.179. 6. sınıf E.Ö.)

“Bence konuşmalarında eksik ya da hatalı bir yön yoktu sanırım.” (Ö.177. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşurken ilk başta heyecanlandığım için çok kelime tekrarı yapmış olabilirim. Biraz da gereksiz sesler çıkardım sanırım konuşurken. Konuşmama başlamadan önce neler

konusacaklarımı kafamdan düşündüm keşke bunları yazsaydım kısa kısa o zaman daha iyi konuşabilirdim.” (Ö.176. 6. sınıf E.Ö.)

“Hazırlıksız olduğum için biraz zorlandım. Onun dışında hatam yoktu bence.” (Ö.175. 7. sınıf E.Ö.)

“Sadece kelime bulmakta zorlandım. Onun dışında eksik ya da hatalı bir şey yoktu.” (Ö.174. 6. sınıf K.Ö.)

“Konuşmamda eksik olduğunu düşünmüyorum.” (Ö.173. 6. sınıf K.Ö.)

“Kelimeler aklıma gelmediği için konuşurken epey duraksamalar yaptım. Onun dışında hatalı bir şey yoktu bence.” (Ö.172. 6. sınıf K.Ö.)

“Evet vardı. Çok hızlı konuştum konuşurken.” (Ö.171. 7. sınıf E.Ö.)

“Çok fazla yoktu. Sadece birkaç kez takıldım konuşurken. Onun dışında iyiydi bence.” (Ö.170. 7. sınıf E.Ö.)

“ "eeeeee" gibi garip sesler çıkardım konuşurken. Onun dışında bir hatam yoktu.” (Ö.169. 7. sınıf E.Ö.)

“Sadece fazla uzun konuşamadım. Konuşmalarım biraz kısa oldu. Onun dışında başka hatam yoktu diye düşünüyorum.” (Ö.168. 7. sınıf K.Ö.)

“Konularla ilgili bildiğim kelime sayısı az olunca kelime bulmakta zorlandım. Onun dışında hatam yoktu diye düşünüyorum.” (Ö.167. 7. sınıf K.Ö.)

“Kısa konuştum biraz onun dışında bence hatam yoktu.” (Ö.166. 7. sınıf K.Ö.)

Öğrenciler genel olarak konuşmalarında hatalı ya da eksik bir yön görmemektedirler. Birkaç öğrenci önemsiz denebilecek birtakım konuşma kusurları yaptığını belirtmiştir. Birkaç öğrenci de hazırlıksız konuşma yaptıkları için zorlandığını ifade etmiştir.

Öğrencilere konuşmaları öncesi bir plan yapıp yapmadıkları, plan yaptılar ise nasıl bir plan yaptıkları sorulmuş ve öğrencilerden alınan cevaplardan örnekler aşağıda verilmiştir.

“Konuşmadan önce plan yapmadım.” (Ö.176. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet, siz bana konuşmaya başlamadan önce birkaç dakika düşün istersen, konuşmanı kısaca planla dediğinizde ben de kafamda tasarladım ne diyeceklerimi. Ama yazmadım planımı. Düşündüm neler desem diye kısaca. Sonra da konuştum.” (Ö.177. 6. sınıf E.Ö.)

“Yok yapmadım.” (Ö.179. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuyu seçtikten sonra içimden düşündüm biraz. Neler söyleyeyim diye düşündüm. Ama sonra konuşmaya başlayınca düşündüklerimi de unuttum.” (Ö.128. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet, kafamda bir planlama yaptım. Neler konuşacağımı aklımdan tasarladım. Ama verdiğiniz kâğıda yazmadığım için konuşurken çoğunu unuttum. Keşke yazsaydım.”
(Ö.175. 7. sınıf E.Ö.)

“Evet, içimden düşündüm önce biraz. İçimden ne diyeyim diye planladım. Hani örnekleri söyleyeyim diye düşündüm.” (Ö.148.6. sınıf K.Ö.)

“Hayır yapmadım.” (Ö.152. 6. sınıf K.Ö.)

“Evet, siz bana düşünmem için süre verince ben de kafamdan neler diyeceğimi düşündüm. Planladım aslında kafamdan.” (Ö.159. 6. sınıf K.Ö.)

“Yooo, yapmadım.” (Ö.165. 7 sınıf E.Ö.)

“Nasıl yapacaktım ki? .” (Ö.106. 7 sınıf E.Ö.)

“Bence gerek yok plan yapmaya.” (Ö.216. 7 sınıf E.Ö.)

“Hayır, yapmadım.” (Ö.214. 7 sınıf E.Ö.)

“Evet yaptım. Sizin verdiğiniz boş kâğıda neler anlatayım diye kısaca yazdım. Başlangıç benim için önemliydi. Konuya nasıl giriş yapayım diye yazdım. Ve sonunu nasıl bitireyim diye planladım. Sonra da o kâğıda da bakarak konuştum ve güzel oldu. Aslında konuşurken plan yapmam. Siz bana konuşmana başlamadan önce hazırlanmak ve konuşmanın bir planlamak ister misin diye sorup boş kâğıdı verince ben de plan yapmam gerekiyor diye düşündüm.” (Ö.211. 7 sınıf E.Ö.)

“Yapmadım.” (Ö.55. 7 sınıf K.Ö.)

“Hayır, yapmadım, ne planı yapayım ki.” (Ö.38. 7 sınıf K.Ö.)

“Evet yaptım. Sizin verdiğiniz boş kâğıda bir şeyler yazdım. Konuşmama nasıl başlayacağımı ve nasıl bitireceğimi sıraladım. Sonra da yazdıklarımı bakarak konuştum.”
(Ö.58. 7 sınıf K.Ö.)

“Yapmadım daha doğrusu yapamadım.” (Ö.39. 6 sınıf E.Ö.)

Öğrencilerden sadece 18'inin konuşma öncesi yazarak plan yaptığı tespit edilmiştir. Yazmadan zihninden plan yapan öğrenci sayısı ise 47'dir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu konuşma öncesi bir plan yapmamıştır.

Öğrencilere konuşmaları öncesi neden bir plan yapmadıkları sorulmuş ve öğrencilerden alınan cevaplardan örnekler aşağıda verilmiştir.

“Tam olarak hatırlayamadım nasıl plan yapacağımı.” (Ö.1. 6. sınıf E.Ö.)

“Bence gerek yok plan yapmaya. Hem konuşmayı nasıl planlarsın ki? Aslında neden yapmadığımı da tam bilmiyorum.” (Ö.9. 6. sınıf E.Ö.)

“Yapamadım. Zaten tam fazla da bilmiyorum plan yapmayı.” (Ö.15. 6. sınıf E.Ö.)

“Konuşma yaparken plan yapılmaz bence. Zaten biz plan yapma konusunu daha işlemedik. O yüzden plan yapmayı bilmiyorum.” (Ö.18. 7 sınıf E.Ö.)

“Gerek yok ki zaten sadece konuştum. Konuşurken neyi planlayalım.” (Ö.3. 6. sınıf K.Ö.)

“Bence gerek yok hem de tam bilmiyorum nasıl yapacağımı. Zaten konuya bakarsın ve aklına geleni konuşursun.” (Ö.6. 6. sınıf K.Ö.)

“Çünkü bilmiyorum plan yapmayı.” (Ö.7. 6. sınıf K.Ö.)

“Bilmiyorum plan yapmayı. Daha önce hiç yapmadım.” (Ö.11. 6. sınıf K.Ö.)

“Bence gerek yok plan yapmaya. Zaten konuşacaktım, aklıma geleni söyledim geçtim.” (Ö.211. 7. sınıf E.Ö.)

“Plan yapmayı tam hatırlayamadım.” (Ö.171. 7. sınıf E.Ö.)

“Yapmadım çünkü nasıl yapayım bilmiyorum. Öğretmenimiz bize anlatmadı böyle bir şey.” (Ö.169. 7. sınıf E.Ö.)

“Bilmiyorum aslında ne demek istediğinizi. Plan yapmayı görmedik daha.” (Ö.170. 7. sınıf E.Ö.)

“Yapmadım.” (Ö.168. 7. sınıf K.Ö.)

“Daha önce hiç yapmadım. Plan konusunu işlemedik galiba daha ö yüzden bilmiyorum.” (Ö.180. 7. sınıf K.Ö.)

“Çünkü plan yapmayı bilmiyorum. Henüz derste işlemedik.” (Ö.184. 7. sınıf K.Ö.)

“Daha önce hiç yapmadım. Konuşma yaparken gerek yok bence plana.” (Ö.202. 7. sınıf K.Ö.)

Öğrencilerden alınan cevaplara göre öğrenciler; plan yapmayı bilmediklerini, daha önceden hiç plan yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler, öğretmenlerinin nasıl plan yapacaklarını anlatmadığını, konuşma için plan yapmanın gereksiz olduğunu söylemişlerdir.

Öğrencilere Türkçe derlerindeki yazma çalışmalarında plan yapıp yapmadıkları sorulmuş ve öğrencilerden alınan cevapların örnekleri verilmiştir.

“Genelde yapmam. Eğer öğretmenimiz yap derse yaparım. Ama hiç yap demedi. Ben de yapmadım.” (Ö.61. 6. sınıf E.Ö.)

“Yok yapmam. Hiç yapmadım.” (Ö.65. 6. sınıf E.Ö.)

“Hayır yapmıyoruz. Şimdiye kadar yaptığımı hiç hatırlamıyorum.” (Ö.77. 6. sınıf E.Ö.)

“Kompozisyon yazarken plan yaparım. Ama konuşma yaparken plan yapmam. Çünkü konuşurken plan yapmaya gerek yok diye düşünüyorum.” (Ö.81. 6. sınıf E.Ö.)

“Evet, yapıyorum.” (Ö.152. 6. sınıf K.Ö.)

“Yapmıyorum çünkü bilmiyorum.” (Ö.159. 6. sınıf K.Ö.)

“Öğretmenimiz isterse yaparım. Ama genelde istemiyor. Kompozisyonlar yazarken plan yapana puan vermediği için biz de zaman kaybetmeyelim diye yapmıyoruz plan.” (Ö.162. 6. sınıf E.Ö.)

“Bilmiyorum plan yapmayı. Daha önce hiç yapmadım.” (Ö.148. 6. sınıf K.Ö.)

“Kompozisyon yazarken yazmadan önce bir karalama yaparım.” (Ö.48. 7. sınıf E.Ö.)

“Bazen yaparım.” (Ö.50. 7. sınıf E.Ö.)

“Evet, öğretmenimiz isterse.” (Ö.41. 7. sınıf E.Ö.)

“Bazen yaparım. Aslında üşenmezsem yaparım. Biraz sıkıcı olduğunu düşünüyorum plan yapmanın. Öğretmenimiz kompozisyon yazarken başlığa bile puan veriyor plan yapana puan vermiyor. O yüzden benim de pek yapasım gelmiyor.” (Ö.202. 7. sınıf K.Ö.)

“Çok nadir yaparım.” (Ö.199. 7. sınıf K.Ö.)

“Yapmam. Zor geliyor bana plan yapmak.” (Ö.184. 7. sınıf K.Ö.)

“Hayır, çünkü bilmiyorum.” (Ö. 180. 7. sınıf K.Ö.)

Öğrenciler bu soruya; genelde yapmam, öğretmenim yap derse yaparım, nadir plan yaparım gibi yanıtlar alınmıştır.

Türkçe derslerindeki yazma çalışmalarında plan yapan öğrencilerden yazma çalışmalarında nasıl bir plan yaptıklarını kısaca anlatmaları istenmiştir. Yazma çalışmalarında plan yapan öğrencilerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bir kâğıda neler yazmam gerektiğini sırayla yazarım. Hangi örnekleri yazacağımı yazarım. Nasıl bir sonuçla bitireceğimi düşünüp yazarım.” (Ö.128. 6. sınıf E.Ö.)

“Boş bir kâğıda ya da not defterime neler söyleyeceğimi kısaca yazıyorum. Hangi güzel sözleri söyleyeyim diye yazıyorum. Ama çok kısa oluyor planım. Konuşurken yapmadım çünkü bence gerek yok. Zaten konuşacaksın. Neden plan yapayım ki? Zaten öğretmenimi bize kompozisyon yazarken plan yapmayı gösterdi. Konuşurken plan yapın demedi.” (Ö.135. 6. sınıf K.Ö.)

“Öğretmenimiz kompozisyon yazarken plan yapın diyordu bize. Plan yapmayı da biraz göstermişti. Neler yazacağımı küçük bir not defterine kısacık not ediyorum. Sonra da onlara bakarak kompozisyon yazıyorum.” (Ö.142. 6. sınıf E.Ö.)

“Öğretmenimiz söylemişti. Kompozisyon yazmaya başlamadan önce plan yapın diye. Birkaç cümle özet gibi nelerden bahsedeceğinizi kâğıda yazın sonra da onları uzatın demişti. Ben de işte öyle bir şeyler yaptım.” (Ö.138. 6. sınıf E.Ö.)

“Nasıl giriş yapacağımı ve nasıl sonuçlayacağımı birkaç satır yazarım. Sonra da onlara bakıp kompozisyonumu yazarım.” (Ö.120. 6. sınıf E.Ö.)

“Birkaç satır yazarım boş bir kâğıda. Neler konuşacağımı kısaca anlatırım.” (Ö.145. 6. sınıf K.Ö.)

“Öğretmenim göstermişti. Kompozisyon yazmaya başlamadan önce plan yapın çocuklar demişti. Ama ben genelde yapmıyorum. Çünkü zaman kaybı oluyor bence. Zaten öğretmen plan yapana puan vermiyor ki.” (Ö.148. 6. sınıf K.Ö.)

“Küçük bir kâğıda neler yazacağımın özetini yazarım kısaca. Ama çok kısa yazarım.” (Ö.152. 6. sınıf K.Ö.)

“Bazen yaparım çünkü plan yapmaya çalışırken çok fazla düşünüyorum ve bu da çok zamanımı alıyor ve sıkılıyorum. Öğretmen eğer plan yapana not verirse yaparım hep. Ama hiç vermiyor. Vermeyince de ben de yapmıyorum fazla.” (Ö.171. 7. sınıf E.Ö.)

“Boş bir kâğıda kısaca neler yazacağımı not ederim. Yazımı nasıl bitireceğimi yazarım. Bir de öğretmenimiz atasözü kullanın mutlaka demişti. Onu da düşünüp not ederim. Sonra da kompozisyonumu ona bakarak yazarım.” (Ö.170. 7. sınıf E.Ö.)

“Kompozisyon yaparken yazmadan önce bir planlama yaparım. Ne yazacağımı kısaca özetlerim. Sonra da o yazdıklarımı bakarak kompozisyonumu yazarım.” (Ö.160. 6. sınıf K.Ö.)

“Kompozisyon yazarken yazmadan önce bir karalama yaparım. Yaptığım karalamayı okurum sonra onu güzelleştirip kompozisyonumu yazarım.” (Ö.209. 7. sınıf K.Ö.)

“Kompozisyonunda yazacaklarımı düşünüp kısa kısa bir boş kâğıda yazarım. Sonra da o kâğıda göre kompozisyonumu yazarım.” (Ö.204. 7. sınıf K.Ö.)

“Konuşacağım şeyleri boş kâğıda yazdım. Sonra o yazdıklarımı okurum hızlıca. Sonra da kompozisyonumu yazarım. Öğretmenimiz önceleri puan veriyordu plan yapanlara. Ama epeydir vermiyor. Böyle olunca da hiç kimse plan yapmıyor.” (Ö.202. 7. sınıf K.Ö.)

“Önce bir kâğıda kompozisyonun girişine nasıl başlayacağımı yazıyorum. Sonra gelişmesine nasıl başlayacağımı yazıyorum. Sona olarak da sonuç bölümünü nasıl bitireceğimi yazıyorum. Kompozisyonumu yazarken de onlara bakıp uzatıyorum yazdıklarımı.” (Ö.199. 7. sınıf K.Ö.)

Türkçe derslerindeki yazma çalışmalarında plan yapmayan öğrencilerden yazma çalışmalarında neden bir plan yaptıklarını kısaca anlatmaları istenmiştir. Yazma çalışmalarında plan yapmayan öğrencilerin ifadelerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

“Bence plan yapmaya gerek yok. Zaten genelde de yapmam. Öğretmenimiz de bize illa plan yapın demiyor ki zaten.” (Ö.179. 6. sınıf E.Ö.)

“Bence gerek yok plan yapmaya. Zaten hiç de yapmadık derslerde. Öğretmen sadece kompozisyon yazarken başlık yazın, giriş, gelişme ve sonuç yazın diyor.” (Ö.177. 6. sınıf E.Ö.)

“Bilmiyorum yazarak nasıl plan yapacağımı. Ben sadece kafamdan düşünürüm neler desem diye.” (Ö.176. 6. sınıf E.Ö.)

“Bilmiyorum. Yani illa yapmam gerekli mi? ” (Ö.128. 6. sınıf E.Ö.)

“Gereksiz zaman kaybı diye düşünüyordum önceden. Ama şimdi konuşmamdan sonra anladım plan yapmak önemliymiş. Öğretmenimiz bize anlattı mı tam hatırlamıyorum. Konuşmaya başlamadan önce plan yapmayı. Daha doğrusu plan yapmayı.” (Ö.173. 6. sınıf K.Ö.)

“Hiç yapmadım daha önce. Önemli bir şey olsa öğretmenimiz bize öğretirdi. Plan yapmadan da yazarım ben.” (Ö.171. 7 sınıf E.Ö.)

“Aklıma geleni yazar geçerim. Hem öğretmen plan yapın illa demiyor ki. Bir de puan da vermiyor kompozisyonda.” (Ö.170. 7 sınıf E.Ö.)

“Bence fazla gerek yok. Zaten öğretmen de ona puan vermiyor kompozisyonlarımızda.” (Ö.169. 7 sınıf E.Ö.)

“Bazen yaparım. Çünkü plan yaparken çok vakit geçiyor.” (Ö.202. 7 sınıf K.Ö.)

“Bilmiyorum nasıl yapacağımı.” (Ö.199. 7 sınıf K.Ö.)

“Ne bileyim bana sanki zaman kaybıymış gibi geliyor. Onun yerine kafamda düşünmek daha kolay geliyor.” (Ö.187. 7 sınıf K.Ö.)

“Yapmam. Zor geliyor bana plan yapmak.” (Ö.180. 7 sınıf K.Ö.)

Öğrencilerin mülakat formundan alınan yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin hazırlıksız konuşmalar ile çok karşılaşmadıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilere derslerde hazırlıksız konuşmalar ile ilgili uygulamalar yaptırılması onların bu konuda deneyim kazanmalarını sağlayacak ayrıca konuşurken yaşadıkları heyecan ve kaygı düzeylerinin azaltacaktır. Türkçe derslerinde hazırlıksız konuşmalara ayrı bir zaman ayrılmalı ve konuşma eğitimi içerisinde bu süreç planlanmalıdır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu araştırma, ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmalar Antalya ili Kepez ilçesinde öğrenim gören 216 ortaokul öğrencisi ile yürütülmüştür. Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık öğelerini kullanma durumları, bu konuşmalarda tutarlılık oluşturma düzeylerinin ne durumda olduğunu tespit etmek amacıyla araştırma nitel ve nicel boyutlarıyla ele alınmıştır. Araştırmanın problemleri ve alt problemleri doğrultusunda öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının bağdaşıklık ve tutarlılık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelemesi yapılmış ve anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadıkları değerlendirilmiştir. Ayrıca hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık unsurlarını kullanmanın, hazırlıksız konuşmaların tutarlılık düzeylerinin ve kelime hazinesi katsayılarının konuşma planına göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, alanyazında benzer araştırmalarda elde edilen bulgularla karşılaştırılmış, tartışılmış ve bunlara ilişkin öneriler bu bölümde sunulmuştur.

5.1.1. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerinin Kullanımına İlişkin Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulguların yorumlanıp analiz edilmesiyle ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız

konuşmalarının bağdaşıklık ögeleri ve tutarlılık durumlarına göre değerlendirilmesi sonucunda elde edilen sonuçlar maddeler hâlinde aşağıda sıralanmıştır:

- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık araçlarını kişi başı kullanım ortalamaları 50,98'dir. Açıklayıcı anlatımda ise kişi başı kullanım ortalamaları 43,15'tir. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık ögelerini öyküleyici anlatımda açıklayıcı anlatıma göre daha çok kullandıkları anlaşılmıştır.
- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin kullanım ortalamaları sırasına göre; kelime bağdaşıklığı (25,46), gönderim ögeleri (11,44), bağlama ögeleri (8,56), eksilteli anlatım (5,47), değiştirim ögeleri (0,06) şeklindedir. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise; kelime bağdaşıklığı (23,55), gönderim ögeleri (8,66), bağlama ögeleri (7,23), eksilteli anlatım (3,46), değiştirim ögeleri (0,27) şeklindedir. Kullanım sıklıkları birbirinden farklı da olsa her iki anlatım türünde de 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerini aynı sıklık sıralamasıyla kullandıkları tespit edilmiştir.
- Öyküleyici anlatımda gönderim ögelerinin kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 1387 iken, 7. sınıflarda 1083 'tür. Araştırma sonucuna göre 6. sınıf öğrencilerinin gönderim ögelerini 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı derecede daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.
- Açıklayıcı anlatımda gönderim ögelerinin kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 1068, 7. sınıflarda ise 802'dir. Gönderim ögelerini 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı derecede daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Öyküleyici anlatımda gönderim ögelerinin kullanımının açıklayıcı anlatıma göre anlamlı derecede daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksilteli anlatım ögelerinin kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 532, 7. sınıflarda ise 650'dir. Araştırma sonucunda öyküleyici anlatımda eksilteli anlatım ögelerinin kullanımında 7. sınıf öğrencilerinin eksilteli anlatım ögelerini 6. sınıf öğrencilerinden fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda eksilteli anlatım ögelerinin kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 327, 7. sınıflarda ise 420'dir. Araştırma sonucunda açıklayıcı anlatımda eksilteli anlatım ögelerinin kullanımında sınıflara göre 7. sınıf öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Eksilteli anlatım

öğelerinin kullanımında öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım karşılaştırıldığında ise öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında açıklayıcı anlatıma göre daha fazla eksilteli anlatım öğelerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Değiştirim öğelerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 31, 7. sınıflarda ise 13'tür. Araştırma sonucunda öyküleyici anlatımda değiştirim öğelerini 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.
- Değiştirim öğelerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 31, 7. sınıflarda ise 26'dır. Araştırma sonucunda açıklayıcı anlatımda değiştirim anlatım öğelerinin kullanımında sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir. Değiştirim öğelerinin kullanımında öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Bağlama öğelerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 1061, 7. sınıflarda ise 787'dir. Araştırma sonucuna göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağlama öğelerinin kullanımında sınıflara göre 6. sınıf öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin gönderim öğelerini 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı derece daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin zamirler ve sıfatlar konularının kazanım olarak 6. sınıflarda yoğun bir şekilde anlatılması olabileceği düşünülmektedir.
- Bağlama öğelerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 989, 7. sınıflarda ise 572'dir. Araştırma sonucunda açıklayıcı anlatımda bağlama öğelerinin kullanımında sınıflara göre 6. sınıf öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Bunun sebebinin zamirler ve sıfatlar konularının kazanım olarak 6. sınıflarda yoğun bir şekilde anlatılması olabileceği düşünülmektedir. Bağlama öğelerinin kullanımında öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım karşılaştırıldığında öğrencilerin öyküleyici anlatımda bağlama öğelerini daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Kelime bağdaşıklığının öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 2914, 7. sınıflarda 2585'tir. Çalışma sonucunda öyküleyici anlatımda kelime bağdaşıklığının kullanımında sınıflara göre 6. sınıf

öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. 6. sınıf öğrencilerinin kelime bağdaşıklığını 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı derece daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Kelime bağdaşıklığının açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda kullanım sıklıkları 6. sınıflarda 2785, 7. sınıflarda 2301'dir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre açıklayıcı anlatımda kelime bağdaşıklığının kullanımında sınıflara göre 6. sınıf öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. Kelime bağdaşıklığının kullanımında öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım karşılaştırıldığında öğrencilerin öyküleyici anlatımda bağlama ögelerini daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin cinsiyete göre kullanımı değerlendirildiğinde kullanım sıklıkları erkeklerde 5420, kızlarda ise 5592'dir. Araştırmaya göre bağdaşıklık ögelerinin kullanımı cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Sadece kız öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini erkek öğrencilerden biraz daha fazla kullandıkları belirlenmiştir.
- Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinin cinsiyete göre kullanımı değerlendirildiğinde sıklıkları erkeklerde 4608, kızlarda ise 4670'tir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre bağdaşıklık ögelerinin kullanımı cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Açıklayıcı anlatımda kız öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini erkek öğrencilerden biraz daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması yapıldığında öyküleyici anlatımda sosyo-ekonomik durumu bakımından orta düzey olarak belirlenen okulun toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım ortalaması 55,53 olarak tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik durumu bakımından üst düzey olarak belirlenen okulun ortalaması ise 52,63 olarak belirlenirken, alt düzey olarak belirlenen okulun ortalaması ise 44,79 olarak tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda sosyo-ekonomik durumu bakımından orta düzey olarak belirlenen okulun toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım ortalaması diğer okullara göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için TUKEY testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre,

sosyo-ekonomik durumu bakımından orta düzey olarak belirlenen okulun toplam eksilteli anlatım kullanım ortalamasının sosyo-ekonomik durumu üst düzey ve alt düzey olan okullardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

- Öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre karşılaştırılmış ve açıklayıcı anlatımda sosyo-ekonomik durumu bakımından üst düzey olarak belirlenen okulun toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım ortalaması 46,50 olarak tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik durumu bakımından orta düzey olarak belirlenen okulun ortalaması 42,67, alt düzey olarak belirlenen okulun ortalaması ise 39,69 olarak tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda, sosyo-ekonomik durumu üst düzey olan okulun bağdaşıklık ögeleri kullanım ortalamasının sosyo-ekonomik durumu orta ve alt düzey olan okullara göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği belirlenmiştir.
- Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ögelerini kullanma durumları anne eğitimine göre karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuca göre, öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda toplam bağdaşıklık ögelerinden hiç birinin anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin değiştim ögesini kullanma düzeylerinin annesi diğer eğitim düzeylerine sahip öğrencilerden anlamlı derecede farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki bağdaşıklık ögelerini kullanma durumları baba eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda toplam bağdaşıklık ögelerinden hiçbirinin baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumuna göre bağdaşıklık ögelerinin kullanımı incelendiğinde, öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda sosyo-ekonomik düzeyi iyi öğrencilerin gönderim ögelerini kullanma durumlarının diğer sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerden anlamlı derecede daha büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise sosyo-ekonomik düzeyi orta öğrencilerin değiştim ögelerini

kullanma durumları diğ er sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin kullanma düzeyinden anlamlı derecede daha büyük olduğu tespit edilmiştir.

- Konuşma planı yapmayı bilen öğrencilerle konuşma planı yapmayı bilmeyen öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kullanma durumlarının karşılaştırılması yapıldığında;  yk leyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık ögelerinden gönderim, değiştirim ve bağlama ögelerinin konuşma planı yapmayı bilme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Konuşma planı yapmayı bilen öğrencilerin  yk leyici anlatım tarzındaki konuşmalarda gönderim, değiştirim ve bağlama ögelerini kullanma düzeylerinin konuşma planı yapmayı bilmeyen öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise konuşma planı yapmayı bilenlerle bilmeyenler arasında anlamlı derecede bir farklılık bulunmamıştır.
- Hazırlıksız konuşma öncesinde, konuşma planı yapan ve yapmayan öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kullanımları karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda,  yk leyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda konuşma öncesi bir konuşma planı yapan öğrencilerin bağlama ögelerini kullanımı konuşma öncesi konuşma planı yapmayan öğrencilerden anlamlı derecede daha büyük bulunmuştur. Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise konuşma öncesinde bir konuşma planı hazırlayan öğrencilerin gönderim ve bağlama ögelerini kullanma düzeylerinin konuşma planı hazırlamayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım durumları konuşma öncesi yaptığı konuşma planına uyma durumuna göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda,  yk leyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda konuşma öncesinde yaptığı konuşma planına uyan öğrencilerin toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeylerinin konuşma öncesinde yaptığı plana uymayan öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrenciler ile yapmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda,  yk leyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma

düzeyinin Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrencilerin durumuna göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeylerinin plan yapmayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarının Tutarlılık Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın sonuçlarına göre 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaları tutarlılık düzeyleri bakımından değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalar konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi bakımından değerlendirildiğinde; hazırlıksız konuşmaların %6'sı kötü, %18,5'i yetersiz, %29,2'si orta, %30,1'i iyi, %16,2'si çok iyi olarak tespit edilmiştir. Metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyi sınıflara göre değerlendirildiğinde ise tutarlılık düzeylerinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin metnin konusu ile ilgili tutarlılık düzeyleri aynı seviyededir.
- Metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyleri değerlendirildiğinde ise; hazırlıksız konuşmaların %4,6'sı kötü, %14,8'i yetersiz, %33,8'i orta, %34,3'ü iyi, %12,5'i çok iyi olarak belirlenmiştir. Metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyi sınıflara göre değerlendirildiğinde ise tutarlılık düzeylerinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin metnin planı ile ilgili tutarlılık düzeyleri aynı seviyededir.
- Metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyleri değerlendirildiğinde ise; hazırlıksız konuşmaların %6,5'i kötü, %13,9'u yetersiz, %32,9'u orta, %31'i iyi, %15,7'si çok iyi olarak belirlenmiştir. Metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyi sınıflara göre değerlendirildiğinde ise tutarlılık düzeylerinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin metnin birimleri ile ilgili tutarlılık düzeyleri aynı seviyededir.
- Metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyleri değerlendirildiğinde ise; hazırlıksız konuşmaların %1,9'u kötü, %10,6'sı yetersiz, %25'i orta, %38,4'ü iyi, %21,4'ü çok iyi olarak belirlenmiştir. Metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi

sınıflara göre değerlendirildiğinde ise tutarlılık düzeylerinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyleri aynı seviyededir.

- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının cinsiyete göre değişimi değerlendirildiğinde erkek öğrencilerin cinsiyete göre tutarlılık düzeyi puan ortalamaları 3,41 iken kız öğrencilerin ortalamasının 3,47 olduğu görülmüştür. Toplam tutarlılık düzeyi puan ortalamaları ise 3,44 olarak belirlenmiştir.
- Öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaların okulların sosyo-ekonomik durumuna göre değişimi incelendiğinde ise “Metnin Konusu İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” için sosyo-ekonomik bakımdan alt düzey grupta ve sosyo-ekonomik bakımdan üst düzey grupta yer alan okulların ortalaması sosyo-ekonomik bakımdan orta düzey grupta değerlendirilen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca “Metnin Hikâye Yapısı İle İlgili Tutarlılık Düzeyi Değerlendirme Sonuçları” ele alındığında; alt düzey ve üst düzey grupta değerlendirilen okulların ortalamasının orta düzey grupta değerlendirilen okulun ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılıklarının sınıflara göre değişimi incelendiğinde, tutarlılık düzeylerinin hiç birinin sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.
- Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılıklarının anne ve baba eğitim durumlarına göre değişimi incelenmiştir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık düzeyleri anne ve baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılıklarının konuşma planı yapmayı bilme, hazırlıksız konuşmaları öncesinde konuşma planı yapma, yaptığı konuşma planına uyma ve Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapma durumlarına göre değişimi incelendiğinde tutarlılık durumları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaları tutarlılık düzeyleri bakımından değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri yapıldığında hazırlıksız konuşmaların %14,8'inin yetersiz, %34,3'nün orta, %37'sinin iyi, %13,9'unun çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri yapıldığında hazırlıksız konuşmaların %18,1'inin yetersiz, %33,8'i'nin orta, %34,3'ünün iyi, %13,9'unun çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin düşünce organizasyonu/mantıksal düzeni ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri yapıldığında hazırlıksız konuşmaların %19,4'ünün yetersiz, %33,3'ünün orta, %33,8'inin iyi, %13,4'ünün çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin ana fikri ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri yapıldığında hazırlıksız konuşmaların %18,1'inin yetersiz, %32,4'ünün orta, %35,2'sinin iyi, %14,4'ünün çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yardımcı düşünceleri ile ilgili tutarlılık düzeylerinin değerlendirmeleri yapıldığında hazırlıksız konuşmaların %21,3'ünün yetersiz, %34,7' sinin orta, %31'inin iyi, %13'ünün çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmalarının sınıflara göre değişimleri incelendiğinde tutarlılık düzeylerinin hepsinde 6. sınıf öğrencilerinin tutarlılık puanları ortalamalarının 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmalarının cinsiyete göre değişimleri incelendiğinde tutarlılık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmalarının okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre değişimleri incelendiğinde okulların sosyo-ekonomik

durumlarının öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılık düzeylerinde anlamlı bir yönde değişikliğe sebep olmadığı görülmüştür

- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmalarının anne ve baba eğitimlerine göre değişimleri incelendiğinde tutarlılık durumlarının anne ve baba eğitimlerine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki konuşmalarının konuşma planı yapmayı bilme, hazırlıksız konuşmaları öncesinde konuşma planı yapma, yaptığı konuşma planına uyma, Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapma durumlarına göre değişimleri incelendiğinde tutarlılık durumlarının hiçbir değişkene göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

5.1.3. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerinin Kullanımı ve Tutarlılık Durumlarıyla İlgili Yaptıkları Hatalara Dair Sonuçlar

Araştırmamızda öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerinin kullanımında yaptıkları hatalar sınıflandırılarak aşağıda sunulmuştur. Öğrencilerin gönderim ögelerinin kullanımıyla ilgili yaptıkları hatalar: şahıs zamirinin gönderim yaptığı ögenin belirgin olmaması, işaret zamirinin işlevine uygun kullanılmaması, işaret sıfatının gönderim karşılığının belirgin olmaması, işaret sıfatının gereksiz kullanımı, tekil çoğul uyumsuzluğu, şahıs zamirinin çok sık tekrar edilmesi, işaret zamirinin gereksiz yere kullanılması.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin eksilteli anlatımın kullanımıyla ilgili yaşadıkları sorun ise uygun olmayan yerde eksilteli anlatıma başvurma olarak tespit edilmiştir.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin, bağlama ögelerinin kullanımıyla ilgili yaşadıkları sorunlar aşağıda verilmiştir:

Bağlama ögesinin yanlış kullanılması, bağlama ögesinin lüzumsuz yere ve çok sık kullanılması.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin, Kelime bağdaşıklığının kullanımıyla ilgili yaşadıkları sorunlar aşağıda verilmiştir:

Eş ve yakın anlamlı sözcüklerin aynı cümlede kullanılması, konuşma metninde aynı kelimeyi lüzumsuz yere çok sık tekrar etme.

Araştırmamızda öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlık konuşmalarında tutarlılık durumlarıyla ilgili yaptıkları hatalar aşağıda sunulmuştur.

- 1.Konuşma konusuyla tutarsız metin oluşturulması,
- 2.Birbiriyle ilgisiz cümlelerin kullanılması,
3. Cümlelerin mantık sırasına aykırı dizilmesi,
- 4.Metinde olayların akışının birden değişmesi, ani geçişler yapılması ve birçok olayın üst üste çok kısa biçimde verilmesi,
- 5.Hikâyede, metin birimleri arasında çelişkiler ve mantıksızlıklar bulunması,
- 6.Olaylar arasındaki ilişkilerin yazarın zihninde var olmasına rağmen metne aktarılamaması,
- 7.Hikâyede bir odak noktasının olmaması,
- 8.Metin öyküleyici anlatım özelliklerinden uzaklaşması,
9. Konuşmaya etkili bir giriş yapılmaması,
- 10.Ana fikri oluşturmama/ ana fikri yardımcı fikirlerle destekleyememe gibi başlıklar altında sayılabilir.

5.1.4. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Hazırlıksız Konuşmalarında Kelime Hazinesi Katsayılarının Bağdaşıklık Ögeleriyle İlişkilerine Dair Sonuçlar

Araştırmanın sonuçlarına göre 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında kelime hazinesi katsayılarının bağdaşıklık ögeleriyle ilişkileri değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma durumlarının kelime hazinesi katsayılarına göre değişimi incelenmiştir. Öyküleyici anlatımda bağdaşıklık ögeleri kullanım düzeyi, kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma durumlarının kelime hazinesi katsayılarına göre değişimi incelenmiştir. Açıklayıcı anlatımda toplam bağdaşıklık ögeleri kullanım düzeyi kelime hazinesi katsayısına göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılığın

hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre; kelime hazinesi katsayısı çok iyi olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı orta ve iyi olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Öğrencilerin kelime hazinesi katsayılarının yükselmesi için yapılacak çalışmalar bağdaşıklık ögelerinin kullanma düzeylerinin yükselmesine de katkı sağlayacaktır. Ayrıca kelime hazinesi katsayısı orta olanların toplam bağdaşıklık ögelerini kullanma düzeyi kelime hazinesi katsayısı iyi olanların ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Tutarlılık ve Kelime Hazinesi Katsayıları Arasındaki İlişkilere Dair Sonuçlar

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık ile kelime hazinesi katsayıları arasındaki ilişkilere dair bulgular değerlendirilmiş ve aşağıda sunulmuştur.

- Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kelime hazinesi katsayısı arasındaki ilişki incelendiğinde tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ve kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/giriş tezi ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları, metnin yapı/sonuç tezi ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları, metnin düşünce organizasyonu/mantıksal düzen ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları, metindeki ana fikir ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları, metindeki bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık durumu sonuçları ve kelime hazinesi katsayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.6. Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğeleri ve Tutarlılıklarının Kitap Okuma Durumlarına Göre Değişimine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğeleri ve tutarlılıklarının kitap okuma durumlarına göre değişimine ilişkin sonuçlar aşağıda gösterilmiştir.

- Öğrencilerin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyi kitap okumayı sevme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Kitap okumayı sevenlerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyinin sevmeyenlerden anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilere kitap okuma sevgisini kazandıracak etkinliklerin yapılması öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeylerini de arttıracaktır.
- Öğrencilerin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyi evinde kitaplık olma durumuna göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Evinde kitaplık olanların toplam bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyinin evinde kitaplık olmayanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeylerini arttırmak için evlerinde küçük boyutlu da olsa bir kitaplık oluşturma konusunda etkinlikler yapılmalıdır.
- Öğrencilerin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyi sınıf kitaplığı veya okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumuna anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Sınıf kitaplığı veya okul kütüphanesinden ödünç kitap alanların toplam bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyinin ödünç kitap almayanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyinin yükseltilmesi için sınıf kitaplığı veya okul kütüphanesinden ödünç kitap alamlarını teşvik edici etkinlikler yapılmalıdır.

6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okuma durumları arasındaki ilişkilere dair sonuçlar aşağıda gösterilmiştir.

- Öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre; metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda metnin yapı/giriş tezi, yapı/sonuç tezi, metnin düşünce organizasyonu/mantıksal düzen, bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler, metnin planı ile ilgili tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenlerin tutarlılık durumları ile kitap okumayı sevme durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle, açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile öğrencilerin kitap okuma durumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır.
- Açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ana fikir ve metnin planı tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme arasındaki ilişki incelendiğinde; ana fikir ve metnin planı tutarlılık durumu ile kitap okumayı sevme arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/giriş tezi, yapı/sonuç tezi, metnin düşünce organizasyonu/mantıksal düzeni, ana fikir, bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile evde kitaplık olma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı veya okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin yapı/giriş tezi, yapı/sonuç tezi, metnin düşünce organizasyonu/mantıksal düzeni, ana fikri, bütünlük/bağıntı destekleyici düşünceler/yardımcı düşünceler ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile sınıf kitaplığı veya okul kütüphanesinden ödünç kitap alma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında metnin konusu, metnin planı, metnin birimleri, metnin hikâye yapısı ile ilgili tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile aylık okunan kitap sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde bu değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma neticesinde bulunan bu sonuçlara göre, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında tutarlılık düzeyi değerlendirme sonuçları ile kitap okuma durumları arasında anlamlı hiçbir ilişki bulunmamıştır.

5.1.7. Mülakat Formundan Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmanın nitel boyutundan elde edilen bulguların değerlendirilmesiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kendi hazırlıksız konuşmalarını değerlendiren öğrencilerin verdikleri yanıtların incelenmesi neticesinde öğrencilerin konuşmalarında başarısız olmalarının sebepleri arasında; hazırlıksız konuşmalara alışkın olmadıkları, bu konuda

deneyimsiz oldukları, benzer etkinlikleri derslerde yapmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

- Öğrencilere hazırlıksız konuşmalarını yapmadan önce ve konuşmalarını yaparken heyecanlanıp heyecanlanmadıkları sorulmuş ve öğrencilerden alınan yanıtlar değerlendirildiğinde; öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun konuşmaya başlamadan önce biraz heyecanlandığı, konuşmaya başladıktan sonra heyecanlarının geçtiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma yapmaya alışkın olmadıkları için heyecanlandıkları, hazırlıksız konuşma etkinlikleriyle çok fazla karşılaşmadıkları için bu tür uygulamalarda nasıl davranacaklarını bilemedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Öğrencilere yaptıkları konuşmadan daha iyi bir konuşma yapabilmek yapamayacakları sorulmuş ve öğrenciler bu soru hakkında; büyük bir çoğunluğunun eğer önceden hazırlanırlarsa daha iyi bir konuşma yapabilecekleri, hazırlıksız konuşma hakkında bilgi sahibi olmadıkları şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğrencilerden bazıları, daha iyi bir konuşma yapabilmeleri için bu tarz hazırlıksız konuşmalar konusunda eğitim almaları gerektiğini, ayrıca derslerde hazırlıksız konuşma ile ilgili çalışma ve etkinliklerin yapılmadığını söylemiştir. Bunlar olduğu takdirde daha iyi bir konuşma yapabileceklerini ifade etmiştir.
- Öğrencilere konuşmalarının daha iyi olabilmesi için nelerin gerekli olduğu sorulmuş ve öğrenciler bu soruya; konuşma yapacaklarını daha önceden öğrenip konulara hazırlık yapmaları gerektiği, derslerde hazırlıksız konuşma etkinliklerinin çok sık yapılması gerektiği ve bol bol kitap okuyup söz varlıklarını geliştirmeleri gerektiği şeklinde cevap vermiştir. Sadece bir öğrenci daha iyi konuşabilmesi için konuşmasına başlamadan önce bir plan yapması gerektiğini belirtmiştir. Bu ifadelerden öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun hazırlıksız konuşma hakkında bilgi sahibi olmadığı, Türkçe derslerinde hazırlıksız konuşma konusuna yeterince zaman ayrılmadığı ve bu konu hakkında fazla deneyim sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır. Türkçe derslerinde hazırlıksız konuşma etkinliklerine daha fazla yer verilmesi şüphesiz ki öğrencilerin nitelikli hazırlıksız konuşmalar yapabilmelerine imkân sağlayacaktır.
- Öğrencilere konuşmalarında eksik veya hatalı buldukları yönler olup olmadığı sorulmuştur. Öğrenciler bu soruya, genel olarak konuşmalarında hatalı veya eksik bir yön görmedikleri şeklinde yanıt vermiştir.

- Öğrencilere konuşmaları öncesi bir plan yapıp yapmadıkları, plan yaptılar ise nasıl bir plan yaptıkları sorulmuştur. Alınan cevaplar neticesinde sadece 18 öğrencinin konuşma öncesi yazarak plan yaptığı tespit edilmiştir. Yazmadan zihninden plan yapan öğrenci sayısı ise 47'dir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu konuşma öncesi bir plan yapmadığı yanıtını vermiştir.
- Öğrencilere konuşmaları öncesi neden bir plan yapmadıkları sorulmuş ve öğrenciler bu soruya plan yapmayı bilmedikleri, daha önceden hiç yapmadıkları, öğretmenlerinin nasıl plan yapacaklarını anlatmadığı, konuşma için plan yapmanın gereksiz olduğu şeklinde yanıtlar vermiştir.
- Öğrencilere Türkçe derslerindeki yazma çalışmalarında plan yapıp yapmadıkları sorulmuş ve öğrenciler bu soruya genelde plan yapmadıkları, öğretmenleri plan yap derse yaptıkları şeklinde cevap vermiştir.

Öğrencilerden alınan yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin çoğunluğunun hazırlıksız konuşma hakkında eğitim almadıkları, hazırlıksız konuşmaların nitelikleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu konu hakkında deneyim sahibi olmayan öğrencilerin nitelikli hazırlıksız konuşmalar yapamaması olası bir durumdur.

5.2. Sonuç ve Tartışma

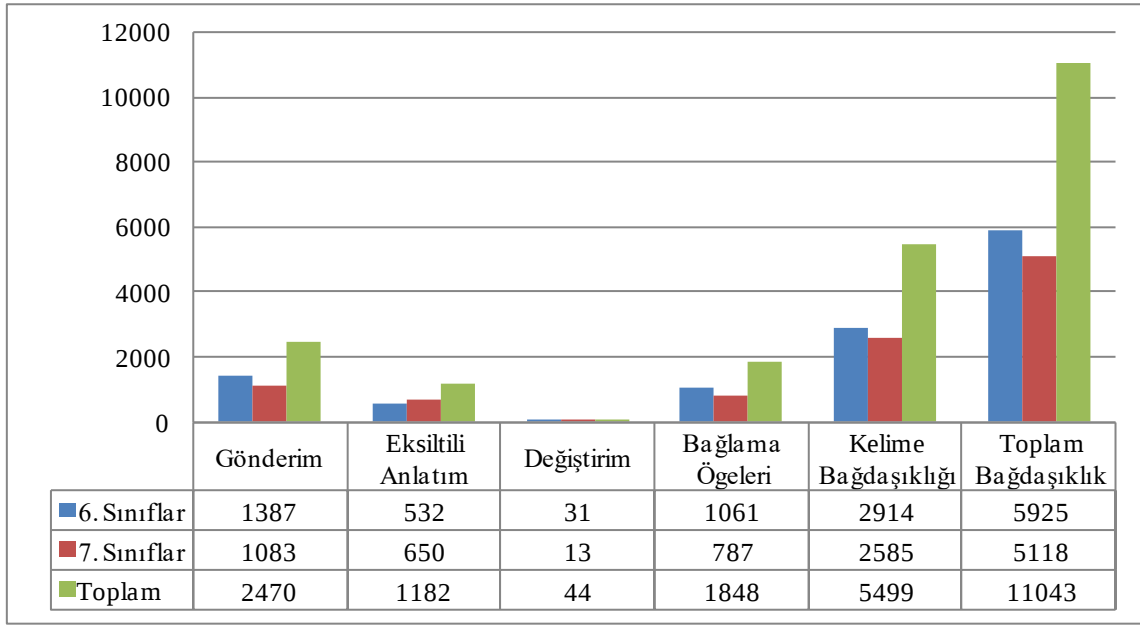
Elde edilen sonuçlar aşağıda benzer araştırma bulgularıyla birlikte değerlendirilip tartışılmıştır.

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlık konuşmalarını elde edebilmek amacıyla uzman görüşleri neticesinde belirlenen konuşma konuları hazırlanmıştır. Öğrencilere sunulan öyküleyici anlatım tarzındaki 5 hazırlıksız konuşma konusundan 216 kişilik öğrenci grubundan; 65'i ailesiyle birlikte yaşadığı bir anıyı anlatmayı, 55'i gezdiği bir yeri ve orada yaşadığı bir anıyı anlatmayı, 48'i arkadaşlarıyla birlikte yaşadığı bir olayı anlatmayı, 38'i ilkokulda ya da ortaokulda çok mutlu olduğu bir anısını anlatmayı, 10 öğrenci ise anne veya babasına yardım ederken yaşadığı bir anıyı anlatmayı tercih etmiştir. Sunulan açıklayıcı anlatım tarzındaki 5 hazırlıksız konuşma konusundan ise 135 öğrenci; gelecekte yapmak istediği mesleği anlatmayı, 29 öğrenci teknolojinin yanlış kullanılmasının ne demek olduğunu anlatmayı, 17 öğrenci başarılı olmak için nasıl davranılması gerektiğini açıklamayı, 17 öğrenci kantinde bir arkadaşı sırasını alırsa neler hissedip, nasıl bir davranışta bulunacağını açıklamayı, 18 öğrenci ise okuldan eve yürüyerek gittiğini düşünüp evinin yolunu tarif etmeyi tercih etmiştir. Bu

sonuçlara göre öğrenciler öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşma konularını seçmede fazla problem yaşamamaktadırlar. Çünkü öğrenciler bildiklerini, yaşadıklarını anlatmayı daha çok tercih etmişlerdir. Bu seçim onlara daha kolay gelmiş olabilir. Ancak bunun aksine açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşma konularını seçerken öğrencilerin büyük bir çoğunluğu gelecekte yapmak istedikleri mesleği anlatmayı tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşma konusu seçmekte zorlanmadığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler daha çok yaşadıkları, bildikleri ve kendilerine yakın gelen konuları açıklamayı tercih etmişlerdir.

Bu araştırmada bağdaşıklık araçları beş başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar sırasıyla: gönderim, eksilteli anlatım, değiştirim ögeleri, bağlama ögeleri ve kelime bağdaşıklığıdır. Gönderim ögeleri; şahıs zamirleri, dönüşlülük zamiri, işaret zamirleri, ilgi zamiri, işaret sıfatları ve karşılaştırma olmak üzere altı alt boyutta ele alınmıştır. Eksilteli anlatım; cümlelerin düşürülmesi, ortak ögelerin düşürülmesi ve eklerin düşürülmesi olmak üzere üç alt boyutta ele alınmıştır. Değiştirim ögeleri; isme dayalı değiştirimi, fiile dayalı değiştirim, cümleye dayalı değiştirim olmak üzere üç alt boyutta incelenmiştir. Bağlama ögeleri; ekleyici bağlama, ayırt edici bağlama, zıtlık bildiren bağlama, zaman-sıralama bildiren bağlama, koşul bildiren bağlama, açıklama bildiren bağlama, örnekleme bildiren bağlama, sebep ve sonuç ilişkisi kuran bağlama ögeleri olmak üzere sekiz alt boyutta değerlendirilmiştir. Kelime bağdaşıklığı ise; aynı kavram alanından kelime kullanımı ve tekrar olmak üzere iki alt boyutta ele alınmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında toplam bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 11043'tür. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 50,98 'dir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yarısının bağdaşıklık ögelerini öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarında kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıkları şekil 3'te sunulmuştur.

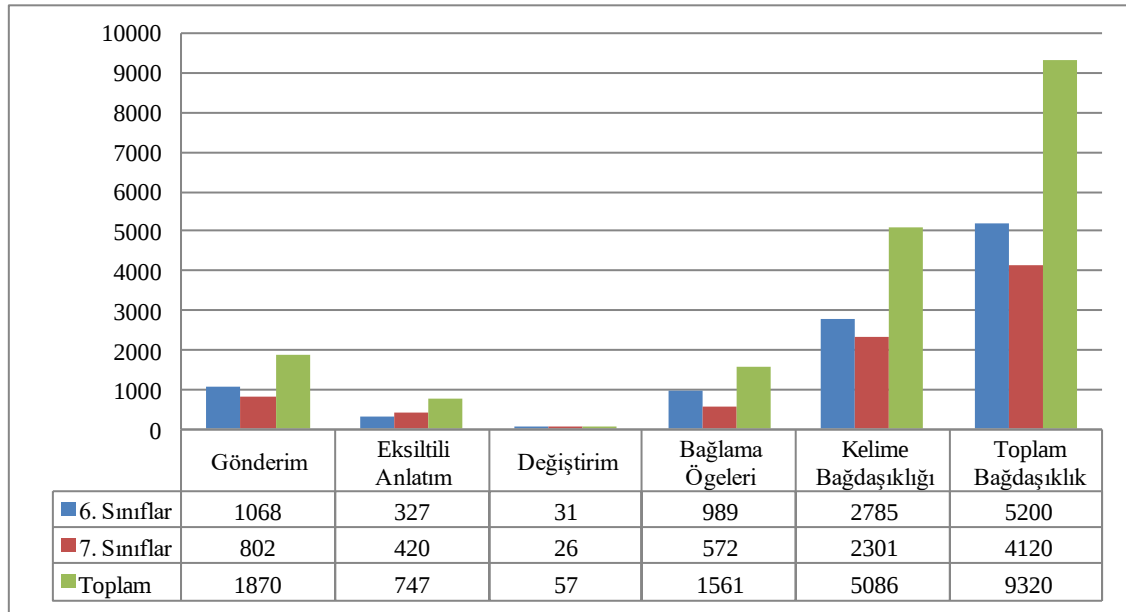

Şekil 3. Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları

Şekil 3 incelendiğinde öğrencilerin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanma sıklıkları en çok kullanımdan en az kullanıma göre sırasıyla şu şekildedir: kelime bağdaşıklığı 5499, gönderim ögeleri 2470, bağlama ögeleri 1848, eksiltili anlatım 1182, değiştirim ögeleri 44. Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini öğrenci başına düşen kullanım ortalamaları sırasıyla şu şekildedir: kelime bağdaşıklığı (25,46), gönderim ögeleri (11,44), bağlama ögeleri (8,56), eksiltili anlatım (5,47), değiştirim ögeleri (0,06). Araştırma sonuçlarına göre bağdaşıklık ögelerinden gönderim, bağlama ögeleri, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık kullanma düzeyleri sınıflara göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken, diğer ögelerin kullanım düzeyi sınıflara göre anlamlı derecede farklılık göstermemektedir. Anlamlı farklılık gösteren bu ögeleri 6. sınıf öğrencilerinin kullanma düzeyi 7. sınıf öğrencilerinin kullanma düzeyinden anlamlı derecede daha fazladır. Öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım ortalamaları onların dil eğitimleri ve bu eğitimle birlikte dil gelişimleriyle alakalıdır. Bağdaşıklık ögeleri dil bilgisine ait çeşitli kavram, yapı ve kuralları barındırmaktadır. Öğrencilerin bu ögelerin bazılarını kullanmada zorlanmaları çeşitli dil bilgisi konu ve kavramlarında eksiklikleri olduğu anlamına gelebilir. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kullanım ortalamaları en çok kullanım oranından en az

kullanım oranına göre sıralandığında, bu sıralamanın oluşumunda bağdaşıklık ögelerine ait çeşitli dil bilgisel kavramların zorluk derecesinin etkili olduğu söylenebilir.

Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında toplam bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 9320'dir. Öğrencilerin bağdaşıklık ögelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 43,15'tir. Bu bulguya göre öğrencilerin yarısından fazlasının bağdaşıklık ögelerini açıklayıcı anlatım hazırlıksız konuşmalarında kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıkları şekil 4'te sunulmuştur.

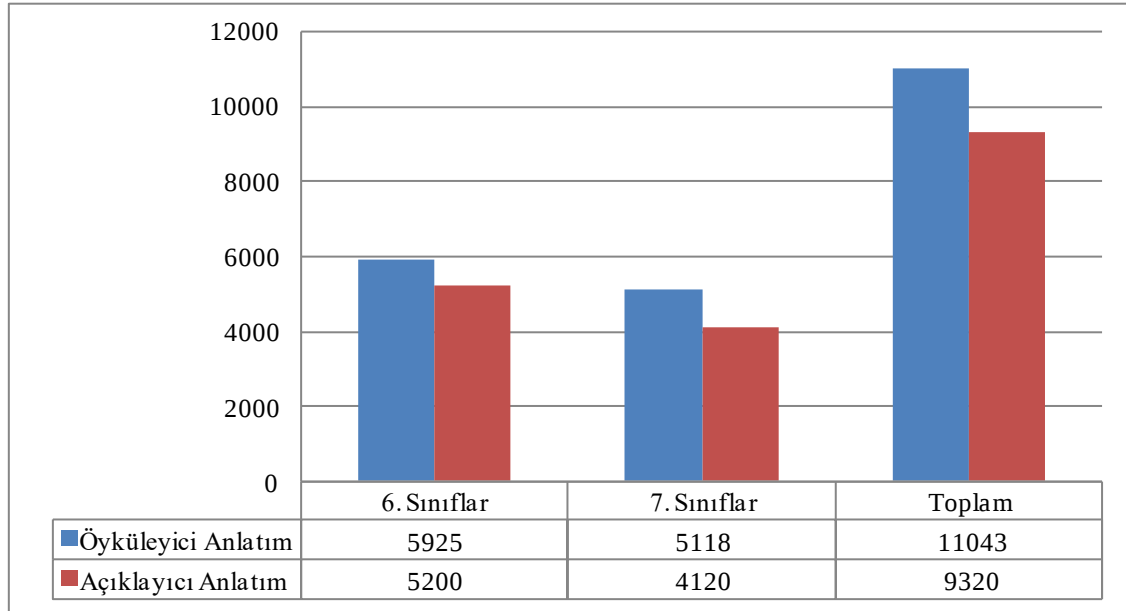
Şekil 4. Öğrencilerin Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Ögelerini Kullanım Sıklıkları

Şekil 4 incelendiğinde öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ögelerini kulanma sıklıkları en çok kullanımdan en az kullanıma göre sırasıyla şu şekildedir: *Kelime bağdaşıklığı* 5086, *gönderim ögeleri* 1870, *bağlama ögeleri* 1561, *eksiltili anlatım* 747, *değiştirim ögeleri* 57. Ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçları kullanımında açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında öğrenci başına düşen ortalamaları en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *Kelime bağdaşıklığı* (23,55), *gönderim ögeleri* (8,66), *bağlama ögeleri* (7,23), *eksiltili anlatım* (3,46), *değiştirim ögeleri* (0,27). Öyküleyici anlatımda olduğu gibi öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız

konuşmalarında da bağdaşıklık öğelerine ait kullanım ortalamaları sıralama oluşumunda bağdaşıklık öğelerine ait çeşitli dil bilgisel kavramların zorluk derecesi etkili olmuştur.

Açıklayıcı anlatım hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinden gönderim, eksilteli anlatım, bağlama öğeleri, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık kullanım düzeyleri sınıflara göre anlamlı bir biçimde farklılık gösterirken ($p<0,05$), diğer öğelerin kullanım düzeyi sınıflara göre anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu öğelerden gönderim, bağlama öğeleri, kelime bağdaşıklığı ve toplam bağdaşıklık için 6. sınıf öğrencilerinin kullanım düzeyi 7. Sınıf öğrencilerinden daha fazla iken, eksilteli anlatım ögesi için 7. sınıfların kullanım düzeyi daha fazladır.

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini kullanım sıklıklarının karşılaştırılması şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Öğrencilerin Öyküleyici Anlatım ve Açıklayıcı Anlatım Tarzındaki Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık Öğelerini Kullanım Sıklıklarının Karşılaştırılması

Şekil 5 incelendiğinde öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını kullanım sıklıkları karşılaştırıldığında; öyküleyici anlatımda toplam bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 11043'tür. Açıklayıcı anlatımda ise kullanım 9320'dir. 6. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerini 5925 defa, açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerini 5200 defa kullanmışlardır. 7. sınıf öğrencileri öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerini 5118 defa, açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda

bağdaşıklık ögelerini 4120 defa kullanmışlardır. Bu sonuçlara göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalara göre anlamlı derecede daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu oranlar tespit edilebilen benzer araştırmalarla karşılaştırıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Coşkun (2005, s.121)'un araştırmasına göre 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin öyküleyici yazılı anlatım metnindeki bağdaşıklık araçlarını kullanım sıklığı 24453'tür. Bağdaşıklık ögelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 65,7'dir. Coşkun (2005)'un araştırmasındaki kullanım sıklığının araştırmamıza göre yüksek olması, araştırmaya dâhil edilen öğrenci sayısından kaynaklanmaktadır. Araştırmamız 216 öğrenci ile yürütülmüşken Coşkun (2005)'un araştırması 372 öğrenci ile yürütülmüştür. Coşkun (2005)'un 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçları kullanımında öğrenci başına düşen ortalamaları en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *eksilteli anlatım* (20,5), *bağlama ögeleri* (18,1), *Kelime bağdaşıklığı* (15,49), *gönderim ögeleri* (10,9), *değiştirim ögeleri* (0,3). Coşkun (2005)'un araştırma sonuçlarına göre ortaokul 5 ve 8. sınıf öğrencileri ortalama olarak en çok eksilteli anlatımı kullanmışken bu araştırmanın sonuçlarına göre ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencileri ortalama olarak en çok kelime bağdaşıklığını kullanmıştır. Bu sonuçlara göre ortaokul 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin eksilteli anlatımı ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı derecede fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Ayaz (2007) ortaöğretim öğrencileriyle yaptığı çalışmada, 9. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında bağdaşıklık araçlarından bağlama ögelerini incelemiştir. Diğer bağdaşıklık araçları kapsam dışı tutulmuştur. Çalışmanın bulgularına göre 300 9. sınıf öğrencisinin bağdaşıklık araçlarından bağlama ögelerini kullanım sıklığı 4911'dir. Öğrencilerin bağlama ögelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 16,37 'dir. Ayaz (2007)'ın araştırmasındaki bulgularla bu çalışma karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağlama ögelerini kullanım sıklığı 1848'dir. Bağlama ögelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 8,56'dır. Bu sonuçlara göre ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerine göre bağlama ögelerini anlamlı derecede farklı kullandıkları görülmektedir.

Yılmaz (2012)'ın ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metnlerini bağdaşıklık ve tutarlılık açısından incelediği çalışmasında 11. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını kullanım sıklığı 9241 olarak tespit edilmiştir. Ortaöğretim öğrencilerin

bağdaşıklık öğelerini kişi başı kullanım ortalamaları ise 30,80'dir. Yılmaz (2012)'ın araştırmasıyla bu çalışma karşılaştırıldığında ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerine oranla bağdaşıklık araçlarını anlamlı derecede daha fazla kullandığı görülmektedir. Bu durumun muhtemel nedeni ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık öğelerine ait dil bilgisel kavramları yeni öğrenmiş olmalarıdır. 6 ve 7. sınıf öğrencileri, konu hakkındaki bilgileri 11. sınıf öğrencilerine göre daha yeni olduğundan bağdaşıklık öğelerini 11. sınıf öğrencilerine oranla daha fazla kullanmış olabilirler. Ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçları kullanımında öğrenci başına düşen ortalamaları en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *bağlama öğeleri* (42,9), *gönderim* (37,8), *eksilteli anlatım* (18,4), *değiştirim* (0,55). Yılmaz (2012) çalışmasına kelime bağdaşıklığını almamıştır. Yılmaz (2012, s.58)'a göre kelime bağdaşıklığını kapsamlı bir konu olup başlı başına bir çalışma gerektirmektedir. Yılmaz (2012, s.58)'ın araştırma bulgularına göre bağdaşıklık araçlarını ortalamaları bu araştırmaya göre anlamlı derecede daha fazladır.

Çoban (2012)'ın ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları öyküleyici metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık ölçütlerine göre değerlendirdiği çalışmada 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 5988 olarak tespit edilmiştir. 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık araçlarını kişi başı kullanma sıklığı ortalama 72,14 tür. Çoban (2012)'ın yaptığı araştırma ile bu araştırma karşılaştırıldığında; bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 5988 iken bu çalışmada ise 7. sınıf öğrencilerinin kullanma sıklığı 5110 olarak tespit edilmiştir. Çoban (2012)'ın araştırma sonuçlarına göre; 7. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık araçları kullanımında öğrenci başına düşen ortalamaları en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: *Eksilteli anlatım* (23,22), *bağlama öğeleri* (18,06), *kelime bağdaşıklığı* (17,09), *gönderim* (13,43), *değiştirim* (0,45). Araştırma sonuçlarına göre 11. sınıf öğrencilerinin bağdaşıklık öğelerinden en çok eksilteli anlatımı kullandıkları görülmektedir. Bizim araştırmamızda eksilteli anlatım kullanım oranı (5,47)'dir. Eksilteli anlatım öğelerini kullanmak bağdaşıklık öğeleri içinde değiştirmeden sonra öğrencilerin kullanımda en çok zorlandıkları bağdaşıklık aracıdır. 11. sınıf öğrencilerinin eksilteli anlatımı 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden fazla kullanmaları dilsel ve zihinsel gelişimleri bakımından ortaokul öğrencilerinden önde olmalarıyla açıklanabilir.

Şahin (2015)'in 5-6 Yaş Çocuklarının Sözlü Anlatımlarında Bağdaşıklık Araçları ve Fiilimsilerin kullanması isimli çalışması sözlü anlatım tarzında yürütülen bir araştırma

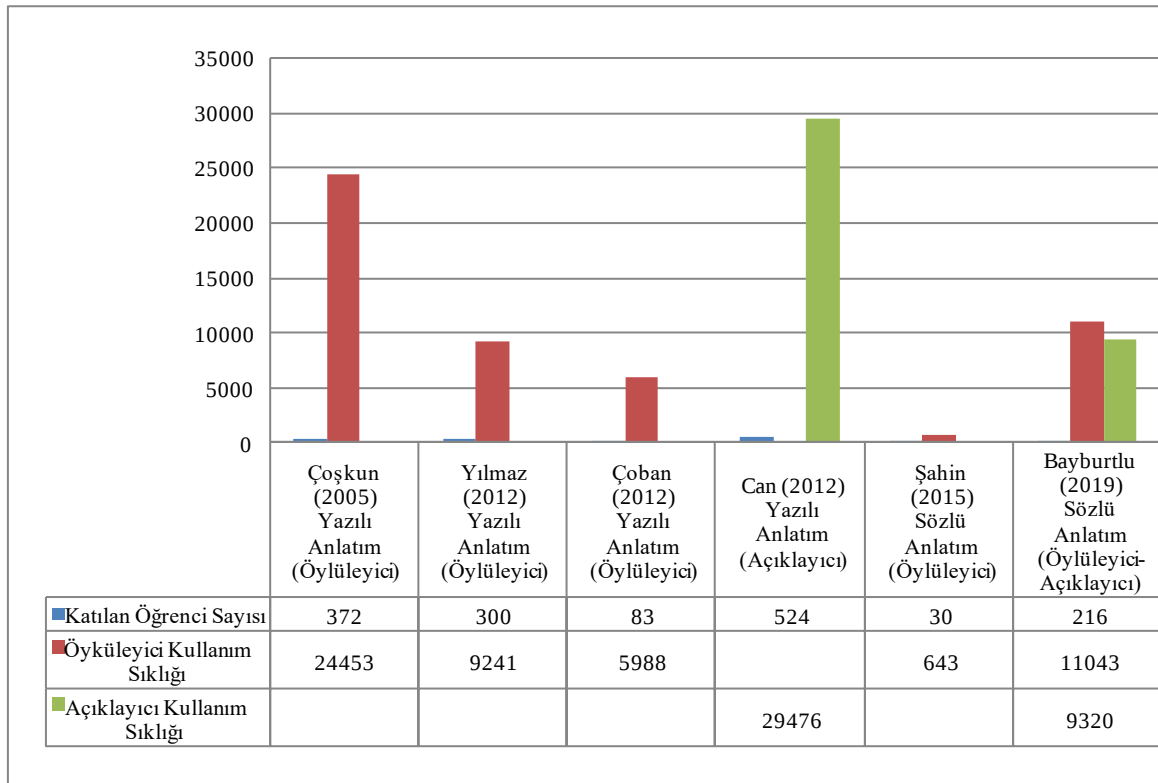
olması ve bu çalışmaya benzer bir çalışma olması yönüyle önemlidir. Şahin (2015)'in çalışmasında 5-6 yaş çocuklarının sözlü anlatımlarında bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 643'tür. 5-6 yaş çocuklarının sözlü anlatımlarında bağdaşıklık araçları kullanımında öğrenci başına düşen kullanım ortalamaları sırasıyla şu şekildedir: *gönderim* (10,87), *eksiltili anlatım* (4,13), *bağlama ögeleri* (3,37), *kelime bağdaşıklığı* (3,40), *değiştirim* (0,00). Tespit edilebilen araştırmaların çoğunda değiştirim ögeleri bağdaşıklık araçları içinde en az kullanılan ögelerden biridir. Şahin (2015, s.101)'in çalışmasında ie değiştirim hiç kullanılmamıştır. Değiştirimin hiç kullanılmaması 5-6 yaş çocuklarının dilsel gelişimleriyle ilişkilidir. Bu öğrencilerin değiştirim ögelerini kullanabilecek zihinsel ve dilsel gelişimleri yeterli olmadığı için değiştirim ögelerini kullanmadıkları düşünülebilir.

Aramak (2016, s.57)'in Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bağdaşıklık Araçlarının Kullanım Düzeyi Üzerine Bir Araştırma isimli çalışmasında öğrenci başına düşen bağdaşıklık ögelerini kullanım ortalamaları sırasıyla şu şekildedir: *gönderim* (12,79), *bağlama ögeleri* (12,30), *kelime bağdaşıklığı* (6,50), *eksiltili anlatım* (4,21), *değiştirim* (3,78). Bu sonuçlara göre C1 seviyesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin tüm bağdaşıklık araçlarını kullandıkları görülmektedir. Bizim çalışmamızda en yüksek oran kelime bağdaşıklığı iken Aramak (2016,s .57)'in çalışmasında en çok kullanılan bağdaşıklık aracının gönderim ögeleri olduğu görülmektedir.

İncelenen araştırmaların yazılı anlatım düzeyindeki öyküleyici metinlerde bağdaşıklık araçlarının kullanım sıklığını ele aldıkları görülmüştür. Can (2012)'in araştırmasında ise öğrencilerin açıklayıcı anlatım paragraf düzeyinde bağdaşıklık araçlarının kullanım düzeyleri tespit edilmiştir. Can (2012)'in 524 ortaöğretim öğrencisi ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin açıklayıcı anlatım paragraf düzeyinde toplam bağdaşıklık araçlarını kullanma sıklığı 29476'dır. Bu araştırma bulgularına göre ise 9278'dir. Buradan hareketle ortaöğretim öğrencilerinin ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerine göre bağdaşıklık araçlarını anlamlı derecede fazla kullandıkları görülmektedir. Can (2012)'in araştırmasında öğrenci başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: kelime bağdaşıklığı (51,26), bağlama ögeleri (20,22), eksiltili anlatım (17,40), gönderim (10,58), değiştirim (0,46). Can (2012)'in araştırma sonuçlarına göre ortaöğretim öğrencilerinin açıklayıcı anlatım tarzı paragraflarda en çok kelime bağdaşıklığını, en az ise değiştirim ögelerini kullandığı görülmüştür. Bu çalışmada ise ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı anlatım

tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık araçlarını kullanmada öğrenci başına düşen ortalamalar en çok kullanım oranından en az kullanım oranına göre sırasıyla şu şekildedir: kelime bağdaşıklığı (23,55), gönderim ögeleri (8,66), bağlama ögeleri (7,23), eksiltili anlatım (3,46), değiştirim ögeleri (0,27). Ayrıca öğrencilerin bağdaşıklık araçlarından açıklayıcı anlatım tarzı hazırlıksız konuşmalarda en çok kelime bağdaşıklığını, en az ise değiştirim ögelerini kullandığı görülmüştür. Değiştirim ögelerinin az kullanımı Can (2012)'ın araştırmasıyla benzerlik göstermektedir. Can (2012)'ın araştırması ile bu araştırmanın sonuçları genel olarak karşılaştırıldığında ortaöğretim öğrencilerinin öğrenci başına düşen ortalamalara göre bağdaşıklık değerlerinin anlamlı derecede daha fazla olduğu söylenebilir.

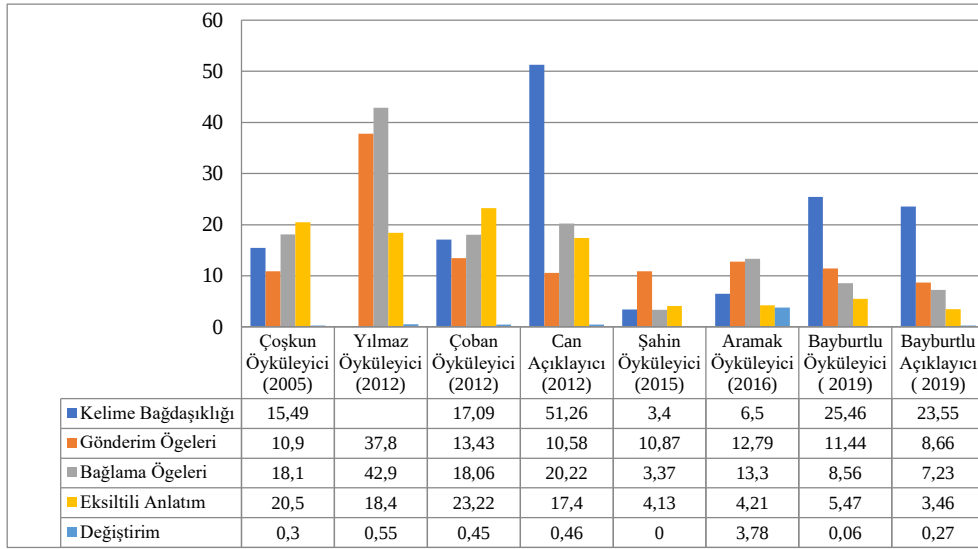
Bağdaşıklık ögeleri üzerine yapılan benzer araştırmalardan elde edilen sonuçların tamamıyla birlikte bu araştırmanın bağdaşıklık ögeleri sonuçlarının karşılaştırılabilmesi için şekil 6'da verilen grafik hazırlanmıştır. Şekil 6'da araştırmalara katılan öğrenci sayıları, araştırmanın yazılı ve sözlü anlatım çalışması olması ve toplam bağdaşıklık sıklıkları birlikte değerlendirilmiştir.

Şekil 6. Bağdaşıklık Ögeleri Üzerine Yapılan Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırmanın Sonuçlarının Karşılaştırılması

Şekil 6 incelendiğinde Coşkun (2005)'un araştırmasını 372 öğrenci ile yürüttüğü, yazılı anlatım şeklinde ve öyküleyici anlatım tarzında bir çalışma gerçekleştirip toplam bağdaşıklık ögesi kullanım sıklığını 24453 olarak bulduğu anlaşılmaktadır. Yılmaz (2012)'in araştırması ise 300 öğrenci ile yürütülmüş, yazılı anlatım şeklinde ve öyküleyici anlatım tarzında bir çalışma olarak gerçekleştirilip toplam bağdaşıklık ögesi kullanım sıklığı 9241 bulunmuştur. Çoban (2012)'in ise çalışmasını 83 öğrenci ile gerçekleştirdiği, yazılı anlatım şeklinde ve öyküleyici anlatım tarzında bir çalışma gerçekleştirip toplam bağdaşıklık ögesi kullanım sıklığını 5988 olarak bulduğu görülmektedir. Can (2012)'in çalışması ise 524 öğrenci ile yürütülüp, yazılı anlatım şeklinde ve açıklayıcı anlatım tarzındaki tek çalışma olup, çalışmada toplam bağdaşıklık ögesi kullanım sıklığı 29476 şeklinde ortaya konulmuştur. Şahin (2015) ise çalışmasını 30 öğrenci ile yürütmüştür. Şahin (2015)'in çalışması diğer çalışmalardan farklı olarak sözlü anlatım şeklinde öyküleyici anlatım tarzında bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Şahin (2015) toplam bağdaşıklık ögesi kullanım sıklığını 643 olarak tespit etmiştir. Bu çalışma ise diğer çalışmalardan farklı olarak 2 boyutlu bir şekilde yürütülmüştür. Sözlü anlatım şeklinde gerçekleştirilen çalışma öğrencilerin öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarını bağdaşıklık ögeleri, tutarlılık durumları ve kelime hazinesi katsayıları bakımından inceleyen kapsamlı bir araştırma olmuştur. Çalışmanın öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmaları inceleyen ilk tez çalışması olması alan yazın açısından oldukça önemlidir. Çalışmanın sonuçlarına göre öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda toplam bağdaşıklık kullanım sıklığı 11043 olarak tespit edilirken açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda ise toplam bağdaşıklık kullanım sıklığı 9320 olarak tespit edilmiştir.

İncelenen benzer araştırmalardan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin hemen hemen hepsinin bağdaşıklık araçlarını kullandıkları görülmektedir. Bu duruma istisna olarak sadece Şahin (2015)'in araştırması gösterilebilir. Şahin (2015)'in araştırmasında öğrencilerin değiştirim ögelerini hiç kullanmadığı tespit edilmiştir. Yılmaz (2012)'in araştırmasında ise kelime bağdaşıklığı çalışmaya dâhil edilmemiştir. Alanyazındaki benzer araştırmalarla bu çalışmanın sonuçlarının karşılaştırılıp daha kapsamlı bir değerlendirme yapabilmek amacıyla alan yazındaki tespit edilebilen benzer araştırmaların bağdaşıklık ögelerinin kullanım ortalamaları şekil 7'de gösterilmiştir.

Şekil 7. Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırmanın Sonuçlarının Bağdaşıklık Ögeleri Kullanım Ortalamalarının Karşılaştırılması

Şekil 7 incelendiğinde bağdaşıklık ögelerinin kullanım ortalamalarının şu şekilde olduğu görülmektedir: bu araştırmaya ait sonuçlar (Bayburtlu, 2019); kelime bağdaşıklığı (25,46), gönderim ögeleri (11,44), bağlama ögeleri (8,56), eksiltili anlatım (5,47), değiştirim ögeleri (0,06). Bu araştırma ortaokul 6 ve 7. sınıf düzeyinde, öyküleyici anlatım tarzında, sözlü anlatım, hazırlıksız konuşma olarak yürütülmüştür.

Kelime bağdaşıklığı (23,55), gönderim ögeleri (8,66), bağlama ögeleri (7,23), eksiltili anlatım (3,46), değiştirim ögeleri (0,27). Bu araştırma ortaokul 6 ve 7. sınıf düzeyinde, açıklayıcı anlatım tarzında, sözlü anlatım, hazırlıksız konuşma olarak yürütülmüştür.

Coşkun (2005)'un araştırmasında; eksiltili anlatım (20,5), bağlama ögeleri (18,1), Kelime bağdaşıklığı (15,49), gönderim ögeleri (10,9), değiştirim ögeleri (0,3). Araştırma; ortaokul 5 ve 8. sınıf öyküleyici, yazılı anlatım şeklindedir.

Yılmaz (2012)'ın araştırmasında; bağlama ögeleri (42,9), gönderim (37,8), eksiltili anlatım (18,4), değiştirim (0,55). Yılmaz (2012) çalışmasına kelime bağdaşıklığını almamıştır. Araştırma; ortaöğretim 11. sınıf öyküleyici, yazılı anlatım şeklindedir.

Çoban (2012)'ın araştırmasında; Eksiltili anlatım (23,22), bağlama ögeleri (18,06), kelime bağdaşıklığı (17,09), gönderim (13,43), değiştirim (0,45). Araştırma; ortaokul 7. sınıf öyküleyici, yazılı anlatım şeklindedir.

Can (2012)'ın araştırmasında; kelime bağdaşıklığı (51,26), bağlama ögeleri (20,22), eksiltili anlatım (17,40), gönderim (10,58), değiştirim (0,46). Araştırma; ortaöğretim 9 ve 10. sınıf açıklayıcı, yazılı anlatım şeklindedir.

Şahin (2015)'in araştırmasında; gönderim (10,87), eksilteli anlatım (4,13), bağlama ögeleri (3,37), kelime bağdaşıklığı (3,40), değiştirim (0,00). Araştırma; okul öncesi 5 -6 yaş öyküleyici, sözlü anlatım şeklindedir.

Aramak (2016)'ın araştırmasında; gönderim (12,79), bağlama ögeleri (12,30), kelime bağdaşıklığı (6,50), eksilteli anlatım (4,21), değiştirim (3,78). Araştırma; C1 düzeyindeki yabancı öğrenciler, öyküleyici, yazılı anlatım şeklindedir.

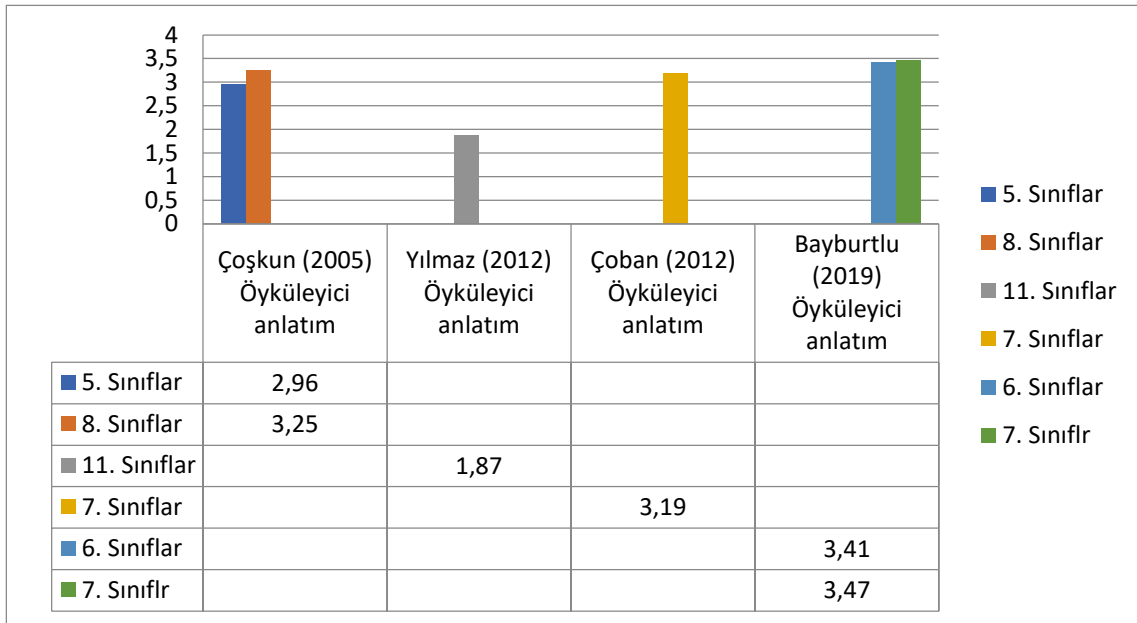
Alan yazındaki benzer araştırmalardan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde bağdaşıklık ögelerini kullanım sıklıklarının ve sıralamalarının farklı olduğu görülmektedir. Bu farklılığın birçok sebebi vardır. Bunlardan en önemlisi araştırmalara katılan öğrencilerin yaş gruplarının benzer olmamasıdır. Farklılığın nedenlerinden bir başkası ise araştırmacıların araştırmaya dâhil ettikleri örneklemelerin sayısının değişiklik göstermesidir. Diğer bir neden ise araştırmanın yazılı anlatım ya da sözlü anlatım şeklinde 2 farklı anlatım biçimiyle gerçekleştirilmesidir. Hatta bu anlatım biçimleriyle birlikte öyküleyici anlatım ve açıklayıcı anlatım türlerinin kullanılmasıdır. Şekil 17’de ele alınan benzer araştırmaların araştırmamızla ortak özellikleri bağdaşıklık ögelerinden değiştirimin hepsinde en az kullanılan öge olmasıdır. Ayrıca Bae (2001)'nin araştırmasının sonuçlarına göre bağdaşıklık ögelerinin kullanım sıklığı sıralaması ile araştırmamızın bağdaşıklık ögelerinin kullanım sıklığı sıralaması benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızda elde edilen tutarlılık düzeyi bulgularının benzer araştırmalarla karşılaştırılıp tartışılmasıyla elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Coşkun (2005)'un çalışmasında ilköğretim 5 ve 8. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki metinleri 5 puan üzerinden tutarlılık bakımından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda 5. sınıf öğrencilerinin tutarlılık ortalamaları 2,96; 8. sınıfların tutarlılık ortalamaları ise 3,25 olarak bulunmuştur. Bizim çalışmamızda ise 6. sınıf öğrencilerinin tutarlılık ortalamaları aynı ölçek üzerinden 3,41; 7. sınıfların tutarlılık ortalamaları ise 3,47 olarak bulunmuştur. Coşkun (2005)'un çalışması ve bizim çalışmamız kıyaslandığında bizim çalışmamızın sonuçlarında öğrencilerin tutarlılık ortalamalarının artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Yılmaz (2012)'in 300 11. sınıf öğrencisinin öyküleyici anlatım tarzındaki metinlerini 5 puan üzerinden değerlendirdiği çalışmasında tutarlılık puan ortalaması 1,87 olarak tespit edilmiştir. Coşkun (2005)'un çalışmasının sonuçları, bizim çalışmamızın sonuçları Yılmaz (2012)'in araştırmasının sonuçlarıyla karşılaştırıldığında ilköğretim öğrencilerinin ortaöğretim öğrencilerine göre tutarlılık puanları daha yüksek düzeyde metinler oluşturabildikleri anlaşılmaktadır.

11. sınıf öğrencilerin ilköğretim öğrencilerine göre öyküleyici anlatımda metin tutarlılığında iyi bir seviyede olmadıkları görülmektedir.

Çoban (2012)'in araştırmasında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatım tarzındaki metinlerinde tutarlılık düzeyleri 5 puan üzerinden aynı ölçek ile değerlendirilmiştir. 7. sınıf öğrencilerinin tutarlılık ortalamaları 3,19 olarak bulunmuştur. Bizim araştırmamızda ise 7. sınıf öğrencilerinin tutarlılık ortalamaları 3,47 olarak belirlenmiştir. Çoban (2012)'in araştırma sonuçlarıyla kıyaslandığında 7. sınıf öğrencileri lehine bir artış olduğu görülmektedir. Karşılaştırılan bu dört araştırmanın sonuçları şekil 8'de gösterilmiştir.

Şekil 8. Benzer Araştırma Sonuçlarıyla Bu Araştırmanın Sonuçlarının Tutarlılık Ortalamalarının Karşılaştırılması

Can (2012) ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatım şeklindeki açıklayıcı anlatım paragraflarının tutarlılık düzeylerini incelediği çalışmasında; ana fikir oluşturabilme durumuna göre öğrencilerin paragraflarının % 33,25'ini yetersiz, % 15,81'ini de çok iyi düzeyde olarak tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının ana fikir oluşturabilme durumuna göre %18,1'inin yetersiz düzeyde olduğu, %14,4'ünün çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki çalışma birlikte değerlendirildiğinde hem ortaöğretim öğrencilerinin hem de ortaokul öğrencilerinin etkili bir ana fikir oluşturabilme bakımından istenilen düzeyde olmadıkları görülmektedir.

Can (2012)'ın çalışmasında öğrencilerin paragraflarının %30,88'i giriş bakımından yetersiz değerlendirilirken giriş bakımından çok iyi düzeyde olan paragrafların oranı % 10,22'dir. Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının giriş oluşturabilme durumuna göre %14,8'inin yetersiz, %13,9'unun çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin etkili bir giriş oluşturabilme bakımından istenilen seviyede olmadıkları söylenebilir.

Can (2012)'ın çalışmasına göre öğrenci paragraflarının % 24,53'ü sonuç bakımından yetersiz, %14,66'sı çok iyi düzeyde olarak belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin, açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının % 18,1'i sonuç bakımından yetersiz, % 13,9'u çok iyi düzeyde olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin etkili bir sonuç oluşturabilme bakımından da istenilen düzeyde olmadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin paragraflarını düşünce organizasyonunu kurabilme bakımından değerlendiren Can (2012) paragrafların % 25,18'inin yetersiz, % 9,7'sini ise çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bizim çalışmamızda ise hazırlıksız konuşmaların % 14,9'u düşünce organizasyonu bakımından yetersiz olarak belirlenirken, % 13,4'ü çok iyi düzeyde olarak belirlenmiştir. Bizim çalışmamızdaki düşünce organizasyonunu kurabilme değerleri Can (2012)'ın çalışmasındaki değerlere göre yüksek çıkmıştır. Can (2012) 'ın çalışması yazılı anlatım düzeyinde yürütülmüş bizim çalışmamız ise sözlü anlatım şeklinde yürütülmüştür. Her iki çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde öğrencilerin sözlü anlatımda yazılı anlatıma göre düşünce organizasyonu daha yüksek metinler ürettiği görülmektedir.

Can (2012) çalışmasında öğrenci paragraflarının % 30,76'sını ana fikir yardımcı fikir uyumu bakımından yetersiz, % 11,72'si ise çok iyi olarak belirlemiştir. Bu çalışmada ise öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarının % 21,3'ünün yetersiz, % 13'ünün ise çok iyi düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Her iki çalışma birlikte ele alındığında hem oratöğretim öğrencilerinin hem de ortaokul öğrencilerinin ana fikir yardımcı fikir uyumu bakımından istenilen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

5.3. Öneriler

Bu bölümde 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerinin kullanımı, hazırlıksız konuşmalarda tutarlılık durumlarıyla ilgili bulgu ve sonuçlardan hareketle öneriler getirilmiştir. Öneriler kapsamlarına göre başlıklara ayrılarak tasnif edilmiştir.

5.3.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Türkçe derslerinde öğrencilere hazırlıksız konuşma becerisi kazandırabilmek için zaman ayrılmalı ve bazı etkinlikler buna göre düzenlenmelidir. Konuyla ilgili Türkçe dersi öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılabilir.

Araştırmamızın konusu hazırlıksız konuşmalarda bağdaşıklık öğelerinin kullanımı olduğundan öğrencilere hazırlıksız konuşma becerisi eğitimi kazandırmak amacıyla hazırlanan etkinlikler dil bilgisi becerilerini de kapsayacak nitelikte olmalıdır. Bağdaşıklık öğeleri dil bilgisi öğretimiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle bağdaşıklık öğeleriyle hazırlıksız konuşma becerisi eğitimi etkinlikleri birlikte düşünülebilir.

Hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla Türkçe derslerinde bu beceriyi geliştirmeye yönelik etkinliklere daha sık yer verilebilir. Türkçe derslerinde öğretmen tarafından öğrencilere hazırlıksız konuşmalarla ilgili ödevler verilmeli, öğrencilere Türkçe derslerinde sık sık hazırlıksız konuşmalar yaptırılmalıdır. Böylelikle öğrenciler hazırlıksız konuşmaları bolca yaparak doğru ve etkili konuşma yapabilme hususunda becerilerini geliştirebilirler.

Öğrencilerden bağdaşıklık araçlarını etkili kullanabildikleri ve tutarlılığı yüksek hazırlıksız konuşmalar bekleniyorsa öğrencilerin öncelikli olarak heyecanlarını kontrol edebilmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin heyecanlarını kontrol edebilmeyi öğrenmeleri öğrencilere bağdaşıklık öğelerini etkin kullanma ve tutarlı konuşmalar yapabilme hususunda katkı sağlayacaktır. Çünkü öğrencilerle yaptığımız görüşmelerde öğrencilerin hazırlıksız konuşma öncesi heyecanlandıkları ve heyecanlarını kontrol etmede sorunlar yaşadığı anlaşılmıştır.

Türkçe derslerinde öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını etkin kullanabilecekleri ve tutarlılık oranı yüksek hazırlıksız konuşmalar yapabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır. Bu beceriyi geliştirmek için bol bol uygulama yapmak gerekir. Türkçe derslerinde öğrencilere hazırlıksız konuşmalar yapabilecekleri etkinlikler yaptırılmalıdır. Öğrencilerin yaptıkları konuşmalarda kullandıkları bağdaşıklık öğeleri öğrencilerle birlikte incelenmelidir. Öğrencilerin konuşmalarında bağdaşıklık öğelerinin kullanımı ve tutarlılıkla ilgili yaptıkları hatalar tespit edilmeli ve öğrencilerle birlikte tartışılmalıdır. Öğrencilere diğer öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarını bağdaşıklık ve tutarlılık yönünden değerlendirebilecekleri ölçekler verilmeli ve hazırlıksız konuşmalar bu şekilde incelenmelidir. Türkçe dersi etkinlikleri ve sınıf ortamı bu şekilde düzenlenmelidir.

Yapılan değerlendirmeler neticesinde öğrencilerin tutarlı hazırlıksız konuşma oluşturma konusunda da ciddi sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Bu sorunların başında öğrencilerin giriş yaptıkları bir konuyu belli bir düşünce etrafında toplayamamaları gelmektedir. Öğrenci konuya etkili bir giriş yapsa bile etkili bir düşünce organizasyonu kurmakta sorunlar yaşamaktadır. Öğrenciler konuşmalarında, birbiriyle ilişkili cümleleri bir araya getirmekte zorlanmaktadır. Hazırlıksız konuşmalar da bir düşünce organizasyonu ürünüdür. Öğrenci bir konu hakkında konuşmadan önce mutlaka zihninde bir düşünce organizasyonu kurmalıdır. Konuşmasına nasıl giriş yapacağı, nasıl devam edip ve nasıl sonuçlandıracağına karar vermesi hazırlıksız konuşma öncesi düşünce organizasyonu olarak isimlendirilebilir. Çalışma sonrası öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin bu düşünce organizasyonunu kurmakta zorlandıkları görülmüştür. Bu zihinsel düşünce organizasyonunun nasıl kurulacağı öğretmenler tarafından öğrencilere öğretilmelidir. Derslerde bununla ilgili etkinlikler yapılmalıdır. Öğrencilere çeşitli sorun örnekleri verilerek sen olsaydın bu sorunu nasıl çözerdin, bu konuyla ilgili neler yapardın haydi anlat bakalım gibi etkinlikler yaptırılmalıdır. Türkçe derslerinde öğrencilerden okudukları bir kitabı, gezilen bir yeri veya izlenen bir filmi anlatmaları istenerek bol bol konuşma yapmaları için fırsat oluşturulmalıdır. Öğrencilere bağdaşıklık ve tutarlılık özellikleri İyi metinler üzerinden çözümlemeler yapılarak bu konu iyice kavratılmalıdır.

Öğrencilerin seçtikleri konuyla ilgili düşüncelerini açıklarken kurdukları cümlelerin birbiriyle ilişkili olup olmadıklarını ayırma konusunda problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler yaptıkları hazırlıksız konuşmaların bazılarında birbiriyle ve konuyla ilgisi olmayan cümleler kullanmışlardır. Bu konuda öğretmenler tarafından öğrencilere gerekli rehberlik yapılarak öğrencilere bir konu hakkında nasıl düşünecekleri, düşündüklerini nasıl mantıksal bir sıraya koyacakları ve nasıl ifade edecekleri konusunda rehberlik yapılmalıdır. Türkçe ders kitabında yer alan etkinlikler bu bağlamda düzenlenmelidir.

Konuşma eğitiminde temel hedefin gerçekleştirilmesi noktasında en büyük sorumluluk Türkçe öğretmenlerine düşmektedir. Konuşma eğitiminin hedefi öğrencilerin duygu ve düşüncelerini etkili bir şekilde ifade edebilmelerini sağlamaktır. Bu çalışmada öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinde bağdaşıklık araçlarının etkin kullanımı ile tutarlılık düzeyinde çeşitli sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları bu sorunların ortadan kaldırılması ve daha nitelikli hazırlıksız konuşmalar yapabilme becerilerinin kazandırılmasında Türkçe dersi öğretmenlerinin üstleneceği rol çok

önemlidir. Öğretmenler, öğrencilere bir konu hakkında ne, nerede, ne zaman, nasıl ve niçin gibi sorular sorarak öğrencilerin o konuyla ilgili olarak ayrıntılı bir biçimde düşünüp, düşündüklerini anlatabilecekleri etkinlikler düzenlemelidir. Öğrencilerin yapacakları konuşmalar öğrencilerle birlikte analiz edilmeli, bağdaşılık ve tutarlılık durumları detaylıca incelenmelidir. Bu hususta tespit edilen hatalar hemen düzeltilmeli ve konuyla ilgili açıklama ve düzeltmeler yapılarak öğrenciler bağdaşılık ve tutarlılık kavramları hakkında bilinçlendirilmelidir.

Güzel ve etkili konuşmanın temeli düzgün ve dil kurallarına uygun cümleler kurabilmeyi öğrenmekten geçmektedir. Bağdaşılık öğeleri temel dilbilgisi kurallarıyla doğrudan ilişkili olduğundan Türkçe derslerinde öğrencilere dilbilgisi eğitimi verilirken bağdaşılık öğelerinin yer alacağı hazırlıksız konuşmalar yaptırılmalı ve konuşma metinleri belirli ölçeklere göre incelenmelidir. Öğrencilerin yaşadığı problemler tespit edilerek onlara hızlı bir şekilde geri bildirimler verilmelidir. Öğrencilerin konuşmalarında bağdaşılık öğeleri ve tutarlılıkla ilgili yaptıkları hatalar öğrencilere hemen söylenmeli ve bu hatanın nedenleri onlara anlatılmalıdır. Ayrıca bağdaşılık öğelerinin kullanımı ve tutarlılık konusunda iyi örnekler sergileyen öğrencilerin konuşmaları da öğrencilerle birlikte değerlendirilip teşvik edilmelidir.

Çalışma sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerden kendi konuşmalarını değerlendirmeleri istenmiş ve öğrencilerin kendi konuşmalarını değerlendirmekte zorlandıkları görülmüştür. Ardından öğrencilerin kendi konuşmalarını bağdaşılık öğeleri ve tutarlılık durumlarına göre değerlendirebileceği öz değerlendirme formları oluşturularak kendi konuşmalarını değerlendirmeleri sağlanmalıdır.

Araştırma sonrası kendileriyle yapılan görüşmelerde öğrenciler, hazırlıksız konuşma yapmaya başlamadan önce kaygı duyduklarını, konuşmayı başarıp başaramayacakları konusunda endişelendiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler Türkçe derslerinde benzer etkinlikler yapılmadığı için hazırlıksız konuşmalar konusunda kaygılı ve endişeli olduklarını ifade etmişlerdir. Konuşma öncesi yaşanan kaygı duygusu konuşmayı olumsuz etkileyecektir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma yapacaklarında kendilerine olan güvenlerinin yüksek olması ve konuşma hakkında herhangi bir olumsuz duyguya sahip olmamaları gerekir. Özellikle Türkçe derslerinde hazırlıksız konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik ve uygulamaların yapılması, böylelikle öğrencilerin kaygılarının azaltılması veya ortadan kaldırılması sağlanabilir. Hazırlıksız konuşmalar öğrenciler için eğlenceli etkinliklerle yapılmalıdır. Konuşma konuları öğrencilerin ilgi

duyacağı başlıklardan oluşturulmalıdır. Türkçe derslerinde öğrencilerin, kalem, toplu iğne, silgi, tahta, ağaç, arkadaş gibi birbirinden farklı kavramlar hakkında sürekli bir şekilde hazırlıksız konuşma yarışmaları yapmaları sağlanabilir. Takılmadan ve tekrara düşmeden konuşmasını en uzun yapan öğrencilere ödül verilebilir. Yaptığı etkinlikten zevk alan öğrenciler o çalışmayla ilgili herhangi bir olumsuz duyguya sahip olmayacak ve dolayısıyla sağlıklı bir eğitim süreci gerçekleşecektir.

Hazırlıksız konuşma becerisinin öğretimi sürecince öğretmenlerin, güzel ve etkili hazırlıksız konuşma yapabilen kişilerin konuşmalarını derslerde öğrencilere dinletmeleri ve ardından da bu konuşmaları öğrencilerle birlikte değerlendirmeleri bu becerinin eğitimi için çok faydalı olabilir. Öğrenciler öğretmenlerinin rehberliğinde izledikleri ya da dinledikleri hazırlıksız konuşmaları hazırlanan değerlendirme ölçeklerine göre bağdaşıklık ve tutarlılık durumları bakımından değerlendirmelidir. Böylelikle konuşmalardaki tutarlılık durumlarını, bağdaşıklık unsurlarını ve yapılan hataları veya eksiklikleri somut olarak görebileceklerdir. Dinlenen veya izlenen konuşmalar nitelikli ve niteliksiz olarak ikiye ayrılmalıdır. Öğrenciler nitelikli ve niteliksiz hazırlıksız konuşmaların ayrımını yapabilecek seviyeye getirilmelidir. Bağdaşıklık unsurlarının sık ve yerinde kullanıldığı, az olduğu ya da yerinde kullanılmadığı, tutarlılığı yüksek ya da düşük örneklerle öğrenciler sık sık karşılaştırılmalıdır. Böylelikle öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğeleri kulanımları ve tutarlılık durumları istenilen düzeye gelebilir.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarında değiştirim öğelerini çok az kullandığı tespit edilmiştir. Değiştirim bir anlamda belli öğelerin birbirlerinin yerine kullanılmasıdır. Öğrencinin değiştirim yapabilmesi için kullandığı bir öğeyi kaldırıp onun yerine başka bir öge kullanması gerekmektedir. Değiştirim dil bilgisi kurallarını içeren bir değişikliktir. Değiştirim için öğrencinin isim, fiil ve cümleye ait dil bilgisel kuralların tamamını çok iyi biliyor olması gerekmektedir. Çünkü değiştirim isme, fiile ve cümleye dayalı değiştirim olmak üzere üç farklı şekilde yapılmaktadır. Öğrencilerin değiştirim öğelerini az kullanmaları isim, fiil ve cümleye ait çeşitli kurallar konusunda eksiklikler yaşadığı anlamına gelebilir. Bu ögenin az kullanılmasının sebeplerinden birisi isim ve fiil konularının tam olarak kavranılamaması olabilir. Bu eksiklikleri gidermek için de isim ve fiil kavramlarının öğrencilere çok iyi öğretilmesi gerekmektedir. Öğrencilere değiştirim öğelerini uygulayabileceği örnek etkinlikler sık sık uygulanmalıdır. Onların da aktif olacağı türden etkinlikler anlatılmak istenen konun iyice kavratılmasını sağlayacaktır.

Öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini öyküleyici anlatım hazırlıksız konuşmalarda daha çok kullandıkları görülmüştür. Açıklayıcı anlatımda da bu oranı yakalamak için daha çok açıklayıcı anlatım tarzındaki çalışmalar ile bu uygulamalar yaptırılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre 6. sınıf öğrencilerinin gönderim öğelerini 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı derecede daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak zamirler ve sıfatlar konularının 6. sınıflarda yeni işlenmiş olması gösterilebilir. Öğrencilerin bu alandaki yeterliliklerinin gönderim öğelerini daha çok kullanmalarına yardımcı olduğu düşünülebilir. Öğrencilerin yeterli olduğu alanlar otomatik olarak diğer alanları da etkilemiştir. 7. sınıf öğrencilerine zamirler ve ve sıfatlar konusu kısaca tekrar edilirse gönderim öğelerini kullanım ortalamaları arttırılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda konuşma planı yapmayı bilen ve konuşma planı hazırlayan öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanımlarında konuşma planı yapmayı bilmeyen ve konuşma planı yapmayan öğrencilere göre artış gözlenmiştir. Ayrıca Türkçe derslerindeki yazma çalışmaları öncesinde plan yapan öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini toplam kullanma düzeylerinin yapmayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha büyük olduğu sonucuna ulaşıldığından öğrencilerin bağdaşıklık öğeleri kullanımlarını arttırmak için Türkçe derslerinde plan üzerinde daha fazla durulması faydalı olabilecektir.

Araştırmanın sonuçlarından elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerinin kullanımında yaptıkları hataların bazı dilbilgisi konularındaki eksik ya da yanlış öğrenmelerden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bağdaşıklık öğelerinin kullanımında bu tür hataların yaşanmaması için dilbilgisi konuları öğretildikten sonra kazanım değerlendirme sınavlarının belirli aralıklarla yapılması ve sonuçlarına göre tekrarlar yapılması faydalı olabilecektir. Dilbilgisi konularının uygulamada ele alınmasının önemi doğrudan doğruya bağdaşıklık öğeleriyle alakalıdır. Çünkü bağdaşıklık öğeleri çeşitli dil bilgisel kural ve kavramları içermektedir. Öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini doğru ve etkili bir şekilde kullanabilmeleri için birtakım dilsel ve dilbilgisel kuralları önceden öğrenmiş olmaları gerekir. Bu açıdan öğrencileri bol ve çeşitli örneklerle karşılaştırmak bağdaşıklık öğelerinin kullanımını olumlu yönde etkileyecektir.

Öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının tutarlılıkları değerlendirildiğinde birtakım hatalar yaptıkları görülmüştür. Tespit edilen bu hatalara göre öğrencilerin öyküleyici ve açıklayıcı anlatımın temel özelliklerinden

bazılarını bilmedikleri anlaşıldığından öyküleyici metin ve açıklayıcı metinlerin genel özelliklerini kavratıcı etkinliklerin tekrar edilmesi, bu tür hataların yapılmamasına yardımcı olabilecektir.

Öğrencilerin açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarının öyküleyici anlatım tarzındaki konuşmalara göre tutarlılık düzeylerinin daha zayıf olduğu tespit edildiğinden açıklayıcı anlatım tarzındaki uygulamalar daha sık yaptırılabilir. Özellikle açıklayıcı anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarda yardımcı fikir ve ana fikir düzenini kavratabilecek etkinliklerin yapılması öğrenciler için çok faydalı olacaktır.

Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara göre kitap okuma ile bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeyi arasında olumlu bir ilişki tespit edildiğinden öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeylerini arttırmak amacıyla öğrencilere kitap okumayı özendirici etkinlik ve uygulamalar yaptırılabilir. Düzenli olarak kitap okuyan öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanma düzeylerinin okumayanlara göre yüksek olduğu tespit edildiğinden öğrencilere düzenli kitap okuma alışkanlığı kazandırabilecek etkinlik ve uygulamalar yaptırılabilir.

Yazılı anlatım ve sözlü anlatım becerileri birbirleriyle doğrudan ilişkili olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapılması doğal olarak sözlü anlatım becerilerini de olumlu yönde etkileyecektir. Özellikle süreç temelli yazma eğitimi sözlü anlatım becerisini de geliştirecektir. Öğrencilerin sınıf içerisinde beyin fırtınası yapabilecekleri ders ortamlarıyla karşılaşması onların sözlü anlatım becerilerini geliştirecektir. Beyin fırtınası tekniği öğrencilere hazırlıksız konuşma becerilerinde olumlu katkılar sağlayacaktır.

5.3.2. Ders Araç gereçlerine Yönelik Öneriler

Ders araç gereçlerine yönelik öneriler geliştirilirken ders kitapları, ders kitabı yazarları ve Türkçe Dersi Öğretim Programı birlikte düşünülmüş ve öneriler bu başlık altında sunulmuştur.

Konuşma becerisi eğitimine Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda detaylı bir şekilde yer verilmelidir. Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde, konuşma becerisi kazanımlarına diğer becerilere oranla daha az verildiği görülmektedir. Dinleme/izleme, okuma ve yazma becerilerine ait kazanım sayıları konuşma becerisi kazanımlarına göre daha fazla yer verilmiş ayrıca açıklamalarla desteklenmiştir. Konuşma becerisi kazanımları ise bunlara göre daha zayıf kalmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda hazırlıksız

konuşmalardan yüzeysel bahsedilmiştir. Hazırlıksız konuşmalar programda daha detaylı bir şekilde yer almalıdır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı temel dil becerilerinin kazanım sayıları Tablo 180’de gösterilmiştir.

Tablo 180

Türkçe Dersi Öğretim Programı Beceriler Kazanım Sayıları

Beceri Adı	Kazanım Sayısı
Okuma	142
Yazma	67
Dinleme/İzleme	52
Konuşma	28

Tabloya göre programda konuşma becerisine diğer becerilere oranla daha az yer verildiği görülmektedir. Konuşma becerisinin programdaki toplam kazanım sayısı diğer becerilere göre oldukça azdır. Türkçe Dersi Öğretim Programında okuma becerisi kazanım sayısı toplamda 142, yazma becerisi kazanım sayısı toplamda 67, dinleme/izleme becerisi kazanım sayısı toplamda 52, konuşma becerisi kazanım sayısı ise 28’dir.

Günümüzde personel alımları, öğrenci seçmeleri ve buna benzer değerlendirmelerin artık hazırlıksız konuşmalarla ve mülakatlarla yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda Türkçe Öğretim Programında konuşma becerisi eğitime de en az diğer beceriler kadar yer verilmelidir. Konuşma becerisi eğitiminde kullanılacak yöntem ve tekniklere, etkinliklere Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda detaylarıyla birlikte yer verilmelidir. Türkçe Öğretim Programında okuma becerisi kazanımlarında bağdaşıklık ögeleri yer alırken konuşma becerisi kazanımlarında bağdaşıklık ögeleri yer almamaktadır. Konuşma becerisi kazanımlarında da bağdaşıklık ögelerine yer verilmelidir.

Türkçe ders kitaplarında konuşma becerisi eğitimi için kullanılabilecek etkinliklere daha sık yer verilmelidir. Türkçe ders kitaplarındaki metinler öğrencilere bağdaşıklık ögelerini kazandırabilecek şekilde oluşturulmuş olmalı ayrıca etkinlikler öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirebilecek nitelikte olmalıdır. Türkçe ders kitaplarındaki metinler ve etkinlikler öğrencilere tutarlı konuşmalar yapabilmeleri hususunda yön göstermelidir. Türkçe ders kitaplarının bu hususlara cevap verebilirliğiyle ilgili araştırmalar yapıp araştırma sonuçları Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında dikkate alınmalıdır.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler sadeleştirilirken metinlerdeki tutarlılık ve bağdaşıklık bozulmaktadır. Türkçe ders kitaplarına alınacak metinler belirlenip sadeleştirilirken bağdaşıklık ve tutarlılığa ayrı bir önem verilmelidir. Metinlerde belirli bağdaşıklık öğelerinin ön plana çıkarılmalı ve kademeli olarak tüm bağdaşıklık öğeleri yer almalıdır.

Araştırma sonuçlarına göre kelime hazinesi katsayısı yüksek olan öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanımlarının kelime hazinesi katsayısı düşük olan öğrencilere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edildiğinden öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanım ortalamalarını arttırmak amacıyla öğrencilere kelime hazinesi katsayılarını arttırabilecek uygulama ve etkinlikler ders kitaplarında bolca yer almalıdır.

5.3.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Öğrencilerin bağdaşıklık öğeleriyle çok sık karşılaşmaları bağdaşıklık öğelerinin kullanımını daha çabuk öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin bağdaşıklık öğelerini içermeye durumları incelenmelidir. Bu bağlamda bir araştırma yürütülebilir. Geçmiş dönemlerde buna benzer araştırmalar yapılmıştır. Ancak yapılan araştırmalar o yıl kullanılan ders kitaplarını incelemiştir. Türkçe ders kitapları sık sık değişmektedir. Dolayısıyla da okutulan metinler de çok sık değişmektedir. Bununla ilgili bir ölçek çalışması yapılabilir. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin temel bağdaşıklık değerleri belirlenip, metinler belirlenen ölçütlere göre seçilebilir veya yazılabilir.

Öğrenci ders kitaplarında yer alan etkinliklerin öğrencilerin bağdaşıklık öğelerini kullanmalarına imkân sağlayabilecek nitelikte olup olmadığı belirlenmelidir. Ayrıca öğrenci ders kitaplarındaki etkinliklerden öğrencilere hazırlıksız konuşma becerisi kazandırabilecek nitelikte olanlar ve olmayanlar saptanmalıdır. Her sınıf düzeyinde en az kaç etkinliğin hazırlıksız konuşma becerisini kazandırabilecek nitelikte olması gerektiği tespit edilebilir. Ayrıca Türkçe dersi öğretmenleriyle görüşmeler yapılarak hazırlıksız konuşma becerisini kazandırmaya yönelik ne tür etkinlikler yaptıkları tespit edilebilir. Bununla ilgili bir araştırma yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Abeywickrama, P. S. (2007). *Measuring the knowledge of textual cohesion and coherence in learners of English as a second language (ESL)*. Unpublisheddoctoral dissertation. University of California, Los Angeles.
- Abu-Hatab, W. A. (1992). *Discourse error analysis of compositions written by community college students*. University of Jordan. (Unpublished M.A. Thesis). https://theses.ju.edu.jo/Original_Abstract/JUF0414354/JUF0414354.pdf sayfasından erişilmiştir (E.T.07.06.2017).
- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan.
- Akçataş, A. (2001). *Dokuzuncu hariciye koğuşu romanı üzerine bir metin dil bilim incelemesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim-anlambilim konuları ve türkçenin anlambilimi*, Ankara: Engin.
- Aksan, D. (1993). *Şiir dili ve türk şiir dili*, Ankara: Be-Ta.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı* (5. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Aktaş, Ş. (2009). *Şiir tahlili, teori uygulama* (1. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Aktaş, T. (1996). *Metin oluşumunda bağlaçların yeri*. Türk Dili, 505, 53-64.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök.
- Akyol, H. (2009). *Okuma*. A. Kırkkılıç ve H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem.

- Altunkaya, F. (1987). *Cohesion in turkish: a survey of cohesive devices in prose literature*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Aramak, K. (2016). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağdaşıklık araçlarının kullanım düzeyi üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Arhan, S. (2007). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okulları ikinci kademedeki konuşma eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, A. (2012). *Üniversite öğrencilerinin "topluluk karşısında konuşma" ile ilgili çeşitli görüşleri*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3 Summer 2012, p.221-23: Ankara-Turkey.
- Aşkın Balcı, H. (2009). *Metin dil bilime kavramsal açıdan bir bakış*. Ankara: Biz Bize.
- Atabay, N. (1983). *Bağlaç. sözcük türleri (Ad, sıfat, belirteç, adıl, ilgeç, bağlaç, ünlem, eylem)*. (Yay. Haz.: Doğan Aksan). Ankara: TDK.
- Ayaz, F.(2007). *Ankara ilinde lise birinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin iç yapı bakımından gelişimi üzerine bir inceleme*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, İ. (2014). *Türkçe öğretiminde yazılı anlatım çalışmalarındaki sorunlar üzerine bir inceleme*. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı I): 166-170, 2014 ISSN: 2147 - 7833, www.kmu.edu.tr
- Aytaş, G. (2005). *Okuma eğitimi*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 3, 461-470.
- Aziz, A. (2010). *İletişime giriş*. İstanbul: Hiperlink.
- Balyemez, S. (2010). *Bağdaşıklık ve dede korkut hikâyeleri'nde bağdaşıklık görünümleri*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall 2010, p.133-173, Ankara-Turkey.
- Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara: TDK.
- Binbaşıoğlu, C. (1987). *Özel öğretim metotları*. Ankara: Binbaşıoğlu.
- Bozkurt, F. (2004). *Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Kapı.

- Bozkurt, B.Ü. (2016). *Türkiye’de okuma eğitiminin karnesi: PISA ölçeğinden çıkarımlar*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16 (4), 1673-1686.
- Burdurlu, İ. Z., Kantarcı, İ. (1971). *Ortaöğretimde Türkçe öğretimi*, İzmir: Karınca.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Can, R. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarında paragraf düzeyinde bağdaşıklık ve tutarlılık*.Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, A. (2012). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları öyküleyici metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık ölçütlerine göre değerlendirilmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çeçen, M. A. (2011). *Yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici yazılarında tutarlılık*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15 (2), 1-20.
- De Beaugrande R., Allain Dressler W. (1981). *Introduction to textlinguistics*. London: Longman.
- Demir, T. (2010). *Konuşma eğitiminde benmerkezci konuşmaya yönelik bir deneme*. Kastamonu Eğitim Dergisi, Mayıs 2010 Cilt:18 No:2, 415-430.
- Demircan, Ö. (1986). *Türkçede bağlam işlevleri ve bağlayıcılar*. Türk Dilbilimi Konferansı Bildirileri, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yay., s.31-48.
- Demirci, S. ve Kabahasanoğlu, V. (2009). *Üniversitelerde Türk dili: yazılı ve sözlü anlatım dersleri*. İstanbul: Türkmen.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: Millî Eğitim.
- Deniz, K. (2000). *Yazılı anlatım becerileri yönünden köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, cilt:7, Sayı 1, 185-204.
- Emeksiz, Z. E. (1998). *Local coherence problems in written narratives of adult efl learners: Topical NP Usage in Various Discourse Contexts*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Er, O. (2011). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programı dinleme/izleme alanının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erdağı, S. (2008). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Yaban' adlı romanının metindilbilimsel çözümlemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Erdem, İ. (2013). *Konuşma eğitimi esnasında karşılaşılan konuşma bozuklukları ve bunları düzeltme yolları*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi TürkçeninEğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 6 (11), 415-452.
- Ergin, M. (2013). *Türk dilbilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Gencan, T., N. (1966). *Dilbilgisi*. İstanbul: TDK.
- Goldman, S. & John D. M. (1992). *Knowledge of connectors as cohesion devicesin text: a comparative study of native-english and english as a second language Speakers*. Journal of Educational Psychology, 84.(4), 504-519.<https://www.researchgate.net/publication/232498238> sayfasından erişilmiştir (E.T.05.06.2017).
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül.
- Göktepe, H. (1996). *Cohesive devices in reading*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göktürk, A. (2002). *Okuma uğraşı*. İstanbul: Çağdaş.
- Guthrie, K. (2008). *Cohesion in young latino english-language learners' english narrative written text*. Unpublished doctoral dissertation. The University of North Carolina at Chapel Hill. <https://cdr.lib.unc.edu/indexablecontent/uuid:86b73892-04d9-40a1-be9d-ac2c31ab0ba2> sayfasından erişilmiştir (E.T.10.06.2017).
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (3. Baskı). Ankara: Pegema.

- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi- yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem.
- Güneş, F. (2015). *Konuşma öğretiminde uygulanan yaklaşım ve modeller*. A.Şahin (Ed). *Konuşma eğitimi-Yöntem etkinlikler* (s. 151-176). Ankara: Pegem.
- Güven, A. Z. (2014). *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerinde bağdaşıklık ve tutarlılık* International Journal of Language Academy Volume 2/4 Winter 2014 p. 509/699.
- Güven, A. Z. (2014). *Ortaokul 6. sınıf türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi*. International Journal of Language Academy Volume 2/3 Autumn 2014 p. 225/231.
- Halliday, M. A. K., (1977). *Text as semantic choice in social contexts. grammars and descriptins*, Haz.: Teun A. Van Dijk ve János S. Petöfi, de Gruyter, Berlin & New York, 1977, s.176-226.
- Halliday, M. A. K., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. New York: Longman Group UK Limited.
- Harris, A. J., Sipay (1990). *How to increase reading ability*. New York: Longman.
- İşcan, A. (2015). *İletişim, konuşma ve konuşmayla ilgili temel kavramlar*. A.Şahin (Ed). *Konuşma eğitimi-Yöntem etkinlikler* (s. 1-27). Ankara: Pegem.
- İşeri, K. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik özellikleri. türkçe ders kitabı çözümlemeleri* (ed. Hakan Ülper). Ankara: Pegem Akademi.
- Kantemir, E. (1995). *Yazılı ve sözlü anlatım*, Ankara: Engin.
- Karabağ, S.ve İşsever, S. (1995). *Edinim sürecinde bağdaşıklık*. IX. Dilbilim Kurultayı (25-27 Mayıs 1992). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yay., 221-235.
- Karadağ, Ö. (2018). *Dil eğitimi araştırmaları için bir değişken önerisi: Kelime Hazinesi Katsayısı*, Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(2), 532-537.
- Karahancı, İ. (2014). *Şarkı sözlerinden hareketle dilde bağdaşıklık sorunları*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/9 Summer 2014, p. 699-712, Ankara-Turkey.
- Karadüz, A. (2010). *Dil becerileri ve eleştirel düşünme*. Turkish Studies, 5(3), 1566-1593.
- Karakuş, İ. (2002). *Türkçe-Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. Ankara: Anıttepe.
- Karapınar, M. (2016). *8. Sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerilerine yönelik metaforik algıları*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi. kavramlar, ilkeler, teknikler* (4.Basım). Ankara: Nobel.
- Karatay, H. (2010). *Bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeyi ile tutarlı metin yazma arasındaki ilişki*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 13.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Aksoy, Ö. (2012). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Anı.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin.
- Keçik, İ. (1992). *İlkokul öğrencilerinin özet ve hatırlama metinlerinde bağdaşıklık sorunları*, Dilbilim Araştırmaları, Hitit Yayınevi, Ankara, s.71-75.
- Keçik, İ. ve Subaşı Uzun L. (2003). *Sözlü ve yazılı anlatım üzerine, Türkçe sözlü ve yazılı anlatım*, Ed.: Canan İleri, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1923, Eskişehir, s. 1-20.
- Kemiksiz, Ö. (2016). *Doğrudan öğretim modeliyle 5.sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kılınç, A., Şahin, A. (Ed.) (2013). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Pegem.
- Kıran, A. ve Kıran, Z. (2007). *Yazınsal okuma süreçleri*. Ankara: Seçkin.
- Koç, S. ve Müftüoğlu G. (1998). *Dinleme ve okuma öğretimi*. S. Topbaş (Ed.), *Türkçe Öğretimi içinde* (ss. 53-70). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). *Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler*. TÜBAR, 13, 287-309.
- Kuzu, A. (2005). *Oluşturmacılığa dayalı çevrimiçi destekli öğretim: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Lüleci, M. (2010). *Yeni bir disiplin olarak metin dilbilim ve türk edebiyatına metin dilbilimsel bir yaklaşım*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Maden, S. (2013). *Niçin dinlemiyoruz? dinleyememe probleminin sosyokültürel analizi*. Teke, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 2/1 2013 s. 49-83.
- Mantı, M.İ. (2017). *Türkçe öğrenen mısırlı öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında bağdaşıklık (Kahire Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- MEB.(2018). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB.(2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*, Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB).
- MEB.(2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*, Ankara: MEB Yay.
- Mert, E. L. (2013). *Türkçe öğretmen adaylarının dört temel dil becerisine ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(27), 357- 372
- Nejad, F. G. D. (2002). *Evaluating the reading activities on the basis of cohesion and suggesting activities reflecting textual unity for “a preparatory english course book one and two” used by the ministry of education and training of Iran*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ens.(Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Onursal, İ. (2003).*Türkçe metinlerde bağdaşıklık ve tutarlılık, günümüz dilbilim çalışmaları*, (Yayına Hazırlayanlar: Prof.Dr. Ayşe Kıran, Doç.Dr. Ece Korkut, Dr. Suna Ağıldere), İstanbul: Multilingual.
- Özbay, M. (2001). *Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirme yolları*. Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, 589(1), 9–14.
- Özbay, M. (2005). *Ana dili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri*. Journal Of Qafqaz University, 16, 177-184.
- Özbay, M. (2014). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (1999). *Güzel ve etkili konuşma sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özdemir, E. (1990). *Okuma Sanatı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Özkan, B. (2004). *Metin dilbilimsel bağdaşıklık ve Haldun Taner'in 'on ikiye bir var adlı' öyküsünde metin dilbilimsel bağdaşıklık görünümleri*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 167-182.
- Parlak, H. (2009). *Kutadgu Bilig'in metindilbilimsel yapısı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ramadan, S. M. Sa'd. (2003). *Cohesion in written works of the twelfth grade students of literary and scientific streams at state secondary schools in jordan*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.(Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Ruhi, Ş. (1994). *İlköğretim öğrenci kompozisyonlarındaki bağdaşıklık sorunları*. Çağdaş Türk Dili, VI (77-78), Temmuz-Ağustos, 1994, 24-26.

- Sallabaş, M. E. (2007). *İlköğretim besinci sınıf öğrencilerinin kendini yazılı olarak ifade etme kazanımlarına ulaşma düzeyi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Sargın, M. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma becerilerinin değerlendirilmesi- Muğla ili örneğinde* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü. Muğla.
- Saussure, F. (1985). *Genel dilbilim dersleri* (B. Vardar, Çev.). Ankara: Birey ve Toplum.
- Seçkin, P., Arslan, N. ve Ergenç, S. (2014). *Bağdaşıklık ve tutarlılık bakımından lise ve üniversite öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri*. Teke, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 3/1 2014 s. 340-353.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Sever, S. (2013). *Etkinliklerle türkçe öğretimi*. Ankara: Tudem.
- Sillars, S. (1997). *İletişim* (Çev. Nüzhet Akın). İstanbul: MEB.
- Şahin, S. (2015). *5-6 Yaş çocuklarının sözlü anlatımlarında bağdaşıklık araçları ve filimsilerin kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Şahin, E. Y. ve Varışoğlu, B. (2013). *Konuşma türleri ve konuşmada nezaket kuralları, konuşma eğitimi*, Ankara: Pegem A. s.119-144
- Taşer, S. (2012). *Konuşma eğitimi*. Pegasus Yayınevi: İstanbul.
- Tayfun, R. (2014). *Etkili iletişim ve beden dili*. Ankara: Nobel.
- Temizkan, M. (2013). *Konuşma becerisi. konuşma eğitimi- sözlü anlatım içinde* (s. 199-238). Ankara: Pegem.
- Temizyürek, F. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 40(2), 113-131.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap
- Toklu, O. (2003). *Dilbilime giriş*. Ankara: Akçağ.
- Tompkins, G.,E. (1998). *Language arts: content and teaching strategies*. 4th Edition, Prentice-Hall. Inc, New Jersey.
- Topçuoğlu Ünal, F., Özden, M. (2014). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tosunoğlu, M. ve Arslan, F. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin türkçe derslerinde yaptıkları sözlü anlatım uygulamalarının değerlendirilmesi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:5, (73-88).

- Türkben, T. (2018). *Beşinci sınıf türkçe ders kitabı metinlerinin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi ilköğretim*, Ana Dili Eğitimi Dergisi, Sayı:5, 6(4), 961-986.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Uzun Subaşı, L. (1995). *Orhon yazıtlarının metin dil bilimsel yapısı*, Ankara: Simurg .
- Uzun, M. (2016). *Nazan Bekiroğlu'nun "nar ağacı" adlı romanında bağdaşıklık ve bağdaşıklık ekseninde bir söz varlığı çözümlemesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Trabzon.
- Ülper, H. (2008). *Bilişsel süreç modeline göre hazırlanan yazma öğretimprogramının öğrenci başarısına etkisi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Ülper, H. (2011). *Öğrenci metinlerinin tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/4 Fall 2011, p.849-863, Turkey
- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri- yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, Ö. (2012). *11. Sınıf öğrencilerine ait öyküleyici metinlerin bağdaşıklık ve tutarlılık açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Yılmaz, S. K. (2008). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yuen, W. T. (1993). *Textual cohesion and reading comprehension*. The Chinese University of Hong Kong Graduate School - Division Of Educational Thesis Master Of Philosophy In Education. <http://www.fed.cuhk.edu.hk/ceric/cumphil/93tywong/sayfasından> erişilmiştir (E.T.01.06.2017).
- Zülfükaroğlu, E. (2016). *Türkçe öğretmeni adaylarının öyküleyici metinlerinde tutarlılık, bağdaşıklık ve metin elementleri*. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin.

EKLER

EK 1. Araştırma İzni Yazısı

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.22212157
Konu : Anket Uygulaması

22.12.2017

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi Yavuz Selim BAYBURTLU'nun **"Ortaokul 6. Ve 7.Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Metinlerindeki Bağdaşıklık ve Tutarlılık Unsurları "** adlı araştırmasını, İlimiz Kepez İlçesinde bulunan Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu, Sefa Akın Ortaokulu, Ünsal Ortaokulunda uygulama isteği ile ilgili 04/12/2017 tarih ve 46638 sayılı yazıları, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 21/12/2017 tarihinde incelenerek **"Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İznilerine Yönelik İznil ve Uygulama Genelgesi"** esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, **"Ortaokul 6. Ve 7.Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Metinlerindeki Bağdaşıklık ve Tutarlılık Unsurları "** isimli araştırmasını, İlimiz Kepez İlçesinde bulunan Nebi Güney İmam Hatip Ortaokulu, Sefa Akın Ortaokulu, Ünsal Ortaokulunda öğrenim gören 6.ve 7.sınıf öğrencilerine, Okul/Kurum Müdürlüklerinin bilgisi, takibi ve sorumluluğunda, bahse konu Genelge ve çalışma takvimi doğrultusunda, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılması,

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Erhan BAYDUR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
22.12.2017

Yüksel ARSLAN
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 370b-b232-3cce-9588-70ee kodu ile teyit edilebilir.

EK 2. Uzman Görüşü Formu

Sayın Alan Uzmanı,

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisiyim, Doç. Dr. Yusuf DOĞAN danışmanlığında “Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarındaki Bağdaşıklık ve Tutarlılık Unsurları” konulu doktora tez çalışmasını yürütmekteyim. Tezimin uygulama bölümünde ortaokul 6 ve 7. sınıf öğrencilerine öyküleyici ve açıklayıcı anlatım tarzında hazırlıksız konuşma yaptıracağım. Aşağıdaki tabloda uygulama sırasında kullanılabilecek konuşma konuları yer almaktadır. Sizden, verilen konuları okumanızı ve bunlara, 6 ve 7. sınıf öğrencilerini göz önünde bulundurarak;

a) Seviyeye uygunluk,

b) Rahat konuşabilme

ölçütlerine göre 1 ile 10 arasında puan vermenizi istiyoruz. En yüksek puanı alan konular araştırmamızın uygulama bölümünde kullanılacaktır.

Araştırmaya desteğinizden dolayı teşekkür ederiz.

Yavuz Selim BAYBURTLU

Doktora Öğrencisi

Konuşma Konuları	Puan
Öyküleyici Anlatım	
1. Ailenizle birlikte yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	
2. Ortaokula başladığınız ilk gün neler hissettiğinizi/yaşadığınızı anlatınız.	
3. Arkadaşlarınızla okulda, tatilde vb. yaşadığınız ilginç veya komik bir olayı anlatınız.	
4. Anne ya da babana yardım ederken yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	
5. Yaptığınız bir sınıf gezisini anlatınız.	
6. Unutmadığınız bir karne gününüzü anlatınız.	
7. Herhangi bir eşyayı kaybettiğiniz bir anınızı anlatınız. Neler yaşadın/ hissettin?	
8. Sevdiğiniz bir hayvanı, onunla ilgili yaşadığınız bir anınızı anlatınız.	
9. Okulda çok mutlu olduğunuz bir anınızı anlatınız.	
10. Gezdiğiniz bir yeri, gezdiğiniz yerde yaşadığınız bir olayı anlatınız.	

Açıklayıcı Anlatım

1. Gelecekte hangi mesleği yapmak istiyorsun? Neden?	
2. Okulunuzdan yürüyerek gittiğinizi düşünerek evinizin adresini tarif ediniz.	
3. Kantinde arkadaşınız sizin sıranızı alırsa hissedersiniz? Bu durumla ilgili sergileyeceğiniz davranışı anlatınız.	
4. Hayranı olduğunuz müzik sanatçısıyla karşılaşırsan nasıl davranacağınızı ve ona neler söylemek istediğinizi anlatınız.	
5. Hobi kavramı hakkında bildiklerinizi anlatınız. Hobilerinizi anlatınız.	
6. Sağlıklı ve dengeli beslenme hakkında düşüncelerinizi anlatınız.	
7. Mutlu bir aile nasıl olmalıdır? Ailemizin mutlu olabilmesi için neler yapılabilir?	
8. Teknolojinin yanlış kullanılması sizce ne demektir? Açıklayınız.	
9. Kitap okuma alışkanlığı ile ilgili düşüncelerinizi açıklayınız.	
10. Başarılı olmak için nasıl davranmalıyız detaylıca açıklayınız.	

EK 3.Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: ( ) Erkek ( ) Kız

1. Babanızın eğitim durumu nedir?

- ( ) Okuma yazması yok
( ) Okuryazar.
( ) İlkokul mezunu
( ) Ortaokul mezunu
( ) Lise mezunu
( ) Üniversite mezunu
( ) Lisansüstü Eğitim mezunu

Annenizin eğitim durumu nedir?

- ( ) Okuma yazması yok
( ) Okuryazar.
( ) İlkokul mezunu
( ) Ortaokul mezunu
( ) Lise mezunu
( ) Üniversite mezunu
( ) Lisansüstü Eğitim mezunu

2. Babanızın mesleği / yaptığı iş

- ( ) İşçi (toprak, sanayi)
( ) Çiftçi (kendi toprağında)
( ) Memur
( ) Esnaf/ tüccar
( ) Serbest meslek (doktor, avukat vb.)

Annenizin mesleği / yaptığı iş

- ( ) Ev hanımı
( ) İşçi (toprak, sanayi)
( ) Memur
( ) Esnaf/ tüccar
( ) Serbest meslek (doktor, avukat vb.)

3. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar?

- ( ) Düzenli gelirimiz yok ( ) 500 TL'den az ( ) 501- 1000 TL ( ) 1001- 1500 TL
( ) 1501- 2000 TL ( ) 2001- 3000 TL ( ) 3001 TL ve üzeri

4. Ailenizdeki kişi sayısı (siz, anne, babanız ve evlenen kardeşleriniz dâhil)

- ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ve yukarı

5. Kitap okumayı sever misiniz?

- ( ) Evet ( ) Hayır

6. Evinizde bir kitaplık var mı?

- ( ) Evet var. ( ) Hayır yok.

7. Sınıf kitaplığı ya da okul kütüphanesinden ödünç kitap alır mısınız?

- ( ) Evet ( ) Hayır

8. En son ne zaman kitap aldınız?

- ( ) Hiç almadım ( ) 1 hafta önce ( ) 1 ay önce ( ) 6-12 ay arasında

9. Ayda kaç kitap okursunuz?

- ( ) Hiç kitap okumam ( ) 1 ( ) 2-3 arası ( ) 3'ten fazla

EK 4. Hazırlıksız Konuşma Sonrası Mülakat Formu

1. Konuşman hakkında neler düşünüyorsun? Kısaca açıkla mısın?
2. Konuşma öncesi ve konuşma esnasında heyecanlandın mı? Duygularını anlatır mısın?
3. Daha iyi konuşabilir miydin?
4. Konuşmanın daha iyi olabilmesi için neler olması gerekiyordu? Açıkla mısın?
5. Konuşmada eksik, hatalı bulduğun yönler var mıydı? Varsa bunları açıkla mısın?
6. Konuşma öncesi bir plan yaptın mı? Plan yaptıysan nasıl bir plan yaptığını anlatır mısın?
7. Konuşma öncesi bir plan yapmadıysan neden bir plan yapmadığını anlatır mısın?
8. Yazı yazarken, yazma görevlerinde/ödevlerinde (kompozisyon yazarken) genelde plan yapar mısın?
  - a. Nasıl bir plan yaptığını anlatır mısın?
  - b. Neden bir plan yapmadığını anlatır mısın?
9. Konuşma öncesi öğrenci kendisine verilen boş kağıda bir plan yaptı mı?
  - a. Yaptıysa öğrencinin yaptığı plan ile anlattıkları tutarlı mı?

EK 5. Bağdaşıklık Ögesi Değerlendirme Ölçeği

EK 4. Bağdaşıklık Ögesi	Öğrenci No:	Öğrenci No:	Öğrenci No:
	Sıklık	Sıklık	Sıklık
1. Gönderim			
1.1. Zamirler			
1.1.1. Şahıs Zamirleri			
1.1.2. Dönüşlülük Zamiri			
1.1.3. İşaret Zamirleri			
1.1.4. İlgi Zamiri			
1.2. İşaret Sıfatları			
1.3. Karşılaştırma			
2. Eksiltili Anlatım			
2.1. Cümlelerin Düşürülmesi			
2.2. Ortak Ögelerin Düşürülmesi			
2.3. Eklerin Düşürülmesi			
3. Değiştirim			
3.1. İsme Dayalı Değiştirim			
3.2. Fiile Dayalı Değiştirim			
3.3. Cümleye Dayalı Değiştirim			
4. Bağlama Ögeleri			
4.1. Ekleyici			
4.2. Ayırt Edici			
4.3. Zıtlık Bildiren			
4.4. Zaman-Sıralama Bildiren			
4.5. Koşul Bildiren			

4.6. Açıklama Bildiren			
4.7. Örnekleme Bildiren			
4.8. Sebep ve Sonuç			
5. Kelime Bağdaşıklığı			
5.1. Aynı Kavram Alanından Kelime Kullanımı			
5.2. Tekrar			
TOPLAM			

Coşkun (2005) tarafından geliştirilmiştir.

EK 6. Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği

Öyküleyici Anlatım Tutarlılık Değerlendirme Ölçeği				
1 (Kötü)	2 (Yetersiz)	3 (Orta)	4 (İyi)	5 (Çok İyi)
Metinde belli bir konu yok; çok kısa bir metin ve/veya tamamen anlaşılmaz bir metin.	Metinde belli bir konu var, fakat metindeki kopukluklar metnin anlaşılmasını önemli ölçüde zorlaştırmakta	Metinde belli bir konu var, fakat yer yer ortaya çıkan kopukluklar metnin anlaşılmasını olumsuz yönde etkiliyor.	Metinde belli bir konu var, bu konu geliştirilmiş. Fakat ayrıntılarla ilgili bazı kopukluklar var.	Metinde belli bir konu var, bu konu ayrıntılarla geliştirilmiş ve metindeki her ayrıntı başlangıç ve bitiş arasındaki bağlantıların oluşmasına katkı sağlayacak biçimde işlenmiş.
Metinde bir plân yok, anlatılan olaylar arasında hiçbir ilişki yok.	Metinde sağlam bir plân yok; anlatılan olaylar arasındaki ilişkilerde önemli eksiklikler var, olaylar üst üste ve çok kısa biçimde verildiği için	Metinde bir plân var, fakat anlatılan olaylar arasındaki ilişkilerde bazı sorunlar var. Metindeki olaylar yeterince geliştirilememiş.	Metinde mantıklı bir plân var, olaylar birbirini tamamlayacak şekilde kurgulanmış fakat bu olayların sunumu özgün değil sıradan.	Metinde mantıklı bir plân var, olaylar birbirini tamamlayacak şekilde kurgulanmış, olayların sunumu özgün ve ilgi çekici.
Metnin birimleri arasında hiçbir ilişki kurulamamış.	Metnin birimleri arasında bazı ilişkiler kurulmakla birlikte bu ilişkiler çok zayıf, metinde bazı çelişkiler veya mantıksızlıklar var.	Metnin birimleri arasında bazı bağlantılar olmakla birlikte bu bağlantılar yetersiz. (Ya da metnin bir yerine kadar bağlantılar başarılı olmakla birlikte bir yerden sonra çok zayıf.)	Metnin birimleri arasında bağlantılar var. Fakat bu bağlantılar inceliklerle işlenememiş.	Metin birimleri tamamen uyumlu ve bağlantılar başarıyla ve inceliklerle işlenmiş.
Metinde bir hikâye oluşturulduğu söylenemez.	Metinde bir hikâye oluşturmaya yönelik bazı unsurlar bulunmakla birlikte bu unsurlar çok zayıf ve birbirinden kopuk durumda.	Metinde bir hikâye oluşturulmuş fakat bu hikâye bütünlük taşıyor. Hikâyede bir odak noktası bulunmuyor.	Genel olarak bütünlük taşıyan bir hikâye.	Tam anlamıyla bütünlük taşıyan bir hikâye.

Coşkun (2005) tarafından geliştirilmiştir.

EK 7. Açıklayıcı Anlatım Konuşma Metni Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği

Konuşma Metni Tutarlılığı Değerlendirme Ölçeği Açıklayıcı Anlatım					
Ana Fikir		Düşünce Organizasyonu/ Mantıksal düzen	Yapı/Giriş tezi	Yapı/sonuç tezi	Bütünlük/bağıntı Destekleyici Düşünceler/yardımcı düşünceler
Çok iyi	Metinde ana fikir açık bir cümle olarak veya sezdirilerek net bir biçimde ortaya konulmuştur.	Metinde bütün düşünceler mantıksal sıra ile verilmiştir.	Belirtilmek istenen duygu, düşünce, olay net bir biçimde ifade edilmiş.	Metin ve düşünce net bir biçimde tamamlanmış.	Yeterli yardımcı düşünce var ve bütün yardımcı düşünceler temel düşünceye katkıda bulunur.
İyi	Metinde ana fikir açık bir cümle olarak veya sezdirilerek ortaya konulmuştur.	Metindeki düşüncelerin birçoğu mantıksal sıra ile verilmiştir.	Belirtilmek istenen duygu, düşünce, olay ifade edilmiş; ancak eksikler var.	Metin ve düşünce tamamlanmış ancak eksikler var.	Yardımcı düşüncelerin birçoğu temel düşünceye katkıda bulunur.
Orta	Metinde ana fikir açık bir cümle olarak veya sezdirilerek net bir şekilde ortaya konulmamıştır farklı yorumlamalara yol açabilecek niteliktedir.	Metindeki düşüncelerin yaklaşık yarısı mantıksal sıra ile verilmiştir.	Belirtilmek istenen duygu, düşünce, olay net bir biçimde ifade edilmemiş.	Metin ve düşünce net olarak tamamlanmamış.	Metinde yeterince yardımcı düşünce yok veya olanların bir bölümü temel düşünceyle ilgisiz.
Yetersiz	Metinde ana fikir bulunmamaktadır	Metindeki düşüncelerin çoğu veya tamamı mantıksal sıra izlemiyor.	Belirtilmek istenen duygu, düşünce, olay tamamen belirsiz.	Metin ve düşünce tamamlanmamış.	Yardımcı düşünce hiç yok veya olanlar temel düşünceye hiçbir katkıda bulunmamaktadır.

Can (2012)' dan uyarlanmıştır.

EK 8. Kelime Hazinesi Katsayısı Değerlendirme Ölçeği

Kelime Hazinesi Katsayısı Değerlendirme Ölçeği	
Puan	Ölçütler
4 (Çok iyi)	Metinde kullanılan farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına bölünmesi sonucunda ortaya 0,61-1 aralığında bir değer çıkarsa metinde kelime tekrarlarının kayda değer olmayacak kadar az olduğu, metnin kelime hazinesi bakımından zengin olduğu kabul edilir ve metin kelime hazinesi katsayısı bakımından çok iyi olarak değerlendirilir.
3 (İyi)	Metinde kullanılan farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına bölünmesi sonucunda ortaya 0,51-0,60 aralığında bir değer çıkarsa metinde kelime tekrarlarının az olduğu, metnin kelime havuzunun zenginliğinin dikkate değer bir ölçüde olduğu kabul edilir ve metin kelime hazinesi katsayısı bakımından iyi olarak değerlendirilir.
2 (Orta)	Metinde kullanılan farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına bölünmesi sonucunda ortaya 0,31-0,50 aralığında bir değer çıkarsa metinde kelime tekrarlarının fazla olduğu kabul edilir ve metin kelime hazinesi katsayısı bakımından orta olarak değerlendirilir.
1 (Zayıf)	Metinde kullanılan farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına bölünmesi sonucunda ortaya 0-0,3 aralığında bir değer çıkarsa metinde kelime tekrarlarının çok fazla olduğu kabul edilir ve metin kelime hazinesi katsayısı bakımından zayıf olarak değerlendirilir.

Kelime Hazinesi Katsayısı	Değer Aralığı
Zayıf	0-0,3
Orta	0,31-0,50
İyi	0,51-0,60
Çok iyi	0,61-1